

"רעיא מהימנא"

רועה נאמן

תרגום וביאור

חלק א'

בראשית שמות ויקרא

חרוץ חנאמן

מהדורה ראשונה.

אבקש מכל המוצא טעות בכתיב, בסגנון ובנושא, שידעני על כך, תודה.

חיבור זה נכתב בשנת תשע"א לבריאת העולם.

ניתן להשיגו אצל המחבר, בטלפון 0527689575.

כל הזכויות שמורות למחבר.

"הרועה הנאמן"

ספר של משה רבנו ע"ה הרועה הנאמן

מאת דוד ישראל אינגבר

מזמור לתודה

אודה עד מאוד לבורא עולם אשר גמל עימנו חסד, ונתן לנו לעסוק
בעמקי תורתו המשמחת, אשר היא נר לרגלנו, והיא תקים את שכינתנו,
והיא מאירת עינינו, ומחמד ליבנו.

אודה עד מאוד, לאישתי היקרה, מנשים באוהל תבורך, שנותנת לי עזר
ובינה, ותורתי היא תורתה.

ואודה, להורי היקרים, שגידלו אותי במסירות כה רבה, והביאוני עד
הלום, יתן להם ה' שפע רוב טוב ברוחניות ובגשמיות, וכן לכל המשפחה,
והקרובים, וסבתותי, שיזכו לחיים טובים נעימים וארוכים.

כן אודה, לחמי ולחמותי היקרים, שעזרתם לי כה רבה, יתן להם ה'
שפע רוב טוב ברוחניות ובגשמיות ולכל המשפחה, ולסבתא, שיזכו לחיים
טובים נעימים וארוכים.

וכן אודה, לראש הישיבה הגאון הגדול הגרב"מ אזרחי שליט"א, שהורה
לי את דרך החכמה והמוסר, במסירות כה רבה.

וכן אודה, לגאון הגדול רבי ניסים פרץ שליט"א, על אשר הורה לי את
הדרך אשר ילכו בה.

שאַר חיבורי אשר ניתן להשיגם

"ורוח על פני המים": אשר מבאר את התורה בדרך הזוהר, ובצורה אקטואלית של עבודת ה', ועוסק באמונה, בשמחה בעבודת ה', בגלוי ה', בטעמי המצוות, ביאור סיפורי התורה, ביאורים על דרך הרמז, תשובות על שאלות המדע, ועוד.

כתבי האריז"ל: על העץ חיים חלק א'. על העץ חיים של הרמח"ל. על מבוא שערים של האריז"ל. על טעמי מצוות של האריז"ל.

חכמת החיים: ביאור על קהלת. ביאור שיר השירים. ביאור על ספר משלי. ביאור על המידות ודרך ארץ.

כתבי הזוהר: ביאור על ספר הצניעות. ביאורים על אידרא רבא וזוטא. אידרא דמשכנא. ספר היצירה.

מאמרי דוד: ביאור על מרכבת יחזקאל וישעיה. פיטום הקטורת. פתח אליהו. אגדות דרבה בר בר חנה. אגדות דחגיגה. ביאורים על פני ה'. ביאור על קבלת התפילה. ביאור שם ע"ב, תורת הקבלה, שיטת הרש"ש, עולם המלבוש, ועוד נושאים רבים.

אורות הרגלים: חגי השנה והגדה של פסח.

כתבי הרמח"ל: ו' סידורים עם כוונות הרמח"ל על כל החגים.

”נר ה' נשמת אדם”

לע”נ

משורר ישראל דוד המלך ע”ה

שר הזוהר רשב”י ע”ה.

מגלה צפונות האריז”ל ע”ה.

מגלה עמוקות הרמח”ל ע”ה.

מחכמי ישראל מוהר”ן ע”ה.

מורי ורבי הגאון הגדול חכימא דיהודאי ר’ יהודה בן שמעון זיידל שפירא
זללה”ה.

סבינו היקר טוב הלב ורב המעשים מר הלל בן ישראל אינגבר זללה”ה.

סבינו היקר איש המעשים הדגול מר יוסף בן פרידה זללה”ה.

סבינו היקר איש ישר ועניו שימח אלקים ואדם מר יעקב בן פרחא זללה”ה.

סבינו היקר מלא במעשים, מר אברהם בן דוד אפל זללה”ה.

ומרתו היקרה שנתנה את חייה למען קדושת ארץ ישראל, מרת ויולט בת
שושנה ע”ה.

להרה”ג בעל תורה וחסד אברהם יקותיאל צבי בן להרה”ג שמחה דוד
יצחק טייטלבוים זללה”ה.

דודינו היקר שנלקח ביסורים בטרם עת, אריה בן רחל זללה”ה.

מר אברהם בן חיים איש מעשים, ומרתו היקרה נעמי בת יוסף זללה”ה.

תהי נשמתם צרורה בצרור החיים, במעלות הצדיקים, אמן.

¹ יש עניין שעולה הנשמה גם אחרי המיתה, כמו שאמרו חז”ל שאין לת”ח
מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא.

עמוד הברכה

הנה אוהבי תורה, ומחזקי התורה, אשר הזילו ממונם ברווח להוצאת
חיבור נעלה זה

א:

ב:

ג:

יתן להם ה' ברכה בלי די בזכות רשב"י.

□ הסכמות:

א': הרב הגאון הגדול ר' שריה דבליצקי שליט"א

הסכמה:

הנה בא אלי האברך היקר ה' דוד ישראל אינגבר נ"י ובידו דוגמא מספרו אשר חיבר על פרשיות תורתנו הקדושה ומדי קראי בהם ראיתי שהם דברים יפים ונחמדים ובפרט שהוסיף לבאר על פי ר' [כ'] לבאר מה היוצא לנו מהדברים ההם להתחזק בתורה הקדושה ואמונה וכו'. ולכן טוב שהדברים יודפסו והקוראים יתענגו עונג רוחני וכו', ולא נשאר רק לברכו שיוסיף עוד כהנה וכהנה בדברים טובים ונחמדים ויעלה מעלה מעלה בתורה ועבודה וכו' אמן סלה ועד ובאתי על החתום יום הני"ל שריה דבליצקי

ב': הרב הגאון הגדול ר' עזריאל אוירבאך שליט"א

האברך הנעלה ר' דוד ישראל אינגבר שערך וסידר רעיונות מלוקט מחז"ל ומדרשים ובזהר הקדוש – הנני מצטרף לברכתו של הרב הגאון ר' שריה דבליצקי ומברכו שיזכה ללמוד וללמד ולחדש בתורה מתוך הרחבת הדעת ומתוך שקידה ועליה בתורה, עזריאל אוירבאך.

² ההסכמות ניתנו בספרי "רוח על פני המים", ולענ"ד מוכח מלשונם שהם גם על שאר חיבורים אשר יהיו.

הסכמה:

הרב הגאון הגדול ר' נסים פרץ שליט"א

המלצה והסכמה ומכתב ברכה:

בא לפני האברך היקר והחשוב הרב דוד ישראל אינגבר שליט"א רך בשנים ואב בחכמה אתא ואייתיה מתניתא בידיה מגילה מעולפת ספירים הנקראת "פני המים" ורוח אלקים מרחפת על פני המים הכל פרושים על התורה חמשה חומשי תורה ג"ן פרשיות, במעט שראיתי חמותי ראיתי אור, הזוהר בטוב טעם ודעת ונופך משלו בהבנת העניין ומכיר אני מקרוב את המחבר מצטיין בהתמדת התורה ועמלו בכל חלקיה ואין חיבור זה אלא נפש עמל עמלה לו ואיתיר לן לברכו שיפוצו מעינותיו חוצה לזכות את הרבים אמן כן יהי רצון בברכה

פרץ נסים

מפתחות

הקדמה 12 / מבוא 13

ספר בראשית

השמטות: פרו ורבו 20 / תלמוד תורה 22 / מילה 23.

ספר שמות

וארא: אמונה 27.

בא: ביעור חמץ 28 / סיפור יציאת מצרים 30 / אכילת מצה 31.

בשלה: בניית בית מקדש ובית כנסת 32.

יתרו: שבועה ונדר 34 / שבת 36 / כבוד ה' 40.

משפטים: דין אמת, ודין באומות העולם 45 / אות בין ישראל לה' 49 / סימני הכשרות 52 / עמי הארצות ותשובתם 54 / מעלות הצדיק 57 / הגאולה 64 / מצוות ביכורים 76.

תרומה: תיקון כלי המקדש 75 / ארון המקדש 85.

כי תשא: מחצית השקל 87 / קידוש החודש 88.

ספר ויקרא

ויקרא: ביאור פסוק "באתי לגני אחותי כלה" 89 / עונש הגיהנום 93 / קרבן על הוראת טעות של הסנהדרין 96 / מעילה בקודש 97.

צו: קרבן עולה 99 / קרבן חטאת 105 / קרבן תמיד, תלמיד חכמים ועמי הארצות 115 / שריפת קודשים ונותר 123.

שמיני: דגים וחגבים אינם טעונים שחיטה 127.

חרועה הנאמן

ריע: מילה 129.

אחרי מות: מצוות שילוח שעיר לעזאזל 133.

קודשים: כיבוד אב ואם - מצווה לשים מלך 136 - 137 / לא תשנא את אחיך בלבבך 150.

אמור: סידור המנורה 152 / מצוות בתולה לכהן גדול 153 / מצוות לשמור את המצוות 154 / אמירת קדושה בכל יום 156 / קרבן העומר 159 / ספירת העומר 160 / ספירת השבועות 161 / הקרבת שתי החלם 162 / קרבן העומר ושתי הלחם 164 / ראש השנה והשופר 169 / צום יום כיפור 173 / מצוות סוכה 174 / מצוות ד' מינים 174.

בהר: שמיטה ויובל 177 / מעלת הלויים 184 / מצווה לעבוד בעבד כנעני לעולם 191 / עבדים ובנים לה' 194.

הקדמה

הנה מובא בזוהר בכמה וכמה מקומות, שמשנה רבנו עליו השלום, הוא הגואל של עם ישראל, ועימו יבואו משיח בן דוד ובן יוסף, ומשום שעיקר הגאולה היא ע"י משה רבנו ע"ה, לכן אין הגאולה אלא בזכות עסק התורה, כמובא באור החיים על התורה, וידוע ומבואר שעסק הזוהר הוא מעורר מאוד את הגאולה, וכמו שכתוב בדא יפקון מן גלותא, אמנם נראה שבעיקר עסק תורת משה רבנו עליו השלום נותן התורה, היא יותר תעורר את הגאולה, שכשלוּמדים את תורת הצדיק, הרי מעורר את הצדיק, ובכך שפתי הצדיק דודבבות בקבר, ומשה רבנו ע"ה תמיד התלונן שהוא כבד פה ולשון, והיינו שלא היו עוסקים בתורתו כראוי, ולכן יש לנו להתעסק בתורת משה, שאין בה שום דברים אשר נחשבים למעשה מרכבה, אשר לא יהיו כולם ראויים ללומדים, אלא להפך כל דבריו, המה עוסקים רק בתיקון השכינה, ולימוד המצוות, ולכן ודאי שיש לכולם לעסוק בלימוד זה, טענים וגדולים ברבים, וב"ה נזכה בכך לגאולה הקרובה אמן.

וכתב האדמו"ר פנחס מקאריץ זצ"ל, שדברי משה רבנו ע"ה בספר זה, המה נפלאים וקלים יותר מהזוהר, ואין בהם גם עושנים רבים, כמו שבספר הזוהר, משום מעלתו של משה רבנו ע"ה, וזכותו תגן עלינו אמן.

ובענין איך נכתב הספר הזה, יש אומרים שמשנה רבנו נכנס בנשמתו של רשב"י ע"ה כנשמה יתירה אשר נכנסת בנו בשבת, ויש אומרים, שמשנה רבנו היה מרצה את הדברים לפני רשב"י, ויש אומרים שרשב"י עלה לעולם העליון והיה שם עם משה רבנו והוא אמרם בשמו בעולם הזה כמובא ב"חסד לאברהם" בעין יעקב נהר ל"ב.

נ.ב. דע שכתבתי את הפירוש עם התרגום יחד תחת לשון הרעיא מהימנא, בכדי להקל על הלומדים ועלי.

מבוא

מה הם ספירות

הנה יש ממצע בין ה' לבין הנבראים, שהממצע הזה, הוא דבק בה' עד מאוד, כעור בבשר הגוף, וקוראים אנחנו לו, ספירות, שהם מלשון דבר הספור, כלומר שהם אינם אין סופיות, וכעת נדבר מעניין הספירות האלו. הסיבות שצריך שיהיה ספירות:

ספירות הם י' כללים שבהם ה' מנהיג את העולם, אבל אינם רק כללים, אלא כביכול ה' עשה לעצמו גוף שיהיה מתאים לעשות את פעולות העולם הזה, כמו שהנשמה צריכה את היד הגשמית בשביל לכתוב.

א: הנה משום שה' הוא אין סופי, כן פעולתו אין סופית ובכדי שהעולם יתנהג כמעשה בני אדם, ה' עשה כביכול גוף לעצמו, שברא אותו מתוכו, אשר בכך ינהיג את התחתונים.

וא"ת וכי ה' אינו יכול להשתמש רק במעט כוחו, ומדוע ה' צריך לעשות מסכים וצמצום אורו ממש, ביאור הדבר הוא על ג' אופנים.

* שתכלית הטוב היא לעשות את כל הטוב, ולכן ה' באמת עושה את כל הטוב אלא שאנחנו מקבלים רק מעט מהטוב משום שישנם מסכים המסתירים את אור ה'.

* שמשום שאנחנו צריכים פעולות גשמיות, כביכול ה' אינו יכול לעשות כן, שאין פירוד אצל ה', שהנה אפי' הנפש אינה יכולה לדבר ללא גוף אלא צריכה את מיתרי הקול שיחתכו את אורה.

* שמשום שה' כה רחמן, אם לא היה עושה מסכים הוא וודאי היה משפיע את רוב טובו אפי' שחשב להשפיע רק מעט מטובו, אבל ע"י שהאור נצתמצם כביכול ה' אינו יכול להביא את אורו מיד שהרי תהיה שוב שבירת הכלים, אלא מעט מעט עם ישראל במעשיו הטובים מזכך את כל העולם כולו עד שהוא יחזור להיות זך כבתחילה.

ב: משום שצריך שבמצות הבריות יהיה תוספת אור, ובעבירות מיעוט אור, אין זה כבוד המלך אשר בניו יפגמו בו, ולכן ברא י' מידות אשר הפגם יהיה בהם.

חרוץ חנאמן

ג: משום שהאדם נברא בכדי לתקן את הרע ובכך לזכות לטוב אשר עשה מכוח עצמו, צריך שיהיה קלקול ותיקון אשר יעשה האדם, ואין שייך קלקול באין סוף, חלילה.

ד: הרמח"ל מבאר במאמר הויכוח, שאין הספירות נברא חדש, אלא הם הגדרת פעולות האין סוף, וא"כ עניין הספירות הוא רק הגדרת ההנהגה לפני הרמח"ל, ועיין במאמר שכתבתי על עניין זה.

ה: ה' ברא את הספירות בכדי שיוכלו בני האדם להשיגו, כמובא בפתח אליהו, אשר הוא כמשל השמש שא"א להביט בה, אלא ע"י מסכים.

ו: בכדי שתתגלה חכמת ה', אשר הייתה טמונה באורו הגדול.

עניין ה' מידות בקצרה

א': מידת הכתר שהיא רצון ה'. ב': חכמה שהיא חכמת ה'. ג': בינה שהיא בינת ה'. ד': חסד שהיא מידת ההטבה. ה': גבורה שהיא מידת הדין. ו': תפארת שהיא מידת הרחמים והפאר. ז': נצח שהיא נותנת כוח לנצח את היצר. ח': הוד שהיא נותנת הוד והדר. ט': יסוד שבה מושרשים הצדיקים שהם יסוד לעולם. י': מלכות שהיא המידה שמגלית את מלכות ה' בעולם.

אצילות

הנה ישנם שיטות רבות מהו עולם האצילות, והשיטה האמיתית אצילי היא כמו שבעל הלשם ביאר, שודאי שישנם ספירות נבראות, אלא שמשום שה' שוכן בתוכם הם נקראות על שם ה', ונחשבות כמי שאינן, כמו שעיקר האדם הוא הנשמה שבו ולא הבשר.

בריאה יצירה עשייה

עצם הנשמות אשר אינם מוגבלות בפעולת הינן בבריאה, וביצירה המלאכים והרוחות אשר ממונים על פעולות, ולכן אחד יש צורה שונה, דהיינו תפקיד אחר שאין מלאך אחד עושה ב' שליחויות, וכן מובאר ברמב"ם שכל אחד צריך בעולם הזה לקיים רק מצווה אחת, ועשייה הוא מקום התגשמות הדברים.

חרוץ חנאמן

מלכות

הנה המלכות היא השכינה שהוא שורש כל עולמות בריאה יצירה עשייה, וכן היא שורש נשמות עם ישראל, והיא השוכנת בעיקר בעולמנו עולם העשייה, והיא זאת שנמצאת איתנו בגלות, והיא הלבנה שנאמר עליה לכי ומעטי עצמך, והטעם שגלתה עימנו ? בכדי לחיות אותנו בגלות המר הזה, ויהי רצון שבקרוב מאוד יגאלנו בוראנו הרחמן.

נוגה

הנה ידוע שאין מעבר בין מין למין, אלא ע"י דבר ההמצע, כמו שבין אדם לחי יש את הקוף שהוא חצי אדם וחצי בהמה, וכמו שבין הנשמה לגוף יש את הצלם, כן בין הקדושה לטומאה, יש את אור הנוגה שהוא ממצע ביניהם.

קליפה

הנה חלק מתכלית העולמות הוא שיהיה רע, ולכן מסוף עולם העשייה יצאו הקליפות, וודאי שהם גם מצאצאי ה' יתברך, ואין בכך תימה, האם יש כזה דבר מוגשם בה', שהרי הם נוצרו מעולם שנברא מעולם שנברא מעולם כך עד מאות ואלפי עולמות, ולכן נעשו גשמיים, ואין לשאול איך מ"מ נעשה רע והרי מהטוב יוצא טוב, התשובה שאינם רע בתכלית, אלא כן הוא תפקידם להסית את האדם, בכדי שתהיה לו בחירה.

אור חוזר

הנה כל אור הוא קשור לשורשו כבן הקשור לאביו, ולכן כל אור לבסוף חוזר למקומו לאחר גמר פעולתו, כמו שלאחר מאה ועשרים שנה חוזר העולם לעולמו, דהיינו שנשמתו חוזרת לעולם העליון, וכן בכל לילה היא חוזרת בכדי להדבק בשורשה ולקבל חיים, ולחזור שוב לגופה, ועיין במאמר קו המידה בזוהר חדש בפרשת ואתחנן במה שמבאר שם על קו המידה אשר תמיד הוא צריך לחזור לשורשו בכדי לצבור כוח, להבדיל כמו מכשיר חשמלי אשר צריך להטעינו בחשמל שהוא שורש חיותו.

עניין מים נוקבין

הנה נשמות ישראל הם מים נקובים, התפארת והמלכות הם מים נוקבים לאבא ואימא, הניצוצות שהם אורות עליונים שירדו לתחתונים,

חרוץ הנאמן

הם מים נוקבים לתפארת ומלכות, ובפשטות ביאור הדבר שניצוצות הם מ"ן, משום שהם הכוח הניקבי, ובהם משתתף הכוח הזכרי כשהם עולים, וכל רצון חסד ה' העליון שעשה את התיקון, הוא לתקן את שם כוח הצמצום, ולכן שום שפע לא יורד אלא לכוח הגבורה שעולה במין נוקבין.

ואבאר עוד יותר ב"ה עלי וחסדו אשר עושה עימי ללא סוף, שהנה ידוע ממקומות רבים, שאין לאור להיות בלי כלי, [עיינן בשבירת הכלים, עניין זה שהדעת עלה לכלי התפארת ועזב את הכלי שלו שבבריאה], וא"כ אין לאור עליון לירד ללא כלי שעולה, ולכן הנשמות צריכות לעלות לפני אדון כל בכדי שהם יהיו כלי לשפע, וכן דיבורי התפילה הינם כלי לשפע, שהאור נכנס בהבל האדם שהוא נשמתו.

והנה מצינו בזה את עניין מים נוקבין, והוא שהשכינה אומרת תראה בורא עולם באיזה בן יפה הגעתי לפניך, ומשמע שצורך עליית נשמות ישראל הוא כביכול בכדי לעורר שמחה בה', בכדי שישפיע בעין יפה לישראל עם קדוש.

וכן ידוע שחלק מעניין מים נוקבין הוא לרצות לקבל, אבל מ"מ הביאור הוא כנ"ל שהיכן שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא, דהיינו הנשמה נמצאת היכן שאדם חושב, וא"כ ודאי שמה שאדם רוצה הוא מקבל משום שהוא גם נעשה לכלי לקבל האור.

וכן מה שהשכינה אומרת כן ודאי שהיא גם צריכה לעורר את הרצון אבל מ"מ ודאי שהנשמות הינם כלי לקבל השפע.

אור מקיף ופנימי

הוא שהאור מרוב מעלתו לא יכול להיכנס לגוף האדם, ולכן הוא שורה מעל ראש האדם. ואור פנימי הוא אור אשר בדרגת גוף האדם, ולכן הוא יכול להיכנס בו.

נסירה

הנה בכדי שהשכינה תקבל ישירות מהבינה וכן יתחזק הכוח הזכרי - התפארת, נצרכים לנסירה, והיא שנשמות התפארת יוצאת ממנה עם נצח הוד יסוד של אימא, ויש במוחיו, א' כוחות החסד, ב' כוחות הדין, וכוחות החסד עולים למ"ן באבא ואימא, וכוחות הגבורה ניתנים מהבינה לשכינה,

חרוץ הנאמן

ואזי היא מקבלת את האור פחות מוגשם, שהרי בכל שהרי כל מידה מצמצמת עוד את האור, שזה עניין ירידת הדורות.

זיווג

מאור הזכרי ומאור הנקבי נותנים מעט מגופם, ליצור תולדה, ותפקיד הנקבה העיקרי הוא ליצור ולפתח את הולד.

מהו אין סוף

הנה יש להבין מדוע קוראים את האין סוף על דרך השלילה, ולא דרך החיוב כל יכול, וכו', ונראה לומר, שהאין סוף אין הוא גם רק בחינה המצומצמת בבחינת מה, ולכן נקרא רק על דרך השלילה ולא על דרך המעלה כגון כל יכול.

צמצום

שורשי הים מביא שבעל הלשם, כותב שהצמצום הוא כפשוטו, דלא כהרמח"ל תניא שומר אמונים ועוד, והמקדש מלך ובעל משנת חסידים, וכן הרבה מקובלים סוברים כשרשי הים, ואפי' שיש ליקוטי הגר"א שכותב, שהצמצום אינו כפשוטו, יש לומר שאיזה תלמיד כתב כן, ולענ"ד ידוע שהגר"א חיבב את כתבי הרמח"ל, וכן ר' יצחק איזייק חבר, שהוא מתלמידי הגר"א מבאר כהרמח"ל, וא"כ נראה שהגר"א סובר כהרמח"ל, אבל כבר בעל הלשם וכן יבדה לחיים טובים ר' שריה דבילצקי בשם תלמידי הרב קוק, ביארו שכתב הרמח"ל כן רק בכדי להרחיק מהמגשמים, שנכון שהצמצום כפשוטו דהיינו שהסתלק אור ה' וכו', אבל מ"מ, אין איתנו יודע מה אור רוחני וכו', וכן מה שאמרו בשם הגר"א שהוא הסתפק אם המהרח"ו ידע שדברי האריז"ל הימה משל, הוא דבר קשה כחומץ לשניים וכעשן לעיניים, וכי המהרח"ו שכל ביאת מרן האריז"ל לעולם היא ללמדו את תורת הקבלה כמו שאמר הוא בפירוש, לא ידע שדברי רבו המה משל, ועוד מדוע מרן האריז"ל הסתיר את דבריו וכי בנמשל שביארו הרמח"ל ועוד יש עומק עצום, והרי הם דברים פשוטים בהנהגת ה'.

ועוד שהוכיחו לבסוף שהכן ידע המהרח"ו שדברי הרב הימה משל, מכך שבמאמר הפסיעות כתב שדברי הרב עמוקים ואינם כפשוטם, וקשה שהרי הן אמת שמאמר הפסיעות תמוה לכל קורא ומבין מתחיל, ועליו אמר המהרח"ו שאינו כפשוטו אבל האם אפשר להקיש מכאן ולומר שכן כל

חרוץ הנאמן

דברי האריז"ל אינם כפשוטם, וודאי שאינם כפשוטו ממש דהיינו שאם אומר שיש עין לה' אין הכוונה בדווקא שיש לו עין בשר, אלא שיש לו כוח מסויים הממונה על הראיה, אבל אין צריך להגיע למשלים הרחוקים מן המציאות.

מידת כמוסות באין סוף

מובא בשרשי הים בשם הגר"א והרמ"ק ועוד, שישנם י' מידות באין סוף עצמו, והוא נכון מאוד שהרי כל מה שה' ברא מעצמותו הוא ברא, וכל מידה היא כבן ה' או כנכד ונין, אמנם ספירות אלו אינם מוגבלות כלל, חלילה.

מקום זמן מעלה ומטה

העולם לומד שאין זמן ומקום למעלה, אבל ברמח"ל באדיר במרום, כתוב שמה שנאמר שאין זמן, אין הכוונה שאין זמן, אלא שהנה יש להבין מהו זמן, וביאור הדבר שמשום שבכל רגע יש שפע ממין אחר, א"כ זהו חילוף מהרגע הקודם, וזה נחשב שהשתנה ועבר הזמן, דהיינו מה שהיה מזומן כאן לפני כן, אבל בעולם העליון כל השפע הוא מושפע בבת אחת ולכן אומרים שאין שם זמן, אבל באמת ודאי שמי שיעלה אם שעון, שמחוג שעונו ימשוך לנעוע והשעות בשעונו יחלפו. ויש לעיין בליקוטי מוהר"ן שמבאר שכמו שבחלום אנחנו חושבים שהוא עורך כמו שעות, ובאמת הוא כשמונה שניות, כן אפי' שאנחנו חושבים בשכלנו, שהיינו כה ארוכים באמת שהם רק כמה שניות, עד שיש מקום שאין זמן, ולמעין ולמבין יש להשכיל בדברים עמוקים אלו ולהשכיל, שרבינו אומר שודאי שיש זמן, אבל ערך משך הזמן הוא רק כפי שכל האדם ומעלתו, וכן מבאר רבינו בליקוטי מוהר"ן שבעולם העליון אין ערך למקום, וא"כ ודאי שיש מקום רק שאין לו ערך, משום שאפי' אליהו טס לכל אורך העולם בכמה עפירות, וכן ודאי שיש מעלה ומטה, שהרי רק לכן היה כל עניין הצמצום כמובא בהאריז"ל, שהקו לא דבק בסוף העולם משום שא"כ לא יהיה מעלה ומטה, ומה שאמרו חז"ל וכי יש ימין ושמאל לפני המקום, יש לבאור בב' אופנים, א' שבאמת יש מקום מעל עולם העליון ביתר שנקרא אדם קדמון שאין שם ימין ושמאל, ב' שהכוונה והרי ה' כולו רחמים וכי יש ח"ו איזו מידת דין, ועל זה תירצה הגמ' הקדושה, שיש מליצים יושר ומקטרגים הם אלו טוענים טענות רחמים וחסד על ישראל ואלו לא, דהיינו שודאי שה' כולו רחמים, אלא שניתנה רשות למשטין להשטין ח"ו, וה'

חרועה חנאמן

עושה חסד או להפך, רק משום מעשה האדם, ולא מצד עצמו, שמצד עצמו הוא כולו רחמים.

אמנם אמרו לי שעל פי המדע באמת הוכח שיש אפשרויות להיות כמעט מעבר לזמן, ולפי זה אפשר לפרש כפשוטו שאין זמן למעלה, ואפי' המחוג לא זו, אמנם אין זה בתפיסת השכל כמעט.

הקב"ה

הכינוי העיקרי של הקב"ה, הוא כינוי למידת התפארת שהיא זאת שמשפיעה לשכינה, ובה עיקר ההנהגה.

עד כאן המובא

ספר בראשית

השמטות דף רסד/ב

פקודא דא לקיים פריה ורביה לקיים בן ובת בגין דאב תמן י' ואם תמן ה' בן תמן ו' בת תמן ה' ואב ואם דלית לון בן ובת גם יי' לא שריא עלייהו וכגוונא דא בעובדא דבראשית אמר פרו ורבו. פרו מסטרא דימינא ורבו מסטרא דשמאלא דביה ברא אלקים כלא וברא דא עמודא דאמצעיתא את הארץ דא שכינתא ואמאי צריך ד' באב ואם בן ובת בגין דהא אתקדשו ואתברכו בשלש קדושות ושבע ברכאן דאינון י' צריכין למהוי ד' אתון דשריין עלייהו עשרה למהוי בר נש רשות היחיד למאריה דרחבו ד' וגבהו י'

פרו ורבו

הנה סובר משה רבנו ע"ה, שיש לכל אדם להביא לעולם בן ובת, כמובא בגמ' ביבמות לשיטה אחת, וכן הלכה, והזוהר מבאר שהטעם שיש להביא בן ובת, הוא שבן מועיל לאדם לשלמות בעולם העליון, ובת מועילה לאדם לשלמות בעולם הזה.

ומבאר כאן מרע"ה, טעם על פי הסוד, מדוע יש לאדם להביא בן ובת, והוא משום שבשם הויה הקדוש, ישנם ד' אותיות שהם רומזות על ענין זה.

שהנה אות י' רומזת על שורש השפע, שהוא האב שממנו מגיע הזרע, והה' של שם הויה, היא אות שמורה שהוא מקבלת את שפע הי', ולכן בתוך ה' יש אות י', והיא בבחינת האם שמקבלת את הזרע מהאב. ואות ו' מורה על הבן שיצא מאות ה', וכן אות ה' השניה מורה על הבת שיצאת מהה' הראשונה. ודע שמבאר הזוהר שבאות יוד כלולים אות ד' ואות ו', שהם ביחד אות ה', שאות ה' היא ד' וו' בצד ימין שלה. ואות ה', היא ו' וד', שהם הבן והבת, שהבן הוא ו', שהוא המשך של אות י' שהיא האב,

חרוץ הנאמן

והבת היא ד', שהיא נעשית מאות ה', שאות ה' היא ד' וו', או י', וכאשר ניתקנת הד', שהיא מלשון דלות, היא נעשית ה'. ועל זה רמזו חז"ל בגמ' במנחות שהעולם הזה נברא באות ה'.

ומבאר מרע"ה, שפרו הוא כנגד צד ימין שהוא צד החסד, שממנו מגיע הזכר שהוא זה שמשפיע לאישה, ומצד שמאל מגיעה הנקבה שהיא מקבלת מהזכר, והיא בבחינת רבו, שהיא זאת שמרבה ומגדלת את הולד.

וזה רמזו במה שכתבה התורה בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ, ברא הוא בן בלשון ארמית, והבן היא אות ו', והוא נקרא עמוד אמצעי, כלומר שהוא מקבל את השפע מהוריו ונותן אותו לאישתו, ולכן הוא נקרא עמוד אמצעי.

והבת היא בבחינת ואת הארץ, שהאישה היא נקראת קרקע עולם בלשון חז"ל, משום שהיא כמו קרקע שזורעים בה דבר מה והיא מגדלת.

ודע שעיקר רצונו של מרע"ה, לרמוז לנו שיש לעולם הזה י' ספירות שמנהיגות אותו, והם כתר חכמה בינה, והכתר נרמז בקוצו של י', והחכמה בי' והוא נקרא אב, והבינה בה' של שם הויה, והיא נקראת אם. חסד גבורה תפארת נצח אות יסוד, שששת ספירות אלו, נרמזות באות ו' של שם הויה, והוא נקרא בן. ומלכות, שהיא נרמזת באות ה' של שם הויה, והיא נקראת בת. ועיין במובא.

ומבאר שהאדם התברך בג' קדושות, של קדוש קדוש, וכן בז' ברכות של חתן וכלה, והם ביחד י', וכן בשם הויה יש י' אותיות, כזה, [אין לומר בפה] יוד הא ואו הא. והיינו שכשכותבים אותו במלואו, יש בו י' אותיות, וללא מלוי יש בו ד' אותיות, וזה נרמז במה שאמרו חז"ל שרשות היחיד גבוהה י' טפחים, ורוחבה ד' אמות.

השמטות דף רסה/א

ומאן דמתעסק באורייתא ובמצוה בדחילו וברחימו דמאריה באתר דיראה י' באתר דאהבה ה' באתר דתורה שריא ו' ובאתר דמצוה שריא ה'. באתר דמחשבה דאתמר בה וזאת

תורת האדם כליל מכלא יו"ד ה"א וא"ו ה"א אם יי' לא יבנה
בית שוא עמלו בוניו בו מאי שוא עמלו בוניו בו אינון סמא"ל
ונחש ע"כ:

תלמוד תורה

יש לאדם לעסוק בתורה באהבה וביראה, מה' יתברך, וכאשר אדם
יראה מה' יראת הרוממות, הוא זוכה לאור מידת החכמה, אשר שמה י',
וכאשר הוא אוהב את ה', הוא זוכה לאור מידת הבינה, אשר שמה ה',
וכאשר הוא עוסק בתורה, אשר היא יצאת מהחכמה והבינה, שהיא מידת
התפארת שהיא הבן של חכמה ובינה, אזי הוא זוכה לאור התפארת אשר
שמה ו', וכאשר הוא עוסק במצווה, שהיא מגיעה מהשכינה שהיא נקראת
בת של אבא ואימא, אזי הוא זוכה לאות ה' של שם הוי"ה, שהיא שמה של
השכינה.

וכאשר הוא זוכה לעסוק בתורה במחשבות קדושות אלו, ביראה
ואהבה, אזי הוא זוכה להקרא אדם, שהוא בגמט' מ"ה, כגמט' של הוי"ה
כזה [אין לומר בפה] יוד הא ואו הא, שהוא בגמט' מ"ה, כמניין אדם,
והיינו שזוכה לאור החכמה, הוא זוכה להקרא אדם, בצלם אלוקים. ואזי
הוא עוסק בתורה ובונה עולמות שה' שוכן בהם, וזה מה שנאמר אם ה'
לא יבנה בית, שווא שקד שומר, שאין לאדם ללמוד ללא יראת ואהבת ה',
שאו ה' שורה עימו בעת הלימוד, ועד כדי שאמרו בזהר הקדוש, שמילה
ללא יראה ואהבת ה', אינה עולה לפני ה'.

וחלילה שוכנים במקום כזה היצר הרע וזוגתו, שהיצר הרע [אין לומר
בפה] נקרא סמא"ל, וזוגתו נקראת נחש.

השמטות דף רסו/א

רעיא מהימנא ותנח התבה בחדש השביעי השייך לדף סט
ע"ב קודם אדהכי מטא ההוא רביא תמצא בפ' פנחס דף רנו
ע"א:

רעיא מהימנא תנינא בחבורא קדמאה מאן דחמי קשת השייך לדף ע"ב אצל המאמר ויאמר אלקים וכו' תמצא בזהר זה בחלק ג' דף רי"ד ע"ב בסופו במאמר המתחיל פנחס בן אלעזר וכו' ובדף רטו ע"א נמשך אחריו הרעיא מהימנא השייך לכאן:

קשת השייך לדף עב ע"ב תמצא בחלק שלישי דף רל ע"ב בסופו:

סימן מח רעיא מהימנא שייך לדף צא ע"ב.

שכינתא אתקריאת אות ברית מסטרא דצדיק יסוד עולם זאת אות הברית בסיני (ס"א ביני) עמודא דאמצעיתא ובין בני ישראל נצח הו"ד אות דא צדיק היא דא שכינתא כי ששת ימים עשה ה' את השמים. מכת"ר עד עמודא דאמצעיתא דלית שית בכל אתר אלא מסטרא דאת ו' ולית שביעי אלא מסטרא דאת י' עטרה על רישיה חכמ"ה עלאה אות היא חכמה תתאה אות היא ותקיננו למגזר לתמניא דאיהו תמן חכמ"ה עד יסוד לקבלא בהון י' זעירא לסלקא לה עד כתר למהוי עטרה על ראשיהון ותקיננו לשויה ערלה במנא ועפרא לקיים ונחש עפר לחמו:

מילה

השכינה נקראת אות ברית, והנה כתוב "בני וכן בני ישראל אות היא לעולם", ומבאר מרע"ה, שבני, שהוא הקדוש ברוך הוא, זה רומז על מידת התפארת, שהיא בדרך כלל נקראת הקדוש ברוך, משום שעיקר העולם מונהג על ידה, והיא נקרא העמוד האמצעי, משום שהיא מביאה שפע

חרוץ הנאמן

מהעולם העליון לעולם הזה. ובן בני ישראל, הם מידות נצח והוד, שהם שורש עם ישראל, ששם מושרשים יעקב ורחל, כמובא בזוהר שיעקב שוכן במידת הנצח, ורחל שוכנת במידת ההוד, ולאה כלולה תמיד ברחל כידוע, וא"כ הי"ב שבטים שהם עם ישראל, מושרשים ביעקב ורחל ולאה, שהם מושרשים כאן בנצח והוד, ולכן הם נקראים בני ישראל. אות הוא מידת היסוד, שהיא המידה שמקשרת בין ישראל לעולמות העליונים ולאין סוף. היא, זאת השכינה, שהיא בחינת נקיבה, ולכן היא נקראת היא.

כי ששת ימים עשה ה', היינו שיש י' מידות שמנהיגות את העולם, והם ה' ועוד ה', כתר חכמה בינה חסד וגבורה. ועוד ה' תפארת נצח הוד יסוד ומלכות, והנה אם ניקח את ה' הראשונות, ונחבר אותם עם התפארת הם יהיו שש, וזה מה שאומר הפסוק כי ששת ימים עשה ה' את השמים. והשביעי שהוא יום השבת, היא אות י', שהיא רומזת לשכינה, שהיא נוצרה ע"י מידת החכמה, ששמה י', ושתייהן נקראים היא.

ולכן ביום השמיני שאם נמנה ממידת החכמה עד מידת היסוד, יש ח' מידות, ולכן רק לאחר שח' מידות אלו משפיעות על התינוק, אזי מלים אותו כאשר הוא מקבל בבריות את אור מידת היסוד שהיא בבחינת הברית העליון, ואזי כשמלים מתגלית אות הברית, שהיא בחינת אות י', והיא השכינה, ואזי כשמסירים ממנו את העורלה, דהיינו את כל כוחות הטומאה שהיא שורה בהם בגלות, אזי היא עולה עד מידת הכתר לקבל רחמים גדולים בכדי להשפיע לעולם. ואת העורלה נותנים בעפר, שהוא מזונו של הנחש שהחטיא את אדם וחוה ונתקלל ועפר תאכל כל ימי חייו.

תוספתא תאנא בשעתא וכו' השייך לך קד ע"ב אצל מאמר
וה' אמר וכו' בז"ח פ' ויחי דף ריח ע"ב זהו א"ב כסדרה לך
קח ע"א מסתרי תורה:

ספר שמות

פרשת וארא דף כה/א

ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקים וידעתם כי אני יי' אלקיכם וגו'. פקודא דא קדמאה דכל פקודין. ראשיתא קדמאה דכל פקודין למנדע ליה לקב"ה בכללא מאי בכללא למנדע דאית שליטא עלאה דאיהו רבון עלמא וברא עלמין כלהו שמיא וארעא וכל חיליהון. ודא איהו בכללא. וסופא דכלא בפרט למנדע ליה בפרט וכלל ופרט איהו רישא וסופא רזא דכר ונוקבא כחדא ואשתכח בר נש בהאי עלמא דאתעסק בכלל ופרט בר נש בהאי עלמא איהו כלל ופרט. תקונא דהאי עלמא איהו כלל ופרט. בג"כ ראשיתא דכלא למנדע דאית שליט ודיין על עלמא ואיהו רבון כל עלמין. וברא ליה לבר נש מעפרא ונפח באפוי נשמתא דחיי ודא איהו באורח כלל. כד נפקו ישראל ממצרים לא הוו ידעי ליה לקב"ה כיון דאתא משה לגבייהו פקודא קדמאה דא אולף לון דכתיב וידעתם כי אני יי' אלקיכם המוציא אתכם וגו'. ואלמלא פקודא דא לא הוו ישראל מהימנין בכל אינון נסין וגבורין דעבד לון במצרים. כיון דידעי פקודא דא באורח כלל אתעבידו להון נסין וגבורין. ולסוף מ' שנין דקא אשתדלו בכל אינון פקודין דאורייתא דאולף לון משה בין אינון דמתנהגי בארעא בין אינון דמתנהגי לבר מארעא כדין אולף לון באורח פרט הה"ד וידעת היום והשבות אל לבבך היום דייקא מה דלא וודש אב מקדמת דנא. כי יי' הוא האלקים דא באורח פרט במלה דא כמה רזין וסתרין אית בה. ודא וההוא דקדמיתא כלא מלה חדא. דא בכלל ודא בפרט ואי תימא הא כתיב יראת יי' ראשית דעת. תירוצא דא באורח פרט למנדע מאן איהו יראת

י' ואע"ג דאית ליה לבר נש לדחלא מניה עד לא ינדע אבל הכא כתיב ראשית דעת למנדע ליה דהא איהו ראשיתא למנדע ליה באורח פרט. בגין כך פקודא קדמאה למנדע ליה לקב"ה בכלל ופרט ברישא ובסופא ורזא דא אני ראשון ואני אחרון. אני ראשון בכלל ואני אחרון בפרט וכלא בכללא חדא ורזא חדא כיון דינדע דא בכלל ישלים כל שייפוי. ומאן אינון רמ"ח פקודין דאינון רמ"ח שייפין דבר נש. כיון דאשתלים בהו על האי בכלל. כדין ינדע באורח פרט דדא איהו אסוותא לכלהו וינדע כל יומי שתא דמתחברין למיהב אסוותא לכל שייפין. ואי תימא כל יומי שתא היך יהבין אסוותא לכל שייפין ודאי הכי הוא עילא ותתא שתא ויומי דיליה יהבין אסוותא לכל שייפין עילא ותתא (בזמנא) דשייפין אריקו ברכאן ליומי שתא כדין אסוותא וחיין תליין עלן מלעילא ואתמליין מכלא. מאן גרים לון. יומי שתא. אוף הכי נמי לתתא כד בר נש ישלים גופיה באינון פקודין דאורייתא לית לך כל יומא דלא אתיאי לאתברכא מניה וכד אינון אתברכאן מניה כדין חיין ואסוותא תליין עליה מלעילא. מאן גרים ליה אינון יומי שתא. ספר שמות פרשת וארא דף כה/ב

יומי שתא כמא דאתברכאן מלעילא מרזא דאדם. הכי נמי אתברכאן מתתא מרזא דאדם. זכאין אינון ישראל בהאי עלמא באלין פקודין דאורייתא דאקרון אדם דכתיב אדם אתם. אתם קרויים אדם ועכו"ם לא אקרון אדם. ובגין דישראל אקרי אדם אית לון לאשתדלא באינון פקודין דאורייתא למהוי כלא חד ברזא דאדם. כד יהב קב"ה אורייתא לישראל על טורא דסיני מלה קדמאה איהו אנכי סלקא לרזין (עלאין) סגיאיין. והכא איהו רזא דפקודא קדמאה למנדע ליה בכללא בגין דכתיב אנכי הא קא רמיז דאית אלהא שליטא עלאה (דאיהו) על עלמא כד"א כי י' אלקיך אש אוכלה הוא פקודא קדמאה בכלל. בפרט בגין דכתיב ה' אלקיך

דא פרט ודא כלל ופרט. פקודא קדמאה דאצטריך למנדע ברישא ובסופא כמה דאוקימנא. ע"כ:

אמונה

יש לאדם לידע שיש אלוקים שברא את הכל, ואין עוד מלבדו, ולירא מהעונש, ואת זה ידע האדם, בכך שהוא יתבונן למול עיניו, אשר יש עולם שלם העשוי בחכמה נפלאה, שודאי שהוא נברא ע"י חכם הגדול מכולם, והעולם לא ברא את עצמו.

ולאחר מכן יש לו לידע את ה' בפרט, לאחר שיקיים את כל התרי"ג מצוות, שכל מצווה היא מביאה את האדם לידע את ה'. ולכן רק לאחר ארבעים שנה, משה לימד את את פרטי האמונה. וכמו שכתוב ברמב"ם בה' יסודי התורה, שרק לאחר שידע את המצוות, יש לעסוק במעשה מרכבה. שאלתי באחד הימים, את הרה"ג שריה דבליצקי שליט"א, איך אפשר להגיע לאמונה, ואמר לי שיש לקיים את המצוות בדקדוק, וזה ממש מה שנאמר כאן ברעיא מהימנא.

ורק משום שעם ישראל ידע שה' הוא האלוקים, לכן נעשו לו נסים, וכן כל אדם רק כאשר הוא מאמין הוא זוכה לניסים גדולים.

וכאשר אדם מקיים את התרי"ג מצוות, שהם כנגד שס"ה איברים שהם כנגד שס"ה ימות השנה, הרי הוא מתברך, בכל יום משפע עליון.

והידיעה הזאת היא כלל ופרט, זכר ונקבה, שהנה השכינה היא בחינת כלל, שהיא כוללת את כל ההשפעות כולם, אמנם כל שאר המידות שהם בבחינת זכרים, הם משפיעים כל אחד שפע אחד פרטי בפני עצמו, ולכן הם נקראים פרט.

ועל זה נאמר "וידעתם כי אני ה'".

ודע שעיקר ידיעת ה', היא ע"י לימוד תורת הזוהר, שהיא מגלה את ה' והנהגתו בדיוק רב, היא מגלה שה' משפיעה דרך י' מידות, היא מגלה איך אפשר להשרות את ה' במידות אלו, ואיך חלילה אפשר לגרום שה' לא ישרה בהם, ולא יהיה שפע לעולם. והיא מגלה באיזה אופנים ה' מתגלה לעמו ישראל, בחסד בגבורה ועוד.

חרוץ חנאמן

ימי השנה שהם המידות הקדשות, מתברכות ע"י מעשה האדם התחתון, וכל ימי השנה הגשמיים, מתברכים ע"י מעשה האדם, בתורה במצוות, ועם ישראל כאשר הוא עוסק בתורה הוא נקרא אדם, והעכו"ם אינם נקרא אדם, שאדם הוא בצלם אלוך, ורק היהודי הוא חלק אלוך ממעל.

שה' נתן לנו את התורה, הוא אמר לנו אנכי ה', דהיינו שאני אלוך של כל העולם, וזה מה שנאמר כי ה' אלוךך אש אוכלה הוא, שאש היא שורש היסודות של העולם הזה, וה' הוא אש, ונאמר ה' אלוכים, שה' ה פרט, ואלוכים הוא כלל שהוא כולל את כל האלוכים כולם, וזה מה שאמרנו לעיל שיש להאמין בה' בכלל, ובפרט.

ספר שמות פרשת בא דף מ/ב

וישא העם את בצקו טרם יחמץ וגו'. כ"ה פקודא דא לבער חמץ דהא פקודא דא אתמסר להו לישראל. וישא העם את בצקו טרם יחמץ. וכתוב שאור דוכתי דא יצר רע ודא יצר טוב.

ביעור חמץ

יש לבער את החמץ שהוא מכוח היצר הרע, ולאכול רק מצה שהיא קמח אשר לא החמיץ, שהנה ההחמצה היא קלקול אשר ע"י נעשה תיקון, דהיינו שההחמצה היא סרחון של הקמח, ולבסוף הקמח נעשה מתוקן, אמנם שורשו הוא קלקול דהיינו החמצה, וזה דרכו של היצר, שהוא בונה את כל דרכיו, על דברים סרוחים, ועוד שהלחם הוא מלא באויר של העולם הזה, אשר הוא גשמי, ורק ע"י האויר של העולם הזה, נוצר הגוף הגשמי כמובא בזהר חדש מדרש רות דף צט, ולכן יש לאכול רק מצה אשר אין בה שום אחיזה ליצר הרע.

כ"ו פקודא בתר דא לספר בשבחא דיציאת מצרים דאיהו חיובא על בר נש לאשתעי בהאי שבחי לעלמין. הכי אוקימנא

כל בר נש דאשתעי ביציאת מצרים ובההוא ספור חדי בחדוה זמין איהו למחדי בשכינתא לעלמא דאתי דהוא חדו מכלא דהאי איהו בר נש דחדי במריה. וקב"ה חדי בההוא ספור. ביה שעתא כניש לכל פמלייא דיליה ואמר לון זילו ושמעו ספורה דשבחא דילי דקא משתעו בני וחדאן בפורקני. כדין כלהו מתכנשין ואתיין ומתחברין בהדייהו דישראל ושמעו ספורה דשבחא דקא חדאן בחדוה דפורקנא דמריהון כדין אתיין ואודן ליה על כל אינון נסין וגבורן ואודאן ליה על עמא קדישא דאית ליה בארעא דחדאן בחדוה דפורקנא דמאריהון. כדין אתוסף ליה חילא וגבורתא לעילא וישראל בההוא ספורה יהבי חילא למאריהון כמלכא דאתוסף חילא וגבורתא כד משבחין גבורתיה ואודן ליה וכלהו דחלין מקמיה ואסתלק יקריה על כלהו. ובגין כך אית לשבחא ולאשתעי בספור דא כמה דאתמר. ספר שמות פרשת בא דף מא/א

כגוונא דא חובה איהו על בר נש לאשתעי תדיר קמי ולפרסומי ניסא בכל אינון ניסין דעבד ואי תימא אמאי איהו חובתא והא קב"ה ידע כלא כל מה דהוה ויהוי לבתר דנא אמאי פרסומא דא קמיה על מה דאיהו עבד ואיהו ידע. אלא ודאי אצטריך בר נש לפרסומי ניסא ולאשתעי קמיה בכל מה דאיהו עבד בגין דאינון מלין סלקין וכל פמליא דלעילא מתכנשין וחמאן לון ואודאן כלהו לקב"ה ואסתלק יקריה עלייהו עילא ותתא. כגוונא דא מאן דאשתעי ומפרט חטאוי על כל מה דעבד אי תימא למאי אצטריך אלא מקטרגא קאים תדיר קמי בגין לאשתעי ולמתבע חובי בני נשא ולמתבע עליהון דינא. כיון דאקדים בר נש ומפריט חטאוי כל חד וחד לא אשאיר פטרא דפומא לההוא מקטרגא ולא יכיל למתבע עליה דינא דהא תדיר תבע דינא בקדמייתא ולביתר משתעי ומקטרג פלוני עבד כך. ועל דע אצטריך ליה לבר נש לאקדמא ולפרט חטאוי. כיון דמקטרגא חמי דא לית ליה פטרא דפומא עליה וכדין אתפרש מניה מכל וכל. אי תב בתיובתא יאות ואי

לאו הא מקטרגא אשתכח עליה ואמר פלוני דאתא לקמך בתוקפא דאפיין בעיט במריה חובויכך וכך. על דא יאות לאזדהרא בר נש בכל הני בגין דישתכח עבדא מהימנא קמי

סיפור יציאת מצרים

כאשר האדם מספר בשמחה את סיפור יציאת מצרים, ה' מביא את כל המלאכים לשמוע את האדם הזה, ולעתידי הוא ישמח משום כך באור השכינה, ולאחר שהמלאכים רואים את השמחה של עם ישראל בה', הם מודים לה' על כך שהוא ברא את האדם וחוזרים מכך שקטרגו על בריאת האדם, ובכך מתגדל שמו של ה', ומתחזק כוחם של ישראל, כמו שמלך בשר ודם שמח שכולם משבחים אותו.

וכאן רואים שמלכות שמים כעין מלכות הארץ, ובמעשה התחתונים, מתעוררים העליונים, ונתן ה' מקטרגים לאדם, בכדי שיטרח האדם לעבוד את ה' בשמחה, ורק ע"י שאדם משבח לה' בשמחה, אזי רוצה ה' במעשיו, ולכן עיקר בריאת העולם, היא עם זו יצאתי לי תהילתי יספרון, דהיינו, עבודת ה' בשמחה.

יש לאדם לספר בשבח יציאת מצרים בכל יום פעמים, והיינו שסיפור יציאת מצרים, מעורר את הנס שהיה או שיהיה גם היום, ובכך תבוא ישועה לעם ישראל, ואפי' שה' יודע את סיפור היציאה, מ"מ המלאכים אינם יודעים, וכאשר הם שומעים את הסיפור הזה, הם מודים ומשבחים לה', ומודים לה' שהוא צדק בצדק גמור על כך שהוא ברא את האדם והוא נתן לו את התורה.

וכן יש לאדם מטעם זה לפרט את חטאיו לפני ה', שאם הוא לא מפרט את חטאיו ומודה עליהם, אזי המקטרג יבוא לפני ה' ויאמר לו פלוני חטא, ואזי ימשיך לקטרג עליו, ומבאר הרמח"ל הנספחים של ספר קיצור הכוונות, שהטעם שהמודה על חטאיו אינו נענש, משום מודה בקנס פטור. אמנם אם חלילה אינו חוזר בתשובה, יקטרג המקטרג אשר הוא מכוב לפני ה' יתברך.

כ"ז פקודא בתר דא לאכול מצה בפסח בגין דאיהו דוכרנא לדרי דרין על רזא דמהימנותא. והא אוקמוה דישראל נפקו בההוא זמנא מרזא דטעוון אחרן ועאלו ברזא דמהימנותא. והא אוקמוה רזא דנא בכמה דוכתי:

אכילת מצה

יש לאכול מצה בפסח, בכדי לעשות זכר והתעוררות לאור מצוות המצה אשר היא רומזת לשכינה, אשר בזכותה יצאנו ממצרים, שהרי המצה היא היצר הטוב והחמץ הוא היצר הרע, ועם ישראל יצא ממצרים ממ"ט שערי טומאה, ולכן יש לאכול מצה, עד כדי שהזוהר שואל מדוע בשאר השנה מותר לאכול חמץ, ומתרץ מה שמתרץ.

ספר שמות פרשת בשלח דף נט/ב

פקודא למבנא מקדשא לתתא כגוונא דבי מקדשא דלעילא כד"א מכון לשבתך פעלת יי'. דאצטריך למבני בי מקדשא לתתא ולצללאה בגויה צלותא בכל יומא למפלח ליה לקב"ה דהא צלותא אקרי עבודה וההוא בי כנשתא אצטריך למבני ליה בשפירו סגיא ולא תקנא ליה בכל תקונין דהא בי כנשתא דלתתא קיימא לקבל בי כנשתא דלעילא. בית המקדש דלעילא דקאים דא לקבל דא. וההוא בי מקדשא כל תקוני וכל פולחוני וכלאנון מאנין ושמשין כלהו אינון כגוונא דלעילא. משכנא דקא עבד משה במדברא כלא הוה כגוונא דלעילא בי מקדשא דבנה שלמה מלכא הוא בי נייחא כגוונא עלאה בכל אינון תקונין למהוי בתקונא דלעילא בי נייחא ואחסנתא. הכי בי כנשתא אצטריך בכל תקוני שפירו למהוי כגוונא עלאה למהוי בית צלותא לאתקנא תקונין בצלותא כמה דאוקמוה. וההוא בי מקדשא דליהוי ביה חלונות דכתיב וכוון פתיחן כגוונא דלעילא וע"ד משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים ואי תימא אפילו בחקלא בגין דרוחא להוי סליק. לאו

הכי דהא אנן צריכינ בית וליכא. לאשתכחא בית לתתא כגוונא דבית עלאה לנחתא דיורא עלאה לדיורא תתאה. ותו דההוא צלותא וההוא רוחא אצטריך לסלקא ולנפקא מגו עאקו בארח מישר לקבל ירושלים ספר שמות פרשת בשלח דף ס/א

ועל דא כתיב מן המצר קראתי יה דאצטריך אתר דחיק בעאקו לשדרא בגויה ההוא רוחא דלא יסטי לימינא ולשמאלא. ובחקלא לא יכיל קלא לשדרא ליה הכי דהא כגוונא דא קלא דשופר. אתדחייא לבר בארח מישר מגו אתר דחיק ואזיל ובקע רקיעין וסליק בסליקו לאתערא רוחא לעילא. ואי תימא הא כתיב ויצא יצחק לשוח בשדה שאני יצחק דמלה אחרא הוה ביה מה דלא הוה בכל עלמא. ותו דהאי קרא לאו להכי אתא דודאי בשדה אחר הוה מצלי והא אוקימנא ע"כ:

בניית בית מקדש ובית כנסת

צריכים ישראל לבנות בית מקדש למטה כנגד בית מקדש של מעלה, וכן לבנות בית כנסת למטה כנגד בית כנסת של מעלה, כמו שמשנה בנה את המשכן שבו הייתה שורה השכינה, וכן שלמה המלך ע"ה בנה את המקדש אשר בו הייתה מנוחה לשכינה.

צריך שיהיה בבית כנסת חלונות, בכדי שיראו את השמים, ויעלו דרכם התפילות, ובוהר מובא שצריך שיהיו י"ב חלונות כנגד י"ב שבטים, וד' חרקים כנגד ד' אימהות, כמו שכתוב משגיח מן החלונות, מציץ מן החרקים.

ואין לומר שעדיף להתפלל בשדה שהיא פתוחה כלפי השמים, משום שצריך בית כעין דוגמה של מעלה, ועוד שהתפילה צריכה לצאת דרך מקום צר, בכדי שהיא תעלה לשמים, משום שצריך ליחד מקום ליצאת הבלי התפילה, ששם יעמדו המלאכים, שיעלו אותם לשמים.

ממשיך מרע"ה, ואומר שהטעם שצריך להתפלל בבית כנסת עם חלונות ולא בשדה, משום שכתוב מן המצר קראתי י'ה', דהיינו שהתפילה צריכה לצאת מתוך מיצר, מתוך חלון, ולא להתפור באויר השדה, בכדי שלא יתפור הבל התפילה, וזה העניין גם של קול השופר, שהוא יוצא ממקום צר. ובכך התפילה עולה בווקעת ריקיעים גשמים אשר מונעים ממנה לעלות לפני ה', שהרי כל האויר הוא מלא במלאכים טובים ושאינם טובים כמובא בספר שערי אורה.

ושואל א"כ מדוע יצחק התפלל בשדה? ועונה שיצחק הוא יוצא דופן, משום שיצחק היה יוצא לתקן את השכינה אשר שורה בשדה ולא לבקש ממנה, שהוא היה בדרגה מעל השכינה. ועוד שאין מקרא זה כפשוטו, שהוא לא היה יוצא לשדה הגשמי, אלא לשדה תפוחים, שהיא השכינה שנקראת שדה, דהיינו שהוא היה יוצא לשדה הגשמי ומתבודד שם, ונשמתו הייתה עולה להתפלל במרום.

ספר שמות פרשת יתרו דף צא/ב

פקודא י"ב לאומאה בשמיה בארח קשוט. ומאן דאומי שבועה הוא כליל גרמיה באינון ו' דרגין עלאין דשמא דקב"ה אתכליל בהו והא שיתא אינון. ההוא ב"נ דאומי אומאה דקשוט ע"פ ב"ד כליל גרמיה בהו והוא שביעאה לקיימא שמא קדישא בדוכתיה. וע"ד כתיב ובשמו תשבע. ומאן דאומי אומאה למגנא ולשקרא גרים לההוא אתר דלא יתקיים בדוכתיה. אומאה לקיימא פקודא דמאריה דא איהו שבועה דקשוט כד ההוא יצר הרע מקטרג לבר נש ומפתי ליה למעבר על פקודא דמאריה דא איהו אומאה דמאריה אשתבח ביה ואצטריך ליה לבר נש לאומאה במאריה על דא ואיהו שבחא דיליה. וקב"ה משתבח ביה כגון בועז דכתיב חי יי' שכבי עד הבקר דהא יצר הרע הוה מקטרג ליה ואומי על דא.

נדר איהו לעילא ואינון חיי מלכא רזא דרמ"ח שייפין ותריסר קטירין כחושבן נד"ר ועל דא חמיר משבועה. חיי

דמלכא אלין דיהיב חיין לכל אלין שייפיין ואקרון הכי בגין אינון חיין ואינון חיין נחתין מעילא לתתא לההוא מקורא דחיין ומההוא מקורא נחתין לתתא לכל אינון שייפיין. שבועה לקיימא דרגא דלתתא רזא דשמא קדישא. ודא אקרי מלך עצמו דרוחא עלאה וגופא דיליה למשרי בגויה ולדיירא ביה כרוחא דשארי גו גופא וע"ד אקרי מלך עצמו דרוחא עילאה (ס"א תאיבא למשרי וכו') ותיבה דיליה למשרי בגויה עצמו דההוא דסתיר לעילא ובגין כך מאן דאומי בקשוט הוא מקיים לההוא אתר וכד קאי האי אתר (מקויים) מקיים כל עלמא. נדר שריא על כלא על מצוה ועל רשותא. דלאו הכי בשבועה והכי אוקמוה חברייא ע"כ:

שבועה ונדר

אדם שנשבע הוא מוערר את ז' המידות העליונות שמשפיעות לשכינה, ושואל והרי יש ו' מידות שמשפיעות לשכינה, שהפ חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות, ועונה שהאדם אשר נשבע הוא נעשה מרכבה למידות שמשפיעות לשכינה, והוא נעשה לאחד מהם, ואם הוא נשבע באמת, הרי הוא מעורר את השפע בז' המידות האלו, שבועה היא מלשון שבע, ואם הוא חלילה נשבע לשקר, הרי הוא חלילה ממוטט את ז' המידות האלו, ועונשו חמור.

וכל אדם לפני שהוא הגיע לעולם הזה, הוא נשבע לה' שהוא יקיים את המצוות, והיצר הרע רוצה שהאדם חלילה יעבור על השבועה, בכך שהוא יעבור על מצוות ה', וה' שמח שאנחנו שומרים את השבועה, ומעוררים את השפע בז' מידות אלו. וכן ראינו שבועז נשבע כשהיה עם רות, שלא ידווג עימה עד הבוקר, והוא קיים את שבועתו.

עניין הנדר הוא חיי המלך, שהשכינה הוא כעין גוף הקדוש ברוך הוא, והתפארת שהוא כולל את החסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד, הוא חיי המלך, שהוא מקור השפע שמשפיעה לשכינה, והנדר הוא מושרש בחיים של המלך, שרמ"ח איברי המלך, וי"ב איברים עיקריים, הם ביחד כמניין נדר, והנדר הוא כמניין האור שמקיים את כל גוף המלך, ולכן נדר הוא חמור מן השבועה, וחל אפי' על מצווה, שהרי כל המצוות מושרשים בגוף

המלך, כגון תפילין ביד ובראש, ציצית בגוף, לולב כנגד עמוד השדרה וכו', אמנם הנדר הוא כנגד האור שמחיה את כל האיברים האלו, שהם אורות קדושה, וכל גוף הוא בבחינת השכינה שהיא שבועה, ולכן נדר חל על השבועה.

(פקודא יג לאתעסקא בפריה ורביה וכו' עד בכל סטרין. ומשם תלך ויקרא מג ב וביום השמיני):

ספר שמות פרשת יתרו דף צב/א

פקודא כ"ד למהוי דכיר יום השבת כד"א זכור את יום השבת לקדשו. רזא דשבת הא אוקימנא בכל אינון דוכתי יומא דוכרנא דנייחא דעלמא ואיהו כללא דאורייתא ומאן דנטיר שבת כאילו נטיר אורייתא כלא והא אתמר דוכרנא דשבת לקדשא ליה בכל זיני קדושיין. מאן דאדכר למלכא אצטריך לברכא ליה מאן דאדכר שבת צריך לקדשא ליה והא אתמר. זכור לדכירא איהו. שמור איהו לנוקבא (ודא ודא בלא פרודא) יום שבת רזא דכל מהימנותא דתליא מרישא עלאה עד סופא דכל דרגין שבת איהו כלא. תלת דרגין אינון וכלהו אקרון שבת. שבת עלאה שבת דיומא. שבת דליליא. וכלהו חד ואקרי כלא שבת. וכל חד כד איהו שלטא נטיל לחברוי וזמין לון בהדיה בההוא שולטנו דיליה. וכד האי אתי לעלמא כלהו אתיין וזמינין בהדיה. כד אתי ליליא זמין בהדיה לשבת דיממא וזמין ליה בהיכליה ואתטמר בהדיה. כיון דהאי אתיא שבת עלאה אתמשך עליה וכלהו גניזי בהיכלא דליליא. ובגין דא סעודתא דליליא חמור מביממא (ס"א כדביממא) כד אתי יממא זמין בהדיה לתרין אלין אחרנין דרגא עלאה ודרגא תתאה דא דאנהיר ליה ודא דאתנהיר מניה. וכלא כחדא אקרי

שבת ושלטין ביומא דשבת. ואלין תלת דרגין אינון כללא ורזא דכל אורייתא תורה שבכתב נביאים וכתובים מאן דנטיר שבת נטיר אורייתא כלא.

תרין מרגלן אינון וחד סיכתא בהדייהו בגווייהו דקאים בין האי ובין האי. מרגלא עלאה לית ביה גוון לית ביה חיוז באתגלייא, האי מרגלא כד שארי לאתגלייא נהרין ז' אתוון גליפין בלטין ונצצין ובקעין בקיעין וקסטירין ונהרין כל חד וחד ואינון ז' אתוון אינון תרין שמהן מחקקין בההוא מרגלא וביומא דשבת נצצין ונהרין ופתחין פתחין ונפקי ושלטי ואינון אהי"ה יה"ו מתנצצי אתוון ובנציצו דלהון עאלין דא בדא ונהרין דא בדא. וכד עאלין דא בדא נהרין דא מגו דא בתרין גוונין. חד גוון חוור וחד גוון סומק. ומאינון תרין גוונין אתעבידו תרין שמהן אחרנין עד דסלקין אתוון לשבע שמהן. אקרי יהו"ה וחד אקרי א"ל ונהרין כחדא. ה' נפיק ונציץ ועאל באת ה' ונהרין תרווייהו בתרין גוונין ואינון תרין שמהן חד אקרי יהוה רזא דאלקים. וחד אקרי אלקים ונהרין כחדא י' עאל בי' ונהרין ונצצין כחדא ועאלו דא בדא ונהרין תרווייהו גליפין מחקקן כחדא ואינון זקפן רישא נהירין מנצצין ענפין סלקין מהאי סטרא ומהאי סטרא ואינון חד סרי ענפין. ואלין תרין אתוון דנהרין מתחבקן דא בדא אינון יהו"ה יהו"ה מצפץ מצפץ ברזא דתליסר מכילן דרחמי. ואלין תרין אתוון כד עאלין דא בדא וכד מתחבקן דא בדא (וכד מתדבקן דא בדא) זקפין רישא ונהרין ומנצצן על כלא באינון חד סרי ענפין דנפקין בכל סטר. ספר שמות פרשת יתרו דף צב/ב

ה' דאשתאר איהי סלקא בשמא חד לאתחברא בהדייהו ואיהי אלקים וכל אלין שמהן בלטין ונצצין ונפקי ושלטי בהאי יומא. כיון דאלין שלטי נפק ההוא מרגלא עלאה בלטא מנצצא. ומגו נציצו דילה לא אתחזו בה גוון. כד נפקא בטש באלין שמהן חד שמא מנייהו אלקים דאיהו שביעאה

מתעטרא ועאל במרגלא תתאה ואתיישב שמא אחרא תחותיה ואיהו י'ה'. ואסתחר ההוא מרגלא עלאה ביה ומתעטרא ההוא נציצו דנציץ בהאי שמא לבתר דכניס (נ"א דבטש) בהני שמהן נפקין מינייהו שבעים ענפין לכל סטר ומתחברן כלהו כחדא ואתעביד רתיכא וכרסייא חדא לההוא מרגלא עלאה ושלטא בעטרוי מלכא בכרסייא ביומא דא וחדי כלא. כיון דחדי כלא יתיב מלכא על כרסייא וסליק בשבעין ענפין כרסייא כדקאמרן. ואינון תרין אתוון סלקין ונחתין ונהרין ומתעטרן אתוון כ"ב (ס"א בכ"ב אתוון) כללא דאורייתא בטשי בתרי אתוון קדמאי וסלקי לחד בשית שבטין ולחד בשית שבטין אחרנין. ואלין אינון י"ב שבטין דישראל עלאה. תו אלין תרין אתוון (ס"א קדמאי סלקין) סלקין ונחתין ובטשי בתרין אתוון דסופא דכ"ב אתוון וסלקי חד בחמש דרגין וחד בחמש דרגין. ואלין עשר אמירן (ס"א לשכללא) לאכללא לכ"ב אתוון י"ב שבטין בתרין אתוון (ס"א קדמאי) כללא דאורייתא ועשר אמירן דתרין אתוון דסופא הא כ"ב אתוון דסופא דאורייתא. ורזא דא ירית מרגלא עלאה בההוא כרסייא דע"ב ונהרין כ"ב אתוון מרגלא תתאה בשעתא דיתיב מרגלא עלאה בההוא כורסייא דע"ב ונהרין כ"ב אתוון. כדין ההוא מרגלא תתאה דהוא בחשוכא מסתכל בההוא נהירו בחילא דתוקפא דאינון אתוון דאתרשים בהון דאקרון אדני וכדין אתנהיר וסליק ההוא נהורא ונטיל כל אינון כ"ב אתוון עלאין ושאיב לון ההוא מרגלא בגויה ונהיר נהירו דנציץ לע"ב עיבר כיון דהאי מרגלא נציץ ושאיב לאינון אתוון בהדה כדין מרגלא עלאה אתמשך בהדייהו ואתדבק מרגלא במרגלא והוי כלא חד ודא איהו רזא חדא דתושבחתא והא אוקימנא. אתוון כד נציץ מהאי סטרא ומהאי סטרא דא איהו סיכתא די בגווייהו בין מרגלא למרגלא כדין אתעבידו רזא דשמא קדישא דמ"ב אתוון בכלא רזא דשמא קדישא דע"ב אתוון דרתיכא

עלאה וכלא האי והאי אתקרי שבת ודא איהו רזא דשבת.
ע"כ:

שבת

השבת היא זכרון למנוחה אשר שבת ה' ביום השביעי של הברייה, הזכרון הוא התעוררות השפע של המנוחה של אז, להיום.

צריך לקדש את השבת בכל מיני קידושים כגון לא לדבר דיבורי חול, לא ללכת כביום חול ועוד קדושות רבות, כמו שצריך לכבד את המלך כאשר הוא מגיע, משום ששבת היא מציאות, אשר מתפשטת באויר העולם הזה, ועיין בספר הכוזרי.

השבת היא שקולה כנגד כל התורה, שכל מטרת התורה, היא שנתענג על ה', והתורה רק מורה לנו את הדרך איך להתענג.

יש השבת מתחלק לשלושה חלקים, לילה, חצי היום הראשון, חצי היום השני, כמובא בטור בה' שבת, כנגד ג' מידות עליונות שמנהיגות את העולם, שהם השכינה, שהיא כנגד הלילה, התפארת שהוא משפיע לשכינה והם כאיש ואישה, והוא כנגד היום, והכתר שהיא מידת הרחמים הגדולה, שתשפיע לנו לעתיד לבוא, וגם כהיום היא משפיע בעת רחמים כגון בעשרת ימי תשובה, והיא מאירה לאחר חצות היום של שבת, וכאשר מגיעה השכינה לעולם הזה בליל שבת, מגיע איתה התפארת שהוא בעלה, ויש בניהם זיוג ולכן עונת ת"ח היא בערב שבת כמובא בגמ' בכתובות, ומשום שהתפארת מגיעה, לכן גם מגיעה עימה מידת הכתר. וכן ביום שמגיעה התפארת מגיעים עימה השכינה והכתר, וכן בעת המנוחה שמגיעה הכתר מגיעים עימו כולם.

ומי ששומר את השבת הוא כאילו שומר את התורה הנביאים והכתובים, שיש בהם הבטחות רבות, של שכר עליון רוחני וזך.

כעת מדבר מרע"ה בעניין האור שמאיר בעולם בשבת:

הנה יש ב' שמות קדושים, שהם אהיה, שהוא השם של מידת הבינה שאינה כ"כ מתגלית לתחתונים, הויה שהוא השם של מידת התפארת שהוא יותר מתגלה לתחתונים, והם נמצאים בעולם הבריאה כמובא בכתבי האריז"ל. והנה אות א של שם אהיה, ואות י' של שם יהו,

חרוץ הנאמן

מתחברים, שהם כאיש ואישה שהם בחינת חסד ודין, ויוצאים מהם ב' שמות, מאהיה הויה, ומי' אל. ואח"כ ה' של אהיה, וה' של יהו מתחברים, ויוצאים מה' ב' שמות, הויה בניקוד אלוקים, ושם אלוקים משם יהו. ואח"כ י' של אהיה ויש של יהו מתחברים, ויוצאים מהם ב' שמות מצפץ, שהם בא"ת ב"ש של הויה, י' מחלפת במ', ה' בצ', פ' בו', ק' בה'.

ומשם ה' של אהיה, יוצא שם יה אדני.

וג' השמות של שם אהיה הם כנגד חסד גבורה תפארת, וג' שמות של שם יהו, הם נצח הוד יסוד, ושם יה אדני היא השכינה, שמתחברת ביניהם.

וב' שמות מצפץ, הם השורש של י"ג צינורות הרחמים, אשר משפיעים לעולם, וזה מה שאומרים ה' ה' אל רחום וחנון, שמצפץ מצפץ, הם הויה הויה.

ומה שאמר שה' השמות האלו, הם י"א ענפים, היינו משום שהוא מאירים בתפארת ומלכות, שהשם שלהם הוא ו' וה', שהם בגמט' י"א.

אמר מרע"ה שה' האחרונה שנשארה היא המלכות ששמה אלוקים, והיא מתחברת עם המרגלית העליונה שהיא מידת הבינה, והיא עצמה המרגלית התחתונה.

ומאירים מז' אותיות אלו, שבעים שמות קודש, אשר הם ככיסה למידת הבינה, ועוד נעשים מחיבור הבינה והשכינה, שהשכינה היא מוציאה לפועל את מה שיש בבינה, כ"ב אותיות, שי"ב מהם, הם ו' ימניים, כנגד ו' שבטים אשר המה מלאה, וו' שמאלים כנגד ו' שבטים אשר המה מיוחסים לרחל [אפי' שאין זה מספר הבנים שהולידה רחל], ואז האיר שם אדני של השכינה, משום האור שהיא קבלה מרחל.

ואזי קיבלה גם השכינה, את הכ"ב וע"ב שמות, ונתחברו הבינה ששמה אהיה, עם השכינה, ששמה יהו, והם ביחד גמט' מ"ב כנגד שם מ"ב.

ספר שמות פרשת יתרו דף צג/א

כבד את אביך ואת אמך. כבדהו בכסות נקייה דהיינו כנפי מצוה. כבד את יי' מהונך דא תורה ומצות הה"ד (שם) אורך ימים בימינה בשמאלה וגו'. דעני לאו איהו בר נש אלא מן התורה ומן המצות אשתמודע דבתר דאוקמוה מארי מתני' אין עני אלא מן התורה ומן המצות דעתרא דבר נש אורייתא ומצות. ובגין דא כבד את יי' מהונך ולא תשתדל באורייתא כדי להתגדל בה כמה דאוקמוה חברייא ואל תעשם עטרה להתגדל בהם ולא תאמר אקרא בעבור שיקראוני רבי אלא גדלו ליי' אתי. כבד את יי' מהונך. כבן דאיהו חייב ביקרא דאבוי גדלו ליי' אתי. כבד את יי' מהונך. כבן דאיהו חייב ביקרא דאבוי ואמיה, בגין דהוא משותף מתרין טיפין, דמנהון נוצר בר נש, מטיפה דאבוה, חוורו דעיינין וגרמין ואברין, ומטפה דאמיה שחור די בעיינין ושערא ומשכא ובשרא, ורביאו ליה באורייתא ועובדין טבין. דבר נש חייב ללמד בנו תורה דכתיב ושננתם לבניך ואי לא אוליף ליה אורייתא ופקודין כאילו עביד ליה פסל ובגין דא לא תעשה לך פסל. ועתידי להיות בן סורר ומורה ומבזה אבוי ואמיה וגוזל מניה כמה ברכאן דהואיל ואיהו עם הארץ חשיד איהו על כלא ואפילו על שפיכות דמים וגלוי עריות וע"ז. דמאן דאיהו עם הארץ ואזיל לאתר דלא אשתמודעון ליה ולא ידע לברכא חשדינן ליה דאיהו עע"ז. ע"כ:

כבוד ה'

יש לכבד את ה', בכסות נקיה, דהיינו בציצית, שזהו כבודו של מלך, כאשר בניו נותנים על בגדיהם, את עול מלכותו.

וכן כתוב כבד את ה' מהונך, דהיינו ממונך, ואיזהו ממנו של אדם, היא התורה הקדושה, שעל התורה נאמר אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד, שמי שיש לו תורה ומצוות הוא עשיר, ומי שאין לו תורה ומצוות הוא עני, שהעושר האמיתי הוא רק בשכל האדם, כמובא ברמב"ם בהלכות תשובה.

חרוץ הנאמן

ויש לעשות את המצוות לשם שמים וסוף הכבוד לבוא, ואפי' אין לאדם ללמוד בכדי שיקראו לו רב, וכ"ש שאסור לו ללמוד בכדי לקנטר.

וכמו שבן חייב בכבוד הוריו, שהם בראו את גופו, כן יש לכבד את הבורא עולם, שהוא נתן באדם נשמה, שללא נשמה האדם הוא דומם בשר ודם.

וכן הבן חייב בכבוד הוריו, משום שהם חניכו אותו, וחייב אדם לחנך את בניו, ואם לא בניו יהיו כבן סורר ומורה, ועמי ארצות, וכאשר הם ילכו למקום שלא מכירים אותם, הם יראו כגוים, וכל מי שלא מחנך את בנו, הרי בנו כפסל לעבוד זרה, ועל זה נאמר לא תעשה לך פסל.

(קדושים פא ב איש אמו ואביו תיראו:)

ספר שמות פרשת משפטים דף קיז/ב

"מדבר שקר תרחק ונקי וצדיק אל תהרוג" וגו'. פקודא להשוות הבעלי דינין ולהתרחק מדבר שקר דלא יימרון משוא פנים (יש בדבר). דקב"ה אתמר ביה אשר לא ישא פנים.

ול"א יק"ח שח"ד. בסופי תיבות אחד. האי דיין צריך למהוי כגוונא דאחד דאיהו ידו"ד אחד דלא יקח שחד דיהא איהו בדיוקניה ובדינא להשוות תרווייהו כאחד ולא יטה דינא לדא יתיר מן דא אלא בתקלא חד עד דיקבלון דינא. ולבתר כל חד אתדן כפום עובדוי. ואוקמוה מארי מתניתין צדיק יצר הטוב שופטו. רשע יצר הרע שופטו. בינוני זה וזה שופטו. מאן דאיהו מאילנא דחיי לית ליה דינא כלל לית ליה יצר הרע ודא צדיק גמור ודא צדיק וטוב לו ולית טוב אלא תורה הה"ד כי לקח טוב נתתי לכם תורתיו אל תעזבו. וצדיק ורע לו מסטרא דעץ הדעת טוב ורע. ואמאי אתקרי צדיק בתר דרע לו דאיהו יצר

הרע. אלא בגין דטוב שליט עליה אתקרי צדיק ורע לו. דההוא רע איהו תחות רשותיה (ס"א כעבדא תחות רביה). רשע וטוב לו אמאי אתקרי רשע בגין דאיהו אסתלק למהוי רישא יצה"ר דיליה וטוב איהו תחות רשותיה כעבדא תחות רביה. ואע"ג דרשע איהו מכתיר את הצדיק ויכיל צדיק גמור לאענשא ליה גם ענוש לצדיק לא טוב. בגין ההוא טוב דאיהו תחות רגלוי דרשע לית לאענשא ליה דאולי יחזור בתשובה ויתגבר על יצריה ויהא עפר תחות רגלוי. דמסטרא דרשע וטוב לו (נ"א שכינתא) שכיבת ותגל מרגלותיו ותשכב האי איהו ושפחה כי תירש גבירתה (ד"א ומסטרא דצדיק גמור) שפחה יצר הרע נוקבא. יצר הרע דכר. בגיניה אתמר וכבודי לאחר לא אתן והזר הקרב יומת. ומסטרא דצדיק ורע לו שכינתא איהי עטרה על רישא דבר נש ושפחה יצר הרע אתכפייא תחות גבירתה. ומסטרא דצדיק גמור לית זר ולית יצר הרע. ומסטרא דרשע גמור לית ליה חולקא בשכינתא דלית חולקא לב"נ בשכינתא אלא מסטרא דטוב. ולית כל שכינתא שקילין דהא שכינתא דאילנא דטוב ורע איהו כרסייא, אבל שכינתא דאילנא דחיי עלה אתמר לא יגורך רע אבל (ד"א אלא) בגין דאתמר בה ומלכותו בכל משלה מאן דפגים אתר דילה אתחשיב כאילו עביד במטרוניתא קלנא. דקלנא דמטרוניתא איהו מאן דמזלזל באתרה וקלנא דמטרוניתא דמלכא איהו. כל שכן מאן דאעבר לה מאתרהא ושוי שפחה באתרהא. דבכל אתר דאיהו פגים מטרוניתא לא שריא תמן אלא שפחה דאיהי פגימא שריא באתר פגים. ופגימו דבר נש דחובוי פגים בכל אברין דיליה עד דלא אשכחת מטרוניתא אתר לשריא תמן. ספר שמות פרשת משפטים דף קיח/א

ולית ליה תקונא עד דיחזיר לה על כל אברין דיליה. אמר בוצינא קדישא רעיא מהימנא בגין דא אנת מתקן בחבורא דא דרמ"ח פקודין לאמלכא לקב"ה על כל אברים דשכינתא בכל פקודא ופקודא ולית אנת חייש ליקרך. זכאה חולקך דכגוונא

דאנת ממליך לקב"ה בכל אברים דשכינתא דאינון בעלי מדות
 דכל ישראל מארי מדות אינון אברים דשכינתא הכי עביד
 קב"ה לשריא שמיה עלך וימלכיןך על כל משריין עלאין
 ותתאין. (שופטים ער"ה א לא יקים עד אחד). קום רעיא
 מהימנא לסדרא דינין בהלכות נזיקין בסדורא דשמא דא ידו"ד
 דאיהו רכב אלקים רבותים אלפי שנאן דאינון שור נשר אריה
 אדם דהא מסטרא דימינא דתמן ידו"ד ד' חיון הכי איהו
 סדורא דלהון אדם אריה נשר שור וכפום שנויין דהויין הכי
 איהו תנועה וסדורא דחיון. וחיון דסטרא אחרא דאינון נזיקין
 דשמאלא הכי סדורייהו שנאן ובגין דא התחלה דלהון השור
 קשור בד' אבות נזיקין השור והבור והמבעה וההבער וסיומא
 דלהון אדם מועד. קום אתער בדינין. פתח רעיא מהימנא
 ואמר אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך. אדני בהפוך אתוון
 דינ"א ובג"ד אמרו מארי מתניתין דינ"א דמלכותא דינא כל
 דינין בהאי שמא אתדנו. (ס"א בה' בד' וכו') בד' בג'. בד'
 שכינתא (ס"א ביתדין בג' בית דין שכינתא. בג') לקבל תלת
 אבהן עמודא דאמצעיתא דיין אמת והוא דיין לדון מסטרא
 דאדנ"י דתמן איהו דיין אמת ומסטרא דשם אלקים שופט.
 הדא הוא דכתיב כי אלקים שופט. ומה דינין אינון. חד לדון
 בנזקי שור. תניינא לדון בנזקי בור. תליתאה לדון בנזקי אש.
 רביעאה לדון בנזקי אדם. ואבתרייהו לדון בדיני ארבע
 שומרים. שומר חנם ושומר שכר. והשואל. ונושא שכר (ס"א
 והשוכר). לקבלייהו דינין ארבעה. דין חלוקת השותפים. דין
 חלוקת קרקעות. דיני עבדים ושפחות. דיני תובע ונתבע.
 בכמה מיני תביעות דחויב ממון וגזל ואבדה או שמזיק לחברו
 והורגו באחד מארבע מיתות בית דין. אדון איהו קב"ה
 באלקי"ם לדון בכל מיני דינין לשפחה בישא כי תירש גבירתה
 דמינה כל נזיקין אשתכחו דאינון (כל) מלאכי חבלה דמנייהו
 נשמתהון של רשעים כמה דאוקמוה מארי מתני' נשמות
 הרשעים הן הן המזיקים בעולם. אל אחר מזיק גולן רשע. ובת

זוגיה סם המות. נזק שבת ובשת ורפוי לשכינתא ובנהא. שבת דבטול' דאורייתא דבטילת לבנהא. ורפוי דגרמת לון דמתרפין מדברי תורה. נזק בכמה נזקין דמלאכי חבלה מארי משחית אף וחמה. ובשת דהווי מבזין לשכינתא בכו"ם שקרא דלהון והווי אמרין איה אלקיך. וכמה גזלות מן שפחה בישא דאתמר בה גזלת העני בבתיכם. כמה ברכאן גזלת לשכינתא שפחה בישא בכבוד המס ובכבוד כמה דינין משונים על בנהא וכמה קרבנין דבי מקדשא דבטילת למטרוניתא. ובשת דמטרוניתא דאשתארת ערומה מד' בגדי זהב דנהרין מד' טורי אבן בי"ב אבנין מרגלן. מעיל בכמה זגין ורמונים. וארבע בגדי לבן דבהון הות מטרוניתא מתקשטא קדם מלכא הה"ד וראיתיה לזכר ברית עולם. וגזלת לה לגברתה כמה מאכלין דקרבנין. שור מועד בעלה עאל לבי מלכא רבוניה בארבע אבות נזיקין דיליה (דאינון ופני שור מהשמאל לארבעתן) דאינון עון ומשחית אף וחמה דכלהו מועדין לקלקל. בגופא דיליה הרביץ על הכלים מזבח מנורה שלחן ושאר מאנין רבץ עליהו ושברתן. ובשן דיליה אכיל כל קרבנין דמאכלים דפתורא ושאר ארגלוי רפסא (ומדקא כלא. ושאר דאינון אמורין ופדרין ושירי מנחות ברגלוי רפסא). ובקרן דיליה קטל כהני וליואי. [ספר שמות פרשת משפטים דף קיח/ב] הרס כלא חלל ממלכה ושריה. הבור נוקבא בישא לילית בבית דילה דאיהי בית הסהר תפיסת למטרוניתא ובנהא שפחה בישא בגלותא דילה ושווייאן לון בכמה שלשלאין ואסורין לבנהא ידיהו מהדקן לאחורא היא ישבה בגוים לא מצאה מנוח ולא עוד אלא (שם) כל מכבדיה הזילוה כי ראו ערותה גם היא נאנחה ותשב אחר. ולא עוד אלא זונה דאיהי הבער דהיינו אש ויצת אש בציון. לבתר קם אדם בליע"ל רשע רביעי לאבות נזיקין דאתמר ביה אדם מועד לעולם בין ער בין ישן ושלח את בעירו ואכיל ושצי וגדע כרמים ופרדסים דירושלם ושצי כלא.

דין אמת ודין באומות העולם

מצווה על הדיין, להתרחק מדבר שקר, ולדון את ב' הבעלי דינים בשווה.

כתוב בתורה לא תקח שוחד, והסופי תיבות של מילים אלו, הוא אחד, דהיינו שיש להיות כמו ה' שהוא אחד, ואין אצלו חלק המשובח מחברו חלילה, וכן ה' מביט על כולם בשווה.

אמנם על פי הדין כל אחד נידון לפי מעשיו, יש צדיק וטוב לו, שיצר הטוב שופטו, יש בינוני שגם היצר הטוב וגם היצר הרע שופטו, ויש רשע, שרק היצר הרע שופטו.

הצדיק הוא אינו בר עונש הוא מושרש בעץ החיים, שאין שייך שם שום דין כלל.

אמנם הבינוני, הוא מושרש בעץ הדעת טוב ורע, שהיא השכינה בהיותה יורדת לעולמות התחתונים.

ועניין צדיק ורע לו, דהיינו שיש בו רע, אמנם הוא כופה את הרע שבו שלא לעשות רע, ורשע וטוב לו, דהיינו שהוא כופה את הטוב, שלא יעשה טוב, ולכן אין לצדיק להעניש את הרשע, משום שיש בו טוב, ואולי הטוב הזה יצא בבן שיוולד ממנו, וכו'.

הרשע וטוב לו, חלילה משכין במקום השכינה, את השפחה של היצר הרע, ומבזה את השכינה הקדושה, אפי' שאור השכינה שאצל הרשע, זו אינה עצמות השכינה, אלא רק התפשטות אור ממנה, מ"מ הרי זו אור השכינה, והרי הוא כפוגם בשכינה, והפוגם בשכינה פוגם בקב"ה.

וכאשר חוטא האדם, בכל גופו, אין חלילה לשכינה שום מקום בגופו, אשר תוכל לשרות שם.

ועיין בתניא, בכל עניין צדק ורע רשע וטוב לו.

אין תיקון לרשע, עד אשר הוא יתקן את גופו, ותוכל השכינה לשרות עליו. אמר רשב"י למרע"ה, משום שאתה מבאר את החיבור שלך בעניין רמ"ח מצוות, שהם מעוררים שיבוא אור לאיברי השכינה, שהם הבעלי

חרוץ חנאמן

מידות טובות שבעם ישראל, לכן ה' ישרה עליך, וימליך אותך על העליונים והתחתונים.

יש בעולם ד' אותיות הויה, שיש כנגד ד' חיות קדושות אשר המה המרכבה עליונה, והם מוזכרות בספר יחזקאל. וכנגדם יש ד' חיות טמאות, אשר המה הד' אבות נזיקין, השור הבור המבעה שהיא או שן הבהמה כמובא בגמ' בב"ק, וההבער, ואדם המועד, וכל דברי חז"ל בגמ' הם רומזים על סודות העליונים.

אדני הוא השם של השכינה, שהוא בהיפוך האותיות נידא, שהיא דנה את הרשעים. ועל זה אמרו חז"ל דינא דמלכותא דינא.

בד' ובג', דהיינו שהשכינה דנה בכוח ג' אבות, שהכוח הגדול שבהם הוא יעקב, שאברהם מצד ימין, יצחק מצד שמאל, ויעקב באמצע, והוא כוח מידת המשפט שהוא כוח האמת, שאינו נוטה לא לימין לצד אברהם, ולא לשמאל לצד יצחק, והוא דן בכוח השכינה, ששמה אדני, ועל זה כתוב כי אלוקים שהוא שמה של השכינה, שופט, בכוח מידת המשפט אשר משפיעה לשכינה.

והדינים הם דיני שור בור אש, ואדם, וכן ד' שומרים שומר חינום שומר שכר, השואל והנושא שכר, שיש מחלוקת האם הוא כשומר שכר או שומר חינום.

וכן יש ד' חלוקות, דין חלוקת שותפים, קרקעות, עבדים ושפחות, תובע ונתבע, בתביעת גזל אבדה או מזיק, או רוצח.

הקב"ה אדון בכוח השכינה ששמה אלוקים, לדון בכל מיני דינים, לאישתו של היצר הרע, שהיא כבשה כביכול את מקום השכינה.

שמכוח היצר הרע, כל הנזקים נמצאים, שהם מלאכי החבלה, שחלק מהם, הם נשמות הרשעים, כמו שאמרו חז"ל בעלי המשנה, שנשמות הרשעים, הם מזיקים בעולם.

היצר הרע שנקרא אל אחר, הוא מזיק גזלן ורשע, ובת זוגו, הוא הסם המוות, כלומר הוא מחטיא את בני האדם, והיא מענישה.

נוק שבת ובושת וריפיו, חייבים כוחות הטומאה, על כך שהם הזיקו לשכינה, ולעם ישראל. שבת, על כך שהם בטלו אותם מן התורה. וריפיו

שהיא גרמא לבני ישראל בני השכינה, שיתרפו מן התורה, שהרי כל כוחו של היצר הרע, הוא רק כאשר ישראל בטלים מהתורה, שהתורה היא כלי מלחמה כנגד היצר הרע, כמו שאמרו חז"ל בגמ' בקידושין, בראתי לו תורה תבלין.

כמה ברכות גזלו כוחות הטומאה לשכינה, בכבוד המס אשר הטילו הערב רב והגוים על עם ישראל, ודנו את עם ישראל בכמה דינים קשים כגון בשואה רח"ל ועוד, וביטלו הגוים את הקרבת הקורבנות בבית המקדש, בכך שהחריבו את הבית. וכן המה חייבים בושת לשכינה, על כך שהיא נשארה ערומה משום שאין כהיום כוהנים אשר ילכו בד' בגדי זהב, אשר יש עליהם ד' טורי אבני יהלום, אשר יש בהם י"ב מרגליות נפלאות, אשר המה מעוררים את האור בעולם העליון שירד לעולם הזה, וכן היה הכהן לבוש במעיל, אשר היו בו זגים ורימונים, אשר המה היו מרמזים שאפי' ריקנים שבישראל מלאים מצוות כרימון, והמה מעלים נחת רוח כשיר העולה לפני ה'. וכן היה הכהן מתלבש בד' בגדי לבן, אשר המה היו מעוררים את הרחמים העליונים שירדו לעולם הזה, ועל זה נאמר וראיתיה לזכור ברית עולם, שכאשר עושים מעשה תחתון מביט בו ה', ומוריד שפע כעין המעשה.

וגזלו כוחות הטומאה, את השכינה, מהקורבנות אשר הרוחניות שבהם הייתה עולה לפני השכינה. והיצר הרע הוא שומר המועד, אשר בעלה של אשת היצר הרע, עלה לבית המקדש והזיק שם את עם בד' מיני נזיקין, שהם מכוח ד' כוחות הטומאה, עון משחית אף וחימה, שכנגד ד' אלה אומרים בכל לילה והוא רחום יכפר עון, ולא ישחית, והרבה להשיב אפו, ולא יעיר כל חמתו. והנוקים שהם עשו, המה הרביצו גללים על הכלים של בית המקדש, המזבח המנורה, השולחן ושאר הכלים, ועל שאר הכלים כוחות הטומאה רבצו ושברו אותם. ובשן שלהם המה אכלו את כל הקורבנות אשר היו שם, ואת שאר שאריות הקורנות, המה רמסו ברגליהם. ובקין שלהם המה הרגו כהנים ולוים. ובא המרע"ה לדמות את הנאמר בתלמוד, ולומר שכל מה שעשו כוחות הטומאה, המה נרמזים בתלמוד.

כוחות הטומאה הרסו את הקדושה משום חטאי ישראל, וחללו את המלכים והשרים. הבור של דין נזיקין, הוא חומר על האישה של היצר הרע, אשר שמה לילית [שכביכול כמו שיש בקדושה את התפארת והשכינה שהם איש ואישה זכר ונקבה, משפיע ומקבל, כן להבדיל יש בכוחות הטומאה], ורמזו עליה חז"ל במסכת נידה, והבור הוא הבית שלה,

שהיא בית הסוהר אשר היא אוסרת בטומאה שלה כביכול את השכינה ועם ישראל בניה, והמה נותנים על עם ישראל כמה שלשלאות, ואוסרים את ידיהם מלעשות מצוות, דהיינו שהם נותנים בליבם שלא ירצו לעשות מצוות, ועל זה נאמר הפסוק היא יושבה בגוים לא מצאה מנוח, כל רואה הזילוח כי ראו ערוותה גם היא נאנחה ותשב אחור.

ועוד הזיקו כוחות הזנות, בדין מזיק של הבער, והיינו בכך שהמה שרפו את בית המקדש, כמו שכתוב ויצת אש בציון.

אחר כך הזיק אדם המזיק, שהוא היצר הרע, אשר נקרא אדם בליעל, בלי עול של הקב"ה, ועליו אמרו בגמ' בב"ק שיש אדם המועד, אשר הוא מועד בין ער בין ישן, שמעשי האדם השינה, המה מושפעים ממחשבותיו ביום, כעין שאמרו חז"ל בגמ' בע"ז, שאין לאדם להרהר בטומאה ביום, שמה יבוא לקראות קרי בלילה. ואדם זה שילח את ביעור, שהם שלוחיו, והמה אכלו את כל פרדסי ירושלים עיר השכינה.

רבון עלמא אנת קשוט ואורייתך קשוט יהבת לן מצות תפילין. לצדיקים גמורים איהו אגרא כפום עובדיהו פאר על רישייהו ומשמשין לאבוהון ואמהון כגוונא דגופא דכל אברים דיליה משמשין לרישא. הכי אתתא משמשא לבעלה. ואית מלאכין דאינון משמשין לגופא ומלאכין דמשמשין לנשמתא וכגוונא דאית אפרשותא בין גופא לנשמתא הכי אית אפרשותא בין מלאכין דגופא למלאכין דנשמתא. ואית נשמתא לנשמתא ומלאכין למלאכין כי גבוה מעל גבוה שמר וגבוהים עליהם. ואלין דאינון נשמתא לנשמתא כלהו חד. ואע"ג דארח מתלא אינון כגופא אצל נשמתא אלין לאלין. בגין דמקבלין אלין מאלין. הכי שכינתא (נשמתא) אע"ג דאיהי לקבל שאר נהורין דבריאה כנשמתא אצל גופא לקבל קב"ה חשיבא כגופא אבל כלא חד הכא גופא ונשמתא כלא חד. מה דלאו הכי בבר נש דגופיה ונשמתיה בפרודא. דא חומר ודא שכל. דא חיי ודא מותא. אבל קב"ה חיים ושכינתיה חיים

הה"ד עץ חיים היא למחזיקים בה. וכל אינון דרשימין בסימנין דקב"ה ושכינתיה אינון רשימין ביומין דחול באות דתפלין ובאות דמילה ורשימין בזכור ושמור בשבת. ורשימין בתורה שבכתב דאתיהיבת מימינא ובתורה שבע"פ דאתיהיבת משמאלא וקב"ה זכור מימינא ותפלין דיד והכי שכינתא תורת יי' תמימה ומצוה דיליה. והאי מסטרא דעמודא דאמצעיתא דאיהו כליל דינא ורחמי זכור ושמור אתקריאת איהי זכירה שמירה ובכל פקודין איהי שקיל' לגביה במדרגה. אבל מסטרא דחסד קב"ה זכור ושכינתא שמור כמה דאוקמוה מארי מתניתין זכור לזכר ושמור לכלה בגין דבימינא ובשמאלא ענפין מתפרדין כגוונא דכנפי ריאה דאינון פרודות מלמעלה לקבליהו חיון ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה. ולקבל פתוחות דס"ת. לתתא תרווייהו ביחודא חדא כגון סתומות דס"ת דלית תמן פרודא. ובגין דא באתר דיחודא דאיהו גופא דומה לשדרה דלולב אם נפרצו או נפרדו עליו פסול בכמה רשימין רשים קב"ה לישראל לאשתמודעא לגבי מלאכין אלין דימינא דתליין מקב"ה או אלין דשמאלא דתליין משכינתא או אלין דתליין מקב"ה ושכינתיה ביחודא חדא. ודאי אלין דאית בהון תורה רשימין בחסד ואלין דאית בהון מצוה רשימין בגבורה ואלין מארי דתפלין ואות שבת ואות ברית רשימין בצדיק. ועמי הארץ אינון רשימין באעברו דערלה ופריעה.

אות בין ישראל לה'

אומר מרע"ה לה', בורא עולם הרי דרכך לנהוג באמת, וכן התורה היא תורת אמר, והנה נתת לנו מצוות תפילין, הצדיקים רואים בהנחת התפילין שכר, משום שהם בכך משמשים את הקדוש ברוך בתפילין של ראש, ואת השכינה שהיא אם ישראל, בתפילין של יד, כמו שהגוף משרת את ראשו, שמה שחושב הראש, עושה הגוף. וכן כמו שאישה משמשת את בעלה. ויש מלאכים שהם משמשים את חציוניות המידות, ויש שממשות את פנימיות המידות, אשר המה ב' דרגות של מלאכים, כמו שהגוף והנשמה המה ב' דברים נפרדים.

ויש נשמה לנשמה, שהרי יש לאדם נפש רוח נשמה, חיה ויחידה, שהחיה היא נשמה לנשמה, וכן יש מלאכים מעל מלאכים, כמו שכתוב כי גבוה מעל גבוה שמור, וגבוהים עליהם. ואפי' שיש כמה דרגות במלאכים, אשר המה בבחינת נשמה לנשמה, מ"מ משום שהם רוחניות גמורה, אנחנו אומרים שהם כולם אחד, ואפי' שעל פי האמת יש בהם כמה דרגות, אשר המלאך התחתון אשר מקבל מהעליון, הוא בחינת כוף ביחס למלאך העליון. שכל מי שמקבל מחברו הוא בחינת גוף אליו, וכן השכינה, היא ביחס לעולם בריאה יצירה עשייה, בבחינת נשמה אליהם, אמנם ביחס לספירות עולם האצילות, היא כגוף, אמנם אינה חלילה גוף כלל, אלא רק באופן יחסי, כמובא ברש"ש זצ"ל בהקדמת רחובות הנהר, שכל האורות המה מקשה אחת, ולכן כל מה שאנחנו אומרים שאור זה הוא השכינה, באמת הוא גם תפארת ביחס לד' מידות אשר תחתיו, שהרי התפארת היא המידה החמישית, והיא גם גבורה, היחס לה' מידות אשר תחתיה, שהרי הגבורה היא המידה השישית.

אמנם באדם שהוא בעולם הגשמיות, הגוף והנשמה המה ממש ב' דברים נפרדים. זה חומר, וזה שכל שהוא רוחני ואלוקי, השכל הוא מקור החיה, כמו שכתוב החכמה תחיה בעליה, והגוף הוא לא בר חיים מצד עצמו, אלא מצד הנשמה. אבל ה' שהוא מידת התפארת, והשכינה, המה רק חיים, אפי' שהשכינה היא בבחינת הגוף של ה', ולכן נאמר עץ חיים היא, דהיינו השכינה, למחזיקים בה. וכל מי שהוא תחת רשותו של ה', הוא לובש תפילין ביום חול, אמנם בשבת אין צריך תפילין משום שממילא מאירה הארה הזאת כמובא בזוהר שיר השירים. וכן הוא רשום בברית מילה, כאשר הוא מהול, וכן כאשר הוא שומר את השבת בעשה ולא תעשה, הוא מקיים את מצוות שמור וזכור, שהם מעידים על מלכו של עולם.

ועם ישראל רשום בתורה שבכתב שהיא באה מצד ימין, דהיינו ממידת החסד, שהוא בחינת צד ימין, והם מושרשים גם בתורה שבעל פה, שהיא באה מצד שמאל, דהיינו מהשכינה. והתפארת הוא בחינת זכור, אשר הוא בחינת משפיע, והוא בחינת תפילין של ראש. אמנם התפילין של יד הם כנגד השכינה אשר נאמר עליה תורת ה' תמימה, והיינו שהשכינה היא כוח המעשה, דהיינו שהיא בחינת קיים המצוות. ומצד העמוד האמצעי שהוא מידת התפארת אשר השכינה דבקה בו, אשר יש בו חסד ודין, ולכן הוא נקרא עמוד אמצעי, שהוא כולל את ב' הצדדים, ימין ושמאל, כאשר השכינה דבקה בו היא נקראת על שמו, זכירה ושמירה, ובכל מצווה אשר

חרוץ הנאמן

יש בשכינה, היא שקולה כנגדו, כמו שאמרו חז"ל שכל מצווה, כוללת את כל התורה כולה.

מצד ימין שהוא כוח החסד של ה', הזכור הוא לזכר, והשמור לשכינה שהיא הנקבה, שאם מסתכלים על צד ימין, יש להסתכל על השכינה כדבר נפרד בבחינת צד שמאל, כמו שראיה היא בעלת ב' כנפיים אשר המה פרודות, וכן לחיות העליונות, יש להם ב' כנפים פרודות, והיינו שיש את התפארת שכאשר השכינה דבוקה בו, אז השכינה כלולה מכל הכוחות בין מזכור ובין משמור, ויש את מידת החסד, שהיא ההפך הגמור של השכינה, ואזי כשהוא זכור היא שמור.

הכנפים של החיות, למטה המה מחוברות, כמו הפרשיות הסתומות של הספר תורה, אין מרווח בין פרשה לפרשה. והיחד בין השכינה להקדוש ברוך הוא, הוא ללא פירוד, והוא דומה לשידרת הלולה, שאם עליו, או נפרדו, הוא פסול.

כמה מצוות נתן ה' לעם ישראל, שהם גורמות את החיבור שלנו עימו, בכדי שכל מלאכי מלעלה, בין מלאכי החסד, בין מלאכי הדין, ובין מלאכי הרחמים, שידעו כולם את מעלת ישראל.

לומדי התורה, המה מושרשים במידת החסד, שאברהם היה מושרש בה, שכל מהות התורה הוא תיקון המידות אשר בנש האדם, כמובא בבעש"ט בשם רבי סעדיא גאון, שאברהם היה מתמיד מאוד במידת החסד. ובעלי מצות, המה רשומים במידות הגבורה, שמהות המצוות, המה מעשים גשמיים שגורמים לאור האלוקי להצתמצם לירד לעולם הזה. ומי ששומר את השבת ואת בריתו, הוא מושרש במידת היסוד, שהיא המידה שמקשרת בין ישראל לה'. ועמי הארץ שאינם שומרים תורה ומצוות, הם רשומים, רק במידת היסוד, שהיא הברית העליון, שאמרו חז"ל בפרק מילה, שאפי' עמי הארצות המה מלים את בניהם, שמצווה זו לא תשכח מישראל, ועיין בגמ' בסוטה, שיש אומרים שעם הארץ הוא מי שלא מפקיד על מעשות, או שלא יודע את טעמי המשנה, ויש שם כמה וכמה דעות, וכאן הזוהר סובר שעם הארץ הוא מי שלא מקיים כלל תורה ומצוות.

עופין בזפק ובקרבן נקלף באעברו דזפק וקלופה דקרבן אינון רשימין עופין למיכל. ובעירן בתרי סימנין מעלת גרה ומפרסת פרסה. כלהו רשימין בתרי סימנין כגוונא דערלה ופריעה דמתעברן מעמא קדישא. אבל תלמידי חכמים כלהון רשימין מנהון בכרסייא ומנהון במלאכי. בארבע חיון דכרסייא. ספר שמות פרשת משפטים דף קיט/א

מנהון בכביא ובמזלי ומנהון רשימין במדות דקב"ה אשתמודעין. ואינון דמתעסקין באורייתא ובמצות לשמא דקב"ה ושכינתיה שלא על מנת לקבל פרס אלא כברא דאיהו מחוייב ביקרא דאבוהי ואמיה דא אתקשר ודאי ואתרשים בעמודא דאמצעיתא ושכינתיה כאילו ביה הווי חד.

סימני הכשרות

סימני העופות, בזפק שהוא אחד מאיברי העוף, בקרבן שהוא אחד מאיברי המאכל, וכאשר המה נקלפים, סימן שהמה טהורים. והבהמות נטהרות בב' סימנים, כאשר המה מעלות גרה, ומפריסות פרסה. והיינו שכולם צריכים ב' סימנים כנגד עורלה ופריעה, אשר עם ישראל מסיר בעת ברית המילה, והטעם שצריך ב' סימנים, א בכדי להסיר את הרע, ב' בכדי לגלות את הטוב. אבל התלמידי חכמים, לא מושרשים רק במידת היסוד, אלא הם מושרשים גם בעולם בעולם היצירה ששם חיות הקודש, שמשם מגיעה רוח האדם, שכאשר אדם עוסק בתורה בקול, הוא זוכה לרוח. וגם המה מושרשים בעולם הבריאה ששם כסא הכבוד, בחיות אשר משמשות את השכינה, שמשם מגיעה הנשמה של האדם, שכאשר הוא חושב מחשבות קדושות הוא זוכה לנשמה.

יש מהתלמידי חכמים, אשר עוסקים רק בפשט התורה, שהם מושרשים בכוכבים והמזלות, שרק מי שעוסק לשמה, דהיינו בסודות התורה, הוא מושרש מעל הכוכבים ומלזות, ויש כאלו, שלא עוסקים בסוד, אמנם משום שהם כ"כ תיקנו את עצמם, הם מושרשים במידות של הקב"ה אשר המה משפיעות בעולמות בריאה יצירה ועשייה, אמנם מי שעוסק את ה' לשם שמים, שהוא לומד הסוד, שכל כונתו לתקן את השכינה, הוא מושרש

בעולם האצילות, ששם אין פירוד חלילה בין ה' לשכינה, ששם הכל אחדות אחת.

ומאן דאית ביה תורה בלא מצוה או מצוה בלא תורה כביכול כאילו הוו דתרווייהו באמצעיתא. רשיעיא אינון רשימין בלא סימנין דטהרה אינון דלית להון תפלין על רישא ודרועא. ואינון דלא רשימין בתורה ובמצות ואלין דלא נטרין זכור ושמור ולא רשימין בתכלת ולבן דציצית ואלין דלא רשימין באלין סימנין שקץ הם לכם לאו אינון ישראל אלא עמי הארץ מה אלין שקץ ושרץ. אוף אינון (נ"א כן) שקץ ושרץ כמה דאוקמוה מארי מתניתין עמי הארץ הם שרץ ונשותיהם שקץ ועל בנותיהם אתמר ארור שוכב עם כל בהמה. ומיתתהון מיתה באתגליא ולית מיתה אלא עניותא ומיתה דעניותא דלהון לא יהא באתכסיא כעופין דדמיין למארי פקודין אלא באתגלייא לעיני עמא דעני חשוב כמת ואית עניותא באתכסיא מעיני בני נשא. ואית עניותא לעיני כלא כזריקו דדם דבהמה וזריקתה לעיני כלא דשפכין דמא קמיכלא הכי עניין שפכין דמוי באנפייהו לעיני בני נשא ואתהדרין ירוקין כמתין. ואי הדרין בתיובתא ולא פתחין פומהון להטיח דברים כלפי מעלה ומיתה דלהון בסתימו דפומא כבעירא דאיהי מיתא ולית לה קול ודבור. דבוידוי הכי יימא איהו אין לי פה להשיב ולא מצח להרים ראש ויתודה ומייחד לקב"ה בכל יומא למהוי מיתתיה באחד כגוונא דשחיטת בהמה בתריסר בדיקות דסכין ובסכין דאינון אח"ד ומברך ומקדש לקודשא ב"ה בכל יומא בברכו ובקדושא ובכל אכילה ושתיה דיליה כגוונא דמברך כהנא. ברוך אתה. הא ברכה. אשר קדשנו. הא קדושא. כד רוחא מברך לקב"ה בכל יומא בברוך ומקדש ליה בקדושא דיליה ומיחד ליה ביחודא דאיהו שכניתיה. קב"ה נחית על הוא רוחא בכמה משריין.

עמי הארצות ותשובתם

התורה היא מושרשת במידת התפארת שהיא נקראת העמוד האמצעי, והמצוות מושרשות בשכינה, ומי שרק לומד ולא מקיים, או רק מקיים ולא לומד, הוא גורם חלילה לפירוד בין התפארת לשכינה. הרשעים הם בלא סימני טהרה, שאינם לובשים תפילין על היד והראש, ואינם לומדים תורה ומקיימים מצוות, ואינם שומרים את השבת, ואינם לובשים ציצית אשר יש בה תכלת ולבן, ועליהם נאמר שקץ הם לכם, ואינם בכלל עם ישראל.

כמו שכוחות הטומאה המה שקץ ושרץ, כן עמי הארצות, כמו שאמרו חז"ל בגמ' בספחים, שאסור להתחתן עם עמי הארצות. אמנם החילונים של היום, אינם בכלל קללות אלו, משום שהם תינקות שנשבו.

והמיתה שלהם תהיה בגלוי, ואין מיתה אלא עניות, והעניות שלהם לא תהיה בהסתר בכדי שלא יתביישו, כמו שצריך להסתיר ולכסות את דם העופות, המה בעלי המצוות דומים להם, משום שכל מצווה פורחת למעלה לפני ה', אלא עניותם תהיה בגלוי, שעני חשוב כמות, משום שנפשו עגומה עליו, אמנם יש כאלו שהם עניים בהסתר, ובכך אינם מתביישים. אמנם עיניות עמיה ארץ בגלות, כדם הבהמה שלא צריך כסוי, כן הנפש הוא הדם שהדם הוא הנפש, ונשפם הרי היא כדם הנשפך, שמי שמתבייש הוא כמת, כמו שאמרו בגמ' בב"מ שהמבייש את חברו אין לו חלק לעולם הבא, משום שהוא מאבד את דמו מגופו.

ואם הם חוזרים בתשובה, וכאשר הם עניים, אינם פותחים את פיהם לדבר בחציפות לפני ה', והם סותמים את פיהם וסובלים מאהבה, כבהמה שהיא מתה ללא שום קול ודיבור. והמה ואמרים בוידוי אין לי פה להשיב, ולא מצח להרים ראש, דהיינו שהם מכירים בחטא, ורוצים לחזור בתשובה. והם יתודו, וייחדו את ה' בעולם ביום בקריאת שמע, ובמילת אחד, יקבלו עליהם ד' מידות, למות על קידוש ה', כמו ששחיטת הבהמה, יש י"ג דברים כמניין אחד, י"ב בדיקות הסכין, ועצם הסכין, שהם ביחד י"ג. והוא מברך ומקדש את ה' בכל יום, בברכו של יוצר אור, ובקדושה של התפילה, וובא לציון, וכאשר הוא אוכל הוא מברך לפני ה', כמו שכהנים מברכים את העם, אזי מעשיו רצויים לפני ה', וה' מקבלו בשמחה בתשובה, שרוצה ה' להיטיב לעמו. ואפי' שראינו גם צדיקים שהם עניים, על זה עונה הגמ' בשבת, שאינם מחזרים על הפתחים, ואפי' שיש גם צדיקים שהם מחזרים על הפתחים, על זה יש לומר, שהם עושים זאת בבחירתם, וגם הם עושים זאת בדרך כבוד.

ואם עם הארץ הזה, מברך את ה', כשאומר בברכה ברוך, ומקדש אותו, כאשר אומר אשר קידשנו, אזי ה' יקבלו בתשובה, שכאשר רוח האדם מברכת ומקדשת את ה' בכל יום, ומיחד באמן את ה' והשכינה, שאמן הוא גמט' תשעים ואחד, כמניין ב' שמות הויה ואדנות, שהם השמות של ה' והשכינה, אזי ה' ישרה על רוח של אותו אדם, עם כמה ממלאכיו, אשר יטיבו לאותו אדם.

אליהו ודאי בר נש דמברך ומקדש ומיחד למטרוניתא כמה משריין דמטרוניתא סלקין עמיה ומשריין דמלכא נחתין לגביה וכלהו לנטרא ליה ולאודעא ליה לההוא רוחא כמה חידושין ועתידות בחלמין דנבואה וכמה סתרים. כגוונא דיעקב דאתמר ביה והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו. ועל משריין דמלכא ומטרוניתא אתמר ויקרא שם המקום ההוא מחנים. אבל מלכא ומטרוניתא לא נחתין תמן: אמר אליהו רעיא מהימנא הכי הוא ודאי אבל בגין דבכל פקודא ופקודא הוה אשתדלותא דילך ליחדא קב"ה ושכינתיה בכל משריין דעילא ותתא הכי קב"ה ושכינתיה וכל משרייתיה עילא ותתא מתיחדין ברוחא דילך בכל פקודא ופקודא כברא דמלכא דאבא ואימא רחמין ליה ונשקין ליה ובחביבו דיליה לא המנין ליה במשריין דלהון אלא אינון גופייהו נטרין ליה בגין דההוא רוחא דילך מסטרא דעמודא דאמצעיתא איהו דאיהו ו' כליל אבא ואימא דאינון ידו"ד. נפש דילך בת יחידא מסטרא דאת ה' שכינתא תתאה לא זות מינך. וכגוונא דאבא ואימא נטרין ברא הכי נטרין ברתא במשריין עלאין דאינון מחנים. ובמחשבה עלאה סלקין לרוחא דילך כמה דאוקמוה ישראל עלה במחשבה יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ואימתי רוחא דילך סליקת במחשבה כד איהי שלימא ואתמר בה כל הנשמה תהלל יה ובנפשא דאיהי ה'. ספר שמות פרשת משפטים דף קיט/ב

רוח יי' אתמר ביה כה אמר יי' מארבע רוחות באי הרוח. ואינן רוח יי' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה וגו' שלום בארבע אתון סליק במחשבה ועלת העלות מעטר ליה בכתר בכל האי יקר. רוחא דילך סליק ונחית בכל ליליא וכל מלין דאתגליין לך. [חסר] ועלייהו אתמר ואתם הדבקים ביי'. אתם ולא אומין עכו"ם. ובג"ד זבח לאלקים יחרם. אלקים אחרים. בלתי ליי' לבדו. זכאה עמא קדישא דאתקריאו עאנא דקב"ה למקרב גרמייהו קרבנין קמיה כמה דאתמר כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה. וקרבין גרמייהו כעאנין בתעניתא. דמעוט חלבא ודמא דתעניתא איהו חשיב יתיר מקרבנא דבעירן דהוה מתמעט דמא וחלבא וכל אינן אמורין ופדרין דמתאכלין כל ליליא זכאין אינן (ס"א ישראל) דמקרבין רוחין דלהון קרבנין קדם יי' ובכל ליליא וליליא. דרוחא דלהון היא העולה לגביה אי סליק לה בתורה ומצוה. דאיהי עשר אמירן דאתייהבו מאת י' דבעשר דברן מאתון ה"ה (ס"א בו' בשית) בשית חומשי תורה בספר בראשית. חמשה אינן דאתקריאו חמשה חומשי תורה שתיתאה ספר בראשית אקרי ובמחשבה דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאתמר ביה ישראל עלה במחשבה. ולאן אתר סליק לגבי כתר דתמן עלת העלות מופלא ומכוסה. זכאה מאן דסליק ליה במצוה דאיהי מצות תפילין דבהון ארבע פרשיות דבהון שם ידו"ד י' קדש לי. ה' והיה כי יביאך. ו' שמע ישראל. ה' והיה אם שמוע. במחשבה. לקשרא לה ביד. דשכינתא איהו ידו"ד כלילא ממעשה דאיהי ה'. ודבור דאיהי בינה כלילא ו' ספיראן. ובמחשבה דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א ידו"ד. י"ד אתון כחושבן יד ואתרמיזו בארבע פרשיין וביתא דתפלין א' ותרין רצועי דרישא (נ"א ודידא) שבע דתרין שינין תשע וקשר דרצועה עשר וד' פרשיין דיד (ס"א הרי י"ד) יד דשכינתא יד ידו"ד בגינה אתמר בידך אפקיד רוחי וגו' רוח אתפקד לידו"ד וקב"ה נחית לגביה לקבלא ליה לגבי שכינתא

ונטרי ליה קב"ה ושכינתיה ומאן גרים דא מאן דבכל מצוה ומצוה סליק שכינתא לגבי קב"ה.

מעלות הצדיק

קרא מרע"ה, לאליו, ואמר לו, ודאי שכשאדם מברך את השכינה ומקדש אותה, ומיחד אותה עם מידת התפארת, משפיע עליו ה' שפע של ברכות, ושומרים אותו המלאכים, ומגלים לו רזי תורה, ועתידות בעת החלום, אשר חלמותיו המה חלום של נבואה על ידי מלאך, ולא של שקר על ידי שד, ומגלים כמה סתרים. כמו שגילו ליעקב אבינו כמו שכתוב והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו, ועל מלאכי התפארת והשכינה, נאמר ויקרא שם המקום ההוא מחניים, שהיו שם מחנות של מלאכים, ואמר מחניים, מלשון רבות, כנגד מלאכי התפארת ומלאכי השכינה. אמנם התפארת והשכינה בעצמם, אינם יורדים להיכל הזכות שבעולם הבראיה שמשם מגיע החלום ע"י גבריאל.

אמר אליהו הנביא, למרע"ה, שכן הוא, ובאמת משום שאתה מרע"ה, בכל מצווה שעשית, התכונת לשם שמים, ליחד את התפארת והשכינה, עם כל המלאכים שלה. וכל העליונים והתחתונים מתיחדים כאשר אתה מברך לה' לפני כל מצווה, כבן המלך אשר אביו ואימו שהם החכמה והבינה, אוהבים אותו ומנשקים אותו, ובכך נותנים בו את רוחם הקדושה אשר היא נוטעת בבן שפע של חכמה. והם לא מאמינים לשום מלאך שישמור עליך, אלא הם בעצמם שומרים עליך, מפני שהנשמה שלך מגיע מפניות ונשמת מידת התפארת, ששם התפארת ו' אשר הוא כולל במחותיו את אור אבא ואימא שהם החכמה והבינה, וכל זה אמרו חז"ל שה' מניח תפילין, שה' הכוונה מידת התפארת, והתפילין שלה, הם אורות החכמה והבינה, שמאירים על ראשה.

אמר אליהו הנביא למרע"ה הנפש אשר בך, היא השכינה שהיא בת יחידה של ה', והשכינה התחתונה שהיא המלכות, לא זזה ממך לעולם. וכמו שמידות החכמה והבינה שומרים על מידת התפארת, כן הם שומרים על השכינה שעומך. ובכוח שם הקדוש [אין לומר בפה] יוד הא ואו הא, התפארת והמלכות עולים למידת הדעת שמשם נשמתך, וכן כשאתה בשלמות, אתה עולה למקור נשמתך בעולם העליון, כמו שכתוב כל הנשמה תהלל יה, שי"ה הוא השם של מידת הדעת, שמשם נשמתך, ומידת התפארת עולה עם המלכות שנקראת נפש, למידת הדעת.

חרוץ הנאמן

על רוח ה' נאמר כה אמר ה' מארבע רוחוב בואי הרוח, שיש רוח חכמה ובינה חסד וגבורה ורוח שלום, שהם כנגד ד' אותיות הוי"ה, ובד' אותיות הוי"ה, עולה מידת החכמה למידת הכתר ששם שורה האין סוף, ומשפיע האין סוף למידות שפע ברכה.

הרוח שלך עולה לעולם העליון ויורדת להודיע לך מה היא ראתה, והיא מבארת לך את עומק כל הדברים שכבר נגלים לך.

ועל הצדיקים הדבקים בה', נאמר ואתה הדבקים בה' אלוקכם, אתה ולא אומות העולם, אלא אומות העולם דבקים בכוחות הטומאה, שעליהם נאמר זובח לאלוקים ירחם, דהיינו שאין לזבוח לשם אלוקים אחרים, אלא יש לזבוח רק לה' לבדו.

אשרי העם הקדוש שנקרא צאן של ה', אשר הם מקריבים את נפשם כקרבת לפניך, כמו שכתוב כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה. והם מקריבים את עצמם לפניך בתענית, שבתענית מתמעטים החלב והדם, וזה חשוב לפניך יותר מקרבן של בהמות שהחלב והדם והאי מורין והפדרין שלהם קריבים על גבי המזבח, שאדם הוא בדרגה מעל הבהמה, אשרי מי שמקריב את רוחו לפני ה', ועניין ההקרבה הוא שהקרבת הוא כדורון לפני המלך, ובכל לילה הנשמות עולות עם המעשים הטובים לפני ה', ויש לו נחת רוח בכך שהוא רואה את נשמות הצדיקים עם מעשיהם, אשר חקוקים בהם, כמו שאמרו חז"ל עונות הרשע חקוקים על עצמותם, דהיינו עצמותם הרוחניים, כן המצוות חקוקים על האדם בעצמו.

רוח הצדיקים עולה לפני ה', כאשר הוא מקיים את התורה והמצוות ומאבה. אזי רוחו נעשית כדוגמת הספירות שהוא כלולה מי' דיברות, ויש בלוחות את ב' אותיות ה' של שם הוי"ה, שבכל לוחות היו ד' דיברות, יש בתורה ה' חומשים וספר בראשית הוא החומש השישי, שבחומש שמות יש בו חלק מסיפורי יציאת מצרים, וחלק ממצות התורה, ולכן הוא נחשב לב', וא"כ ישנם ו' ספרים, כנגד ו' של שם הוי"ה, וכן על מידת החכמה ששם מושרשים ישראל, שמה [אין לומר בפה] יוד הא ואו הא, י' כנגד י' דיברות, ה' ה' כנגד ב' הלוחות שבכל אחד יש ה' דיברות, והו' של שם הוי"ה, הוא כנגד ו' החומשים, ולומד התורה ומקיימה, הרי הוא זוכר לשם הוי"ה, וזוכה להדבק במידות של ה', שעליה אמרו חז"ל, הדבק במידותיו.

ולאן הם עולים כאשר הם דבקים במידת החכמה? למידת הכתר ששם שורה האין סוף, אשרי מי שעולה עם נשמתו, ע"י שהוא מקיים את מצוות תפילין, שיש בהם ד' פרשיות, שהם כנגד ד' אותיות הוי"ה. י' כנגד קדש לי, ה' כנגד והיה כי יביאך, ו' כנגד שמע ישראל, ה' כנגד והיה אם שמוע, ששם הוי"ה זה דבק במידת החכמה, שהיא דבקה בכתר.

והיכן יש לקשור את התפילין של יד שהם כנגד השכינה? על היד, שהשכינה שם הוי"ה, שהאות העיקרית שבו היא ה' אחרונה של השם, שהם כנגד המעשים ולא כנגד הדיבור והמחשבה. אמנם הדיבור של ברכת תפילין, מושרש במידת התפארת שמגיעה מהבינה, שיש במידת התפארת ו' מידות חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד. והמחשבה של מצוות תפילין מורשת במידת החכמה, ששמה יוד הא ואו הא, והיא כוללת את שם הוי"ה, שהם ביחד י"ד אותיות כנגד מילת יד, שעליה שורה השכינה, ובכל מקום שנאמר בתורה יד ה', הכוונה על השכינה.

אמר מרע"ה, שי"ד אותיות אלו שהם כחשבון יד נרמזות בעצם התפילין עצמם. ד' פרשיות התפילין של ראש, והבית של התפילין הוא עוד אחד, וש' רצועות של ראש, בסה"כ ז', ושבע קוים של ב' אותיות שין שעל התפילין של ראש, שיש ש' עם ד' קוים וש' עם ג' קוים, וקשר של רצועת הראש, וד' פרשיות של תפילין של יד, הרי י"ד פרטים שנמצאים בתפילין. השכינה היא היד של ה', שהיא עושה את פעולות ה', כמו שהיד עושה את פעולות הגוף, ועליה אמר דוד המלך ע"ה בדרך אפקיד רוחי, שבכל לילה הוא היה מפקיד את רוחו בשכינה, ומידת התפארת היית יורדת להביא את הנשמה ולתת אותה כדורון לשכינה, ושומרים אותה התפארת והשכינה, ומי גורם לכל, הכוונה שאתה מכיון בכל מצווה, לעלות את השכינה למידת התפארת לזיוג, ולקבל שפע בשביל כלל עם ישראל.

וע' תיבין דיענך יי' ביום צרה ובמאי צווחת. אלא ודאי ישראל אית בהון מארי תורה מלאכים מסטרא דאילת השחר דאידי שכינתא. ותריין דרגין אינון בקר ושחר ועלייהו אתמר

³ אפי' ששם החכמה הוא [אין לומה בפה] יוד הי ויו הי, ושם [אין לומר בפה] יוד הא ואו הא, הוא שמה של מידת התפארת, מ"מ מכיון שהתפארת כלולה בחכמה לכן כתב שהוא שם החכמה, ועומק הדברים שידוע שאור החכמה יצר את פרצוף יעקב אשר הוא חלק ממידת התפארת.

נעימות בימינך נצח. בקר דאברהם דאיהו חס"ד דא סליק יתיר ביומא דפורקנא אבל שחר אקדים ליומא דפורקנא. ומאי איהו. נצח דשכינתא מסטריה אתקריאת אילת השחר ובגין דא ל"מ נצ"ח תמן נצ"ח תמן ל"מ דאינון ע' קלין דצווחת אילת השחר על בנהא דאתתקף עלייהו קדרותא בגלותא שחרות השחר בע' שנין בתראין (בשבעין) בהוא זמנא יתקיים בישראל כמו הרה תקריב ללדת תחיל תועק בחבליה כן היינו מפניך יי' ועל כן נקוה לך יי' אלקינו ובהון אילת אעילת רישהא בין ברכהא. רישא איהו צדיק יסוד עולם בין ברכהא דאינון נצח והוד ואומי לה ביה למפרק לבנהא בבקר דאיהו אריה בקר ימינא דאברהם משיח בן דוד דנפיק מיהודה דאתמר ביה גור אריה יהודה ובג"ד חי יי' שכבי עד הבקר ובה מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים וגו' בגין דתפארת דרגא דמשה גופא וחסד דרועא דיליה ומשה אתקשר בע"ב דאיהו חסד דרגא דאברהם דהכי סליק בחשובן ח"י וו"ו מן ויסע ויבא ויט תלת ענפי אבהן ש דאתקשר בש' של משה דאתמר בהון לפני אריה אל הימין לארבעתן לפני שור מהשמאל וגו' לפני נשר לארבעתן.

ספר שמות פרשת משפטים דף קכ/א

מ"ה מן משה ודמות פניהם פני אדם (ס"א דאיהו) דרועא שמאלא אתמר ביה שמאל דוחה וימין מקרבת דאף על גב דאקדים בתשרי דאוקמוה ביה מארי מתניתין בתשרי עתידין להגאל. תהא דוחה בגין דלא ימות משיח בן אפרים דוחה מרומי דאיהי שמאל. עד דיקרב ימין: פסח דרועא ימינא לקיים בה כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות והאי איהו בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל לקיים בהון ובחסד עליון רחמתיך אמר גאלך יי'. ולבתר נטלי כלהו מגבורה דמניה משיח בן אפרים לנטלא נוקמא משנאו דהכי בעי לנקאה עבורא דאינון ישראל בימינא ולבתר לאוקדא קש בשמאלא הה"ד והיה בית

יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום וכנישו דעבורא דא עמודא דאמצעיתא ביה ויאסף (אל עמיו) לאן אתר לביתא דא שכינתא אבל בדרגא דמשיח בן יוסף איהו דקא רמיו עתה ילחכו הקהל את כל סביבתינו כלחוך השור את ירק השדה דעלייהו אתמר בפרח רשעים כמו עשב וגו'. מפסח ועד תשרי יהא פורקנא דאיהו עד. ומתמן ואילך יהא השמדה דלהון (שם) להשמדם (פרקנא) עדי עד. (נ"א ולא עד בכלל אלא עד דמטי לעד מתמן ואילך להשמדם עדי עד) כד מטו לתשרי דאיהו שור ביה כלחוך השור וסמיכה (ס"א דישראל ומטו דלהון בימינא וכו') דלהון דישראל בימינא דאיהו אריה. אבל קימה דלהון בגופא דאילנא והאי איהו כל הכורע כורע בברוך צדיק דאתמר ביה ביוסף הצדיק והנה תסבינה אלמתיכם ותשתחווין לאלמתי והאיא יהו חי יי' שכבי עד הבקר וכל הזוקף זוקף בשם דרגא דמשה רבינו לעילא. (ס"א ובמשה) ומשה לתתא ביה יקומון כל ישראל כאברין דגופא דביה כלהו זקיפין בעמידה ובהאי איהו כל הזוקף זוקף בשם בגין דעליה אתמר ואדעך בשם. יהון משיח בן דוד דאיהו אריה מימיניה ומשיח בן יוסף דאיהו שור משמאליה. מימינא אברהם משמאלא יצחק ואיהו נשר באמצעיתא שלשלת דלהון מסטרא דיעקב ש דמשה קדושה לך ישלשו מסטרא דאריה ג' אנפין דאבהן אתקריאו אריות בקר. מסטרא דשמאלא אתקריאו פרים מנגחים. ומסטרא דאמצעיתא אתקריאו נשרים ועלייהו אתמר ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי. הא אינון ט' עשיראה ורביעאה (אדם מה שמו) דמשה דרכיב על תלת חיוון ואתמר בישראל וירדו בדגת הים ממנן דימא בסטרא דנחש דהוה שרה דמצרים דאתפשט בגלותא בתראה מים עד ים ובעוף השמים ערבוביא בישא. עמלקים נפילים תערובת דכל אומין בכל סטרא בגלותא בתראה בין בישראל בין בישמעאל בין בעשו (באומות העולם). ובבהמה אלין בני עשו דשולטנהון בכל הארץ

ויתקיים במשיח וירד מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ והכי בב' משיחין והכי בישראל וכלא בזכות מ"ה (שמו) דמשה. וייתון נס דמשיח בן דוד מיהודה אריה רשים עליה ונס דמשיח בן יוסף שור רשים עליה ונס דשילה אריה לימינא שור לשמאלא נשר באמצעיתא ואדם על כלהו וד' אנפין לכל חד ד' שבטין דג' חיון י"ב ולגבי אדם דאיהו מה שמו בני משה דבההוא זמנא יתקיים במשה ואעשה אותך לגוי גדול ועצום ממנו בההוא זמנא מ"ה ש"היה ה"וא שיהיה ואשר להיות כבר היה והאלקים יבקש את נרדף. ישראל דאתמר בהון ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם הוו נרדפים קדם ערב רב זאבים בישין הא בנימין זאב יטרף לגבייהו דטרף לון ויתקיים בההוא זמנא בבקר יאכל עד דהיינו עד כי יבא שילה ודא בקר דאברהם ולערב יחלק שלל דא ערב דיצחק דתמן תרין משיחין. בחד ייכול (ס"א ממונא) ממנא דאומין דעלמא ובחד יחלק לון לישראל. ישראל דאינון אילת נרדפין קדם רשיעיא אריות. ויתער נפתלי דאיהו אילה שלוחה הנותן אמרי שפר. יתער בימינא

ספר שמות פרשת משפטים דף קכ/ב

דאיהו אריה משיח בן דוד דאתמר ביה גור אריה יהודה מטרף בני עלית ויחזקון (ד"א ויחזור) על אומין דעלמא כרע שכב עלייהו למטרף לון. מי יקימנו בההוא זמנא נחזי מאן הוא אלה אחרא דיקים ליה מלטרופ עלייהו או אומה ולישן. וישראל דהוו כיונה נרדפין קדם נשר מסטרא דעופין דאומין דעלמא. בההוא זמנא יתער נשר ויתפרש גדפהא על ערבובי דאומין ועשו וישמעאל דאינון עמלקים וערבוביא בישא דישראל וטריף לון דלא ישתאר חד מנייהו לקיים מה שנאמר בישראל יי' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר. מתמן ואילך. אין מקבלים גרים כמה דאוקמוה מארי מתניתין אין מקבלים גרים לימות המשיח. ואומין עכו"ם דעלמא דישתארון יתער קב"ה חיה דאדם לשלטאה עלייהו לקיימא בהון כי הגוי והממלכה

אשר לא יעבדוך יאבדו לקיים בישראל וירדו בדגת הים וגו' ומוראכם וחתכם וגו'. ומסטרא דתבואות ה' מיני נהמא תבירין מכלהו ואינן חטה ושעורה וכסמת ושבלת שועל ושיפון אמתיל לון לישראל הה"ד קדש ישראל ליי' ראשית תבואתה בה'. כד יפקון מגלותא הכי יהון תבירין עד דיתבריר אוכל מתוך פסולת דהיינו קש ערב רב עד דיתבררו וישתמודעו ישראל בנייהו כבר דאתבריר מגו מוץ ותבן. ועד דיתברירו מנייהו י' דאיהו מעשר לא שריא על ה' דאיהו נהמא דה' מינין לקיימא אומאה כי יד כס י'ה' ובגין דא מוץ ותבן אינו מחוייב במעשר עד דיתבריר לבתר דיתבריר מתכנשין לההוא אתר דאקרי ירושלם כמה דחטה דבתר דאתבריר קש ותבן מכניסין לה לאוצר הכי יתכנשון ישראל דאינון בר לירושלם דאיהי בנויה על הר יי' דאתמר בה מי יעלה בהר יי' ומי יקום במקום קדשו נקי כפים ובר לבב. נקי כבר דאיהי עבורא כד בריר מגו פסולת. בההוא זמנא נשקו בר כדבקדמיתא דאתמר ביה ישקני מנשיקות פיהו. בר תרגום בן. בההוא זמנא דיהון נקיים כבר מגו קש ותבן. שריא שמיה עלייהו וקרא לון בני בכורי ישראל. והכי מכל אילנין לית תביר כגפן בנטיעו דיליה תביר. בענבים דיליה תביר דאינון כתישין בין רגלין. והכי זית זיתים דילה כתישין. בגלותא אמתילו ישראל בהון הה"ד גפן ממצרים תסיע וכן בגלות רביעאה כי כרם יי' צבאות בית ישראל. וכגוונא דא לזית משולים ישראל זית רענן יפה פרי תאר ובגין דא אשתך כגפן פוריה בירכת ביתך בניך כשתלי זיתים סמיך דא לדא בגין דאינון תבירין בגלותא. ולבתר דיהון נקיים מגו פסולת יתקדשון לבי מקדשא ביין לנסכא על גבי מדבחא וזיתים לאדלקא בוצינא שרגין למנרתא. ומאן זכה להאי. יין דלא יתנסך לכו"ם. דערב רב אינון יין דנתנסך לכו"ם ומנהון משומדים מינים אפיקורסים משומדים לעבירות שבכל התורה כלה. וישראל דאתמר בהון ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם

עד דיהון דרוכין בין רגלייהו בגלותא לא אתברירו מנייהו ובגינייהו אמר דוד ע"ה למה אירא בימי רע עון עקבי יסבני. ועלייהו אמר שלמה צאי לך בעקב"י הצאן ביעקב"ב דעליה אתמר לגבי נחש הקדמוני דפתי לחוה הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב. בתר דיפקון מן גלותא נמשלים לתפוחים ולכל ריחין טבין כגוונא דמפקנו דמצרים דכתיב ביה תחת התפוח עוררתיך:

הגאולה

יש שבעים תיבות, במזמור יענך ה' ביום צרה, ובאיזה כלי השכינה צווחת את התיבות האלו, בעם ישראל, שהשכינה יושבת בגורנם ודרכם היא צועקת את המזמור הזה, בבעלי תורה של עם ישראל, שהם כמלאכים של השכינה שנקראת אילת השחר. וישנם ב' דרגות בוקר ושחר שהוא לפני הבוקר, ועליהם נאמור נעימות בימניך נצח, שנעימות הוא זמן הגאולה, והוא במימניך שהיא מידת החסד, ובנצח שהיא מידת הנצח, הבוקר הוא מצד אברהם שהוא ממידת החסד, שהוא יתעורר בעת הגאולה, יותר מכאשר הוא משפיע לנו כהיום, אמנם השחר הוא קודם הבוקר, והנצח הוא המקום שיעקב עומד בו, ומשפיע לשכינה שהיא עומדת בהוד, שאז היא נקראת אילת השחר, שזה יהיה בזמן הקרוב לגאולה. ולכן כתוב למ - נצח, שלימ' הוא בגמט' שבעים, שהם השבעים שנה שקודם את הגאולה שהשכינה צועקת אז לה', משום קושי הגלות.

עיקר הגלות היא בעת שחרות הרקיע לפני הזריחה, בשבעים שנה שלפני הגאולה, שאזי יהיה החושך של הגלות כפול ומכופל, כמו שהיולדת צועקת לפני עת הלידה, ואז נקווה לאור הגאולה, שיבוא, וכן כתב בליקוטי מוהר"ן שכאשר יש לאדם יסורים סימן שגדולה מצפה לו.

הראש של השכינה, הוא נעשה על ידי מידת היסוד, אשר הוא נמצא בין ב' ברכיה, שהם מידת נצח והוד, שהם הרגלים העליונות, ונשבע לה ה' שהוא יגאל אותה ואת עם ישראל מן הגלות בעת הבוקר, שאז שולט האירה שבמרכבה, שהוא מצד ימין שאברהם היה מרכבה למידת החסד שבימין, וכן משיח בן דוד מגיע מיהודה שנמשל לאריה, שנאמר בו גור אריה יהודה, ועל זה נאמר חי ה' שכבי עד הבוקר, ומיד בכוח מידת החסד, משה יגאל את עם ישראל, כמו כתוב מוליך לימין משה זרוע תפארת בוקע ים, שאז ה' יבקע לנו ע"י משה ויעקב אשר מושרש בתפארת

עם משה ביחד, את ים היסורים. ומשה בכוח החסד של אברהם, מציל את עם ישראל בכוח שם ע"ב שהוא בגמ' חסד. והג' ווין שהם הראשי תיבות של ג' פרשיות ויסע ויט ויבוא שמהם נעשה שם ע"ב, הם בגמט' י"ח שהוא שם מידת היסוד שנקרא אל חי והיסוד הוא בחינת הראש של השכינה משום שהתפארת בעת הזיוג נותן במלכות דעת שהרי נשים דעתם קלה. וג' ווין האלו הם כנגד ג' ווין שבאות ש' של משה, שג' ווין האלו הם כנגד פני אריה שור ונשר, והמ"ה של משה, הוא בגמט' אדם כנגד האדם שבמרכבה.

וכאן אמרנו שהגאולה מכוח מידת החסד שהיא בצד ימין, אמנם על זרוע שמאל נאמר שמאל דוחה וימין מקרב, שאפי' שאמרו חז"ל בתשרי ניגאל, מ"מ משום שהוא חודש של דין, לכן דחתה שמאל את קליפת העיר רומי, שרוצה שהגאולה תבוא בחודש זה, שאם הייתה מגיעה הגאולה בחודש זה, היה צריך למות משיח בן אפרים שהוא מגיע מיוסף, ונחתה הגאולה לצד ימין, שהוא חודש ניסן, שחודש תשרי הוא שורש החושים של החורף שהם מכוח הדין, בבחינת גבורה גשמים, וחודש ניסן הוא שורש ה' חדשים של הקיץ, שיש בזמן זה את הד' חודשים הטובים בשנה, שהם ניסן אייר סיון, שהם מכוח צד ימין.

פסח הוא כוח החסד שהוא מושרש בצד ימין, ומשום שהגאולה תהיה מצד ימין, יוכל להתקיים מה שכתוב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, ועל זה נאמר בניסן נגאלו ובניסן עתידים להיגאל, בכדי שתקיים בנו מקרא שכתוב ובחסד עולם ריחמתיך אמר גאולך ה', וכן מבאר הרמח"ל במאמר הגאולה, שודאי שהגאולה הזאת תהיה ברחמים, משום שה' נתן לנו גלות כה ארוכה.

ומיד שתבוא הגאולה מכוח ימין, מיד כל מלאכי הדין שמהם מגיע משיח בן אפרים, יעשו נקמה באומות העולם, שכן הדרך קודם לנקות בעדינות את הבואה בכוח ימין, ולאחר מכן לשרוף את הקש שהם שונאי ישראל בכוח צד שמאל, ועל זה נאמר והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה, ובית עשיו לקש, ודלקו בהם ואכלום. ואיספת התבואה היא בכוח מידת הרחמים שהיא מידת התפארת אשר נקראת העמוד האמצעי, ועל זה נאמר ויאסף אל עמיו, שהוא נאסף לשכינה שהיא בית ישראל. וכאשר רמזה התורה על משיח בית יוסף, היא אמרה את מה שאומרים הגוים מרוב הפחד מעם ישראל, עתה ילחכו הקהל את סביבותינו כלחוך השור את ירק השדה, שעל הרשעים נאמר בפרוך רשעים כמו עשב.

מפסח ועד חודש תשרי תהיה הגאולה, ולכן נאמר להשמדם עדי עד, עד זמן מסוים שהוא חודש תשרי, וכאשר יגיע חודש תשרי שהוא חודש הדין, שאז שולט הפני שור שבמרכבה, אזי השור העליון ילחוך את כל אומות העולם המיצרים לישראל. והאריה שבמרכבה יתמוך בעם ישראל, וכאן לא נאמר שכאשר הדין שולט הוא מכלה חלילה צדיק ורשע. אמנם הקימה הגמורה של ישראל מן הגלות, הוא בכוח הגוף העליון, שהוא מידת התפארת שיעקב ומשה היו מרכבה אליה, שהיא נקראת עץ החיים, ועל מידת היסוד שממנה יבואו המשיחים וישפיעו לשכינה, נאמר כל הכרוע כורע בברוך, שכשרועים בכדי לעורר שהשפע ירד, יש לכוון שהשפע יבוא למידת היסוד, כמו שנאמר על יוסף שהיה מרכבה למידה זו, והנה תסיבנה אלומתיכם ותשתחוין לאלומתי, ועל זה נשבע ה' חי ה' שכבי עד הבוקר.

וכל הזוקף זוקף בשם ה', שהיא מידת התפארת שמשה ההי מרכבה אליה, שקודם כל יבוא משיח בן יוסף, להוריד שפע שיהיה לנו כוח להיגאל, ואזי משה רבנו ע"ה יעלה אותם לדרגה רוחנית גבוהה.

וע"י משה רע"ה יקומו כל ישראל, שמרע"ה הוא הגוף של עם ישראל, וכל ישראל הם כאיברים שלו, שכשהגוף קם גם כל האיברים קמים, ועל זה נאמר כל הזוקף זוקף בשם, ועל מרע"ה נאמר ואדעך בשם, שהוא שם הויה. ומשיח בן דוד שמושרש בכוח החסד שאברהם היה מרכבה אליה, שהוא פני אריה, ומשיח בן יוסף שמושרש בדין שיצחק היה מרכבה אליה, שהוא פני שור, ומשה רע"ה, הוא פני נשר שהם מושרשים במידת התפארת, ויעקב שהוא גם מושרש במידת התפארת מחבר בין ג' אלו, ועל הש' של מרע"ה נאמר קדושה לך ישלשו, שעם ישראל יכול לומר ג' קדושות לה', כי הוא כלול מג' קדושות.

מצד האריה יש ג' פנים, שבו כלולים ג' האבות, שנקראים אריות בוקר, והטעם שנקראים אריות בוקר משום שהאריה הוא מכוח החסד שמאיר בבוקר. ומצד שמאל ג' האבות נקראים פרים המנגחים באומות, ומצד האמצעי, נקראים ג' נשרים, ועל זה אמר ה', ואשא אתכם על כנפי נשרים, ואביא אותכם אלי, דהיינו שאני יציל אתכם מן הדין בזכות ג' האבות, והם כן יש כאן ט' כוחות, והכוח העשירים הוא הדמות הרביעית במרכבה, ששם משה רע"ה מושרש והוא רוכב על ג' האבות. ונאמר על עם ישראל וירדו בדגת הים, דהיינו שהם ימחו את הממונים שבים, מצד הנחש, ששם שורה שרו של מצרים, אשר נתפשט בלות האחרונה בכל מקום בעולם

מים עד ים. וכן עם ישראל ימשול בעוף השמים, שהם הערב רב, שכלולים בהם כל הרשעים שבאומות.

העמלקים ונפילים שהם מלאכים שנפלו מן השמים ונעשו לאדם, מתערבים בין בישראל בין בישמעאל ובין בעשיו, וכל הרשעים שבכל אחד מן האומות, המה משם.

בני עשיו נמשלים לבהמה, אשר שלטונם בכל הארץ, אמנם בעת שהם ישלטו מיד תבוא הגאולה, ויתקיים הפסוק שנאמר על המשיח, וירד מים עד ים, ונמהר עד אפסי ארץ, וזה נאמר על ב' המשיחים בין יוסף ובין דוד, וכן כל שאר השבטים יגאלו, והכל בזכות מה שהוא שם הויה כזה [אין לומר בפה] יוד הא ואו הא, שהוא בגמט' מה, והוא המה של משה.

יבוא הכוח של דוד אשר הוא מיהודה שכוחו במרכבה הוא האריה הוא מכוח החסד, וכן יבוא כוח של יוסף אשר כוחו במרכבה הוא שור שהוא כוח הגבורה, ונשר שהוא יעקב יחד עימם שהוא מידת התפארת, ואדם שהוא משה רע"ה מעל כולם. ויש לכל חיה במרכבה ד' פנים, שהם כנגד ד' שבטים, ויש ג' חיות, ואם כן יש כאן ביחד י"ב פנים, כנגד י"ב שבטים, ומהאדם מגיעים בני משה, ולא בני יעקב, שכידוע הכוח של יעקב הוא ברחל ולא, אמנם למשה רע"ה יש לאה חדשה אשר היא נקראת בכתבי האריז"ל לאה של דוד המדבר, ואז יתקיים במשה רע"ה מה שה' הבטיח לו, שהוא יעשה אותו לגוי גדול, ואזי יתקיים מה שכתוב מה שהיה הוא שיהיה, שהראשי תיבות המה משה, ואשר להיות כבר היה והאלוקים יבקש את נרדף, שהם בני ישראל, אשר היו נרדפים ע"י הערב רב, אשר המה זאבים רעים, ובנימין הצדיק אשר מרמו לזאב, יטרוף אותם, ויתקיים בזמן זה, מה שכתוב בבקר יאכל עד, דהיינו שהוא יאכל את הערב רב, עד כי יבוא שילה, שהוא משיח, שאז יאיר הבוקר שהוא האור של מידת החסד שאברהם היה מרכבה אליה, וזה מה שנאמר בבקר יאכל עד. ולערב יחלק שלל, הוא בכוח מידת הגבורה שיצחק היה מרכבה, ושם מושרשים בה' משיחים, משיח בן יוסף ומשיח בן דוד. משיח אחד יכל את הממונה של הגויים שהוא המלאך ששמו ס"מ, ומשיח שני, יחלק שלל לישראל. עם ישראל הוא אילה נרדפת לפני הרשעים, שאפי' שהיא בורחת מ"מ היא מחזירה את עינה לאחור, וכן עם ישראל שאפי' שהם נרדפו מן הגויים הם האמינו בה', והם היו נרדפים ע"י הגויים שהם אריות טורפים. ואז יתעורר נפתלי אשר נאמר עליו אילה שלוחה הנותן אמרי שפר, והוא יתעורר בכוח של אברהם סביו.

נפתלי הוא מכוח צד ימין ששם שורה האריה שבמרכבה, אשר משם מגיע משיח בן דוד, ואפי' שנאמר לעיל שהוא מגיע מכוח הגבורה, היינו, שהכוח המלחמה שבו הוא מכוח הגבורה, אמנם הכוח של החמלה שלו על עם ישראל, שזה עיקר תפקידו הוא מכוח אברהם. ומשיח בן דוד, הוא מכוח יהודה שנאמר עליו גור אריה היודה מטרף בני עלית, ואז יאמר על אומות העולם, כרע שכב, שאז הוא ישכב על האומות בכדי לטרוף אותם. מי יקימו, בזמן זה נראה מה הוא זה ואיזה הוא, שיוכל להרים את ראשו, ולהקים אותו מעל האומות. וישראל אשר היו בגלות כיונה הנרדפת לפני הנשר, מצד המלאכי חבלה שהמלאכים נקראו עופות. באותו זמן יתעורר הנשר שהוא מידת התפארת ויפרוש כנפיו על הערב רב, אשר שוריים בעשיו וישמעאל, שהם עמלקים, וכן על הערב רב אשר בעם ישראל, ויטרוף אותו, שלא ישאר בהם אפי' אחד מהם, לקיים מה שנאמר על עם ישראל, ה' בדד ינחנו ואין עימו אל נכר.

מעט ביאת משיח ואילך, נאמר אין מקבלים גרים, משום שכל הטעם שמקבלים גרים, הוא משום שהם נשמות קדושות אשר היו שקועות בטומאה, אמנם משיח מגיע רק אחרי שכל עם ישראל נתקנו, ואומות העולם שנשאר והיו מצירים לישראל או שהיו יכולים לעזור להם והם לא עזרו להם, הם יאבדו מן העולם, על ידי החיה של האדם אשר במרכבה, ויתקיים בעם ישראל הפסוק כי הגוי והממלכה אשר לא יאבדוך יאבדו, וכן הפסוק וירדו בדגת הים, ומורכם וחתכם.

ומצד הה' תבואות, שהם ה' מיני תגם, אשר המה הפחותים שבפירות, שאפי' הלחם הוא סועד ללב אינוש, אמנם אין לו טעם נפלא כמו לשאר פירות, וה' מיני דגן הם שעורה כוסמת שבולת שועל ושיפון, אשר עם ישראל נמשל אליהם, כמו שכתוב קודש ישראל לה' ראשית תבואתה, ונאמר תבואתה בה', משום שעם ישראל מקושר בשכינה ששמה ה'. וכאשר יצאו עם ישראל מהגלות, המה יהיו שבורים עד שה' יברור את הערב רב מהם, כבורר אוכל מתוך פסולת, דהיינו את הקש שהם הערב רב מישראל, עד שעם ישראל יהיה ניכר במעלתו, כתבואה אשר הופרדה מהמוץ והתבן.

ועד אשר יתברר מעם ישראל, המעשר שהוא אות י' שהוא שמה של מידת החכמה, לא שורה על ה' שהוא שמה של מידת הבינה, אשר ממנה מגיעים הה' מיני דגן, כמו שכתוב כי יד על כס י'ה'. ומשום כך שהערב רב הוא בבחינת מוץ ותבן, המוץ והתבן אינם חייבים במעשר. וכאשר יתבררו הערב רב מעם ישראל, יעלו כולם לירושלים, כמו שהחיטה לאחר שהיא

חייבת במעשר, מעלים אותה לאוצר, כן יעלו ישראל שהם התבואה של ה', ועל זה נאמר מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קודשו נקי כפים, והיינו שהוא תבואה נקייה ללא מוץ ותבן, ואז הוא עולה להר ה'.

באותו זמן יתקיים הפסוק, נשקו בר, שיש לנשק את עם ישראל שנקרא תבואה של ה', כמו שכתוב ישקינו מנשיקות פיהו, שהנשיקה היא חיבור של רוח ברוח, וכן ה' ינשק אותנו, ואז תתמלא הארץ דעה. ואז ישראל יהיו ללא ערב רק כתבואה נקייה. וישרה שם ה' עליהם, ויקרא להם ה' בני בכורי ישראל. וכן מכל האילנות אין אילן אשר הוא שברו כגפן, וכן כאשר סוחטים את הענבים סוחטים אותם כאשר דורכים עליהם, וכן הזיתים שעם ישראל נמשל להם, הם נכתשים ברגלים, וכן בגלות עם ישראל שנשמל לגם, כמו שכתוב גפן ממצרים תסיע, וכן כי כרם ה' צבאות בית ישראל, המה נדרכו כענבים וזיתים, אמנם יש לזכור שלבסוף יוצא מהענבים והזיתים יין שהם סודות התורה, ושמן שהם חכמת התורה, שהיין הם סודות התורה, והשמן היא חכמת התורה, שרק כאשר גופנו סבל את הסבל, ונשבר מגאוותו, אזי נשמתנו תתגלה, ותגלה את אור התורה.

וכן ישראל משולים לזית, אשר נאמר עליו זית רענן יפה פרי תאר, ולכן יתקיים בישראל, אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך, בינך כשתילי זיתים סביב לשולחןך, ונסמכו בפסוק אחד ב' אלו, משום ששניהם בתחילה שבורים, ולבסוף משובחים. ואחרי שעם ישראל יהיו ללא ערב רב, הם יהיו קדושים וראויים לקרבן לפני ה' בבית המקדש, כיון שמתנסך בבית המקדש על גבי המזבח, וזיתים אשר עימם מדליקים את המנורה, ואיזה יין אפשר לנסח על גבי המזבח העליון שהיא השכינה הקדושה, אשר היין הוא רמו לסודות התורה, ולומדי סודות התורה, כאשר המה אומרים את הסודות הסודות עולים לפני השכינה ועושים לה נחת רוח כיון המסתנך על גבי המזבח, רק יין שלא נתנסך בגלות ע"י עובדי כוכבים ומזלות.

אשר הערב רב, אפי' שיש להם חכמה וסודות כל דברי כיון המנוסך לעבודה זרה, והמה משודמים מינים ואפיקורסים, ומשומדים לכל עבירות שבתורה כולה.

ועל עם ישראל נאמר בגלות, ויתערבו בגויים וילמדו מעשיהם, עד אשר חלילה כמו שכבר היה בעת השואה ועוד, דרוכים בין רגלי הגויים, ואפי' הכי עם ישראל לא נתברר מן הגויים, כענבים שכאשר דורכים אותם יוצא מהם היין, ועל זה אמר דוד המלך ע"ה למה אירא בימי רע עון, עקבי

יסבני, שהעון גורם, שדורכים אותנו בעקב. ועל זה אמר שלמה המלך ע"ה, צאי לי בעקבי הצאן, יש לך לחזור בתשובה ולא להיות נדכת בעקבים. וכן אצל יעקב אבינו ע"ה נאמר כשנלחם עם הנחש שהוא שרו של עשיו, אשר הוא החטיא את חוה, הוא יסופך ראש ואתה תסופנו עקב. שהגויים יכולים למשול רק בחלקה הנמוכה של העם, ולא באלו שעוסקים בתורה הזוהר. ולאחר שיצאו מן הגלות ימשלו עם ישראל לתפוחים ולכל ריחות טובים, אשר מחיים את הנשמה כמו שאמרו בגמ' בברכות שהנשמה נהנית מן הריח, וכן מובא בגמ' בהוריות שהריח מפקח, ועל זה נאמר תחת התפוח עוררתך, שכאשר ריח גופך הוא כתפוח אני יכול לעורר אותך לקנות חכמה.

פקודא בתר דא להביא בכורים ואבתריה להתודות על הבכורים ואבתריה להתודות על המעשר ומארי מתניתין מקשים על המעשר דאי יהא קדם לקיטתו או אחר לקיטתו עשורו כגון אתרוג דאתמר ביה באילן הלך אחר חנטה. אית מאן דאמר אחר בשול הפירות. ואתרוג מקצתו דומה לאילן ומקצתו לתבואה דאינון זרעים דאתמר בהון דלאחר לקיטתו עשורו דאילן לאו איהו אלא עד אחר גמר בשולו. ספר שמות פרשת משפטים דף קכא/א

ובג"ד תקינו המוציא מאתר דבשולו יפה לאפקא פת שרוף אלא ממקום שהוא מוטעם. והכי תבואה בתר לקיטתו איהו כבישול פירות. וישראל אינון משולים לאילן ולתבואה דאתמר בהון ראשית בכורי אדמתך תביא בית יי' אלקיך והכי ראשית גו צאנך תתן לו דאינון ישראל דאתמר בהון ואתן צאני. והכי ישראל. קדש ישראל ליי' ראשית תבואתה לאחר לקיטתו מן גלותא עשורו ואתקריאו קדש ליי' וישראל אתקריאו אילנא רבא ותקיף ומזון לכלא ביה. ביה אורייתא דאידי מוזנא לעילא. ביה צלותא דאידי מוזנא לתתא (נ"א לעילא) ואפי' מלאכין לית לון מוזנא אלא בישראל דאי לאו דישראל יתעסקון באורייתא לא הוה נחית לון מוזנא מסטר

דאורייתא דאמתילא לעץ הה"ד עץ חיים היא למחזיקים בה ולאיבא דאיהי מצוה והכי אורייתא אמתילא למיא והכי לאשא ולא הוה נחית מיא מלעילא וחמה דאיהי אשא לא הוה נחית (ס"א מלעילא) לבשלא פירות האילן אלא בגין ישראל ובגין דא אתמר בישראל התאנה חנטה פגיה אלן מארי מצות. והגפנים סמדר נתנו ריח כד פתחין בתיובתא. ומיד אתמר בישראל קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך מן גלותא. ובגין דא באילן דאיהו עץ החיים באורייתא באילן דמשתדלין בה אזלין בתר חנטה ומעשרין ליה דשריא יו"ד עליהו דאיהי חכמ"ה א' מי' ובה מתכנשין ה"ה דאינון פירות האילן. ומאן אילן ו' אבל שאר עמא אחר לקיטתו מן גלותא עשורו. אינון צדיקים דאתמר בהון ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר. הדר בעובדיהון דאחידאן במארי תורה ומצות אחר לקיטה אזלין לגבייהו (ד"א ולגבי זרעים דתבואה ואחר חנטה אזלינן לגבייהו) כאילן. ובגין דא אוקמוה במסכת קדושין קמ"ל דאתרוג כירק מה ירק דרכו ליגדל על כל מים ובשעת לקיטתו עשורו אוף אתרוג נמי דרכו ליגדל וכו' ומסטרא דחכמה אין מים אלא תורה ובאתר אחרא לעילא. והא דתנן אתרוג שוה לאילן בשלשה דרכים הא אתרוג אחיד ב' סטרין ואתרוג איהו דיוקנא דלבא דאחיד לעילא ואחיד לתתא. אחיד לעילא הלב רואה אחיד לתתא בדעת. כמה דאוקמוה הלב יודע. דעת איהי אילנא. תורה איבא דיליה. עיינין דאינון פקודין דבהון הלב רואה. ע"כ.

שלח לך דף קעד א' ראשית עריסותיכם וכו':

ספר שמות פרשת תרומה דף קנז/ב
 תנאין ואמוראין אתכנשו כלכו דהא קא מטו שעתא לתקנא ביה מאני מלכא (ס"א לאזהרא ולאנתקנא) לאנהרא לאתתקנא קמיה דאינון משכנא מנרתא פתורא מדבחא כיוור וכנו ארון וכפורת וכרובים וכלא בשקל. ובגין דא מני לישראל

זה יתנו. קם תנא חדא ואמר (ודאי) רעיא מהימנא ודאי הכי הוא ולך מני למעבד כלהו הדא הוא דכתיב ועשית מנורה. ועשית שלחן. והכי בכלא וראה ועשה ומכלא לא אתקשי לך למעבד אלא תלת מלין דרשימין באתוון דשמך מ"נורה ש"קלים ה"חדש אמאי אתקשי לך. ספר שמות פרשת תרומה דף קנח/א

א"ל סבא סבא אתון מפיקין קושיא דא דאתקשי לי מן מקשה תיעשה המנורה. ודאי מאנא דקב"ה איהי שכינתא דאיהי מאנא לשמשא לבעלה איהי מנרתא דיליה דאתמר ביה שבע ביום הללתיך דאינון הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד יסוד ומלכות שבע כלילא משבע דרגין אלין שלשת קני מנורה מצדה האחד גופא ותרין דרועי דמלכא איהו נר מצוה לאנהרא בהון. ושלשה קני מנורה מצדה השני אינון תרין שוקין וברית ואיהו נר מערבית לאנהרא בהון מנרתא דמלכא אתקריאת ואיהי נר לאנהרא ביה נר מצוה דאתמר ביה מצות יי' ברה מאירת עינים. ומאן רישא דמנרתא בינה ה עלאה דאית לה תלת קנין בדיוקנא דא ה תלת ווי"ן דאינון תלת אבהן. ה תנינא ג' קנים תניינין בדיוקנא דא ה (ס"א תלת ווי"ן) דאינון נצח הוד יסוד. ו מנרתא דאמצעיתא בן י"ה על שמיה אתקרי בינה איהו כליל ו' קנין לתתא בחושבן ו' בו' קנין דיליה. י אשת חיל עטרת בעלה תגא דספר תורה כצורת ז' מסטרא דעלמא דאתי לאו איהי מאנא לגביה ולאן משמשא לגביה אלא עטרה על רישיה אבל בעלמא דין איהי כגוונא דא הו"הי איהו מאנא תחותיה שמושא דיליה בכל ספירה דיליה בכל אבר דיליה בכל מדה דיליה. ובגין דא י' דא לזמנין איהי תחותיה לזמנין על רישיה לזמנין באמצעיתא. על רישיה ידו"ד אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה ודא להעלות נר תמיד דאיהו י' על הו"ה מסטרא דמנרתא. באמצעיתא מחצית השקל הה"ד זה יתנו כגוונא דא ידו"ד. בסופא במשכנא כגוונא דא הוה"י חמש אמות ארך מסטרא דה' עלאה וה' אמות רחב

מסטרא דה' תתאה. ואמה ו'. וחצי האמה י' וכלא אתרמיז
 באת ו'. ודא איהו רזא אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין
 אלקים דאתרמיז בהאי שמא יו"ד ה"י וא"ו ה"י. וכל שם
 דשליט ה' על י' נוקבא איהו מסטרא דשמאלא ואע"ג דמסטרא
 דאת י' איהי ברישא. בתר דבתרין ההי"ן איהי בסופא כגוונא
 דא ה"י ה"י אתדן לרוב ונוקבא איהי אלא י' על ה' תגא תחות
 ה' שמוש כ"ש תחות ו' ובגין דלא עבידנא קצוץ ופרוד ביחודא
 דלעילא דכלא יחודא חד נתקשה לי למעבד (או תגא או
 אמצעי או שמושא) וקב"ה דידיע כל מחשבתין אמר בתר דדא
 לטוב אתכוון דלא למעבד קצוץ ופרוד תיעשה המנ"ורה
 תיעשה מעצמה כגוונא דשכינתא מעצמו דקב"ה בלא פרודא.
 שאר מאנין דבהון איהי שכינתא שמוש ויעש בצלאל. ובכל
 אתר דשכינתא תתאה איהי עטרא דעמודא דאמצעיתא כד
 נטילת מן בינה דאיהו עלמא דאתי ודאי לית ידיעא לב"נ
 בקב"ה ולא בכל מדות דיליה עד דיעול בהאי תרעא דאתמר
 עלה זה השער ליי באות ל' דאיהי יי' איהי כלילא מכל
 ספירה ומכל אתוון דשמהן מפורשים ונסתרים. איהו נקודה
 בכל את ואת שמושא תחות בעלה ואיהי עטרה על רישיה
 מסטרא דיליה דטעמי כגון סגול נקודה תחות ירכי מלכא
 והארץ הדום רגלי. ואיהי באמצעיתא עמיה מחצית השקל
 בשורק. ואיהי עטרה על רישיה מסטרא דסגולתא זרקא מקף.
 שופר הולך. סגולתא בההוא זמנא איהי כתר על רישא
 דמלכא. כתר יתנו לך יי' אלקינו. איהי ידיעת ההוא דאתמר
 ביה במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור. דבה
 אשתמודע דאיהו ראשון לעילא בתגא דהיינו סגולתא ואיהו
 אחרון בסגול ומבלעדיו אין אלקים בשורק. וכלא בה
 אשתמודע (לתתא). מאן דאתדבק בה לתתא איהי מסלקא
 ליה לעילא. ומאן דבעי לאסתלקא עלה לאדבקא לעילא מינה
 איהי משפילתו לתתא מינה ולית ליה חולקא בה. ספר שמות
 פרשת תרומה דף קנח/ב

ובגין דיעקב אשתמודע בה אוליף לה לבנוי ומני דלא יבקשון לסלקא לדרגא לעילא מינה. דאיהי כלא עילא ותתא ואמצעיתא הה"ד וזאת אשר דבר להם אביהם. נביא דהוה אשתמודע בה צווח ואמר למארי תורה חכמים באורייתא ועתירין בה ושמחים בחלקם. צווח לגבייהו ואמר כה אמר יי' אל יתהלל וגו' כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי. דוד דהוה ידע בה אמר אם תחנה עלי מחנה וגו'. בזאת אני בוטח וירמיה חזא גלותא אריך וסמאל (נ"א אתא) ונחש וכל ממנן דשבעין אומין ברבו רבוון דנחתי על ישראל וחזא האי קרא דאמר קב"ה ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו' אמר נביא זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל. ואשר לא שת לבו גם לזאת עליה אתמר וכסיל לא יבין את זאת וזאת ליהודה ויאמר שמע יי' קול יהודה בגין דנטיר מאי דמני ליה אבוי זכה למלכו. ודוד בגיניה אסתלק למלכו דטרח כל יומי עליה. אמר בוצינא קדישא עליה אתמר וזאת התורה אשר שם משה וגו'. בה אזהרת לישראל בשעת מיתתך. בה ברכת לישראל בכל שבט ושבט הה"ד וזאת הברכה אשר ברך משה וגו' ובגין דא אוקמוה חברייא מארי מתניתין דכתיב זאת התורה אדם כי ימות באהל ואמרו עליה מאי כי ימות באהל אלא אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה ולית מיתה אלא עוני דעני חשוב כמת דאיהו קרבן עולה ויורד. מסטרא דעשיר עולה ודאי דאסתלק עליה. דכל עתירין כל טיבו דעבדין כלהון (ס"א רובא דלהון) לזכאה להון לעלמא דאתי ותמן איהי תגא על רישייהו. בינוני דפלח למזכי בתרין עלמין איהו מחצית השקל עמיה בעלמא דאתי כגון מצה דאתפליג חציה תחת המפה לאפיקומן בתר סעודה וחציה למצוה קדם סעודה ומסטרא דא נאמר באסתר מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש. אבל מאן דאיהו עני דממית גרמיה בגין שכינתיה (ד)קב"ה איהו נחית עליה והאי הוא דאמר דוד כי רם יי' ושפל יראה והנביא אמר

כי כה אמר רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו וגו' ואת דכא ושפל רוח דאף על גב דאנא מרום וקדוש אשכון בגין ההוא דאתעביד דכא ושפל רוח בגין שכינתא לסלקא לה משפלות' דילה עטרא לרישיה אנא נחית לדיירא עמיה. ובתר דבעלה דשכינתא נחית על בר נש איהי נחיתת מעל רישיה ויהיבת אתרא דרישא לבעלה ונחיתת לרגלוי דמלכא. ורזא דמלה השמים כסאי והארץ הדום רגלי. דמיומא דירית בר נש נשמתא כלילא מקב"ה ושכינתיה יתקרי בריה מנ"ל מהאי קרא דאמר דוד בספר תהלים אספרה אל חק יי' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך. א"ל בוצינא קדישא רעיא מהימנא מאי היום ילדתיך אלא בגינך אמר דוד ברוח קדשא אני היום ילדתיך. הן עוד היום גדול בהוא דאתמר ביה ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אנת קיימת בשכינתא ואהבת את יי' אלקיך בכל לבבך דהיינו גופא. ובכל נפשך דהיינו נשמתא. דחמש שמהן אית לה. נשמה. רוח. נפש. חיה יחידה ובכל מאדך בכל ממונא דילך קב"ה ושכינתיה לא יזוז מינך בכל אלין. אנת חשבת דאפילו הוו כל עלמין תחות רשותך הוית יהיב לון לאקמא לשכינתא בקודשא ב"ה ולאמלכא ליה בשכינתיה על כל ממנן דאומין דעלמא ולבתר לסלקא ליה ושכינתיה. ספר שמות פרשת תרומה דף קנט/א

בדיוקנא דילך כלילא מכל מדות טבין בכל עלמין ובמשריין עלאין ותתאין ועל כל ישראל מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה. בתר דאנת בריה על כל דחשבת למרך יקיים על ידך ולא תזוז מניה לעלמין אלא תהא בדיוקניה בכלא. ואנת בגלותא גניז מבני נשא. ואנא מעלמא דא שליחא דקב"ה למימר מלין אלין קדמך ואנא מצוה מניה דלא למזוז מינך בכל עת ושעתא דאנת בעי. אנא וכל תנאין ואמוראין דמתיבתאן. קום אשלים פקודין דמרך.

מצוות ביכורים

יש מצוה להביא ביכורים, ולהתודות על הביכורים ועל המעשר. ומסתפקים בעלי המשנה אם חיוב המעשר חל קודם הלקיטה דהיינו בעת החניטה, או רק לאחר הלקיטה, וזה משנה לגבי חיוב המעשר שבכל שנה יש חיוב מעשר אחר, והנה אם יש אילן אשר נחנט לפני ט"ו בשבט, אמנם הוא נלקט לאחר ט"ו בשבט יש ספק האם נחשיב אותו שלאחר ט"ו בשבט עברה עליו שנה, או שמכיון שהוא לא נלקט אלא לאחר ט"ו בשבט, עדיין לא עברה עליו שנה, שיש שנים שיש בהם מעשר עני, ויש שנים שיש בהם מעשר שני, ולכן זה משנה לאיזה שנה האילן הזה שייך. שכן חקרו בעלי המשנה באתרוג, האם נלך בו אחר חנטה או גמר בישול הפרי, או אחר הלקיטה כתבואה שהולכים בה אחר הלקיטה. שהנה האתרוג הוא עץ, וא"כ יש ללכת כדיני העצים, בערלה ובשנה הרביעית שאז מעלים את הפירות לירושלים, ושביעית, ומעשרות, אמנם משום משום שמשקים אותו במים כל השנה כמו שמשקים את הירקות, ולא רק במימי גשמים, אם כן יש לדמות אותו לירקות.

ולכן תיקנו לברך המוציא לחם מן הארץ על הלחם במקום שהוא התבשל הכי יפה, כמו שהולכים באתרוג לאחר גמר בישול, וכן בתבואה הולכים אחר הלקיטה, שזה כמו שהולכים באילן לאחר גמי בישול. ויש המה משולים לאילן ותבואה, שנאמר בהם ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלוך, וישראל נקראו ראשית, כמו שביכורים נקראו ראשית. וכן כתוב ראשית גז צאנך תתן לו, וזה נאמר על עם ישראל, שנאמר בהם ואתן צאני, שישראל נמשלו בגלות לצאן. וכן ישראל נקראים ראשית התבואה, כמו שכתוב קדש ישראל לה' ראשית תבואתה, ולאחר שה' ילקוטו את בני ישראל מן הגלות, אזי עישורו, דהיינו שה' יבחר את עם ישראל למעשר אליו מכל העמים, ואז הם יקראו קדש ישראל לה'. ועם ישראל נקרא אילן רב ותקיף שממנו מתפרנסים כולם, כמו שאמרו חז"ל שארץ ישראל מקבל את השפע תחילה וממנה מקבלים כל הארצות. וע"י לימוד התורה של עם ישראל, שהיא מביאה לעולם את המזון הרוחני, שהוא רוח החכמה, וכן ע"י התפילה של עם ישראל שהתפילה נקראת חיי שעה, מגיע מזון לעולם כולו, ואפי' למלאכים אין מזון אלא בזכות עם ישראל, שאם עם ישראל לא עוסקים בתורה, לא היה יורד למלאכים ולעם ישראל מן, שהם לחם אשר היה מחכים את האדם בחכמת התורה, שכן התורה נמשלה לעץ חיטה כמו שכתוב עץ חיים היא למחזיקים בה. והפירות של האילן של התורה, הם המצוות.

וכן התורה נמשלה למים שהם מגדלים את התבואה, וכן התורה שהוא שורש החיים של העולם והיא מעל כל העולמות כולם, והיא קדמה לעולם, וכן האש שהתורה נמשלה אליה, כמו שכתוב הלא כל דברי כאש, לא מגיעה לעולם רק בזכות שעוסקים בתורה, וכן חום השמש שמבשל את התבואה לא מגיע לעולם רק בזכות לומדי התורה בעם ישראל, וכן נאמר על עם ישראל, התאנה חנטה פגיה, שבעלי המצוות נמשלו לתאנה, וזה מה שמובא בתורה אדם וחוה תפרו עלי תאנה, שהם חטאו בעץ הדעת בכדי שתהיה להם בחירה, ויעשו מצוות, ולכן הם כיסו עצמם בעלי תאנה. והגפנים סמדר נתנו ריח, הם בעלי התשובה, שהם עובדים את ה' בהתלהבות כמו השותה את היין.

ומיד כשעם ישראל מתחיל לחזור בתשובה, ואפי' שאינם שבים לה' לגמרי, מ"מ אנחנו צריכים רק להתחיל לשוב אל ה', וה' יקרב אותנו מיד אליו, ואז יאמר על עם ישראל קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך מן הגלות. ולכן באילן עץ החיים, שהיא התורה, בכל אלו שעוסקים בתורה, הולכים אחרי החטנה של הפרי, ומיד מעשרים אותו, ואז שורה עליו אותו י' של שם הויה, שהיא השם של מידת החכמה, המעשר הוא אחר מעשר. ועל ידי שמעשרים את המעשר, אזי כל התבואה ניתקנת, וזה מה שכתב מרע"ה ובה מתכנשין ה' ה' שהם הפירות, של האילן, שה' הראשונה היא הה' של מידת הבינה, שהיא האהבה לה', וה' השנייה היא הה' של השכינה, שבה' המצוות. והאילן שהיא התורה היא אות ו', משום שיש בה ו' חומשים כמו שנתבאר לעיל, אמנם שאר העם שהם עמי הארצות, יגאלו רק בעת הלקיטה ולא בעת החנטה. וכאן גילה מרע"ה שיהיו ב' שלוים בגאולה, א: לתלמידי חכמים, שהם יגאלו בתחילה. ב: לאחר מכן יגאלו שאר עמי הארץ.

ועל הצדיקים שאינם תלמידי חכמים שיגאלו לפני כולם, נאמר ולקחתם לכם יבום הראשון פרי עץ הדר, שהם הצדיקים שמעשיהם מהודרים לפני ה', משום שהם עושים אות המצוות באהבה ויראה הולכים לאחר לקיטה כמו שהולכים באתרוג. ולכן אמרו חז"ל בגמ' בקידושין, שאתרוג הוא כירק, מה ירק דרכו לגדול על כל מים בין מי גשמים בין מים שאובים מהמערכת השקיה, והולכים בירק כשעת הליקטה לעניין מעשר, כן אתרוג שגדל על כל מים, הולכים בו לגבי מעשר כעת הליקטה. ומבאר מרע"ה שמה שרמזו חז"ל על רוב מים, מים הכוונה למי התורה, אמנם אין תורתם של אלו, מושרשת במידת החכמה העליונה, אלא במידת התפארת, ולכן הם נגאלים רק בעת הליקטה, אמנם העוסקים בתורת הזוהר, יגאלו מיד, שהנה מובא בגמ' בברכות שיש ב' מיני גאולות. א: שרק יסור מעל עם

ישראל השיעבדו מלכיות, והיצר הרע. ב: שהעולם יתנהג בצורה פלאית עין לא ראתה. ואומר הזוהר שהתלמידי חכמים מיד יזכו לשלב ב', אמנם עמי הארצות יזכו רק לשלב א' בתחילה, ורק לאחר מכן לשלב ב', ועל פי הזוהר תלמיד חכם, הוא לומד את תורת הזוהר, ועם הארץ הוא לומד רק פשט.

ואפי' שלמדנו שאתרוג שוה לאילן בג' דברים, בערלה רבעי ושביעית, ואיך כאן אמרנו שהוא שווה לגבי מעשר כדין ירד, על זה עונה מרע"ה, שהוא מקושר גם לאילן וגם לירק, משום שהוא כמו הלב, שקשור למוח שהוא עץ החיים, ולכבד שהוא בחינת ירק הארץ. האתרוג אחוז למעלה בעין השכל, כמו שאמרו חז"ל הלב רואה, עד כדי שאמרו שאסור שלא תהיה חציצה בתפילה בין הלב לערווה, ויש שאמרו אפי' שלא בעת התפילה אלא אפי' בכל ברכה כמובא בטור בסימן רו. והלב אחוז גם למטה בדעת שהוא עץ הדעת, שהיא תורת הפשט, שהתורה היא הפרי של הדעת, ולא הדעת הפרי של התורה כמו שהוא בעץ החיים, שהרי בתורת הפשט כפי שנראה בדעת החכמים כן פוסקים את התורה, ולא כפי שנראה בתורה פוסקים חכמים את דעתם, כמו שאמרו חז"ל בגמ' במכות שאפי' שכתוב בתורה ארבעים יכנו, חז"ל קבעו שאין להכות יותר מל"ט מלכות, ושיבחו שם חז"ל את התלמידי חכמים, שהם יותר גדולים מן התורה. המצוות מזככות את האדם ופוקחות את עיניו ללכת בדרך ה', ועל המצוות נאמר הלב רואה.

אמר מרע"ה, תנאים ואמורכים, בו כולם שהרי הגיע השעה לתקן את כלי בית המקדש, בכדי לתקן לפני ה' את המשכן את המנורה והשולחן והמזבח והכירור וכנו, הארון וכפורות, וכרובים, ואת כל זה עשו על השקלים שעם ישראל הביא. ולכן צוה ה' את בני ישראל זה יתנו. ועומק הדברים שאפי' שעדיין לא נבה בית המקדש, מבאר הרמח"ל במאמר הגאולה שיש גאולה פנימיות, וחינונית, שהשכינה כבר נגאלה בגאולה פנימית שאין אנחנו חשים אותה, אמנם עדיין היא לא נגאלה בגאולה חינונית, ולכן אנחנו מרגישים את הגלות הנוראה. קם תנא ואמר למרע"ה ודאי שלך ראוי לתקן את כל הדברים האלו, כמו שאמר לך ה' ועשית מנורה, ועשית שולחן, וכן ה' אמר לך על כל הכלים של בית המקדש ראה ועשה, וממשיך התנא ואומר למרע"ה, שהנה מכל מה שה' צוה אותך לא היה קשה לך אלא ג' דברים שהם הראשי תיבות של שמך, והם מנורה

שקלים והחודש⁴, ושאל התנא את מרע"ה מדוע דווקא ג' אלו היו קשים לך.

והנה כאן רואים שספר זה עשה מרע"ה, בשמים יחד עם כל התנאים, ששם עיקר העסק הוא בסוד התורה, שהרי כאן הוא עוסק עם התנאים יחד, והוא מביא גמרות אשר נסדרו על ידי מסדרי התלמוד, ולכן נראה שספר זה נעשה ע"י מרע"ה בשמים, הוא שמשום שמובא באידרא זוטא שכל הנשמות והמלאכים הגיעו מהעולם העליון, ללימוד של רשב"י, יש לומר שספר זה נעשה בעולם הזה, אצל ישיבת רשב"י.

עונה מרע"ה לאותו תנא ששאל את השאלה הנ"ל, הרי מהיכן אתם יודעים שד' דברים אלו היו קשים לי, מכך שכתוב מקשה תיעשה המנורה, שכתוב תיעשה שמשמע שהיא תעשה מאליה, משום שאני לא ידעתי לעשותה. ודאי הכלי של המנורה, היא מרמז על השכינה, שהיא הכלי שבעלה משמש בה, ועליה נאמר שבע ביום הללתיך, שבשכינה כלולים ז' מידות חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות, שהם כנגד ג' קני המנורה, החסד והגבורה והתפארת שהם ב' ידים העליונות, והתפארת שהוא הגוף, הם ג' קני המנורה הימניים, ואור המנורה הוא מגיע מו' המידות האלו והמנורה היא עצם השכינה. וג' קני המנורה השמלאים הם כנגד ב' הרגלים העליונות והברית שהם מידת נצח הוד יסוד, והם מאירים לשכינה שהיא הכלי של המלך, והיא הנר שהוא הכלי שבו נותנים את השמן האור, ועל נאמר מצוות ה' ברה מאירת עיניים. ומרע"ה הוא הנר המערבי שהוא העמוד האמצעי, שע"י נדלקת על המנורה, כמו שאמרו חז"ל שממנו היו כל הנרות היו פנים אליו. וראש המנורה היא מידת הבינה שהיא אות ה' הראשונה של שם הויה, שיש בה ג' קנים, שהרי אות ה' עשויה מג' ויין שהם כנגד ג' אבות שהיו מרכבה לג' מידות חסד גבורה תפארת, וה' השניה של המלכות שהיא בת הבינה, היא עוד ג' ויין, שהם כנגד ג' מידות נצח הוד יסוד. ואות ו' של מידת התפארת היא הקנה האמצעי של המנורה, והתפארת היא הבן של הבינה, והוא נקרא בן י"ה, ולכן הבינה נקראת בינה שהוא בן י"ה, והתפארת שהוא אות ו', שהוא גם כולל את ו' הקנים שבשכינה, שהנה י' ב' מנרות, א' בשכינה. ב', בבינה.

⁴ מה שכתוב החודש בה', ולא חודש, הוא כמו שכתוב בתורה החודש הזה לך, ועומק הדברים, שהרי עניין החודש שהוא נקבע על פי הלבנה, הוא מגיע מהשכינה ששמה ה' שניה של שם הויה.

ובזה נחלקו בית שמאי ובית הלל, האם מוסיף והולך או פוחת הולך, שכל אחד דיבר על מנורה בפני עצמה.

הנה עד כאן דיברנו מאותיות ו' ה' ה' של שם הויה, וכעת מבאר מרע"ה את אות י' של הויה, ואמר שאות י' שהיא בחינת התגים של האותיות בספר תורה, שאות י' היא עושה את האות ו' לאות ז'. ובעולם הבא השכינה שהיא אות י', היא לא משמשת את התפארת שהיא השמש, והשכינה היא בחינת הלבנה, היא היא שורה מעל אות ו' שהוא התפארת ועושה אותו לז', היא עטרה על ראשו. אבל בעולם הזה השכינה היא האחרונה שבמידות, ובמקום שנאמר ששם הויה הוא כזה [אין לומר בפה] יהוה, כהיום הוא כזה [אין לומר בפה] הוהי, ולכן אמרו חז"ל בגמ' בפסחים שאין לקרוא כהיום את שם הויה, שהרי כהיום אם נרצה לקרוא אותו צריך לקרוא אותו בהיפוך האותיות, וידוע שכשם הויה הוא הפוך מסדרו הרגיל, זה מורה על דין, ולכן אין אנחנו קוראים את שם הויה, אלא במקום הויה אנחנו אומרים אדני. משום שכהיום אין שם הויה כסדרו, והי' שהיא רומזת על השכינה⁵, היא מתחת לכל אותיות שם הויה, והיא המלכות כלומר הכוח שמוציא מן הכוח אל הפועל בכל ספירה איבר ומידה⁶. ולפעמים אות י' שהיא השכינה היא באמצע שם הויה כזה הויה. כמו שכתוב "יד ה' הויה במקנך", וג' בחינות אלו הם בחינות ג' נקודות חיריק שורוק חולם, שחיריק הוא למטה, ושורוק הוא באמצע, וחולם הוא למעלה.

כשהשכינה על ראש מידת התפארת, אזי נאמר אבן מאסו הבונים הייתה לראש פינה, שהשכינה נקראת אבן השתיה. וזה מה שכתוב להעלות נר תמיד, שיש להעלות את השכינה שהיא אות י', על התפארת החסד והגבורה, שהם אותיות הוה, וזה מהות המנורה. וזה שהשכינה למעלה. וכשהשכינה באמצע זה בחינת מחצית השקל, שהיא לא למלה ולא למטה וזה מה שכתוב זה יתנו, דהיינו בבחינת מחצית. וכשהיא במשכן ולא במקדש היא בסוף המדרגות, והיא י' בסוף שם הויה, וזה מה שכתוב במשכן חמש אמות אורך מצד הה' העליונה של הבינה, וחמש אמות רוחב מצד הה' התחתונה של השכינה, והנה שנרמזו כאן שם הויה.

⁵ אפי' שאות י' הוא השם של מידת החכמה, מ"מ ידוע מה שאומר הזוהר באבא יסד ברתא, שהשכינה היא נעשית מכוח מידת החכמה שנקראת אבא, והיא נקראת ביתו.

⁶ מה שאמר כאן ספירה איבר ומידה, הנה גילה כאן שלכל מידה יש כמה הבחנות, המידה היא בחינת היכל, האיבר הוא בחינת הגוף והספירה היא בחינת נשמה.

וכן כתוב אמה שהיא כנגד אות ו' של שם הוי"ה, וחצי האמה הוא כנגד אות י' של שם הוי"ה שהיא השכינה, והנה חצי האמה כתובה בסוף להורות שהשכינה במקום התחתון ביותר. והכל נרמז באות ו' כאשר מנקדים אותו בחולם שורוק וחיריק, ועל זה נאמר אני ראשון ואני אחרון ומבעלדי אין אלוקים, כנגד ראש אמצע ותחת, וכל זה נרמז בשם הוי"ה כזה [אין לומר בפה] יוד הי ואו הי, שיש כאן ג' ידין, בתחילה באמצע ובסוף.

וכל שם הוי"ה, שהה' שהיא מכוח הדין, לפני ה-י' שהיא מכוח החסד, זה מראה שהדין שולט על החסד, ואפי' שבשם זה [אין לומר בפה] יוד הי ואו הי, אות י' היא לפני אות ה', מ"מ משום שברוב האתיות שבשם הה' לפני ה' הולכים אחרי הרוב, ושם זה הוא בבחינת נקבה, בבחינת הדין, שהזכר הוא מצד החסד שהוא משפיע, והנקבה היא בבחינת הדין שהיא מקבלת. כאשר ה' על אות ה', אזי ה' היא כתר, וכאשר היא תחת הה', היא משמשת את הה', וכל שכן שכשאשר ה' היא תחת האות ו' שהיא מידת התפארת שהוא בעלה, זה מראה שהיא משמשת אותו. ועכשיו אומר מרע"ה ומשום שלא רציתי חלילה לעשות פירוד בין האותיות הוי"ה הקדושות, שהרי אין לומר שם שיש מעלה לאות אחת על חברתה, שהרי שם כל הכוחות הרוחניים של השם, היחוד גמור, כמו שכביכול אין לומר שהאזון יותר חשובה מהאף, ולכן הוא לא יכל לעשות את המנורה שהיא רומזת למידות העליונות האלו, וה' שהוא ידע את מחשבות ליבי שלא התעצלתי מלעשות את המנורה, אלא יראתי מלעשות אותה, אמר ה' תיעשה המנורה מעצמה, כמו שהשכינה היא מעצמותו של מידת התפארת ואין בניהם פירוד. והיינו שהאדם לא יכול להבין איך ה' הוא אחד ויוצאים ממנו כוחות רבים, שלהבין את ענין הספירות, איך הם חלק מהקב"ה ומ"מ הם דבר נפרד, זה דבר שאין ביד האדם להבין, ולכן מרע"ה לא יכל לעשות את זה, משום שהעשייה הייתה ע"י כוונות ויחודים, בכדי שתהיה קדושה למנורה הגשמיית מהמנורה הרוחנית העליונה. ונסתפק מרע"ה האם ה' שהיא על אות ו' שהוא הנר המערבי, מעל הו', או באמצע הו', או תחת לו', דהיינו שהיא ירדה לעולם הבריאה שתחת עולם האצילות, שבו שורה מידת התפארת, ונתירא מכך.

שאר הכלים של בית המקדש ששם השכינה היא תחת כולם, משום שהם לא רומזים על עולם האצילות, אלא המה רומזים על השכינה בהיות אורה יורד לעולמות התחתונים, מזה לא נתירא מרע"ה, ולכן הוא נתן אפי' לבצלאל תלמידו לעשות אותם. ובכל זמן שהשכינה עולה מעל התפארת משום שהיא מקבלת שפע מהבינה שהיא המידה שמשפיעה שפע בעולם הבא, אין ידיעה לאדם בשכינה בזמן זה. ובכל זמן אין אדם

יכול להשיג בהאין סוף, ובמידות שבו, עד שהוא ישיג תחילה בשכינה, ועל זה נאמר זה השער לה', לה' היינו שיש משהו לפני שם הויה שהיא השכינה, והיא כלולה מכל המידות והספירות ומכל אותיות הקודש והשמות המפורשים של ה' והנסתרים.

השכינה היא נקודה בכל אות, שהרי שכשרוצים לכתוב אות, קודם כל עושים נקודה, ואח"כ ממנה ממשיכים לכתוב את שאר האות, והשכינה משמשת בגלות את בעלה שהוא מידת התפארת, ובעת הגאולה היא כתר על ראשו מצד הטעמים, שהרי הנצח וההוד הם ב' נקודות שהם נקודות הצירי והשכינה היא נקודה, וכאשר היא מעל הצירי נעשה טעם סגול, וכאשר היא תחת הצירי אזי נאמר והארץ הדרום רגלי, שהשכינה שנקראת הארץ היא תחת הנצח וההוד, שנקראים רגלי ה'. וכאשר היא באמצע בזיוג עם בעלה שהוא מידת התפארת שנקרא העמוד האמצעי, היא נקראת מחצית השקל שהיא חצי והוא חצי, וכנגד זה יש את ניקוד השורוק. והשכינה היא ניקוד סגולתא כאשר היא על ראש התפארת שהרי הסגול הוא נקודה מעל ב' נקודות, ועל זה נאמר זרקא מקף, שהשכינה עולה לאור המקיף שהוא אור שמגיע ממידת הבינה ומקיף על האדם. וכן השכינה הולכת למידת הבינה שנקראת השופר הגדול, שעליו אנחנו מתפללים תקע בשופר גדול לחירותינו, ושוב אמר סגולתא, שהמלכות שהיא השכינה היא כתר על ראש התפארת ואז נאמר למידת התפארת, כתר יתנו לך ה' אלוקינו.

השכינה משיגה אפי' את המכוסה אפי' שנאמר במופלא ממך אל תדרוש, ובמכוסה ממך אל תחקור. ובשכינה ניכר שה' הוא ראשון, שהרי בשכינה אפשר להשיג וכאשר היא משיגה במקום הראשון, אפשר להשיג את המקום הראשון. והמקום הזה, הוא נרמז בתגים שמעל האותיות שהם מורים שמעל המילה יש סתר גנוז, וכן בניקוד סגולתא, וכן ה' הוא האחרון וזה נרמז בניקוד סגול, שהוא נקודה תחת ב' נקודות. ומכאן ה' הוא אמצעי וזה נרמז בניקוד השורוק, ועניין אמצעי הוא מבואר ברמח"ל שה' אפי' בעולם הזה, שהוא לפני העולם הבא, ואחרי תחילה הבריאה, ואפי' שיש הסתר ה', מ"מ הוא מושלף. והכל בשכינה ניכר. מי שדבק בשכינה שהיא למטה בגלות, כאשר היא עולה היא מעלה אותו עימה. ומי שמנסה להגביה את עצמו, והולך בגדולות ונפלאות היא משפילה אותו כמו שאמרו חז"ל בפרקי אבות כל הבורח מן הכבוד הכבוד רודף אחריו, וכל הרודף אחר הכבוד הכבוד בורח ממנו, וידוע שהשכינה נקראת כבוד, שממנה מגיע הכבוד לאדם, ועליה נאמר ברוך כבוד ה' ממקומו.

ומשום שיעקב ע"ה השיג בשכינה, לכן הוא ציוה את בניו, שלא יבקשו לעלות למקום גבוה משהשכינה, אלא הם ידבקו בשכינה כאשר היא מיוחדת בבעלה התפארת והיא תעלה אותם, שהרי השכינה היא כוללת את הכל מעלה מטה ואמצע, ועל זה נאמר וזאת אשר דיבר להם אביהם, והשיכנה נקראת זאת. וכן הנביא שהכיר את השכינה שבה רואים הנביאים את נבואתם, צוח ואמר לבעלי התורה והחכמים, והעשירין אשר דבקים בשכינה בכך שהם נותנים צדקה, והשמחים בחלקם, ובשמחתם הם עושים שמחה לשכינה, כה אמר ה' אל יתהלל - כי אם בזאת [השכינה] יתהלל המתהלל, השכל וידוע אותי. וכן דוד המלך ע"ה אמר בזאת אני בוטח. וכן ירמיהו הנביא כשהוא ראה מראות נבואה בגלות, וראה שהגלות מתארכת כמו שמובא בגמ' בע"ז שה' מעניש את עם ישראל מעט מעט בכל דור, בכדי שיוכלו לסבול את עונשם, וראה איך היצר הרע ששמו ס"מ, חוגגתו שנקראת נחש, וכל הממונים של שבעים האומות בגדולתם אשר יורדים מהשמים להיצר לישראל, מי הוא נזכר בפסוק שאומר ואף גם זאת [השכינה] בהיותם בארץ אוביהם. וכן אמר הנביא וזאת אשיב אל ליבי על כן אוחיל. וכן כתוב ואשר לא שת לבו גם לזאת. וכן וכסיל לא יבין את זאת. וכן וזאת ליהודה ויאמר שמע ה' קול יהודה, משום שהוא שמע לדברי אביו יעקב שביקש לשמור על יוסף, ולכן הוא זכר למלכות, שכיבוד הורים מעורר כוח ממידת החכמה שנקראת אבא שירד לשכינה, ולכן הוא זכה למלכות, ולכן עשיו משום שהוא כיבד את הוריו, מלכות דקליפה לא עלינו שלטה

ודוד המלך ע"ה משום השכינה שהוא שר שירים לה' שיקים אותה מן הגלות, לכן הוא זכה למלכות עולם. אמר רשב"י ע"ה, שעל המלכות נאמר וזאת התורה אשר שם משה. אתה מרע"ה ציות את בני ישראל בעת מיתתך שישמרו על השכינה. ובשכינה ברכת את עם ישראל, כל שבט מהם. וזה מה שכתוב וזאת הברכה אשר ברך משה. ולכן אמרו חכמים בעלי המשנה זאת התורה אדם כי ימות באהל, ודרשו מה הכוונה כי ימות באהל, אלא אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, ואין מיתה אלא כונו, שעני חשוב כמתן ולכן הוא מביא קרבן עולה ויורד כמו שהמת עולה לשמים ויורד לארץ ובשר את הנגזר שם, ומודיע זאת בחלום לבני האדם. [ומכאן רואים שאפי' שאנחנו רואים בני תורה עניים, ולכאורה שואלים מדוע אינם עשירים והרי כתוב ובשמאלה עושר וכבוד, אלא הביאור שמ"מ הם מסכימים להמית את עצמם בתורה, ועיין במהרש"א בגמ' יז: ר"ה בעניין החיים של הצדיקים.]

ומצד הצדיקים יש את בחינת קרבן עולה, שהוא רק למעלה, שהעשירים עושים צדקה בכדי שהם יזכו לעולם הבא, אמנם שם השכינה וכל העניים יהיו כתר על ראשם. ובינונו שעובד את ה', הוא עובד אותו בכדי לזכות בב' עולמות בזה ובבא. ולכן בעולם הבא הוא בחינת מחצית השקל, כמו מצה שהוא חצויה, ונותנים את החצי תחת המפה לאפיקומן שאוכלים אותו אחרי הסעודה, וחצי אוכלים לשם מצוה קודם הסעודה, והיינו שהם מקבלים רק חצי הארה בעולם העליון ולא הארה שלמה, ועל זה נאמר אצל אסתר מה בקשתך עד חצי המלכות ותעש.

מי שהוא עני וממית את עצמו לכבוד השכינה, הקב"ה ירד וישרה עליו, וזה מה שאמר דוד המלך ע"ה כי רם ושפל יראה, וכן אמר הנביא כי כה אמר רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו - ואת דכא ושפל רוח. ואפי' שה' מרום וקדוש, מ"מ אשכון את דכא ושפל, בכדי להקים את השכינה ששורה על העניים והמסכנים, וכשירד ה' להקים את השכינה הוא גם יקים אותו, להיות עטרת לראשו, ולכן ה' יורד לשכון עימו.

ואחרי שבעלה של השכינה יורד על האדם, השכינה יורדת מעל ראשו של אותו אדם, ונותנת את המקום הזה לבעלה, והיא יורדת לרגלי בעלי, מרוב שמחה על אשר הוא בא אליה. וזה סוד הדבר שנאמר השמים כסאי והארץ הדום רגלי. שמיום שיורש אדם נשמה אשר היא מגיעה מתפארת ומהשכינה, הוא נקרא הבן של ה', כמו שאמר דוד המלך ע"ה אספרה אל חוק ה' אמר אלי אני היום ילדתיך.

אמר רשב"י למרע"ה מה הכוונה היום ילדתיך, אלא עליך אמר דוד המלך ע"ה שה' אמר עליך אני היום ילדתיך, שאתה נולדת מאת ה' יתברך. ומה שכתוב היום, הוא כמו שכתוב הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה, דהיינו שעדיין לא הגיע זמן הגאולה. וכן כתוב לא קם נביא עוד בישראל כמשה, ויש כאן גזירה שווה של עוד עוד, של עוד היום גדול, ויום של אני היום, ליום של עוד היום, וזה חיבור כל הפסוקים. ואתה מרע"ה קיימת בשכינה ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך, דהיינו בכל גופך, ובכל נפשך, דהיינו בכל הנשמה.

שחמש שמות יש לנפש האדם. נפש רוח נמשה חיה יחידה. ולכן כתוב בכל נפשך. ובכל מאורך היינו בכל הממון שלה, ולא הפסקת מליחוד בכל אלו את ה' והשכינה. והיית מסכים שאפי' אם כל העולמות יהיו תחת ידיך, הייתה נותן אותם לה', בכדי להקים את השכינה מן הגלות, ולהמליך את ה' על ידי השכינה על כל הממונים בעולם, ולאחר מכן רצית תמיד להעלות את השכינה מן הגלות.

הדמות שלך בעולם העליון דהיינו שורש נשמתך, כלולה מכל מדות טובות מעל העולם ומהמחנות העליונים והתחתונים. ועל כל עם ישראל נאמר מחשבה טובה ה' מצרפה למעשה, ומשום שאתה בנו של ה', לכן כל מה שחשבת לעשות נחת רוח לה', ולכן הכל יתקיים על ידי שאתה חשבת כך, ולכן תזכה שלא תזוז מן השכינה לעולם, אלא תהיה חקוק במרכבה העליונה.

אמנם אתה מרע"ה בעת הגלות גנוז מבני אדם ואני מהעולם העליון שליח של ה' לומר לפניך את המילים האלו לפניך, ואני מצווה מה' שלא לזוז ממך בכל עת ושעה שאתה רוצה. ולא רק אני, אלא אפי' כל התנאים והאמוראים של הישיבה של מעלה. ולכן אני מבקש ממך קום ותשלים את המצוות של מלך מלכי המלכים. משום שראה ה' את מרע"ה מאריך בכבוד השכינה הרבה, לכן שלח לו שלום מישיבה של מעלה.

פתח ואמר ועשו ארון עצי שטים. ס"ת עמודא דאמצעיתא ארון דיליה שכינתא. מבית ומבחוץ תצפנו לקב"ה בשכינתיה מלבר ומלגו וכלא חד. מה דלאו הכי בארון דהאי עלמא דאורייתא אורייתא חביבא מכלא. הה"ד לא יערכנה זהב וזכוכית. ומסטרא אחרא אפילו בהאי עלמא אחזי דכלא חד דיו ועץ (דדיו) מתפוחים דאתעבידו בעץ אינון (וכל מילין דדיו עץ אינון) ועוד דיו אוכם מלבר וחזור מלגו הכי אינון (נ"א חכמים מארי תורה) מארי תורה וחכמים אוכמים בהאי עלמא דאיהו לבר. שפירין בההוא עלמא דאתי דאיהו מלגו ובגין דא דיו לישנא דיו לעבד להיות כרבו דיו יו"ד ידו חכמה ותבונה ודעת דכתב בר נש בידו בדיו. ע"כ ר"מ. פתח רבי יוסי ואמר באינון רזין עלאין דמשכנא כתיב:

ארון המקדש

אמר מרע"ה כתוב ועשו ארון עצי שטים, הספר תורה הוא מושרש במידת התפארת שממנה מגיעה התורה, והארון היא השכינה, שהיא היכל למידת התפארת. ומה שכתוב מבית ומחוץ תצפנו, היינו שאור

השכינה שוכן מחוץ לארון, ואור התפארת שוכן בתוך הארון, ומ"מ שניהם אחד. אמנם בעולם הזה יש פירוד כביכול בין התפארת לשכינה, שהתורה היא חביבה מאוד, אמנם השכינה, כעת בגלות. ולכן על התורה נאמר לא יערכנה זהב וזכוכית. אמנם מצד שני גם בעולם הזה יש חיבור בין השכינה לה', שהרי הדיו שהוא שחור שהוא רומז לשכינה שנאמר עליה שחורה אני ונאווה, הוא מגיע מהעץ שהוא רומז לתורה שהיא עץ החיים. הדיו שחור והקלף לבן, וזה רומז על התפארת שהיא כוח החסד שהוא בחינת צבע לבן, והדיו הוא שחור בבחינת מידת הדין שמגיעה מהשכינה. וכן בעלי התורה והחכמים הם שחורים ונבזים בעולם הזה, אמנם הם לבנים ויפים בעולם הבא שהוא הפנימיות האמיתית. וכן הדיו שהוא רומז לשכינה הוא מלשון דוי לעבד להיות כרבו דהיינו שיש לחכמים להיות שחורים כהשכינה, דוי הוא מלשון יוד שהוא שמה של החכמה והשכינה, וידו שהוא בחינת השכינה שהיא יד ה'. וג' צירופים אלו דוי יוד ידו הם רומזים למידות החכמה הבינה והדעת, שכאדם כותב דבר הוא משתמש בחכמה בינתו ודעתו. יוד היא החכמה, דוי הוא מלשון שוין היא הבינה ששוה לחכמה, וידו היא הדעת שמוציאה מן הכוח אל הפועל את פעולת החכמה והבינה.

ספר שמות פרשת כי תשא דף קפז/ב

פקודא ליתן מחצית השקל בשקל הקדש. מאן מחצית השקל איהו כגון חצי ההין ודא ו' ממוצע בין שני ההיין אבנא למשקל בה דא י' עשרים גרה השקל דא יו"ד העשיר לא ירבה דא עמודא דאמצעיתא והדל לא ימעט דא צדיק לא ימעט מעשר כד"א עשר ולא תשע. ממחצית השקל דאיהו י'. א"ל רעיא מהימנא (מלאך) אנת בשמים. רחים אנת ממאריך לית תוואה בכל אינון מלין יקירין דיפקון מפומך דהא מאן דאיהו מלכא או ברא דמלכא לית תוואה דיפקון מרגלאין בפתוריה מליין סגולות מליין נהורין. לבר נש אחרא איהו תוואה. א"ל בריך אנת רעיא מהימנא מתמן ואילך אימא אנת דעלאין ותתאין נחתו למשמע מינך. אמר ליה אשלים מלולך אמר ליה לא אית כען למימר יתיר אימא אנת עד זמנא אחרא.

מחצית השקל

יש מצווה ליתן מחצית השקל, מי הוא מחצית השקל? הוא אות ו' שנמצא בין ב' אותיות ה', והאבן ששוקלים בה, היא עשרים גרה שהיא אות יוד, שהיא בגמט' עשרים, משום שהמלוי שבה הוא ו'ד' שהוא בגמט' י', ועוד ה' עצמה סה"כ עשרים. ועל זה נאמר העשיר לא ירבה, והעשיר הוא מידת התפארת שהיא משפיעה לשכינה. והדל לא ימעט היא מידת היסוד שהיא רק מעבירה את השפע ואין לה שפע מעצמה, ולכן היא נקראת עניה, ואין להרבות על י' ספירות ואין למעט מי' ספירות, וזה מה שהתורה אמרה שאין למעט ממחצית השקל שהוא עשרים גרה והמחצית שלו היא י', ועל י' זו אין להרבות או להמעט, משום שיש רק י' מידות.

אמר לרשב"י מרע"ה, אתה נמצא בשמים, אתה אהוב לה', אין תימה שאתה אומר כאלו סודות, שהרי אתה מלך ישראל, ובן של מלך מלכי המלכים, ולכן אין תימה על סודות אלו, העומדות על שולחן המלאכים סגולות ומלאים אורות. אמנם אם אדם אחר היה אומר את דברים האלו, אזי הייתה תימה. אמר לו רשב"י ברוך אתה מרע"ה, מכאן ואילך תאמר אתה שעליונים ותחתונים ירדו לשמוע את דבריך, אמר לו מרע"ה לרשב"י, שישלים את דבריו, אמר לו רשב"י, אין זה הזמן שאני ימשיך לומר עוד דברי תורה, אלא אמור אתה.

פתח רעיא מהימנא פקודא בתר דא לקדש את החדש בגין דסיהרא קדישא איהי כלה דמתקדשת [ספר שמות פרשת כי תשא דף קפח/א] ע"פ ב"ד דאיהו גבורה בגין דתמן ליואי דאתמר בהו וקדשת את הלויים ולבתר דאתחזי סיהרא דיאותו לאורה מברך עליה ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר במאמרו ברא שחקים וברוח פיו כל צבאם ובמי מתקדשת ומתברכת בתפארת בגין דאיהו(ו) עטרת תפארת לעמוסי בטן. ע"כ:

קידוש החודש

פתח מרע"ה יש מצווה לקדש את החודש, משום שהשכינה הקדושה שהיא נמשלה ללבנה והיא שורה בלבנה הגשמית, היא כלה של מידת התפארת שהיא מתקדשת על פי בית דין, שהם מושרשים במידת הגבורה, משום שמשם מגיעים הלויים שנאמר בהם וקדשת את הלויים. ומיד שנראתה הלבנה בכדי שיהנו לאורה, מברכים עליה ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר במאמרו ברא שחקים וברוח פיו כל צבאם. ובמי מתקדשת ומתברכת הלבנה? ממידת התפארת, משום שהשכינה עטרת תפארת, שהיא ככתר ועטרה על ראש התפארת, שהוא נקרא עמוסי בטן, משום שהוא נתקן בבטן אימו שהיא מידת השכינה, לכן הוא נקרא עמוסי בטן, שכבר מאז הוא היה נכיר בגדולתו.

ספר ויקרא

ספר ויקרא פרשת ויקרא דף ג/ב
פתח ואמר באתי לגני אחותי כלה איהי מלכות אדני. אריתי מורי דא חסד דרגא דאברהם דאתמר עליה אלך לי אל הר המור. עם בשמי דא נצח דרגא דאהרן. דכתיב ביה ואתה קח לך בשמים ראש. ואינון דרועא ימינא בירכא ימינא ורזא דמלה נעימות בימנך נצח. אינון תרין ברכן לקבליה. חד מגן אברהם ותניינא עבודה דהוא רצה. ספר ויקרא פרשת ויקרא דף ד/א
אכלתי יערי דא גבורה פחד יצחק עם דבשי הוד דרגא דדוד. והיינו דרועא שמאלא עם ירכא שמאלא. שתיתי ייני עם חלבי גוף וברית יעקב עם שלמה. לבתר אכלו רעים שתו ושכרו דודים י"ב שבטים בי"ב ברכן. תוספת ברכת המינין. מאן אכיל לה ההוא דאתמר ביה באתי לגני אחותי כלה. ואית דפליג לון ברזא אחרא אריתי מורי עם בשמי גוף וברית. יערי עם דבשי. שוקא ימינא עם שמאלא. ייני עם חלבי. דרועא שמאלא בימינא דאינון ייני גבורה. חלבי חסד. ע"כ:

באתי לגני

פתח מרע"ה, כתוב בפסוק באתי לגני אחותי כלה, הביאור שה' אומר לשכינה שהיא מגלה את מלכותו בעולם, ושמה אדני, הנה באתי אליך להשפיע לך, ואת מה באתי להשפיע לך, אריתי מורי, שאברהם הוא נקרא מור על שם הר המוריה שהיה שם אברהם, ואת שפע אברהם אני משפיע לך. וכן את שפע אהרון הכהן, וזה מה שכתוב עם בשמי, שהוא כנגד מידת הנצח, שאהרון היה מקטיר קטורת, וכמו שכתוב ואתה קח לך בשמים ראש. וא"כ נזכרו כאן יד ימין שהיא מידת החסד, ורק ימין שהיא מידת הנצח, וזה מה שכתוב נעימות בימנך שהיא מידת החסד, נצח שהיא מידת הנצח, ואלו ב' ברכות שהביא ה' לשכינה, והם מזכרים בתפילת י"ח א: ברכת מגן אברהם שהיא כנגד החסד. ב: ברכת רצה שהיא כנגד מידת הנצח.

אכלתי יערי, זה כנגד מידת הגבורה שיצחק מושרש בה. עם דבשי זה כנגד מידת ההוד שדוד המלך ע"ה מושרש בה. והם יד שמאל - יצחק, ורגל שמאל - דוד. שתתי ייני עם חלבי, הם הגוף והברית העליונים שהם יעקב ושלמה, ולאחר מכן כתוב אכלו רעים שתו ושערו דודים, שהם הי"ב שבטים.

הנה נתבארו ג' ברכות ראשונות של התפילה והאחרונות, שהם כנגד אברהם יצחק ויעקב, אהרון דוד ושלמה, וי"ב אמצעיות שהם כנגד י"ב שבטים [ועיין בגמ' בברכות כנגד מה הם הי"ט ברכות של התפילה, יש אומרים כנגד החוליות, י"א כנגד י"ח אזכרות שבהבו לה' בני אלים, ויש אומרים שהם כנגד י"ח אזכרות שבקריאת שמע, וכן מרע"ה ביאר עוד טעם נוסף], ועכשיו שואל מרע"ה כנגד מי ברכת המינים, ועל זה עונה שהיא כנגד פנימיות התפארת וזה מה שכתוב באתי לגני, אני בעלך באתי להשפיע לך עוד ברכה. יש שחלקו את הפסוק באופן אחד, שמורי עם בשמי הם כנגד הגוף והברית, יערי עם דבשי כנגד רגל ימין עם רגל שמאל, ייני שהוא כנגד מידת הגבורה עם חלבי שהוא בחינת מידת החסד שהיא לבנה שהוא צבע שמורה על רחמים, הם מורים על מידות חסד וגבורה.

ספר ויקרא פרשת ויקרא דף טז/ב

אמר רעיא מהימנא דוכתיך אית בגיהנם רשימין למחללי שבתות בפרהסיא ולא חזרין בתויבתא מאותו חלול. וממנן עליהו ואוף הכי דוכתיך אית בגיהנם לאינון דמגלי עריין ולאינון דמגליין פנים בתורה שלא כהלכה ולאנון דשפכי דם נקי ולאינון דאומין לשיקרא ולאינון דשכבין עם נדה או בת אל נכר או זונה או שפחה. ואוף הכי לעובר על שס"ה לא תעשה לכל חובא אית דוכתא בגיהנם וממנא עליה. ושטן יצר

⁷ אפי' שיוסף הוא מושרש במידת היסוד, ולא שלמה, אמנם הביאור שהנה הזוהר שאומר שיוסף מושרש ביסוד הוא מדבר על פנימיות היסוד, וכאן מדובר על חיצוניות היסוד, וכן כידוע שיעקב הוא חיצוניות התפארת, וישראל הוא פנימיות התפארת ומשום שכאן הזכיר את יעקב לכן הזכיר עימו את שלמה. ויש אומרים ששלמה הוא ביסוד של השכינה ואין משמע כן.

הרע דיליה ממנא על כלהו חובין ודוכתין וממנן דיליה. ואי הדר בתיובתא מה כתיב מחיתי כעב פשעיך אתמחו רשימין דרשיעיי' דדוכתא דגיהנם מכל חובה וחובה. ואית חובין רשימין לעילא ולא לתתא ואית דרשימין לתתא ולא לעילא ואית דרשימין לתתא ולעילא. אתמחון לתתא אתמחון לעילא בתר דאהדר בתיובתא. ועוד אוקמוה מארי מתניתין, רשע עונותיו חקוקים לו על עצמותיו. צדיקים זכויותיו חקוקים לו על עצמותיו. אמאי בגין למהוי רשימין בין בעלי חוביהון לאשתמודעא בהו וקלא נפיק עליה האי רשע איהו ישרפו עצמותיו בגיהנם. ואוקימנא נשמות של רשעים הן הן המזיקים בעולם ודינא דלהון אוקמוה עליהו מארי מתניתין, דנשמתהון נשרפת ונעשית אפר תחת כפות רגלי הצדיקים ובמאי אתוקדון באש דכרסייא דאתמר ביה כרסייה שביבין די נור גלגלוהי נור דליק (ונהר דינור נגיד ונפיק) מארבע חיון דאשא דסחרין לכורסייא דדין דאיהי אדני. דינא דמלכותא דינא. וההוא נהר אתמר ביה נהר די נור נגיד ונפק מן קדמוהי נשמתהון דצדיקייא טבלין ומתדכין ביה. ונשמתהון דרשיעי נידונין ביה ואתבעירו קמיה כקש לפני אש והיינו אש אוכלת אש. ידיד איהו חמה נרתיקה דיליה אדני נספר ויקרא פרשת ויקרא דף יז/א] והיינו רזא דאוקמוה. לעתיד לבא מוציא הקב"ה חמה מנרתיקה צדיקים מתרפאין בה ורשעים נדונין בה. ומחיוון דכרסייא דדינא הוה נחית אריה דאשא למיכל קרבנין. אינון דממנן על כל אבר דחב מחבל קטיגור אחד כמה דאוקמוה. עשה עבירה אחת קנה לו קטיגור אחד. ומיד דנחת אש של גבוה ואוקיד לון לאלין אברים ופדרין ואמורין דפרים וכבשים ועתודים ועזים. ידו"ד נחית כאריה דאשא לאוקדא לון אתוקדון אברים דלהון. אתוקדון מחבלן דממנן עליהו ומתכפרין חובין דישראל דאינון אברים דשכינתא. בההוא זמנא חיוון מתקרבין דממנן על זכוון דאינון מכרסייא דרחמי דאיהו תשובה אימא עלאה. ובמה מתקרבין בשם ידו"ד דעאל

בהון ובגין דא קרבן לידו"ד דלית מאן דיכיל לקרב חיון ויסודין לאעלאה שלם בינייהו אלא שמיה דקריב בשמיא מים לאש ולא מכבה דא לדא וקריב רוחא לעפרא ולא מפריד ליה. בההוא זמנא אינון שלמים חיון ויסודין ואתקריאו קדשים דלית טמאים בינייהו. ועוד שלמים דא ה' בתראה דאיהי שלימו דעמודא דאמצעיתא בכל הויות דכלילן ביה לכל שית סטרין דיליה דאינון שית ספיראן. ורזא דמלה חתם רום ופנה למעלה. ביה"ו לימינא דחסד. בהו"י לשמאלא דגבורה. וה"י בעמודא דאמצעיתא. יו"ה בנצח. בהוד הי"ו. ביסוד וי"ה. אילנא דאחיד לון כלהו תפארת עץ עושה פרי ובגין דא מקום שיפול העץ שם יה"ו. ואוף הכי בכל הויה ה' בתראה שלמים לה'. ולכל הוויין דאחידן בה כגוונא דא יה"ו עם ה' ידיד הו"י עם ה' הויה וה"י עם ה' והיה ואוף הכי שאר הוויין. ואינון ח"י אתוון דשית סטרין דכלילן בצדיק חי עלמין ועם ה' אתעביד ח"ה ורזא דמלה איהי ה' כגון תיבת נח דאתכניש בה מכל מין ומין דאינון שנים שבעה שבעה לקרבנא. שנים שנים ארבעה. שבעה שבעה ארבעה עשר הא י"ח ותיבה ה' בה אשתלים חיה. (ס"א פתח ואמר באתי לגני וגו') וצדיק איהו כליל ו' דרגין. ובגין דא תקינו למפתר ביה חלמא בג' שלומות. בג' פדיונות דאיהו ו' בחושבן ו' ואיהו סלם דחלמא דיעקב כליל ו' ספיראן. מוצב ארצה שכינתא תתאה. ודא ה' תתאה וראשו דא י' ביה איהו צדיק שביעי. מגיע השמימה דא אימא עלאה ודא ה' עלאה דמסטרא דחלמא ה' שלטא על י' דאיהו רישא דסולמא ה"י מן אלקים. ובגין דא והנה מלאכי אלקים עולים וגו' ולא מלאכי ידו"ד אתוון כסדרן עולים בחלם דאיהו כתר על ד' אתוון דאתפשטותא דלהון מחכמה עד מלכות קדישא בגין דחכמה איהי י'. בינה ה'. שית ספיראן ו'. מלכות ה' בתראה. חלם כתר על כל אתוון. ע"כ:

עונש הגיהנום

אמר מרע"ה, יש מקומות בגיהנום, אשר מוכנים למחללי שבות בגלוי, ולא חוזרים על כך בתשובה, ויש ממונים עליהם לייסר אותם. ויש מקומות למגלי עריות, ומפרשים את התורה שלא כהוגן, ולשופכי דמים בחינם, ולנשבעים לשקר, ולשוכבים עם נידה וגויה זונה ושפחה, ולעובר על שס"ה מצוות לא תעשה, ובקיצור מרץ לכל עון יש מקום אשר יענש העושה אותו בגיהנום, אם הוא לא חזר בתשובה. [ודע שהאריז"ל כותב שכל מה שהתענית מכפרת הוא רק לעונש בעולם הזה, ולא לעונש של עולם הבא, ועונש של עולם הבא מתכפר רק בכוונות אשר כתב שם, אמנם כבר אמרו הקדמונים, שמשום שלא כל אחד יכול לכוון את הדברים האלו, יש לו להתפלל לה' מליבו שימחל לו, וודאי שתתקבל תפלתו.] והיצר הרע של האדם הוא ממונה להעניש אותו, אמנם אם האדם חוזר בתשובה, נאמר עליו מחיתי כעב פשעך, ואז נמחים כל אותם המקומות אשר היו מזומנים לו בגיהנום.

יש עבירות שהאדם נענש עליהם למעלה ולא בעולם הזה, ויש עבירות שהאדם נענש עליהם בעולם הזה, ויש שנענש עליהם כאן ושם, אמנם כאשר שב לה', נמחים כל העבירות כאן ושם. ואמרו בעלי המשנה שעונות הרשע חקוקים על רוחניות עצמותיו, וכן זכויות הרשעים חקוקים על עצמותם, בכדי שבעלי הדין והחסד יכירו מי הוא צדיק ומי הוא רשע, ועל הרשע יוצא קול בשמים רשע הוא, ולכן ישרפו עצמותיו בגיהנום.

ואמרנו כבר שנשמות הרשעים הם עצמם המזיקים, שהחטא יוצר רע, והמצווה יוצרת טוב, השכר הוא מעצם המצווה, והעונש מעצם העבירה, הכל מעשי ידי האדם. והעונש של בעלי העבירה שנשמתם נשרפת ונעשית אפר תחת רגלי הצדיקים, כלומר שהם נעשים משמשים לצדיקים. ובמה נשרפים הרשעים, כלומר שאש ליבם בוערת בהם שישובו בתשובה, באש של כסא הכבוד שמשם נשמות עם ישראל, כמו שכתוב על כסא הכבוד שלהבות של אש, ומלאכי אש, דולקים על כסא ה', מד' חיות של אש אשר סובבים את כסא ה', ששמו של הכסא הוא כשם השכינה שהיא עצם הכסא, ששמה אדני, מלשון דין. והנהר אשר מטהר את הרשעים, הוא נקרא נהר דינור, אשר יוצא מלפני ה'. אמנם נשמות הרשעים טובלים בנחת בנהר זה, כמו שאמרו חז"ל שלעתידי יוציא ה' את החמה מנרתיקה וצדיקים יתענגו בה, ורשעים ישרפו בה, והרשעים יהיו נידונים וישרפו כקש לפני אש, ואפי' שנשמתם אש, מ"מ יש אש שאוכלת אש כמובא בגמ' ביומא. שם הויה הוא השם של השמש הרוחנית ואפי' הגשמית,

והנרתיק של שם הויה והשמש, הוא שם אדני שהוא שמה של השכינה שהיא בבחינת הלבנה שמקבלת את אור השמש. ועל זה אמרו חז"ל שלעתיד יוצא ה' חמה מנרתיקה, והצדיקים יתענגו בה, והרשעים ישרפו בה.

מהחיות של כסא הכבוד שהוא כסא הדין, יורד אריה שהוא מלאך אוריאל, לאכול את רוחניות הקרבנות בבית המקדש. הממונים על כל איבר באדם אשר חטא בו, אשר כל עבירה עושה מקטרג לאדם, ומיד יורדת אש מהשמים, ושורפת את האדם שגופו הוא כקרבתן לפני ה', כאיברים אימורין של פרים הנשרפים, וכבשים ועתודים ועיזים. ושם הויה יורד מלובש במלאך אוריאל שהוא כאריה של אש, לשרוף את איברי החוטאים. ואזי שנשרפים איברי החוטאים, כלומר שה' מעלה את הטוב שבהם ומפריד את הרע מהם, ומשאירו במקומות הטומאה, ומיד נשרפים מלאכי החבלה, ומתכפרים חובות הרשעים, ומה שאמר שה' שורף את האיברים, הוא משום שעם ישראל אפי' הרשעים שבו, הם כאיברי גוף השכינה.

באותו זמן שמתכפרים העונות, מתקרבים החיות הקדושות שממונות על הזכויות ועל התשובה שעשו הרשעים, והם מתקרבים לה', בכוח שם הויה שירד לכלות את חטאי הרשעים, ולכן הקרבן נקרא קרבן לה', שאין מי מי שיכול לתקן את היסודות שהאדם מורכב מהם, ואת המלאכים שהרעים שנוצרו מן החטא, אלא השם הויה הקדוש, וה' עושה שלום בין הטוב לרע, שה' מתקן את הרע ועושה אותו לטוב, כמו שה' עושה שלום בשמים, שאין האש נכבית מן המים, והאין הרוח מפזרת את העפר.

באותו זמן, חיות הקודש והאדם שלמים, והם נקראים קדושים ללא שום טומאה, והם בבחינת קרבן שלמים. וקרבתן שלמים הוא בבחינת אות ה' האחרונה של שם הויה, שהיא משלימה את מידת התפארת, שהם במידת התפארת כלולים ו' מידות חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד, ושם כל מידה הוא מג' אותיות הויה יהו, והשכינה ששמה היא, היא משלימה את שם יהו, לשם הויה. וזה מה שכתוב בספר היצירה שחיברו אברהם אבינו ע"ה, חתם רום ופנה למעלה, שה' נתן בצד ימין של הבריאה את כוח החסד, ששמו יהו. ובצד שמאל את כוח הדין, ששמו הוי. ובצד אמצעי ששם מידת התפארת, שם והי. ובצד מעלה שהוא הצד של מידת הנצח את שם יוה. ובצד מטה שהוא הצד של מידת ההוד. את שם היו, ובצד מערב ששם מידת היסוד את שם ויה. והנה כל הו' מידות אלו הם ענפי מידת התפארת שהיא עץ עושה פרי, וזה מה שכתוב מקום שיפול העץ,

שם שולט בתחילה שם יהו. וכל שם מו' שמות אלו, נשלם ע"י אות ה' של השכינה, שהיא בחינת קרבן שלמים, שהיא משלימה את השם. וו' שמות האלו הם י"ח אותיות שהם נמצאים בו' הצדדים, שכולם כלולים במידת היסוד שהיא נקראת צדיק חי, ועם אות ה' של השכינה, נעשה שם חיה, ח"י וה', וה' זו היא תיבת נוח אשר נכנסו בה כל החיות שנים שנים ושבעה שבעה מכל מין. ושנים שנים הם ביחד ד', וז' ז', הם י"ד, והם ביחד י"ח, ועם אות ה', הם חיה. שהיא השכינה שהיא ראש כל חיות הקודש.

ומידת היסוד הזאת שהיא נקראת צדיק, אשר היא כוללת את השפע של כל הו' מידות, ולכן תיקנו לפותר החלומות לומר ג' פסוקים שמוזכרים בהם שלום, וג' פסוקים שמוזכרים בהם פדיון, שהם ביחד ו', כמו ו' מיני שפע שמושפעים ביסוד. ויסוד זה הוא הסולם מוצב ארצה על השכינה שנקראת ארץ, והיא האות ה' אחרונה של שם הויה. וראשו שהוא אות י' שהיא בצורת ראש אדם, וי' זו היא השם של מידת היסוד, מגיע השמימה דהיינו מידת הבינה, שהיא אות ה' עליונה של שם הויה, וא"כ ה' של הבינה מעל ה"י של היסוד, כמו בה"י של שם אלוקים. והיינו שהחלומות הם מצד הדין, שכל מקום שה' שולטת על י' זה מורה על הדין. וכן החלום באמת הוא ממלאך גבריאל שהוא מלאך של דין. ולכן כתוב מלאכי אלוקים עולים ויורדים, ולא מלאכים הויה, שאם היה כתוב מלאכי הויה, אזי היינו מבארים שחלום הוא מלשון נקודת חולם שהיא נקודה של רחמים, שהיא מורה על מידת הכתר שהיא מידת הרחמים, היא מושלת על ד' אותיות הויה אשר הם כסדרם, מחכמה שהיא אות י' של שם הויה, ואח"כ בינה שהיא אות ה' של שם הויה, ואח"כ אות ו', שהם ו' ספירות חסד גבורה וכו', ואח"כ אות ה' של השכינה.

ספר ויקרא פרשת ויקרא דף כ/א

פקודא דא להביא קרבן על סנהדרי, גדולה שטעו, תנאין ואמוראין ע' סנהדרי גדולה היו ומשה עליהו ושבעים סנהדרי קטנה הוי ואהרן עליהו. ובגין דא אמרו מארי מתניתין. משה שושבינא דמלכא הוה ודא תפארת מתמן סנהדרי גדולה. אהרן שושבינא דמטרוניתא. ודא מלכות ה"א זעירא קרינן ליה כגון אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה. ועל שמה אתקרי

סנהדרין קטנה ומתמן הוא ידעין סנהדרין ע' לשון. דאינון ע' פנים לתורה. דאית שבעים לשון מסט' דמלכות הרשעה וכו' כלא בפרודא הה"ד מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם ללשונותם כלהו שבעים לשון בפרודא דאמן דא. אבל באורייתא שבעים פנים לתורה בלשון חד ודא יסוד ו' הלכה חדא חכמה זעירא מלכות רבה ע' לשון כחושבן סוד מן יסוד: ויסוד איהו לשון הקדש. סוד המרכבה בשבעין קתדראין עלייהו אתמר כל העונה אמן יהא שמייה רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה לשון חד איהו שבעים לשון על מדה זעירא דחכמה זעירא דאיהי י'. על מדה זעירא דחכמה ב' תרין שפון דבהון דעת ותבונה בהון אשתלימו שבעין ותריין ע"כ:

קרבן על הוראת טעות של הסנהדרין

מצוה לאחר מכן, היא להביא קרבן על הוראת טעות של הסנהדרין. ומבאר מרע"ה שהיו ב' מיני סנהדרין, א: סנהדרין גדולה אשר המה היו שבעים דיינים ומשה רבנו ע"ה עליהם. ב: שבעים דיינים של סנהדרין קטנה ואהרון עליהם. משה רע"ה הוא משרת של מידת התפארת, שבה יש ע' אורות שהם שורש הסנהדרין הגדולה, ואהרון הוא משרת של השכינה ששמה ה', וה' זו היא קטנה ולא גדולה כמו אות ה' של מידת הבינה, ועל זה נאמר אעבדך שבע שנים ברחל ביתך הקטנה, שפסוק נרמו על השכינה הקדושה. ועל שמה נקראו הסנהדרין הקטנה, ומכוח השכינה הם היו יודעים שבעים לשון. שהשבעים לשון הם שורש לשבעים שרים של אומות העולם, שהם כולים נפרדים זה מזה, כמו שכתוב מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם ללשונותם, וכל העמים הם בפירוד משום שאמה הרשעה היא נפרדת מבעלה. אבל בתורה הקדושה השבעים לשון הם כולם דבר אחד ואין חולקים זה על זה. וכן היסוד ששמו אות ו' הוא כולל את כל מיני השפע, וכולם הלכה אחת, והמלכות שהיא החכמה הקטנה לאפוקי מהחכמה הגדולה שהיא מידת החכמה, היא מלכות גדולה, שהיא

⁸ וכמו שביאר מרן החתם סופר על מה שאמרה הגמ' שיון היא אומה חלשה שאין לה לשון, וביאר שהלשון מגיע מהשר של האומה, וכיון שאין לה לשון אין לה שר, וכיון שאין לה שר אין לה כוח.

חרוץ הנאמן

שולטת בכל העולם, והיא מקבלת את כל השפע מן היסוד. והשבעים פנים שיש לתורה הם כמנין סוד מן יסוד, שהאות י' של יסוד, הוא השם של השכינה, שנקראת י' כשמה של מידת החכמה ששמה י'.

היסוד הוא שורש לשון הקודש של עם ישראל. וכמו שיש שבעים פנים לתורה, כן במרכבה יש שבעים דרגות. ועל זה נאמר כל העונה אמן יהא שמו רבה מבורך בכל כוחו וכונתו כמובא ברש"י בגמ' בשבת, קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה, שהם כנגד ע' כוחות האלו. והיסוד שהוא הלשון העליונה הוא לשון אחד שכוללת שבעים לשונות שכולם אחד, ואין בניהם חילוק, והוא שורה על השכינה שהיא המידה הקטנה, שהיא נקראת החכמה הקטנה ושמה אות י'. ועל השכינה יש ב' שפתיים, שמהם נשמע דעת ותבונה, ובהם נשלמים השבעים לשון לע"ב לשונות כנגד ע"ב שמות קודש שיש לשון. והיינו שהמלכות היא נקרא הפה של השם, כמו שפה האדם מוציא את דעתו, כן המלכות מגלה את כבוד ה' בעולם, והיסוד נקרא לשון, והנצח והוד נקראים ב' שפתיים, ובהם יש חכמה ותבונה, שהם הכליות העליונות שעליהם נאמר בגמ' בברכות שהכליות יועצות כמובא ברעיא מהימנא בפרשת פנחס.

ספר ויקרא פרשת ויקרא דף כד/ב

פקודא דא. המועל בהקדש צריך להביא קרן וחומש הה"ד ואת חמישתו יוסף עליו. קרן ו'. חומש דיליה ה' ודא קרן היובל קרן דהוה במצחיה דההוא פר דהקריב אדם הראשון. האי איהו עקרא דכל קרבניא הקרן קיימת לו לעולם הבא ופירות דיליה בעלמא דין ודא ה' ה' ע"כ:

מעילה בקודש

המועל בקודש צריך להביא קרן וחומש, ועל זה נאמר וחמישיתו יוסף עליו. הקרן שהוא שווה עצם הדבר, הוא מושרש במידת התפארת, שממנה מגיע כל הממון בעולם, שידוע שהזהב הכסף והנחושת מושרשים במידת זו, והחומש הוא כנגד השכינה שהיא המידה החמישית, שהכתר היא המידה הראשונה, החכמה שניה,

הבינה שלישיית, התפארת רביעית, והשכינה חמישית, ומשום שפגם וכל פגם פוגל כביכול בשכינה, לכן צריך להביא חומש כנגד השכינה. ועל זה נאמר קרן היובל שהקרן היא התפארת, והיובל היא מידת הבינה שהיא המידה שהיא אם השכינה, שמביאה חירות לעולם ומוציאה את העבדים ביובל, וקרן היובל הזאת שהיא הבינה הייתה בפר שהקריב אדם הראשון, שהפר הוא מושרש במידת החכמה, שמידת הבינה שנקראת קרן מחוברת אליו, ואדם הקריב מלשון קירוב, את מידת החכמה הבינה והתפארת לפני ה', שהוא שורה במידת הכתר. ועל זה רמזו חז"ל שהקרן קיימת לעולם הבא, ושהרי הקרן היא מידת הבינה ששם הגן עדן העליון, והפירות לעולם הזה, שהפירות הם כנגד השכינה שהיא פרי העץ, היא פרי של מידת התפארת שנקראת עץ החיים, וא"כ הקרן היא כנגד אות ה' של מידת הבינה, והפירות הם כנגד אות ה' של מידת השכינה.

ספר ויקרא פרשת צו דף כז/א

פקודא לעשות העולה כמשפטה ועלה אתמר זאת תורת העולה וגו' חמש אשים הוו נחתין על קרבנא. אש אוכל ואינו שותה. אש שותה ואינו אוכל. אש אוכל ושותה. אש אוכל לחים ויבשים. אש שאינו אוכל ואינו שותה. לקבליהו אינון זאת תורת העולה חד. הוא העולה על מוקדה ב'. על המזבח ג'. כל הלילה ד'. ואש המזבח תוקד בו ה'. ואוקמוה מארי מתניתין עולה כולה סלקא לגבוה. ודא בינה ה'. ה' מראות דילה י' בת יחידא ומראה כבוד יי' כאש אוכלת ו' אור דבת עינא והיא אש [ספר ויקרא פרשת צו דף כז/ב] שותה כל מיין דאורייתא ואוכלת כל קרבנין דצלותא ואוכלת לחין ויבשין. אינון פשטי דאורייתא דאינון כעצים יבשים ורוי אורייתא אינון כעצים לחים והאי איהו אש אוכלת לחין ויבשין. ועוד אוכלת לחים כל קרבנין דהוה קרבין בצלותא על מצות עשה. ויבשין כל קרבנין דהוה קרבין בצלותא על מצות

לא תעשה. והאי איהו סקילה שריפה הרג וחנק. על מ"ע ועל מצות ל"ת. אלין אינון קרבניא דשכינתא צלותא דפקודין דעשה ול"ת. ולקבל ה' מראות אלין תקינו ה' צלותי ביומא דכפורי ולקבל בת עינא אינון עשרת ימי התשובה י"ה לקבל אור דבת עינא ה' ענויין לקבל ה' בתראה:

קרבן עולה

יש מצווה לעשות את קרבן העולם כדינו, ועל זה נאמר זאת תורת העולה. והנה חמיש מיני אש היו יורדי על המזבח בבית המקדש, יש אש שאוכלת ואינה שותה, אש שותה ואינה אוכלת, אש אוכלת ושותה, אש אוכלת לח ויבש, אש שאינה אוכלת ואינה שותה. וכנגד ה' מיני אש לו, כתוב בפסוק זה ה' דברים, זאת תורת העולה א. הוא העולה על מוקדה ב. על המזבח ג. כל הלילה ד. ואש המשבח תוקד בו ה. ואמרו חכמי המשנה שקרבן עולה כולו עולה לפני ה', והיינו שהיא עולה לפני מידת הבינה ששמה ה', ויש בו ה' מיני אורות שנראים בשכינה שהיא הבת היחידה של מידת הבינה, ושם השכינה הוא י', ועליה נאמר "מראה כבוד ה' כאש אוכלת", ואות ו' היא מאירה לשכינה שהיא נקראת בת עין, והשכינה היא אש ששותה כל מיני מים של תורה, שהיא לוקחת את כל הבלי התורה של הת"ח, ואוכלת את כל התפילות שנקראות קרבן לה', והיא אוכלת לחים והיבשים, היינו בין תורת של פשט שהיא יבישה, ובין תורה של סוד שהיא לחה.

ועוד מה שנאמר שהשכינה אוכלת לחים, הייתה בברכות על מצוות עשה, שהם עושים נחת רוח לה', וכן בברכות על מצוות לא תעשה שהם פחות חשובים ממצוות עשה, והם בבחינת עצים יבשים, ומי שעובר על מצוות לא תעשה הרי הוא נענש בסקילה שריפה הרג וחנק. וכנגד ה' סוגי מראות נבואה אשר יש בשכינה, תיקנו ביום כיפור ה' תפילות, והשכינה שהיא נקראת בת עין, היא כלולה מ' מידות כנגד י' ימי תשובה, והם ה' וי', ביחד י"ה שהוא שם החכמה והבינה שמאירים לשכינה. וה' עינויים של יום כיפור, הם כנגד הה' של השכינה.

פקודא בתר דא לעשות החטאת כמשפטה. תנאים ואמוראים. אתון דמסטרא דמדות דקב"ה אתיתו דטרחתון סגי לנקאה ברתא דילי דאיהי הלכה מאלין קליפין דערב רב קושיין בישין דלית לון תירוץ ולא פרוקא. דעלייהו אתמר מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות אלא אתמר תיקו בהון. וכל תיקו דאסורא לחומרא. ואיהו תיקו חסר ו' דלית ליה תיקון. חסר נון דאיהו עלמא דאתי. דתיקו דעלמא דאתי שתיקה כגון שתוק כך עלה במחשבה. ואית קושיין דאינון לבושין דהלכה. דאתמר בהון משבצות זהב הה"ד כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה ואתון פסקין לון בכמה פסקות ולבתר מתקנין ומפרקין לון בכמה פרוקין ואי חסר שום פסק ממתנית' כמה דאוקמוה זה חסר מן המשנה אתון מתקנין לון והאי הוא חסרון שיוכל להמנות. ואי ייתי טפש ויפיק שום ביש על ההוא אומנא דחתיך לבושין ויימא וכי אורייתא איהי חסר והא כתיב תורת יי' תמימה. תמימה בכל אברין דגופא דאינון רמ"ח פקודין הה"ד כלך יפה רעיתי ומום אין בך. תמימה בלבושהא. ואיך חסר מן המשנה. אתון תימרון ליה דוק ותשכח חתיכה ותשכח לה מעורבת בשאר פסקות ומשניות. דארח אומנא למחתך לבושין בכמה חתיכות ותלמיד דלאו איהו בקי למקשר ההלכה באנון חתיכות מתחלפי ליה פסקות וקושיין ולא אשכח לון פרוקא עד דייתי אומנא ופריק לון כל אלין ספקות דלהון. בההוא זמנא הלכה דאיהי ברתא. סליקת קדם מלכא שלימא בכלא בגופא בלבושהא ובתכשיטהא ואתקיים בה וראיתיה לזכור ברית עולם. ולזמנין אית לאומנא תלמיד בקי דישרר ליה לתקנא לון. קמו כלהו ואמרו ודאי אנת הוא אומנא רעיא מהימנא דאתמר בך, משה קבל תורה מסיני ומתמן ואילך כלהו תלמידים אינון דילך מן יהושע עד סוף כל דרין הה"ד ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים עד סוף כלהו. תלמיד בקי דילך מאן הוא הא חזינא דאתמר, הכל יהא מונח עד

שיבא אליהו. אמר לון ודאי הכי הוא דאיהו תלמיד חבר, דעליה אתמר אהרן הכהן. כגוונא דאתמר באהרן הוא יהיה לך לפה [ספר ויקרא פרשת צו דף כח/א] הכי נמי בריה יהיה לי לפה דאיהי אורייתא דבע"פ. בגין דהיכי דהוינא בקדמיתא כבד פה וכבד לשון. והכי יוקים לי קב"ה פה באורייתא דבע"פ וכבד לשון באורייתא שבכתב דלא יימרון אלין דלא אשתמודעין לי אחרא איהו. ואליהו הוא יהיה לי לפה ייתי לתקנא כל אלין ספיקות ולפרקא לון בההוא זמנא זאת תורת העולה ברתא דהות מהדקא שפלה בגלותא סליקת על כל דרגין דלעילא הה"ד רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה וסליקו דילה תהא לאבא דאיהו לימינא חסד דביה הרוצה להחכים ידרים. מתמן חכמ"ה כ"ח מה. אמר חד תנא בודאי בגין דא אתמר בך. מוליך לימין משה בגין כלה דילך דלא יהא לך שלימו אלא בה. דכד אנת תהא שלימא בה אתמר בך פה אל פה אדבר בו במראה ולא בחידות. במראה כגוונא דכלה דאתפשטת מלבושהא ומתייחדת עם בעלה בקירוב בשר ברמ"ח אברים דילה ולא כסיאת אבר חד מנה. והאי איהו במראה רמ"ח בחושב"ן (נ"א אתחזי לה דאתמר ביה) אמר בוצינא קדישא בקדמיתא אתחזי לך האי חיזו דאתמר בה במראה דאיהו לך המראה הגדול בסנה דאדכר ביה ה' זמנין הסנה וכען אתגלייא לך חיזו דא ברמ"ח פקודין דאינון בה' חומשי תורה ולא בחידות דאינון לבושין דילה דבהון חזו כל נביאי דלית ארח לאתגלאה כלה בקירוב בשר אלא לחתן דילה. בההוא זמנא יתקיים בהו ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבוששו כגון אדם ואשתו דכבר אתעבר ערוביאי בישא ערב רב קושיא בישא מעלמא דאינון עריין דקב"ה ושכינתיה עריין דישראל כ"ש עריין דילך רעיא מהימנא ומלכה דילך דבגינייהו צריך לכסאה רזין דאורייתא כמה דאוקמוה כבוד אלקים הסתר דבר עד דמתעברין מעלמא ולית מלכים בלא ישראל כמה דאוקמוה כל ישראל בני מלכים

הם בההוא זמנא וכבוד מלכים חקור דבר. אמר רעיא מהימנא בריך אנת לעתיק יומין דמתמן אנת כענפא דאתפשט מאילנא הכי נשמתין ענפא מניה. תנאים ואמוראין הא ודאי עולה וחטאת ואשם תלת פקודין אינון תלת אבהן שלמים מטרוניתא (ס"א אתר דאיהו תשלומין דכלא כגוונא) אבר דאיהי תשלומין דכל אבר כגוונא דיומא קדמאה דחג מי שלא חג ביום ראשון אין תשלומין לראשון. ושאר יומין תשלומין זה בזה ובהון וחסרון (לא) יוכל להמנות אבל מי שלא חג יו"ט הראשון של חג עליה אתמר מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות. והאי איהו חטאת דמעכב לעולה (מאי טעמא) חטא איהו דכר חטאת נוקבא ולזמנין דהא אתבסם חטאת ואתפרש מעולה בההוא שעיר דאתמר ושעיר עזים אחד לחטאת. אשם תלוי אחיד בתרוייהו כמאן דאחיד לכאן ולכאן ואיהו תלוי באמצעיתא כגון הכל תלוי עד שיבא אליהו ויפריש לה מתמן. הכי אשם תלוי איהו אחיד בתרוייהו עד דיהבין ליה מזונא דיליה שוחד דיליה ויתפרש מתמן ומתקרבין אברין דכלה דא לדא דהכי איהו אשם וחטאת כסרכות דאחידין בריאה ולא מניחין לה לפרחא לסלקא לגבי עילא לנשבא ברוחא דקודשא שה איהו לעולה דכתיב ואיה השה לעולה ואתמר ביה שה תמים זכר הה"ד איש תמים. והא צריך למשאל דהא שה איהו לימינא שעיר איהו לשמאלא. דהיינו שעיר עזים אחד לחטאת ואית שעיר ואית שעיר. שעיר אחד ליי ושעיר אחד לעזאזל והיינו דכתיב ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד ליי וגורל אחד לעזאזל. ובההוא שעיר אתמר בעשו איש שעיר. ודא כבד דנטיל כל אינון שמרים דדם. (דמתמן) שחין אבעבעות פורחות ספחת וכל מיני צרעת. והיינו דכתיב ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזירה ואינון עונות תם. דאיהו לבא וכדין אתפרש מלערבא בלבא וכדין אתבסם ואיהו כבד באילין חובין ולא קל לסלקא לגבי יעקב איש תם. חדו מארי מתניתין

דמתיבתאן דקא נחתי עם תנאים ואמוראין. קם חד מנייהו אמר רעיא מהימנא הב לי רשו למשאל בתר דזכינא למשמע מלין יקירין אלין מפומך דאורייתא דא דנפקת מפומך יקרה היא מפנינים וכל חפצך לא ישוו בה ועכ"ד הלכה היא וללמוד אני צריך. הא שעיר דעזאזל שפיר אשם תלוי באן אתר איהו. אמר ליה בריך אנת ברי שפיר קא שאלת. אלא מה עמודא דאמצעיתא אחיד ביה ימינא ושמאלא דאינון חסד וגבורה כגופא דאחיד בין תרין דרועין דבר נש או כנשר דאחידן ביה תרין גדפין לפרחא בהון. וכיונה דאחידת בה תרין גדפין דאמתילת לאורייתא וגדפין [ספר ויקרא פרשת צו דף כח/ב] דילה למצות עשה. ובהון היא העולה ופרחת לעילא. הכי פקודין דלא תעשה אינון תפישו דילה כגון צפרים הנאחזים בפח. וכל תפשין דילה דמעכבין לה לפרחא אתקריאו סרכות כאלין סרכות דמעכבי לכנפי ריאה לנשבא. הכי אשם דישראל אחיד בגדפוי דשכינתא דאינון חיון דכרסיא דלא תהא עולה בהון בזכוון דישראל לגבי קב"ה ומעכבין לה ומכבידין גדפהא חי"ת חי"ת חטאות דלהון ואשם אימא דערב רב סרכא אחידת בכרסיא דתמן מטרוניתא ולא מנחת לה לסלקא מגלותא. וזכוון אחידן בה לסלקא אשתארת באוירא כגון סרכא תלויה באוירא ודא עמודא דאמצעיתא (דאיהו אוירא). הכי אשם תלוי בצדיק דאיהו אחיד בין שמיא וארעא. חטאת איהי יותרת הכבד אכבידת עלה בחטאות דלכלוכין דחובין דישראל. כגוונא דכבד מכביד שמרים דאינון דמים על ערקין דלבא. הכי אלין חטאות מכבידין על גדפוי דשכינתא דאינון פקודין דעשה דדמיין לכנפי יונה. לא תעשה כד אינון מכבידין על עשה דאינון כד חובין דישראל מרובין מזכוון אתמר באורייתא דאיהו גופא ותשלך אמת ארצה ואיהי צווחת נתנני יי' בידי לא אוכל קום. נפלה לא תוסיף קום. ובגין דא תקינו תנאים ואמוראים. צלותין באתר דקרבנין לאעברא חטאות ואשמות מינה ובגין דא תקינו צלותא

דשחרית כקרבן השחר. וצלוחתא דמנחה כקרבן בין הערבים. וצלוחתא דערבית כאמורים ופדרים דהוו מתאכלים כל הלילה. ותלת אבהן דתקיננו תלת צלותין. לקבל מרכבתא דאינון קטירין בה כמה דאוקמוה האבות הן הן המרכבה דאינון פני אריה אל הימין לארבעתם וגו' ע"כ: ועוד אש תמיד תוקד על המזבח דא אורייתא דאתמר בה הלא כה דברי כאש נאם יי'. לא תכבה ודאי דעבירה אינה מכבה תורה אבל עבירה מכבה מצוה ומאן דעביד עבירה דמכבה מצוה דאיהי נר הכי מכבה נר דיליה. דאתמר בה נר יי' נשמת אדם מגופיה והאי הוא כבוי דאשתאר גופא בחשוכא. והכי מאן דסליק שכינתא מאתרהא גרים כבוי (לכל העולם) וחשוכא להווא אתר. וחשוכא איהי עבירה ושפחה כי תירש גבירתה וסליקו דמצוה מסטרא דעמי הארץ להון מכבה מצוה לקיים בהון ורשעים בחשך ידמו. אבל לגבי מארי תורה לית ליה כבייה עולמית בהון דנהרין לה בכמה רזין דאורייתא דאור ר"ז אתקרי ומצות דאורייתא דמקיימין לה רבנן תורה איהו לגבייהו לילה ויומם לא תכבה עלייהו בגין דמקיימין בה והגית בו יומם ולילה. ועשן דסליק מפומייהו במלי דאורייתא איהו עשן המערכה דמסדרין לה ומעריכין לה לגבי בעלה כגון בהעלותך את הנרות דאתמר בהון להעלות נר תמיד. ובעשן המערכה וענן הקטרת דאורייתא עשן דילה יתער מלבא לגבי חכמתא דאיהו כמוחא כגוונא דעננא דאתערותא דעננא מלבא הה"ד ודא יעלה מן הארץ ולבתר והשקה את כל פני האדמה. הכי יתער עשן מבינה. דאיהו בלבא דאוקמוה לגביה. הלב מבין וסליק לגבי חכמה דאיהי [ספר ויקרא פרשת צו דף כט/א] (נ"א במוחא) כמוחא. ומאי עשן דא (דעת) עמודא דאמצעיתא. דעת לב מבין דעת לבתר דנחית עשן חכמה לגבי בינה דאינון דא לשמאלא ודא לימינא איהו נחית מלא מאבא ואמא מלא י"ה לאוקדא עצים דאינון ת"ח מסטרא דעץ חיים דאינון אברים דגופא דתמן ה' העצים ודאי לאוקדא לון בשלהובין

דאורייתא דאתמר ביה הלא כה דברי כאש נאם יי' בשלהובין
דנר מצוה ברחימו. ע"כ:

קרבן חטאת

יש מצווה לחוטא להקריב קרבן חטאת כמשפטה. תנאים ואמוראים, אתם מצד המידות של ה', ואתם טרחתם טירחה גדולה לתקן את השכינה שהיא בת של מרע"ה, משום שהוא מושרש בבינה ובחכמה, שהשכינה היא ביתם. והשכינה היא התורה הקדושה, וכאשר ההלכה ברורה ללא ספק, זה מורה שהשכינה באור זה, זכה ואין בה חלילה שום טומאה, וערב רב, שהם מרוב טומאתם עושים שההלכה לא תהיה מובנת, ויהיו עליה קושיות שאין להם תירוץ. שעל הקושיות האלו נאמר מעוות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להימנות, אלא נאמר עליהם תיקו, וכל תיקו של איסור הוא לחומרה ולא לקולא. והתיקו הוא חסר ו' שלא כתוב תיקון אלא תיקו, ואות ה' היא רומזת על חמישים שערי בינה של העולם העליון. וכל דבר שהוא תיקו הוא דבר עמוק שאינו מובן אלא בעולם הבא, כמו שאמר ה' למרע"ה שתוק כך עלה במחשבה שהוא שאל מפני מה יהיו כאלו צרות לרבי עקיבא.

ויש קושיות שהם לבושי ההלכה, שרק משום הקושיה שיש ללמד במבט ראשוני, הוא מבין את ההלכה עוד יותר לעומק, ועליהם נאמר שהם משבצות זהב, וזה מה שכתוב כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה. ואתם אמרתם את המשניות בגרסא אחת, ולפעמים אתם מתקנים את הגרסא ומתמצים כמה תירוצים, ואם חסר איזה משפט במשנה, אתה אומרים שחסר כאן משפט ואתם מוסיפים, וזה חסרון שיוכל להימנות, אמנם אם יבוא טיפוש ויוצא שם רע על התנא שעושה זאת וחותר את לבושי המשנה, ויאמר וכי עד היום המשנה הייתה חסרה, והרי כתוב תורת ה' תמימה, שהיא תמימה בכל איברי גופה, שהם רמ"ח המצוות כמו שכתוב כלך יפה רעיתי ומום אין בך, ואת תמימה במשניות שהם לבושים לתורה, וא"כ איך אפשר לומר שחסר מן המשנה, ועל זה את תענו לו עיין בשכלך שבאמת הדין שנאמר במקום אחר, צריך לומר אותו גם על המשנה הזאת, וא"כ ודאי שיש לתקן את לשון המשנה, ומה שבתחילה לא כתבו אותה מתוקנת, הוא משום שמ"מ יש משמעות וצורך שהיא תהיה כתובה כך מטעמים הנסתרים לה, שכך דרכו של אומן

⁹ ועומק הדברים שמוכח במדרשים שהמשניות היו לפני שנברא העולם, והיה כתוב בהם רבי מאיר אומר כך, ורבי יהודה אומר כך, וכשרבי מאיר ורבי יהודה באו לעולם, הם אמרו

לקשט את הבגד לתת חלק ממנו בצד זה של הבגד, אמנם מי שאינו מבין בבגדים הוא שואל מדוע חתיכה זו נמצאת כאן, ולכן בשביל שהוא יבין צריך לתקן את גירסת המשנה, ואז ההלכה שהיא חוקי השכינה עולה לפני המלך שלמה בכל גופה ובלבושיה ותכשיטיה, ונאמר בה הפסוק, וראיתה לזכור ברית עולם.

ולפעמים שי תלמיד בקי שמתרץ את הקושיות העמוקות. מיד קמו כל התנאים והאמוראים ואמרו ודאי אתה מרע"ה שנאמר בך משה קיבל תורה מסיני, ומשום והלאה כולם תלמידים שלך מיהושע עד סוף כל הדורות וזה מה שכתוב במשנה בפרקי אבות ומסרה ליהושכ ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים, עד סוף כל בעלי התלמוד, ואמרו שעכשיו אנחנו מבינים מי הוא התלמיד הבקי שיתרץ את הקושיות הקשות, הוא אליהו, ולכן אמרו חז"ל בגמ' בב"מ הכל יהא מונח עד שיבוא אליהו. אמר להם מרע"ה ודאי שכן הוא, שאליהו הוא תלמיד חבר שלי שהוא בחינת אהרון הכהן, כמו שנאמר על אהרון והוא יהיה לך לפה, כן בנו פנחס שהוא אליהו יהיה לי לפה, שהיא התורה שבעל פה שמבארת את התורה שבכתה שהיא תורת משה.

משום שאני מרע"ה כבר פה וכבד לשון, משום שנכויתי כשהייתי אצל פרעה, שבא מלאך ועשה אותי כבד פה בכדי שאני לא יגלה לפרעה שהוא רומז על היצר הרע, את סודות התורה, ולכן לא מותר לי לחדש כהיום בתורה שבעל פה שהיא עמוקה מאוד. וכן יקים אותי ה' בתחיית המתים כבד פה וכבד לשון, בכדי שכולם ידעו שזה אני ולא משהו אחר, ואליהו יהיה לי לפה, ויתרץ לכם את כל הספקות. ועומק הדברים כבד פה, הוא לומר את פשט הדברים, וכבד לשון הוא לומר את עומק הדברים, שהפה הוא כנגד השכינה שהיא מגלה את כבוד השם בעולם, והלשון הוא כנגד הדעת שהוא עומק הדברים.

זאת תורת העולה, היא השכינה שהיא בת של ה', שהיא הייתה שפלה בגלות, כעת בזמן הגאולה היא עלתה על כולם, כמו שכתוב רבות בנות עשו חיל, ואת עלית על כולנה, והיא תעלה למידת החכמה שהיא בבחינת

שוב מה שכבר נשמתם שהיא חלק אלוך ממעל אמרה בעולם העליון, והנה לפעמים כשרבו החטאים, אזי יש לאסור דבר פלוני שמותר, או להפך, ולכן שואלים מדוע כתוב במשנה שנכתבה לפני שנברא העולם שזה אסור, והרי זה צריך להיות מותר, ולכן בא התנא ומשנה באמת את הנכתב לזמן מועט עד שיבוא משיח צדקנו.

כוח החסד, שעליה נאמר הרוצה להחכים ידרים, וכאן רואים שהחכמה היא בצד של החסד שהוא צד ימין. וחכמה היא כ"ח שהם כ"ח אלוקים שאמורים בפרשת בראשית שבהם נברא העולם. ומ"ה הוא שם הויה כזה [אין לומר בפה] יוד הא ואו הא, שהוא בגמט' מ"ה. אמר תנא אחד בודאי שלכן נאמר מוליך לימין משה, שהשכינה שהיא הכלה שלך תעלה אילך לצד החסד, ואתה תעלה אותה, כי אין לך שלמות אלא בה.

כאשר אתה מרע"ה תהיה שלם, יאמר בך פה אל פה אדבר בו, במראה ולא בחידות, במראה הכוונה כעין הכלה שמתפשטת מלבושה ומתיחדת עם בעלה בקירוב בשר ברמ"ח איברים שלהם, ולא מכסה איבר אחד ממנה. ולכן מראה ורמ"ח הם אותו מניין בגמט'. אמר רשב"י למרע"ה בתחילה נראה לך מראה השכינה בסנה, ונזכר שם ה' פעמים סנה, כנגד ה' מראות נבואה שראית, אמנם כעת נתגלו לך רמ"ח מראותף שהם כלולים בה' חומשי תורה, ואינם כחידות לפניך, כלומר שאינם מכוסים בלבושים כמו ששאר הנביאים רואים, אלא הכל גלוי לפניך, כקירוב כלה לקראת חתן.

בזמן הגאולה יתקיים בעם ישראל הפסוק שאומר ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבוששו, כמו אדם אשר הוא עם אשתו, והטעם שלעתידי יהיו ערומים, משום שכבר יעבור הערב רב, אשר הוא מעורר קושיות על ה', והוא מעורר את האדם לתאוה, ואז החיבור שהוא דבר קשה, נעשה כמעשה בהמה, ולכן נאסר הקרובים זה בזה, משום שהזיוג שלהם שהם מאוחדים הוא כדוגמה של מעלה, ומשום הערב רב צריך לכסות את סודות התורה, כמו שנאמר כבוד אלוקים הסתר דבר, עד שיעברו מהעולם, אמנם כבוד מלכים חקור דבר, שעם ישראל הוא בני מלכים, ולכן לעתיד תתגלה תורת הסוד, ולא כהיום.

אמר מרע"ה לרשב"י ברוך אתה לבורא העולם, אשר שורה במידת הכתר העליונה, אשר נשמתך מגיעה משם, כענף אשר התפשט מהאילן. תנאים ואמוראים הרי ודאי עולה חטאת ואשם, הם כנגד ג' האבות אברהם יצחק ויעקב, והקרבת שלמים, הוא כנגד השכינה שדוד המלך ע"ה היה מרכבה אליה, השכינה היא אבר אשר משלים את כל הגוף העליון, כמו שאמרו חז"ל שמי שלא חג ביום ראשון, הוא לא יוכל להשלים בשאר ימי החג, כאשר הוא לא היה ראוי בראשון, כגון שהוא היה חייגר ולכן הוא פטור מלעלות לרגל. אמנם מי שהיה ראוי ביום הראשון, הוא יכול להשלים את חובתו בשאר היום, ובהם אפשר להשלים את החסרון, אמנם

חרוץ הנאמן

מי שלא חגג ביום טוב ראשון, הוא לא יכול להשלים ועליו נאמר וחסרון לא יוכל להימנות.

החטאת שהיא מושרשת בכוח הגבורה היא קודמת לעולה שהיא מושרש בכוח החסד, שקודם יש לתקן את הגבורה וא"כ את החסד, שהרי חטאת הוא מלשון נקבה, כבחינת הגבורה שהיא בחינת נקבה בחינת אישה שמקבלת ולא משפיעה.

האשם תלוי האו אחוז גם בחסד וגם בגבורה, כמי שאוחז לכאן ולכאן, והוא תלוי באמצע, כעין שאמרו הכל תלוי עד שיבוא אליהו ויפריש את הספק מן ההלכה. כן האשם תלוי הוא אחוז מרמז על טומאה אשר אוחז בשכינה ובתפארת, ואינו עוזב אותם עד שמביאים לו את המזון שלו ואת השוחד שלו, ויפרוש משם, ואז מתקבים האיברים של הכלה לחתן, שכן האשם והחטאת שבאים על החטא הם כסירכות בריאה שלא מיחים לא לנשב על הלב ברוח הקודש, ולקרר אותו מן החום שבו.

השה הוא לעולה, כמו שכתוב ואיה השה לעולה, ונאמר שה תמים זכר, כנגד יעקב שהיה איש תמים. ויש לשאול שהרי השה הוא מצד ימין, והשעיר הוא מצד השמאל כעין השעיר אחד לחטאת, וא"כ איך בתורה מובא שיש להביא שה לעולה ושעיר לחטאת, אלא מתרץ שיש ב' מיני שעיר, א: לה'. ב: לעזאזל, וזה מה שכתוב ונהן אהרון על שני השעירים גורלות, גורל אחד לה', וגורל אחד לעזאזל. באותו שעיר נאמר בעשיו איש שעיר, והוא באיברים של האדם והעולם, הכבד שנותן את כל השמרים שבדם שהוא הנפש, שמדם מקולקל זה נעשה השחין אבעבועות אשר פורחות, והספחת ושאר מיני צרעת, וזה מה שכתוב ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזירה, ועונותיו הכוונה, עונות של עם ישראל בני יעקב אשר נקרא איש תם. שיעקב הוא הלב של העולם, ואז הכבד פורש מלתערב בלב, ואז נתבסם הלב, והכבד באותם חובות אשר לקח עימו, אינו יכול להתקרב אל הקודש אשר שם יעקב. שמחו כל התנאים והאמוראים, וקם אחד מהם, ואמר מרע"ה תן לי רשות לשאול אחרי שזכיתי לשמוע דרשה כה נפלאה מפיל, שהתורה אשר יצאה מפין היא יקרה מפנינים וכל חפצין לא ישוו בה, ואם כל זה הלכה וללמוד אני צריך, ושאלתי שהנה השכיר לעזאזל ידוע לי היכן הוא מושרש, שודאי הוא מכוח הטומאה, אמנם האשם התלוי היכן הוא מושרש? אמר לו מרע"ה ברוך אתה בני יפה שלאת, אלא מה מידת התפארת שנקראת עמוד אמצעי, נאחזת בימין בחסד, ובשמאל בגבורה, כגוף שנאחו בב' זרועותיו של אדם, או כנשר שאוחז בב' כנפיו בכדי לפרוח בהם, או כיונה שאוחזת בב'

כנפיה, שהיונה נמשלה לתורה, והכנפים שלה למצות עשה, שבמצוות השכינה עולה לה', ובמצוות לא תעשה כאשר חלילה עוברים ועושים ואתם, אזי היונה שהיא רומזת לשכינה נאחות בפח יוקשים, ובכל מיני דברים שמעכבים אותו לעלות אל ה', וכל המעכבים האלו הם נקראים סרחות אשר בריאה, שמעכבים את הריאה מלנשב על הלב, אמנם הזכויות להפך מן העבירות הם מעלים את השכינה למעלה, ולכן היא נשארת באויר, לא עולה ולא יורדת, וזה הוא אשם תלוי. וכן מידת היסוד היא בבחינת אשם תלוי שהיא בן השמים לארץ, השמים הם מידת התפארת והארץ היא השכינה. החטאת היא יותרת הכבוד שהיא אישתו של היצר הרע, היא מכבידה על השכינה בחטאים, אשר הם מלכלכים את הדם של העולמות, בחובות ישראל. כמו שכבד הוא מכביד בדם עכור על העורקים של הלב, כן החטאים מכבים על כנפי השכינה שם מצוות עשה שמעלים את השכינה, ומצוות עשה אלו דומים לכנפי היונה שנמשלה לשכינה.

העבירות של הלא תעשה, הם מכבידים על המצוות ישראל כאשר הם מרובים מהמצוות, שנאמר בתורה שהיא מידת התפארת שהיא הגוף של הצלם אלוך, ותשלך אמת ארצה, והשכינה צווחת נתני ה' בידי לא אוכל קום, נפלה לא תוסיף קום, ולכן תיקנו חכמי ישראל תפילות במקום הקרובנות בכדי להעביר את החטאים מהשכינה, ולכן תפילת שחרית היא כנגד קרבן השחר, ותפילת המנחה היא כקרבן שהיו מקריבים בבית המקדש בין הערביים, ותפילת ערבית, היא כאימורים ופדרים, שהיו קרבים כל הלילה, ואברהם יצחק ויעקב תיקנו את התפילו האלו מתחילה, אלא שחכמים בכוחם קבעו, שהם יעשו תיקון תחליפי לקורבנות. והאבות תיקנו את התפילות כנגד הספירות העליונות אשר הם היו מושרשים בהם, כמו שאמרו חז"ל שהאבות הם המרכבה, שהם ספירות עליונות שירדו לעולם הזה, בלבוש אדם, והם הפני אריה שור ונשר שבמרכבה, ופני אדם, הוא דוד המלך ע"ה ואדם הראשון, ומרע"ה.

אש תמיד תוקד על המזבח, היא התורה שנקראת אש כמו שכתוב הלא כה דברי כאש נאום ה', והתורה מחממת את המזבח שהיא השכינה. לא תכבה שאין עבירה מסלקת את אור התורה שהיא מגיעה ממידת התפארת, אמנם החטאים פוגמים בשכינה שנקראת נר, כמו שכתוב נר ה' נשמת אדם, והחיצוניות פוגמים חלילה רק בחיצוניות השכינה, שגופה נעשה ללא אור, שהם גורמים שהשכינה לא תהיה בבית המקדש שהוא גופה. והחושך שנעשה ע"י העבירה היא השפחה הרעה, והמצוות

שעושים אותם עמי הארץ, נחשכות ע"י החטאים, אמנם התורה של התלמידי החכמים אין לה פגם לעולם, שהם תמיד מאירים בכמה סודות התורה שאור התורה נקרא רז, שרז הוא כגמט' של אור, ומצוות התלמידי חכמים שהם עם כוונות עליונות ועל פי דקדוקי התורה, הם כלימוד התורה שאין להם כביה לעולם, משום שאור התורה שומר על מצוות החכמים, ועשן שעולה מפי החכמים כאשר הם אומרים את דברי התורה, הוא כעשן המערכה שמסדרים ועורכים בבית המקדש, והם מתקנים את השכינה שתהיה ראויה לבעלה התפארת, כמו שכתוב בהעלותך את הנרות, שהנרות הם כוחות השכינה שהכהן גדול שהוא ת"ח הוא מעלה אותם לפני ה', ולכן הם נר תמיד, שמאיר לעולם, ואין העיבורות פוגמות בנרות אלו. ובעשן המערכה וענן הקטורת שנעשה ע"י לימוד התורה שגורם יחוד בעולמות כמו שהקטורת גורמת, עשן זה עולה מהלב שהיא השכינה, לגבי מידת החכמה שהיא המוח של הצלם אלוקי, כמו שהענן הגשמי נעשה ע"י האדים שעולם מן הארת, ואזי העננים משקים את פני האדמה. כן יעלה העשן מהבינה שהיא אם השכינה, כמו שאמרו חז"ל הלב מבין, שמבין הוא מלשון בינה, לגבי מידת החכמה שהיא המוח, והעשן שהוא ההבל של לומדי התורה, הוא מושרש במידת התפארת שנקראת קול ה', והיא גם נקראת מידת הדעת, שהוא בבחינת הבינה, ולכן התפארת קשורה לבינה, ואחרי שיורד העשן מהחכמה שהוא העשן שעלה מהתפארת לבינה ומהבינה לחכמה, שהחכמה והבינה הם זה לשמאל וזה לימין והם כאבא ואם שהם תמיד לעולם, אזי העשן הזה יורד מבינה אשר קיבלה אותו מהחכמה מלאה בשפע מהחכמה והבינה לשאר המידות התחתונות, בכדי לשרוף את העצים באור התורה, דהיינו להאיר את נשמתם, שהעצים שהם לומדי התורה הם מושרשים בשורש התורה שהיא מידת התפארת שהיא עץ החיים, והתלמידי חכמים הם כאיברים של מידת התפארת, שיש בה ה' עצים כנגד ה' מערכות שהיה על המזבח וכנגד ה' חסדים וה' חומשי תורה, ואז הם בוערים באש התורה שנאמר עליה כה דברי כאש, והשכינה שהיא שורש המצוות, היא מעורר את האהבה משום האש שירדה מן השמים.

(תרומה קנז ב תנאין ואמוראין כו):

פקודא (שייך לַדָּף קיב) לַהֲקָרִיב בְּכֹל יוֹמָא תְּמִידִין וְאַבְתְּרִיָּה לַהֲדַלִּיק אֵשׁ הַהִ"ד אֵשׁ תְּמִיד תּוֹקֵד עַל הַמְּזֻבַּח לֹא תִכְבֶּה וְאַבְתְּרִיָּה תְּרוֹמַת הַדָּשֵׁן וְאַבְתְּרִיָּה קֶרְבֵּן נֹדֵר אוֹ נֹדֵבָה.

יש מצווה להקריב בכל יום קרבן תמיד, ולהדליק את אש המזבח, ולהסיר את כל האפר מן המזבח, ולהביא קרבן נדר או נדבה.

תנאים ואמוראים כל אלן תמידין אינון מדות דקב"ה דצריכי למהוי לון נייחא ואף על גב דכל ספירין כלהו חד מ"מ כל ספירה וספירה ממנא על שבתות וזמנין ויומין טבין וההיא מדה דשלטנותא דההוא זמנא כל ספירין אתכלילו בה ואתקריאו כלהו ע"ש ההיא מדה. בחסד חסדים בגבורה גבורות והכי בכל מדה. ואית השבתת מלאכה כגון שור דאית ליה עול וחמור דאית ליה משאוי בין עול מלכות שמים כגון תפילין בין עול מלכות עכו"ם כפום עובדיהו. באלין יומין אית לון השבתת מלאכה ונייחא. מאן דלא אתעסק באורייתא ובפקודין אית ליה עול מלכות עכו"ם ומאן דאתעסק באורייתא ובפקודין אית לון עול מלכות שמים. דאיהו ה' בתראה מלכות שמים. אתקריאת עול מצות איהי ודאי בגין דבה אתבריאו כל בריין דשמיא וארעא הה"ד אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה' בראם. וכד ייתי שבת וי"ט נחתת בינה דאיהו יד"ו. על ה' דאיהו מלכות שמים נשמה יתרה. ואיהו חרות על הלוחות. אנכי ביציאת מצרים. ופרישת גדפּהא על ברתא ועל משריין דילה ואית לון נייחא ואתמר במשריין דסמאל ונחש וראו כל עמי הארץ כי שם יי' נקרא עליך ויראו ממך. אות תפילין ואות שבת ואות דיומין טבין ואות ברית כלהו שקילין. ואית אות דשד"י דאיהו מטטרו"ן. עבד. וכמה עבדין תליין מניה דממנא על אלן דעבדין פקודי על מנת לקבל פרס. מטטרו"ן ומשריין דיליה ממנן עליהו

בגינייהו אתמר למען ינוח שורך וחרמורך ועבדך ואמתך אבל אינון דעבדין פקודין שלא על מנת לקבל פרס אינון בנוי דמלכא ומטרוניתא. ואינון כתרין ותגין על רישא דעבדין ביומין דחול. ובגינייהו אתמר ודאשתמש בתגא חלף והזר הקרב לגבייהו יומת דשבתות אתקריאו לגבי עבדין. ובגין דא אם כבנים אם כעבדים. אם כבנים דאתמר בהון בנים אתם ליי' אלקיכם. אם כעבדים כי לי בני ישראל עבדים ולא שאר אומין. אבל אינון חייביא דלא משתדלין באורייתא ומצות ולית עלייהו עול תורה ועול תפילין ושאר פקודין אינון עבדין לאומין דעלמא ומשתעבדין בהו. כגון עבדים היינו לפרעה במצרים. ואי נטרי שבתות וימים טובים אתמר בהו ויוציאנו יי' אלקינו. ויתקיים בהו למען ינוח שורך וחרמורך חמור בתורה ובמצות וינפש בן אמתך. ובהמתך עם הארץ בהמה אקרי. ולבתר דייעול גרמיה תחות אדם בתורה יתקיים ביה אדם ובהמה תושיע יי'. אם הוא כסוס דרכיב עליה מאריה. וסביל ליה ולא מבעט במאריה ומאי סבילו דע"ה לת"ח בגין דת"ח כיום שבת. צריך איהו דלית ליה מדיליה ואי עם הארץ סביל ליה בממוניה ואתנהיג ביה כפום רעותיה לשמשא ליה ולאתנהגא בפקודין כפום רעותיה יתקיים ביה אדם ובהמה תושיע יי' יושיע ליה משוד וגזלה יושיע ליה ממלאך המות דלא שליט עליה וישחט ליה בסכין פגום דיליה. וכל מאן דשחיט בסכין פגום נבלה איהו דאתמר ביה לכלב תשליכון אותו דאיהו סמאל. ונפש דת"ח אתקריאת שבת מלכתא נפש יתירה דשבת. ועונג דיליה נשמת חיים ורוח שכלי ואינון נשמה יתירה רוח יתירה על נשמה ורוחא ונפשא דאינון עבדין דשלטין בגופא דיומין דחול נשמה יתירה נשמת כל חי כתר בראש צדיק דאיהו יום שבת. ובהאי נשמה יתירה תהלל יה דאינון אבא ואמא דעלה אתמר עין לא ראתה אלקים זולתך בגין דאיהו מרכבה לעלת העלות דאיהו מכוסה ולא שליט עליה עינא. ובגין דא עין לא ראתה רוחא יתירה, נהר דנפיק

מעדן מבין אבא ואמא ומהלכו חמש מאה שנין. ומטי לשניתאה דאיהו צדיק. להשקות את הגן דאיהי נפש יתירה מלכות, נשמה דשלטא ביומין דחולא על עבד יי' איהי מכסא הכבוד כמה דאוקמוה מארי מתניתין. [ספר ויקרא פרשת צו דף כט/ב] כל הנשמות גזורות מתחת כסא הכבוד. ורוח דשלטא ביומי דחול על עבד יי' איהי מעבדא דמלכא מטטרו"ן. כליל שית סדרי משנה. ואיהי שש מעלות לכסא. ונפש דשליט בחול איהי מכסא דין סנדלפון תכלת שבציצית. כמעשה לבנת הספיר. אבל ברתא דמלכא. בפסח איהי נפש השכלית ליל שמורים מצה שמורה ורוח שמור לקבליה איהי י"ט ואיהי יום שבת זכור ושמור. בגין דאיהי אצילות ממלכות והכי ת"ח בנוי דמלכא ומטרוניתא אתקריאו שבתות וימים טובים ולית לון מדלהון דלאו אינון בעלי מלאכה כשאר עבדין בנוי דחולין. אגרא דלהון בעלמא דין ובעלמא דאתי לענגא לון בכל מיני מאכל ומשתה ולאוקרא לון בלבושין שפירין כגוונא דשבת דאתמר ביה כבדהו בכסות נקיה. כל מה דעבד בר נש לשבתות וימים טובים אית למעבד לון. ומאן דמחלל שבת חייב סקילה. והכי מאן דאשתמש בתגא חלף. והכי הוא המשתמש במי ששונה הלכות. דמחלל תורתיה. וכל שכן המבזה ליה כאילו מבזה שבתות ומועדות ואוקמוה מארי מתניתין. כל המבזה את המועדות כאלו כופר בעיקר. וכגוונא דכל מאני בית המקדש. ואתקריאו קדש. הכי כל אינון דמשמשי תלמידי חכמים אתקריאו קדש ותלמידי דרב דאינון לקבל אברים דגופא. אתקריאו קדש קדשים. ורזא דמלה קא רמיז בהון והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים. ומטטרו"ן את ומשריין דילך צריכין לקרבא לון קרבנא קדם יי' בכל ליליא עשייה לקבל עליה עול מלכות שמים דא קבלת יסורין דעניות לת"ח איהו מות לגופא דבעירן. דמזונא דאורייתא. איהו מזונא דנשמתא ורוחא ונפשא שכליים דאינון כהן לוי וישראל. כהן ביה י' חכמה

ודאי לוי ביה ה' תבונה. ישראל ביה דעה ודא ו'. נפש יתירה
 ה' בתראה. רמ"ח מ"ע ושס"ה לא תעשה. ותורה דא אדם
 הדא הוא דכתיב זאת התורה אדם ודא כליל שמא מפרש יו"ד
 ה"א וא"ו ה"א האי איהו אורייתא מזונא לאדם בארבע אנפין
 דיליה. מזונא דבעירן נהמא וחמרא ובשרא וכל מיני פירות זה
 לעמת זה עשה האלקים. וצריך בר נש לקרבא בכל ליליא
 קרבן נפשא ורוחא ונשמתא דבעירן קדם יי' ויתודה בכמה
 מיני ודויין ויסלק לון במחשבתיה קרבנא קדם יי' לאפקא לון
 בק"ש (כלב אחד) לקמי קב"ה ויפיק רוחיה דדפיק בערקין
 דלבא. נפש יכוון בשריפתה ובשחיטתה ובנחירתה דהווי נחירין
 כהניא הה"ד ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל והיינו
 חנק. ותלתא מיתות אלין הוו כמרה סומקא ירוקא אוכמא.
 דאינון בכבד במרה בטחול ואינון כתלת קליפין דאגוזא. וקודם
 דא יתקן מזבח אבנים ויכוון למעבדה סקילה ממרה חוורא
 דשלטת בכנפי ריאה באינון סרכות דאלין בעירן תפוסין תמן.
 ונחיתת אשא תכלא וישצי לון ויהון חיון ובעירן ועופין דכין
 לקרבא ליי' ולשרייתא שמיה עלייהו. בההוא זמנא יתקיים בהו
 ואתם הדבקים ביי' אלקיכם חיים. ויהון כסוסיא דרכיב מאריה
 עלייהו הה"ד כי תרכב על סוסיך מרכבותיך ישועה ובההוא
 זמנא אדם ובהמה תושיע יי'. ות"ח איהו שקיל לכל מארי
 תורה והכי צריך למהוי שקיל גרמיה מסטרא דאורייתא
 ומסטרא דאברים דגופא צריך למישקל גרמיה לכל עמי הארץ
 כמה דאוקמוה מארי מתניתין. לעולם יראה אדם עצמו כאלו
 כל העולם כלו תלוי בו ויכוין בנפשיה וברוחיה ובנשמתיה
 למעבד לון קרבנין עם כל בני עלמא וקב"ה מצרף מחשבה
 טובה למעשה. ובדא אדם ובהמה תושיע יי' קמו כלהו תנאין
 ואמוראין לגביה ואמרו כלהו בקלא חדא אנת הוא רעיא
 מהימנא דאית לך רשו למעבד כל דא דאנת שקיל לכל ישראל
 ובג"ד שלח לך קב"ה בינייהו ע"כ:

תלמיד חכמים ועמי הארצות

תנאים ואמוראים, כל קרבנות התמיד הם כנגד המידות של ה', שצריך שיהיה להם נחת רוח. ואפי' שכל הספירות הם דבר אחד ואין בניהם פירוד, מכל מקום כל ספירה וספירה, ממונה על שבתות וימים טובים, וכאשר בחג פלוני שולטת המידה שקשורה לאותה החג, אזי כל המידות נכללות בה, ועושות את פעולתה, ונקראות על שמה. כגון שכאשר החסד משפיעה כל המידות משפיעות חסד, וכן כאשר הגבורה משפיעה אזי כל המידות משפיעות גבורה. וכן הוא במצוות השבת, שיש לשבות ממלאכה, כגון שאין להעביד את השור בעול, ואת החמור במשא, והוא רומז גם שאין לנו לתת על עצמו עול מלכות שמים, כגון תפילין בשבת, וכן אין לנו לעבוד עבודה זרה נכוונתו שהסטרא אחרא ביום השבת יושב עצב כמו בט' באב, משום ששולט כוכב שבתאי, אמנם עם ישראל ביום השבת, דווקא בכוונה תחילה מרבה בשמחה כמובא בזהר. אלא יום השבת הוא יום מנוחה. מי שאינו עוסק בתורה ובמצוות, יש לו עול מלכות של עבודה זרה, ומי שעוסק בתורה ובמצוות, הוא מקבל על עצמו עול מלכות שמים. ועול מלכות שמים היא השכינה ששמה ה', ועול המצוות תלוי בה, משום שכל העולם נברא על ידה השמים והארץ, כמו שכתוב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, ושאלו חז"ל מדוע כתוב בהבראם, ולא בזמן בריאתם וכו', שבהבראם, אין זה ככלל הלשון, ותירצו שיש כאן רמז בה' בראם, וה' היא השכינה.

כאשר מגיע יום השבת ויום טוב, יורדת מידת הבינה, שהיא שם יהו, ושמה הוא ה', וממנה מגיע נשמה יתירה, וחירות, ועליה נאמר בעשרת הדברות, אנכי ה' אלוקיך אשר הוציתך מארץ מצרים, שבכוח החירות שבה יצאו ישראל לחירות, והיא פורסת את כפניה על השכינה ועל המלאכים שלה, ועם ישראל, ואז יש לקדושה נחת, ונאמר על כוח הטומאה, וראו כל עמי הארץ, כי שם ה' נקרא עליך, ויראו ממך. אות תפילין ואות השבת ואות ימים טובים, ואות ברית מילה, כולה שוים, שהם מראים את הקשר בין ישראל לה'. ויש אות שדי שהוא מרמז על מי שמקבל את השפע רק ממלאך מט"ט, שהוא שרו של עולם, והיא רק בבחינת עבד לה', ולא בבחינת בן, וכל מי שעושה את המצוות על מנת לקבל פרס, הוא מקבל את השפע שלו רק ממלאך זה וכל המשרתים שלו, ועל אלו נאמר למען ינוח שורך וחמורך ועבדך ואמתך, שהוא בבחינת עבד, אמנם מי שעושה את המצוות בכדי לעשות נחת רוח לה', הוא נקרא בן של ה' והשכינה, והוא ככתר על ראש עמי הארצות, שהם בחינת יום חול, ואם עם הארץ משתמש בתלמיד חכם, על זה נאמר ודאשתמש בתגא

חלף, שאין השתמש בתלמיד חכם. וכן נאמר והזר הקרב יומת. ולכן אומרים בראש השנה בתפילה, אם כבנים שאז נאמר על עם ישראל בנים אתה לה' אלוקיכם. אם כעבדים, כמו שכתוב כי ליבני ישראל עבדים, ולא שאר האומות, אמנם החוטאים שאינם עוסקים בתורה ובמצוות, ואין עליהם עול תורה ותפילין ושאר מצוות, הרי הם עובדים את שאר האומות משום עונשם, כמו שעם ישראל היה בשיעבוד במצרים, ואם הם שומרים את השבתות, עליהם נאמר ויוציאונו ה' אלקינו, ותקיים בהם למען ינוח שורך וחמורך, וחמור הכוונה, למי שהוא נושא כחמור את עול התורה והמצוות. וינפש בן אמתך - ובהמתך, הכוונה לעמי הארצות שנקראים בהמות, ולאחר שהם יעלו את עצמם לעול התורה, אזי הם יהיו נקראים אדם, ויתקיים בהם הכתוב אדם ובהמה תושיע ה'.

אם האדם הוא כסוס שרוכב עליו אדונו, וסובל את עול התורה, ולא מבעט באדונו, והעם הערץ צריך לקבל עליו את עול הת"ח, משום שהת"ח הוא כיום השבת שיום השבת מקבל את השפע משאר המידות העליונות, ולא אין כלום מעצמו, וכן הת"ח הוא צריך לאחריים משום שאין לו מעצמו כלום, כמו שאמרו כל העולם ניוון בזכות רבי חנינא בני, וחנינא בני די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת, ולכן צריך לזון את הת"ח, ולתנהוג עימו כפי רצונו ולשמש אותו מכבוד, ואז יתקיים באדם זה, אדם ובהמה תושיע ה', יושיע אותו ה', משוד וגזלה וממלאך המוות, שאותו אדם לא ימות ע"י מלאך המוות, אשר סכינו פגומה, והוא עושה את האדם לנבל, ועליו נאמר לכלב תשליכון אותו, דהיינו שגוף זה הולך ליצר הרע שנקרא כלב. נפש הת"ח נקראת שבת המלכה, והיא הנפש היתירה שנכנסת בעולם בשבת, ועונג נפש הת"ח היא נשמת חיים ורוח שכלית בכדי להתבונן בתורה, והם נשמה ורוח יתירה על נשמה רוח ונפש של עמי הארצות, שהגוף שלהם שולט על הנשמה שלהם. אמנם הנשמה יתירה היא נשמת חיים ממידת הבינה העליונה, היא נקראת נשמת כל חי, משום שהיא משפיע שפע למידת היסוד העליונה, שיום השבת הוא מושרש במידת היסוד. ובאותה הנשמה יהלל האדם את ה' אשר שורה במידות החכמה והבינה, שעל השפע שלהם נאמר עין לא ראתה אלוקים זולתך, והטעם שא"א להשיג את מידות החכמה והבינה, משום שהם מרכבה למידת הכתר שמעליהם, ובכתר שורה האין סוף. ואת החכמה והבינה אל השיגה אפי' רוח יתירה, שמגיעה ממידת התפארת שהיא תחת החכמה והבינה, והתפארת הוא נהר אשר יוצא מעדן, שהם אבא ואימא, ואיכותה של מידת התפארת היא חמה מאות שנות, שהם כוחות רוחניים. והתפארת משפיעה ליסוד שהיא המידה השישית, שהיא נקראת צדיק, להיסוד משקה את הגן שהיא השכינה, וממנה מגיע הנפש יתירה.

והשכינה שהיא המלכות שממנה הנשמה יתירה, היא שולטת בימי החול על עבדי ה', והשכינה שורה על כסא הכבוד שהוא עולם הבריאה, כמו שאמרו חז"ל, כל הנשמות גזורות מתחת כסא הכבוד, שכל אדם הוא חלק אלוך ממעל.

הרוח אשר שולטת בימי החול על עבדי ה', היא מגיעה ממלאך מט"ט שהוא שרו של עולם אשר מוזכר בסוף פ' א' במסכת יבמות, ובו מושרשת השישה סדרי משנה, ועל זה נאמר שש מעלות לכסא. והנפש אשר שולטת בימי החול על עבדי ה', היא מכסא הדין שהוא עולם היצירה, שבו שולט מלאך סנדלפון אשר מוזכר בפרק ב' דהגיגה, והתכלת שבציצית היא בכדי להתקשר בכוח מלאך זה. ועליו נאמר כמעשה לבנת הספיר. השכינה שהיא בת המלך, בחג הפסח היא משפיע על בני ישראל נפש שכלית, והיא נקראת ליל שימורים משום שהיא שומרת את ישראל, והיא נקראת מצה שמורה, משום שלא אווזים בה חיצונים, והרוח אשר משפיע לה, הוא נקרא יום טוב, דהיינו שיש בו שפע טוב ולא רק מנוחה כיום השבת, והיא נקראת יום השבת, שהיא מהות המנוחה, והם זכור ושמור זכר ונקבה משפיע ומקבל. והיא השבת משום שהיא מעולם האצילות שהוא עולם האלוקות עולם המנוחה. וכן הת"ח שהם בנוי המלך והמלכה, נקראים שבתות וימים טובים, ואין להם מצמם כלום, משום שאינם בעלי מלאכה כשאר העבדים אשר המה בני חולין ולא בני קודש, ושכר הת"ח לענג אותם בעולם הזה, ובעולם הבא בכל מיני מאכל רוחני ומשתה, וליקר אותם בלבושים יפים כלבושי יום השבת, שנאמר כבדוהו בכסות נקיה, וכל מה שעשים לשבת ויום טוב, יש לעשות לת"ח, וכמו מי שמחלל שבת חייב סקילה, כן מי שמתמש בחכם, חייב מיתה, משום שהוא מחלל את תורתו, וכל שכן שמי שמבזה את החכם, כאילו הוא מבזה את השבת ויום טוב, וכבר אמרו חז"ל שכל המבזה את המועדות כאילו כופר בעיקר, משום שהמעדות הם מעידים על יוצר כל ארון עולם. וכמו שכלי המקדש נקראים קודש, כן מי שמשמש את הת"ח נקרא קדוש. ותלמיד הרב הם כעין איברי הגוף, והם נקראים קודש קודשים, וסוד הדבר שיש בקדושה כמה דרגות רמוז במה שקדוש והדילה הפרכת לכם בין הקודש ובין קדש הקודשים.

ומלאך מט"ט הוא והמלאכים שלו, צריכים להקריב קרבן לה' בכל לילה, שאז שולט עולם העשייה שהוא עולם של המלכות, ולכן צריך לקבל בלילה עול מלכות שמים, בכך שהת"ח מקבלים יסורים ועניות, שהוא מוות לגוף הגשמי, ששכר ומזון התורה, הוא מזון לנשמה והרוח והנפש השכליים, ולא הגשמיים, שג' אלו הם כנגד כהן לוי וישראל. בכהן שורה

אות י' של מידת החסד, ובלוי שורה אות ה' שהיא ממידת התבונה, בישראל שורה אות ו' שהיא ממידת הדעת שהיא נשמת מידת התפארת, והנפש היתירה היא אות ה' אחרונה של שם הוי"ה, שהיא המלכות, אשר בה מושרשים רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה, ועצם התורה היא האדם האלוקי, ועל זה כתוב זאת התורה אדם, ואדם זה הוא שם המפורש [אין לומר בפה] יוד הא ואו הא, והתורה היא מזון לאדם בד' פניו שהם כנגד ד' פני המרכבה אריה שור נשר אדם. ומזון העמי הרצות שנקראים בהמות, הוא לחם ויין ובשר ופירות גשמיים, זה לעומת זה עשה האלוקים. וצריך האדם להקריב בכל לילה קרבן לה', דהיינו את נפשו ורוחו ונשמתו הבהמיים, והיינו שיש לאדם להתוודות בפיו לפני ה', ולחשוב במוחו כאילו הוא מוסר את נפשו לפני ה' בקריאת שמע, ויעלה את רוחו אשר נמצאת בליבו והדופק נעשה ע"י הכשת הרוח, לפני ה', ויכון לשחוט ולשחוט את נפשו ולנחור אותה כמו שעושים לעוף בבית המקדש, וזה מה שכתוב ומלך את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל, וזה כנגד מיתת חנק, וג' מיתות אלו הם בכדי להמית את המרה האדומה הירוקה והשחורה, שבם שורה היצר הרע, שהם בגוף האדם כבד מרה וטחול, והם כנגד ג' קליפות האגוז הגשמי והרוחני, ולפני שמוסר את נפשו לה' יש לו לתקן מזבח אבנים באותיות הק"ש הקדושות, וכיון לעשות סקילה למרה הלבנה אשר שורה בסירכות שבריאה, ותרד אש המזבח ותכלה אותם, ואז יהו עמי הארצות חיות ובהמות קדושות לקרבן לפני ה', בכדי שישרה שם ה' עליהם. ואז יתקיים באדם זה הפסוק ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום. ויהיו כסוסים אשר רוכה עליהם ה', ועל זה כתוב כי תרכב על סוסך מרכבותיך ישועה, ובאותו זמן יתקיים באדם זה, אדם ובהמה תושיע ה'. הת"ח היא שקול כנגד כל לומדי התורה, וכל העמי הארצות תלויים בו, כמו שאמרו חז"ל לעולם יראה אדם עצמו כאלו כל העולם כולו תלוי בו, ויכון בנפשו ורוחו ונשמתו, לעלות את כל נפשות ישראל עם עמי הארצות כקרבן לפני ה', וה' יעלה עליו כאלו כך נעשה שמחשבה כמעשה.

ועל זה נאמר אדם ובהמה תושיע ה', מיד קמו כל התנאים והאמורים לפי מרע"ה, ואמרו כולם בקול אחד את הוא הרועה הנאמן שיש לך רשות לעשות את כל זה ולכלול בך את כל ישראל כמובא בליקוטי מוהר"ן שהצדיק שבו שורה מרע"ה מעלה את נפשות עם ישראל לפני ה', משום שהוא כולל את כל ישראל, ולכן ה' אמר לך שלח לך, כפי דעתך עם ישראל הוא שלך, וכל מה שאתה מצווה ה' עימך גיבור חיל.

קכ"א ב' מבן שלשים שנה וכו':

ספר ויקרא פרשת צו דף לג/א
 פקודא דא לשרוף קדשים באש ואבתריה והנותר מבשר
 הזבח ביום השלישי באש ישרף. תנאין ואמוראין. בסתרי
 תורה אית קדש ואית קדשים ואית קדש קדשים. מה הנאה
 אית לקב"ה בקדשים דאתוקדו. אי תימא בגין יצחק דבשעתא
 דישראל בעקו סליק אפרו של יצחק קמיה. דאי חייבין שרפה
 אשתזיבו בגיניה. האי לדרשא איהו. ואי תימרין בגין
 (צדיקיא) (נ"א ואי בגין) בני אהרן דהוו שרפת קדשים דכתיב
 בהון ותצא אש מלפני יי' ותאכל אותם וימותו ומיתתהון
 כפרה לישראל כמו שריפת קדשים אוף דא לדרשא קא אתי.
 אלא תלת אשין בשרגא. אשא חוורא ואשא אוכמא אשא
 תכלתא. לקבל תורה נביאים וכתובים לקבל כהן לוי וישראל.
 ותכלת איהי שכינתא. קריבא לן ואיהי אחידא באינון פתילות
 בכנפי מצוה. דאתמר בהון ועשו להם ציצית והאי תכלת
 דאיהי שכינתא איהי דינא. דאכילת קרבנין ועלוון. אי אשכחת
 בני נשא דאינון עצים יבשים כגוונא דאינון פתילות יבשין בלא
 משחא דאיהי אורייתא רחמי איהו לון (דלידונין) שריפה
 ואוקידת לון. ובגין דעמי הארץ אינון בעירן כמה דאוקמוה.
 דאינון שקץ. תכלת דאיהי אדני. אוקידת לון בגין דקריבין
 לגבה עם שרץ דאיהו יצר הרע זר הה"ד והזר הקרב יומת. ואי
 במיתתהון חזרין בתיובתא כד שחיט לון. (נ"א כד שחיט לון
 מלאך המות. מיכאל) מלאך מיכאל דאיהו כהנא רבא. אריה
 דאכיל קרבנין נחית עליהו. לקרבא לון קרבנא קדם יי' וקדם
 דתפוק נשמתיה מתוודה בכמה ודויין. וכד נפיק נשמתיה. הוא
 הוה מתכוין לגמור את השם שמע ישראל וברוך שם לקרבא
 נשמתיה מאנא (נ"א קרבנא) לשם ידו"ד וצריך למתודה
 לקב"ה לקבלא לקרבא ה' בשמיה דאכיל ושצי ולאחזרה

בתיובתא לגבי יה"ו אהי"ה כחושבן מ"ב דאדנ"י קרינא ליה דינא דמלכותא דינא. ויכוון בשמא מפרש דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א בלב אחד וביה יפוק רוחיה בנפש דיליה מקבל עליה מיתה ויסורין ובנשמתא מודה בכמה ודויין ומתחרט. בנפש מקבל עליה מיתה שחיטה שריפה ואי צריך ארבע מיתות בית דין דאינון סקילה שריפה הרג וחנק מקבל ליה מאדנ"י בנפש דיליה. ובנשמתיה מודה בכמה ודויין וחוזר בתיובתא לגבי אהיה דאחיד בתרין שמהן ידו"ד ידו"ד במחשבתיה יכוין לאפקא ודוי וקבלת מיתה עליה בלב אחד דאיהו שמא מפרש כגוונא דא יו"ד ה"א וא"ו ה"א (כבוד) ביה כהנים כורעים ומשתחיים על פניהם ואומרוים בשכמל"ו. כבוד איהו ל"ב בחושבן וביה היה מתכוין לגמור את השם. (וא"ו איהו אחד בלב). ותנאין ואמוראין אי תימרון וכי עם הארץ מנא ידע דא. אלא ודאי עם הארץ איהו כשור או שה או עז או (פר) תור או יונה מה בעירן לא ידעי אורייתא דאיהי שם ידוד הכי עם הארץ לא ידע, אלא מיכאל כהנא רבא איהו עביד ליה עולה וקרנא קדם יי' ואיהו מכון בשמא מפרש בסליקו דרוחיה דתיפוק בלב אחד כגוונא דכד נפיק רוחא דבר נש בכל ליליא. ובגין דא אוקמוה רבנן. שוב יום אחד לפני מיתתך דבכל יום ויום צריך בר נש לאהדרא בתיובתא ולממסר רוחיה לגביה דיפוק באחד הדא הוא דכתיב בידך אפקיד רוחי. ואם הוא ת"ח עליה אתמר יודע צדיק נפש בהמתו. דלית חכם כמו כהנא כמה דאוקמוה. הרוצה להחכים ידרים. ואם ת"ח הוא צריך שיהא ביה חסד ועם י' דאיהו חכמה. חסיד. ומאן [ספר ויקרא פרשת צו דף לג/ב] דלית ביה חכמה לאו איהו חסיד. ובגין דא אוקמוה. ולא עם הארץ חסיד. ואי אית ביה ה' חמשה חומשי תורה דאתייהבו משמאלא. אתקרי גבור בתורה וירא חטא. ואי איהו בור אתמר ביה אין בור ירא חטא. ומאן דזכי לתפארת דאיהו ו'. ואיהו חכם מבין תורה וירא חטא ירית מלכותיה דאיהו ה"א מצות המלך אי עביד פקודי

מלכא כיון דזכי לשם ידו"ד זכי לשמא מפרש. דאתקרי אדם ודא יו"ד ה"א וא"ו ה"א בההוא זמנא שליט על גופיה דאיהו שותפו דנפש הבהמית ורוח הבהמית. דבנפש הבהמית עשיית הבלי עלמא רוח ממללא בהבלי עלמא. (נשמה דבה כל הרהורין ומחשבות דהבלי עלמא) ות"ח שליט עליהו הה"ד וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל הארץ מאי ובכל הארץ דא גופא עולם קטן. ודחלין מניה הה"ד ומוראכם וחתכם מסטרא דימינא שליט עליהו ביה וירדו כד"א וירד מים עד ים מסטרא דשמאלא דחלין מניה הה"ד ומוראכם וחתכם. ועליה אתמר יודע צדיק נפש בהמתו. בתר דאיהו צדיק לא יהיב ליה שכר מצוות לית ליה אגרא בעלמא דא. ולא מזונא לבעירן דעני חשוב כמת. איהו עם שכינתא בקביעו דיליה עמה על כלא כי יי' אלקיך אש אוכלה הוא. האי אש צריך ליה תמיד עמה דלית ליה כבייה דאיהו אכיל כל קרבנין דצלותין ומלין דאורייתא דאיהי שכינתא איהו פרנסה דיליה ובמה בצלותין הה"ד פתחי לי. פתחי לי בצלותא דאתמר בה אדני שפתי תפתח דאיהי אחותי רעיתי ולית רעיתי אלא פרנסתי דבה מתקנין מאכלין דקרבנין דמלכא בנין קדישין בכמה מיני מאכלים בנהמא דאורייתא דאתמר בה לכו לחמו בלחמי מימינא ובחמרא דאיהו יינא דאורייתא משמאלא בנסוך המים ויין. דאורייתא דבכתב ובע"פ מעמודא דאמצעיתא דכליל תרווייהו בבשרא דאיהי בשר הקדש בכמה קרבנין דעלה אוקמוה מארי מתניתין. בבשר היורד מן השמים עסקינן מאי מן השמים עמודא דאמצעיתא דעלה אתמר ובשר מבשרי ודא בשר הקדש דאדליקת בכמה שלהובין מסטרא דגבורה ברחימו דבעלה. אתוקדת ברחימו דאהבה בק"ש ברחימו דיחודא דליליא ויומם לא תכבה. וחברייא בחייכון אל תתנו דמי לו לקב"ה. למהוי איהו בשלהובין דרחימו דיחודיה דק"ש לקיימא ביה אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה ע"כ: ועוד אש תמיד וכו' כח ב לית מצורע אלא ההוא דאתעביד

בזיבותא. דחמש דמים אינון. דדם נדה מסאבין דאינון כלהו דם טמא. וה' דמין דכין ומאן דאעבר עלייהו כאלו אעבר על עשר דברות דאינון כלל תרי"ג פקודין. ושפחה יצר הרע איהי מלייא מומין. ובג"ד כל אשר בו מום לא יקרבו ובגין דא כהנא לא הוה צריך לקרבא לגבי מאן דאית ביה מומא מכל מומין דעלמא. בגין דמטרוניתא אתמר בה כלך יפה רעיתי ומום אין בך. הכי לא צריך לקרבא לגבה מאן דאית ביה מום ואוף הכי לא צריך למקרב לגבה זר והזר הקרב יומת והיינו ממז"ר מום זר. מום נוקבא זר זכר. ובגין דא מני ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב. ועל אינון דקריבין לה כתיב בהון ויקריבו לפני יי' אש זרה אשר לא צוה אותם ותצא אש מפני יי' ותאכל אותם וימותו. ספר ויקרא פרשת צו דף לד/א

וקרבן דאתוון אינון י' באיש ה' באשה. ו' בבן חתן. ה' בכלה. זכאה איהו מאן דאקריב אתוון דידו"ד ביה ובאתתיה ובבריה ובברתיה בקדושה ובברכה בנקיו בענוה ובבשת פנים בכל מדות טבין דכתיבין על מארי מתניתין ומתחממין באשין קדישין דאיש ואשה דאינון אש עולה ויורד. אש קדש דעצי המערכה דאינון עצי הקדש אברין קדישין ואש של גבוה נחית דאיהו קדש הקדשים ובגין תרין אשין אלין אמר נביא באורים כבדו יי'. דאינון אשין דשכינתא דבה כתיב כי יי' אלקיך אש אוכלה הוא ואינון אש עלאה כסא רחמים. אש תתאה כסא דין. ואינון בינה ומלכות. מלכות אש עולה. בינה אש יורד. ידו"ד עמודא דאמצעיתא אחיד בתרווייהו. בינה יה"ו ה' מלכות. תפארת כד אחיד לון שריא עליה חכמה דביה כ"ח מ"ה. מ"ה איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א כ"ח דיליה יו"ד וא"ו דל"ת ה"א אל"ף וא"ו אל"ף וא"ו ה"א אל"ף וכלהו מ"ב אתוון משתכחין בבר נש ובאתתיה ובבנוי. ובגין דא לית בר נש שלים אלא בבן ובת. ומאן דלית ליה בן דאיהו ו' אסתלק י' מיניה ומאן דלית ליה בת דאיהי ה' אסתלק ה' עלאה דאיהי אם מן בת זוגיה. דאתוון לא שריין דא בלא דא ובג"ד באיש

ואשה בן ובת דאתעבידו כדקא יאות שריא עליהו ידו"ד
 ואתקריאו (ס"א בנים לקב"ה הה"ד) בנים אתם לידו"ד
 אלקיכם. ע"כ:

שריפת קודשים ונותר

יש מצווה לשרוף את בשר הקודשים באש, ואם נשאר מבשר הזבח
 לאחר ג' ימים, יש לשרוף אותו באש. תנאים ואמוראים, בסודות התורה
 יש כמה דרגות, יש קודש ויש קודש קודשים. יש לשאול מה הנאה יש לה'
 כשבשר הקורבנות נשרף? אם תאמר שבשעה שישראל בצרה הם
 מקריבים קרבן ואזי ה' נשזכר באפרו של יצחק אשר צבור לפניו, זה לפי
 הדרש ואינו הפשט הנכון, ואם נאתמר בכדי שיזכור ה' את שרפת בני
 אהרון שהיו שריפת קודשים, כמו שכתוב ותצא אש מלפני ה' ותאכל
 אותם וימותו, והמיתה שלהם הייתה כפרה לכל ישראל כמו שריפת
 קודשים, זה גם דרש, אלא הפשט הוא שהנה יש ג' גונים באש, לכן שחור
 ותכלת, כנגד תורה נביאים וכתובים, וכהן לוי וישראל, והנה התכלת הוא
 מרמז על השכינה, היא קרובה לעם ישראל ושורה על פתילות הציצית
 שלהם, והשכינה היא מענישה את החוטאים, והיא אוכלת את הקרבנות
 והעולות, אם היא מוצאת את בניה עם ישראל כעצים יבשים, כעין
 פתילות יבשות בלא שמן, שהשמן הוא מרמז לתורה, אזי השכינה מרחמת
 עליהם, ולכן היא שורפת את נפשם. ומשום שעמי הארצות מתנהגים
 כבהמות, והמה כשרץ, לכן השכינה שורפת אותם, משום שהם מתרבים
 אליה עם שרץ בידם, שהשרץ הוא היצר הרע, וזה מה שכתוב והזו הקרב
 יומת. ואם כאשר המה מתים המה חוזרים בתשובה, אזי מכאל המלאך
 שהוא הכהן הגדול העליון, אשר הוא האריה שעל המזבח שאוכל את
 הקורבנות, ירד אליהם בכדי להקריב אותם קרבן לפני ה', ולפני שתצא
 נשמתם הוא אומר להם להתוודות בכמה וידויים, וכאשר יוצאת נשמתם
 המה מכוונים לומר את שם ה' ולומר ברוך שם כבוד, אזי הוא מקריב את
 נשמתם כקרבן לפני ה', וצריך להתוודות לה', ולהחזיר את השכינה
 ששמה ה' אשר מכלה כל דבר אשר שורה עליו, אשר ריחקו אותם
 הפשעים מאת ה', לה', ששמו יהו ואהיה שהם בגמט' מ"ב, משום
 שהמלכות שמה אדני, מלשון דין, לכן היא מתחברת לשם מ"ב שהוא שם
 של דין. ויכוון במיתה שלו בשם המפורש שהוא [אין לומר בפה] יוד הא
 ואו הא בכוונה שלמה, ותצא בכוח שם זה רוחו, ונפשו תקבל את היסורים
 ומיתה, ובנשמה הוא יותדה לה' ויתחרט על חטאו.

חרוץ הנאמן

בנפשו הוא יקבל עליו מיתה שחיטה שריפה, ואם צריך הוא יקבל עליו ד' מיתות בין דין, שהם סקילה שריפה הרג וחנה, ומקבל אותם מכוח ד' אותיות שם אדני, בנפשו. ובנשמתו הוא מודה לה' בכמה וידויים, וחוזר בתשובה לפני הבינה שממנה מגיעה הכוח לתשובה, ושם הבינה הוא אהיה, והבינה ששמה אהיה מחוברת לחכמה ששמה הויה, ולתפארת ששמה הויה. ויש לו במחשבתו להתודות, ולקבל מיתה מאת ה' בלב שלם בשם ה', שבו הכהנים כורעים ומשתחווים ביו"כ על פניהם, ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, וכבוד הוא במספר ל"ב נתיבות החכמה, ובו היה הכהן מכון בשם ה'. תנאים ואמוראים, אם תאמרו וכי עם הארץ יודע לכוון דברים עליונים כאלו, אלא ודאי עם הארץ הוא כשור או שש ועז או תור או יונה, וכמו שבהמה לא יודעת תורה, שהיא שמו של ה', כן עם הארץ אינו יודע, אלא מיכאל הכהן הגדול הוא עושה אות כקרן עולה לפני ה', והוא מכון בשם המפורש, בכדי שרוחו של עם הארץ תעלה, ותצא בלב אחד כעין שרוחו של אדם יוצאת בכל לילה. ולכן אמרו חז"ל בגמ' בשבת שוב יום אחד לפני מיתתך, שבכל יום ויום צריך האדם לחזור בתשובה ולמסור את רוחו לפני ה', שתצא באחד של קריאת שמע, וזה מה שכתוב בידך אפקיד רוחי, ואם האדם תלמיד חכם, עליו נאמר יודע צדיק נפש בהמתו, שהוא יודע לעלות את נפשו לפני ה', ואין חכם כמו הכהן כמו שאמרו חז"ל בב"ב הרוצה להחכים ידרים שמצד דרום מגיע החסד שבו מושרש הכהן, ואם האדם ת"ח צריך שיהיה בו חסד עם אות י' שהיא השם של מידת החכמה, דהיינו חסד וחכמה צריך שיהיו בו, ואז נאמר עליו חסיד, חסד וי'.

ומי שאין בו חכמה אינו חסיד, ולכן אמרו חז"ל בפרקי אבות, ולא עם הארץ חסיד, ואם יש בזכרון האדם, את ה' חומשי התורה שהגיעו ממידת הגבורה, והוא מקיים אותם, אזי הוא נקרא גיבור בתורה וירא חטא. ואם האדם הוא בור, נאמר בו אין בור ירא חטא. ומי שזוכה לאור מידת התפארת שנקראת ו', בזכות לימוד התורה, והוא חכם ומבין בתורה, וירא חטא, הוא זוכה שהשכינה תשרה עליו, ששמה של השכינה ה', והיא נקראת מצוות המלך, וכאשר הוא מקיים את המצוות, והשכינה שורה עליו, הוא זוכה לשם הויה, ואפי' לשם המפורש, שהוא בגמט' אדם, כזה [אין לומר בפה] יוד הא ואו הא, ובאותו זמן שולטת נשמתו על גופו, שהגוף הוא שותף של הנפש הבהמית והרוח הבהמית, שהנפש הבהמית היא נותנת לאדם לעשות רק דברים שהם הבלי העולם, והרוח הבהמית הוא מדברת רק בהבלי העולם, אמנם הת"ח שולט על הכוחות הבהמיים האלו, ועל זה נאמר וירדו הים ובעוף השמים, ובבהמה ובכל הארץ, ומה הכוונה בכל הארץ? הכוונה הגוף האדם שהוא עולם קטן, ואזי כוחות נפשו אלו, מפחדים ממנו, ומצד ימין הוא שולט עליהם ועל זה נאמר וירדו, כמו שכתוב וירד מים עד ים, ומצד שמאל גם פחדים ממנו, ועל זה נאמר מוראכם וחתכם וגו', ועליו נאמר יודע צדיק נפש בהמתו. ומשום שאדם זה צדיק לא נותנים לו שכר מצוות בעולם הזה, ולא מזון גשמי שהוא מזון

לבהמות, והוא עני אשר חשוב כמת. הוא שורה עם השכינה בקביעות והוא שולט עימה על הכל, ועל השכינה אמר כי ה' אלוקיך אש אוכלת הוא, ואותה האש תמיד עימו ואין לה כביה לעולם, והיא אוכלת את כל הקורבנות של התפילה ומילים של תורה, שזה מוזן השכינה, וזה מה שכתוב פתחי לי, דהיינו פתחי את פיך בתפילה שעליה נאמר ה' שפתח תפתח, שה' אומר על התפילה, אחותי רעיתי, ואין רעיתי אלא פרנסה, שהפרנסה של ה', היא כאשר מתקנים מאכלים של קורבנות לפני המלך, בלחם של תורה, שנאמר בה לכו לחמו בלחמי, והלחם הוא מצד ימין, והיין של התורה הוא מצד שמאל, בחינת ניסוך המים שמגיעים מצד שמאל שכמו שאמרו חז"ל מאימתי מזכירים גבורות גשמים.

התורה שבכתב ובעל פה היא מגיעה ממידת התפארת שהיא נקראת עמוד אמצעי, ומצד ימין הוא לחם התורה, ומצד שמאל הוא יין התורה, ומצד אמצעי הוא בשר הקודש אשר עולה לשמים ע"י הקרבת הקורבנות, כמו שאמרו חז"ל שיש בשר רוחני בשמים, שהרי יש בשר היורד מן השמים, והשמים הם מידת התפארת שיש בה חסד וגבורה אש ומים, ואת הבשר הקודש הזה מדליקה השכינה שהיא אש אוכלת, באש אשר היא מצד הגבורה מרוב אהבה לבעלה. והשכינה נשרפת מרוב אהבה כאשר קוראים קריאת שמע, ומיחדים את ה' ביום ובלילה לעולם. וחברים! בחיים שלכם אל תתנו דומה לה', אלא תמיד זמרו לו, בכדי שתהיו עימו באש של אהבה ע"י יחוד ה' בקריאת שמע, בכדי לקיים את הפסוק אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה.

אש תמיד, דע שאדם שהוא מצורע הוא משום שנעשה בעת שאימו הייתה זבה, שיש חמש מיני דמים טמאים בנידה, באישה, ויש ה' מיני דמים טהורים, ומי שבועל אישה נידה, כאילו הוא עובר על עשר הדיברות, שהם כלל תרי"ג המצוות.

והשפחה העליונה שהיא היצרה הרע, היא מלאה מומים, ולא אמרה התורה הקדושה כל אשר בו מום לא יקרב, ומשום כך כהן לא צריך להתקרב לאיש אשר יש בו מום מכל מום שבעולם, משום שהשכינה נאמר בה כולך יפה רעיתי ומום אין בך, ולכן לא צריך לקרב אליה, מי שיש לו מום, וכן לא יקרב אליה זר, ועל זה נאמר והו הקרב יומת, וזה הכוונה ממזר מום-זר, מום הוא הכוח הנקבי של הטומאה, זר הוא הכוח הזכרי של הטומאה שזר הוא מלשון זכר, ולכן צוה ה' ואל אישה בנדת טומאתה

לא תקרב, ועל מי שקרב אל נידה כתוב בהם, ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אותם, ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימותו.¹⁰

וקירוב האותיות של שם הוי"ה, הם י' של שם הוי"ה שורה באיש, ה' באישה, ו' בבן ובחתן, ה' בכלה שהיא הבת והיא השכינה, אשרי מי שמקרב את האותיות האלו כאשר הוא זך ואישה זכה, וכן בנו וביתו, ואזי הוא מרכבה לשם הוי"ה, בקדושה ובברכה ובנקיות בענוה ובבושת פנים, ובכל מידות טובות, אשר כתובות על בעלי המשנה, ואדם זה ומשפחתו מתחממים באש של קדושה, של איש ואישה שהם אש ואש, והם אש של קרבן עולה ויורד, הבעל יורד להשפיע לאשיתו והאישה עולה לקבל ממנו. והם אש הקודש של עצי המערכה, והם עצי הקודש שהם איברים קדושים של השכינה, ואש של גבוה יורדת עליהם, משום שהם קודש קודשים, ועל אש שלו ושל אשתו נאמר בנביא באורים כבדו ה', שהם אש של השכינה, שעליה נאמר כי ה' אלקיך אש אכולה הוא, והם אש עליונה של כסא הרחמים שהיא מידת הבינה, אמנם האש של השכינה, היא אש של דין, המלכות היא אש שעולה לקבל שפע, והבינה היא אש שיורדת להשפיע שפע לשכינה, ושם הוי"ה הוא מידת התפארת העמוד האמצעי אשר היא אוחות בבינה מעליה ובשכינה מתחתיה, והבינה היא שם יהו, חכמה בינה ותפארת, והשכינה היא אות ה', וכאשר התפארת מחבר בין הבינה לשכינה, שורה עליו אור החכמה שמושפע לבינה, החכמה היא כוח מ"ה, שמ"ה הוא כגמט' של שם המפורש [אין לומר בפה] יוד הא ואו הא, והכ"ח של כחמה, הוא מלוי של מלוי של השם הזה כזה, יוד ואו דלת - הא אלף - ואו אלף ואו - הא אלף. שהם כ"ח אותיות, וביחד אם שם יוד הא ואו וגו' הם מ"ב אותיות אשר שורים באיש ואישה ובבניו. ולכן אין אדם שלם אלא א"כ יש לו בן ובת ומי שאין לו בן שהוא אות ו', אות י' של החכמה לא שורה בו, ומי שאין לו בת שהיא אות ה' של שם הוי"ה השניה, הה' של מידת הבינה לא שורה באשתו, שאם האותיות התחתונות של התפארת והמלכות לא שורות, גם העליונות של חכמה ובינה לא שורות, ולא באיש ואישה בן ובת נעשה אדם שלם ששורה עליו שם ה', ונקראים בנים אתה לה' אלוקיכם, ודע שפעמים שאין לאדם בנים, משום שכבר היו לו בנים בגלגול הקודם, כמוב בהאריז"ל שהמצוות שעשה אז, מועילות לו לעתה.

¹⁰ שכביכול נדב ואביהו הצדיקים רצו להזדוג עם השכינה גם כאשר היא כביכול הייתה נידה.

ספר ויקרא פרשת שמיני דף מב/א

דגים וחגבים אינם טעונים שחיטה אלא אסיפתם היא היא המתרת אותם. הכי מארי מתיבתא אין צריכין שחיטה. אלא דאתמר בהון ויגוע ויאסף אל עמיו מה נוני ימא חיותן בימא אף תלמידי חכמים מארי מתניתין חיותיהו באורייתא ואי אתפרשן מנה מיד מתים. (נ"א תנאין) תנינא דמתניתין דבה אתרבי כנוני ימא ואי אינון דביבשתא יעלון למיא ולא ידעין לשטטא אינון מייתין. אבל אדם (דאינון מארי קבלה אינון לעילא) דאיהו לעילא מכלהו אתמר ביה וירדו בדגת הים ובעוף השמים דאינון מארי מתניתין תניניא התנין הגדול נחש בריח לקבל והבריה התיכון בתוך הקרשים בזמנא דתנינן מארי משנה אית בהון מחלוקת ומקשין דא לדא בלא לחבריה. והאי איהו תלמיד זעיר שלא הגיע להוראה ומורה חייב מיתה ואי אינון שוין דא לדא ואית בהון מחלוקת וקושיא אתמר בהון (ס"א לבסוף) את והב בסופה. אוקמוה אהבה בסופה ע"כ:

דגים וחגבים אינם טעונים שחיטה

דגים וחגבים אינם טעונים שחיטה, אלא אסיפתם מן המים, היא המתרת אותם, וכן אמרו שבעלי הישיבה אין צריכים שחיטה ע"י מלאך המוות, אלא נאמר בהם ויגוע ויאסף אל עמיו, כמו שדגים הים חיותם

במים, כן תלמידי חכמים בעלי המשנה¹¹, חיותם בתורה, ואם הם פורשים ממנה, הם מתים¹². תנאים של המשנה הם גדלים בה כדגי הים, ואם אלו שאינם עוסקים בתורה, יכנסו למי התורה יפסקו הלכות, הם ימותו כמובא בגמ' בסוטה כל באיה לא ישובון זה שלא הגיע להורות הוראה ומורה. אבל האדם שהם בעלי הקבלה הוא עליון מכולם, ועליו נאמר וירדו בדגת הים ובעוף השמים שהם בעלי המשנה. למדנו שהתנין הגדול ונחש בריח [עייין באגדות רבה בר בר חנה בגמ' בב"ב], הם כנגד מה שכתוב בתורה בעניין המשכן והבריח התיכון בתוך הקרשים. ומתי הם תננים אשר בועלים זה את זה, בזמן שהם מקשים זה לזה בלא אהבה, וזה נעשה כאשר יש תלמיד קטן אשר לא הגיע להוראה ומורה, אשר הוא חייב מיתה, וכאשר התלמידים שוים שהם הגיעו להוראה, על זה נאמר את והב בסופה שלבסוף הם נעשים אוהבים זה לזה כמובא בגמ' בקידושין.

ספר ויקרא פרשת כי תזריע דף מג/ב

וביום השמיני ימול בשר ערלתו. פקודא דא למגזר לח' יומין גזירו דקיימא קדישא רזא עלאה דכתיב סוד יי' ליראיו ובריתו להודיעם למאן לאינן יראיו אינן דחלי חטאה דהא רזא דקיימא קדישא לא אתחזי לגלאה בר להו. ורזא דקיימא קדישא הא אוקמוה ואתמר בכמה דוכתיין. ורזא דא לח' יומין איהו חיובא על עלמא לכל עמא קדישא דכתיב וביום השמיני ימול בשר ערלתו. יום השמיני דא הוא את קיימא קדישא

¹¹ אולי בכוונה נכתב בעלי המשנה, שכידוע מספר של הבית יוסף בשם המגיד, יש כוח למשנה להתייש את היצר, וכבר אמרו חז"ל בגמ' בב"מ שבעלי משנה מבלי עולם, משום שהם מורים הוראה מהמשנה וא"א להורות משם הוראה משום שצריך לדעת גמרא בכדי להבין את המשנה, אמנם כהיום שגם מהגמ' א"א להורות אלא מהשו"ע והפוסקים, א"כ לומדים משנה רק לשם מעלתה, ולכן מעלה גדולה יש לבעלי המשנה.

¹² כמובא בגמ' על ר"ע שאמרו לו שאין לו לעסוק בתורה, מפני השמד, ואמר הרי התורה היא מים של חיים, וכמו שדג שיצא מן היום ודאי ימות ובים אולי ימות ואולי לא, כן אני כל עוד שאני עוסק בתורה יש לי אפשרות לחיות, וכאשר אני לא יעסוק בתורה, ודאי שאני ימות, ואין ספק מוציא מידי ודאי, כמובא בגמ' בפסחים.

ואיהו תמינאה לכל דרגין וגזירו דהוא קיימא. לאעברא ההוא ערלה [ספר ויקרא פרשת כי תזריע דף מד/א] מקמי ברית. דהא בההוא זמנא דמתכנשי עמא קדישא לאעברא ההוא ערלה מקמי ברית קב"ה כניש כל פמליא דיליה ואתגלי ודאי לאעברא לההוא ערלה לעילא מקמי ברית קיימא קידשא דהא כל עובדין דישראל עבדין לתתא מתערי עובדא לעילא. ובההוא זמנא אתדחייא ההוא ערלה מכל עמא קדישא לעילא. ולההוא ערלה מתקני מאנא חדא בעפרא. לאשראה ההוא ערלה בגויה ברזא דכתיב ונחש עפר לחמו. ועפר תאכל כל ימי חיך. מכאן דלא אצטריך לאנהגא קלנא בההוא אתר אע"ג דמעברי ליה מקמי האי ברית. ודוכתיה כד מתעברא מהאי ברית עפרא איהו. (ס"א דהא) דהרי בתר דההוא נחש אתעבר מקמי אדם קב"ה שוי ליה מדוריה בעפר דכתיב ועפר תאכל כל ימי חיך. וכיון דקב"ה כד אעבר ליה מקמי אדם שוי מדוריה בעפרא ואתקין ליה. כך בהוא גוונא ממש אנן צריכין כד מעברין לערלה לאתתקנא ליה עפרא למהוי ביה מדוריה. כל בר נש אצריך לקרבא ההוא ברא קרבנא לקב"ה בחדוה ברעו דלבא למיעל ליה תחות גדפוי דשכינתא ואתחשב קמי קב"ה דאיהו קרבנא שלים לאתקבלא ברעוא וקרבנא דא כגוונא דקרבנא דבעירא. דא לח' יומין ודא לח' יומין דכתיב ומיום השמיני והלאה ירצה במעבר עליה חד שבתא כיון דאעבר עליה חד שבתא כדין ירצה דא לקרבנא ודא לקרבנא אמאי בגין דאתדבק ואזדמן לגבי ההוא שבת רזא דברית קדישא וע"ד כלא ברזא עלאה איהו. ע"כ:

מצוות מילה

"וביום השמיני ימול בשר עורלתו", מצוה זו לגזור ביום השמיני את העורלה מעל הברית, ולגלות את הברית שהיא אות בין ישראל לה', ועליה נאמר סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם, למי? לאלו שיראים את ה' ומפחדים לחטוא, שהרי את סוד התורה אין ראוי לגלות אלא להם. וסוד הברית הקדושה כבר נאמר בכמה מקומות. ואת מצוות המילה ביום

השמיני יש מצוות לכל ישראל לעשות לכל תינוק ותינוק, יום השמיני הוא כנגד מידת היסוד שהיא המידת השמינית כאשר לא מונים את הכתר. ועניין המילה היא בכדי להעביר את העורלה מלפני הברית הקדושה, ובאותו זמן מאתסף העם הקדוש בכדי להעביר את אותה עורלה מלפני הברית שכרתנו עם ה', וה' מכנס את כל מלאכי מעלה והנשמות אשר שם, ומתגלה בעת הברית על ברית התינוק, בכדי שיהיה בנו כוח להעביר את העורלה הרוחנית הטמאה מהברית העליונה שהיא מידת היסוד, שמעשה תחתון מעורר את המעשה העליון, ובאותו זמן סרה הטומאה מעל כל עם ישראל. ולאותה עורלה מתקנים כלי עם עפר, בכדי לתת בו את העורלה, משום שהטומאה היא הנחש ועליו נאמר "ונחש עפר לחמו" ועפר תאכל כל ימי חיך", ומכאן אנחנו לומדים שאין לנהוג בזיון בכוחות הטומאה, משום שהם משרתים של ה', ואפי' שאנחנו מעבירים אותה מהברית, מכל מקום אין לזלזל בה, ולכן יש לתת אותה בעפר. שאחרי שהנחש החטיא את האדם ונפרד ממנו ה' נתן את מקומו בעפר, ולכן אנחנו צריכים לתת את העורלה בעפר.

כל אדם צריך להקריב את בנו קרבן לפני ה', בשמחה וברצון הלב, לבכדי להעלות את בנו תחת כנפי השכינה, וזה נחשב לפני ה' כקרבן שלם, אשר מתקבל ברצון. ומצווה זו לח' ימים כמו שהקרבן ראוי להיקרב לח' ימים, כמו שכתוב ומיום השמיני והלאה ירצה, והטעם שצריך ח' ימים? בכדי שתעבור עליו שבת, שכיון שעברה עליו שבת, אזי הוא ירצה לקרבן לפני ה', משום שהוא כבר דבק באור השבת ונעשה זך וקדוש, והשבת היא מידת היסוד הברית הקדושה, ובכל זאת יש כאן עדיין סודות גדולים שלא נגלו.

¹³ יש לומר שצריך דווקא כלי, בכדי לתת כבוד לצד האחר כמו שיש שסוברים שבמים אחרונים צריך דווקא ליטול מכלי כמובא בספר קב הישר.

¹⁴ ואין לומר שאם נולד ביום ו' יהיה נימול ביום א', א: משום לא פלוג. ב: וזה עיקר משום שכל אדם הוא עולם קטן, וצריך שתעבר עליו שבת, שכאשר הוא נולד הוא יום ראשון, ולאחר ז' ימים מגיעה השבת לו, ולאחר השבת שלו, הוא יכול להיות נימול.

¹⁵ כמו שאמר מרן הרה"ג חיים מבריסק זצ"ל, שאפי' סודות הקבלה, הם עדיין לא הטעם האמיתי, שהטעם האמיתי נשגב מבינתו.

ספר ויקרא פרשת אחרי מות דף סג/א

פקודא (מ"ד) דא למפלח כהנא רבא פולחנא דההוא יומא כמה דאצטריך ולמשלח שעיר לעזאזל. רזא דא כד"א בגין לאתפרשא מעמא קדישא ולא יתבע חוביהון קמי מלכא ולא יקטרג עלייהו דהא לית ליה תקיפו ושלטנו (בה) בר כד אתקף רוגזא מלעילא. ובההוא דורונא אתהפך לבתר אפוטרופסא עלייהו ועל דא אתדחייא מקמי מלכא. והא אוקימנא בגין דאיהו קץ כל בשר. ועמא קדישא יהבין ליה כמה דאצטריך ליה שעיר ורזא דא הן עשו אחי איש שעיר. כמה דאיהו בסטר דקדושה דכר ונוקבא אוף הכי בסטר מסאבו דכר ונוקבא. מתלא אמרי לכלבא ארמי ליה גרמא ילחך עפרא דרגלך. שאלו לבן זומא מהו לסרוסי כלבא. אמר להם ובארצכם לא תעשו כל שבארצכם לא תעשו. כמה דאצטריך עלמא להאי. הכי אצטריך עלמא להאי. וע"ד אתמר והנה טוב מאד. דא מלאך המות. לית לבטלא ליה מן עלמא. עלמא אצטריך ליה אע"ג דכתי' ביה והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה וגו' לא יתבטלון מן עלמא. כלא אצטריך טוב ורע. ובגיני כך אית לן ביומא דא למרמי לי' גרמא לכלבא עד דאיהו גריר ייעול מאן דייעול לגבי היכלא דמלכא ולית מאן דימחי בידוי. לבתר [ספר ויקרא פרשת אחרי מות דף סג/ב] יכשכש ליה בזנביה. מה כתיב והתודה עליו את כל עונות בני ישראל וכתוב ונשא השעיר עליו את כל עונותם. כיון דאיהו חמי האי שעיר. תיאובתיה לגביה ולאשתכללא בהדיה ולא ידע מאינון חובין דקא נטיל שעיר. תב לגבייהו דישראל חמי לון בלא חובין בלא פשעין דהא כלהו שראן ברישא דשעיר. סליק לעילא ושבח לון קמי קב"ה. וקב"ה חמי סהדותא דההוא מקטרגא והואיל ותיאובתיה לרחמא על עמיה אע"ג דאיהו ידע כל עובדא חס עליהון דישראל וכלא שריא בדא בגין דלא יתער רזא דדינא מלעילא ויתקף האי וישתצון בני עלמא דהא דא מסטרא דדינא קשיא קא אתי. ואי יתער האי. בחובי בני אנשא אתער.

דהא לית ליה אתער לילא לעילא לאתערא דינא קשיא בר בדיל חובי בני נשא. דהא בשעתא דב"נ עביד חובא אתכנש האי וכמה אלף סייען דיליה ומתכנפי תמן. ונטלי ליה וסלקי לעילא רחמנא לישזבן. ועל כלא יהב קב"ה עיטא לישראל לאשתזבא מכל סטריין. וע"ד כתיב אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי' אלקיו ע"כ: ספר ויקרא פרשת אחרי מות דף סז/ב

אמר רעיא מהימנא בההוא זמנא אלין מארי מתניתין מארי חכמתא עלאה מארי קבלה מארי רוזי תורה שעתא דחיקת לון. והאי איהו דאמר כאיל תערג על אפיקי מים דאינון אפיקי מים דאורייתא לגבי שכינתא ולית תורה אלא עמודא דאמצעיתא דיהון אלין אפיקי מים בצערא ביגונא בעניותא ואלין אינון חבלים צירין דיולדה דאיהו שכינתא דאתמר בה ותגל יולדתך ובאינון חבלים תהא בצערא דלהון ובאינון חבלים דצווחת בהון אתער' שבעין סנהדרין דלעילא עד דיתער קול דילה עד ידו"ד ומיד קול יי' יחולל אילות דאינון מארי מתניתין. בתולות אחריה רעותיה כלהון יהון לון חיל כולדה ממש בדחקין דדחקא לון שעתא בכמה נשיכין דיצר הרע דחויא דנשיך לון בכמה דחקין. בההוא זמנא אתפתחת לאולדא משיחא בגין חבלים ודוחקין דצדיקין ומארי מדות ומארי רוזין דאורייתא מארי בושת וענוה מארי יראה ואהבה מארי חסד אנשי חיל יראי אלקים אנשי אמת שונאי בצע דדחקא לון שעתא. והאי הוא דאוקמוה מארי מתניתין. דור שבן דוד בא אנשי חיל יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו ויראי חטא ימאסו וחכמת סופרים תסרח ותהא האמת נעדרת והגפן תתן פריה והיין ביוקר ומאינון קלין דיהיבת דאינון שבעין לקבל שבעין תיבין דיענך יי' ביום צרה [ספר ויקרא פרשת אחרי מות דף סח/א] אתפתחת רחמה דאיהי ב' כלילא מתרין ביתין לאולדא ב' משיחין ואעילת רישה בין ברכהא דאיהי רישא דילה עמודא דאמצעיתא תרין שוקהא נצח והוד תרין נביאים מתמן

אולידת תריץ משיחין בההוא זמנא ויחשוף יערות יתעבר נחש
מעלמא: ע"כ

מצוות שילוח שער לעזאזל

יש מצווה לשלח את השער ביו"כ לעזאזל, והסוד בזה בכדי שיפרוש היצר הרע מעם ישראל ולא יתבע את החובות שלהם לפני ה', שהרי אין ליצר הרע, תוקף וכוח רק כאשר מעורר הרוגז העליון כאשר מתקבל קטרוגו של השטן, ובוזה הדורון אשר נותנים לו בשער זה, הוא נהפך למליץ יושר על עם ישראל, ואינו מגיע לפני המלך לקטרג על בניו. וכבר אמרנו שעליו נאמר "קץ כל בשר בא לפני", שהיצר הוא נותן קץ לכל בשר. ועם ישראל נותנים לו דורון, כפי שראוי לו, שנותנים לו שער משום שהוא גם בבחינת שער כמו שנאמר על עשיו שהוא היה התגלמות של היצר הרע בעולם הזה, "הן עשו אחי איש שער". ודע שכמו שיש בקדושה זכר ונקבה, כן להבדיל יש בכוח הטומאה זכר ונקבה ומשום כך כוחם גדול, ומשל אומרים העולם, תן עצם לכלב והוא ילחך את עפר רגליך, וכן אנחנו נותנים לו דורון ובכך הוא מליץ עלינו טוב בשמים.

שאלו את בן זומא לאחר שיצר לתרבות רעה, מהו לסרס כלב, וענה להם, "ובארצכם לא תעשו", ודרש כל שבארצכם לא תעשו ואפי' לסרס כלב, וכמו שצריך העולם לדברים הטובים, כן צריך העולם לדברים הרעים, ועל זה נאמר במעשה בראשית והנה טוב מאוד, ודרשו חז"ל שמאוד הוא מלאך המוות, שהוא טוב, ואין לבטל אותו מן העולם, משום שהעולם צריך לו, שהרי רק ע"י יש בחירה, וזה מעלת האדם על מלאך, ואפי' שכתוב בהם "והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה" מ"מ אין לבטל אותם מן העולם, שהכל נצרך טוב ורע, והרמח"ל מסביר שהרע נצרך בכדי שתהיה ניכרת מעלת הטוב, שאין האור ניכר אלא מתוך החושך.

ולכן ביום הכיפורים יש לנו לתת לו שוחד, ועד שהוא יאכל את השער, יכול מלאך מיכאל שמליץ טוב על ישראל לפני המלך, ואין מי שימחה בידו

לאחר מכן שהיצר הרע קיבל את שלו, הוא יכשכש בזנבו ויודה לנו, ומה כתוב בתורה בעניין השער "והתודה עליו את כל עונות בני ישראל" וכתוב "ונשא השער עליו את כל עונותם" שכיום שהוא רואה את השער הזה, תאותו אליו, והוא אינו יודע ששער זה מלא בחובות עם ישראל. ולאחר שהוא מסיים לאכול את השער הזה הוא שב לבני ישראל ורואה

אותם ללא חטאים שהרי כולם ניתנו בראש השעיר, ולכן הוא עולה לשמים ומשבח את ישראל לפני ה', וה' רואה את עדותו של היצר הרע, ואפי' שה' יודע את מה שנעשה, מ"מ הוא שומע את שבח היצר הרע משום שהוא אוהב את בניו עם ישראל, ודבר זה מותר לעשותו, מכדי שלא יתעורר סוד הדין העליון על ישראל ויכלה את העולם, שהרי היצר הרע שמשטין הוא מגיע מצד הדין ולכן הוא יכול לעוררו חלילה, אמנם הוא יכול לעשות דין רק משום חטאי בני האדם, שבשעה שאדם חלילה חוטא עולה השטן ואלף כוחות דין אשר עימו לפני ה' לקטרג, ולכל דבר נתן ה' עיצה לעמו ישראל להינצל, וכל זה כתוב "אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלוקיו".

כל משכיל אשר קורא את המאמר הזה, או שהוא קורא בתורה את המצווה הזאת, קשה בעיניו מה פשר הדברים אשר נותנים את העונות על ראש השעיר, והשטן אוכל את השעיר ולוקח עליו את העונות, ועם ישראל ללא עונות? זה דבר תימה גדול מאוד, אמנם עניין הדבר שהנה מובא בגמ' במכות שהכהן נענש בחטאי עם ישראל, וכמו שאב נענש על חטאי בני לפני גיל הבר מצווה, כן הכהן נענש על חטאי עם ישראל, והנה ידוע שכל עוון יוצר כוח טומאה מציאותי, כמו שאמרו בפרקי אבות שעבירה עושה מלאך רע, ומצווה עושה מלאך טוב, שהוא כוח מציאותי ולא משל הוא, והנה כל הכוחות אלו בידו של הכהן, והנה כאשר עולה הגורל על השעיר שיהיה לעזאזל, אזי רוח הקודש מכריזה דעו שכאן שורה שורש הטומאה וכאן הוא להבדיל כהבית מקדש של כוח הטומאה, ואפשר לתת כאן את כל המלאכים הרעים, על ראשו של זה, ואז כל העונות ניתנים על ראש שעיר זה באופן ממשי רוחני, וכאשר נותנים אותו על הר שמים והוא נעשה לחלקים חלקים, ואין חיבור בין כוחות הטומאה, והיצר הרע, חושב שבכך אנחנו מקריבים לו קרבן כקרבן לע"ז ולכן הוא שמח בכך שאנחנו נותנים לו את הקרבן הזה, ולכן הוא מקבל את רוחניות הקרבן, הוא מקבץ עימו את כל מלאכי הדין, ועדיין הדברים צריכים ביאור נרחב.

אמר מרע"ה באותו זמן שאלה בעלי המשנה בעלי חכמה בעלי קבלה בעלי סודות התורה, שעתם דחוקה להם, על זה נאמר "כאיל תערוג על אפיקי מים" שהם משפיעים את נחלי מי התורה לשכינה, והתורה היא מידת התפארת שהם מושרשים בה, וכאשר אלה הנחלי מים בצער וביגון ובעניות, ואלה החבלים והצירים של היולדת, שהיא השכינה שנאמר בה "ותגל יולדתך" ובאותם חבלים של משיח היא תהיה בצער עימם והיא

צוחת לה', ומתעוררים השבעים סנהדרין שבשמים, עד שעולה קול השכינה לפני הויה, ומיד מתקיים הפסוק "קול ה' יחולל אילות" שהם בעלי המשנה. "בתולות אחריה רעותיה" כולם יהיה להם חבלי לידה ותתדחוק להם השעה בכמה מיני צער מן היצר הרע, שהוא הנחש שנושך בכמה מיני נשיכות. באותו זמן נפתחת השכינה להוליד את משיח משום החבלים והדוחק של הצדיקים בעלי המידות טובות ומרכבה למידות העליונות, ובעלי סודות התורה ובושת ועונה ויראה ואהבה לה', בעלי חסד ואנשי חיל ויראי אלוקים אנשים אמת שונאי בצע, אשר דחוקה להם השעה, ועל זה אמרו חז"ל בגמ' דור שבן דוד בא אנשי חיל יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו, ויראי חטא ימאסו וחכמת הסופרים תסרח ותהיה האמת נהדרת והגפן תתן פריה ומ"מ היין יהיה ביוקר, ומאלה הקולות שצועקת השכינה שהם שבעים קולות כנגד שבעים מילים שיש במזמור לדוד יענך ה' ביום צרה, ואז תפתח ריחמה של השכינה, אשר שמה אות ב', אשר יש בה ב' בתים לב' משיחים משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, והיא נותנת את ראש בין ב' ברכיה, שהראש שלה הוא נעשה מהתפארת של מידת התפארת, וב' רגליה הם מידות הנצח והוד שהם שורש הנביאים, ומשם היא מולידה ב' משיחים, באותו זמן יתקיים הפסוק "ויחשוף יערות" ויעבור היצר הרע מן העולם.

ספר ויקרא פרשת קדושים דף פא/ב

איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו. פקודא דא שקיל דא לדא. שקיל יקרא דאב ואם ליקרא דשבת. לאבא אקדים כבוד והאי איהו דאמר קרא ואם אב אני איה כבודי ואם אדונים אני איה מוראי. כבודי סליק בחשבון עשר אמירן ול"ב אלקים דעובדא דבראשית. ובכל אתר כבוד חכמים ינחלו ואוקמוה רבנן אין כבוד אלא תורה בגין דאינון ל"ב אלקים דתורה יקרא דיליה ואלין (אינון) חכמים דאורייתא חכמים בחכמה ירתין האי כבוד. ולא טפשי דעלייהו אתמר וכסילים מרים קלון. ומנלן דמאן דלא ידע באורייתא אקרי כסיל דכתיב וכוסיל לא יבין את זאת ואין זאת אלא תורה דכתיב וזאת התורה אשר שם משה.

מצוות כיבוד הורים

“איש אימו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו” מצווה של כיבוד הורים שקולה למצוות השבת. הנה יש ב' פסוקים במצוות כיבוד הורים, א: כבד את אביך אות אימך, שאביך צמוד למילת כבוד. ב: איש אימו ואביו תראו, שאימו קודמת לאביו. והנה האב קודם לכבוד האב והאם קודמת לראת האב, ועל זה אומר הפסוק “ואם אב אני איה כבודי ואם אדונים אני איה מוראי”. הנה מילת כבודי הוא בגמט' עשר הדיברות ול'ב אלוקים אשר נזכרו במעשה בראשית שע"י נברא העולם, דהיינו שהכבוד הוא מושרש בשורש הבריאה.

והנה כתוב “כבוד חכמים ינחלו” ואמרו חז"ל אין כבוד אלא תורה, משום שבמילת כבוד רמוזים ל'ב נתיבות החכמה המוזכרים בתורה, והחכמים הם הכבוד של התורה, ולכן הם זוכים בזה הכבוד. אמנם הטיפשים לא זוכים לכבוד, אלא נאמר עליה “וכסילים מרים קלון”, ומהיכן אנחנו יודעים שמי שאינו מבין בתורה נקרא כסיל? שכתוב “וכסיל לא יבין את זאת” ואין זאת אלא התורה שכתוב בה “וזאת התורה אשר שם משה” וגו'.

רעיא מהימנא בגין דחלישתא פתחנא לפרשתא באלין פקודין למהוי מעט עזר לך אתתקף בך דהא משריין דמתיבתאן אתאן לגבך בפקודא בתר דא דאיהו פקודא להעמיד עליך מלך לעילא וקב"ה יוקים לך מלך בעלאין ותתאין בדיוקניה בגין דרבנן דמתיבתא עליהו שכינתא עלאה ותתאה וקב"ה מלך באמצעיתא אחיד בעלאין ותתאין הכי אנת תהא בדיוקניה ברא דיליה קום ביקרא דמלכא. קם רעיא מהימנא וסליק ידוי לעילא ואמר יהא רעוא דילך עלת העלות דאנת מתעלה מעלוי לעלוי עד דלית עלוי אלא דאנת לעילא מכל עלוי ספר [ויקרא פרשת קדושים דף פב/א] דיהב (נ"א למיהב) לי חילא למעבד רעותך בדרגין דילך דאינון אבא ואימא ואנא ברא דלהון. וביחודך תרוייהו אחד ואנת שקלת דחילו דאבא ואימא לדחילו דילך בתר דאנת באמצעיתא חד

ולא תרין בלא שותפו אע"ג דאינון חד בשותפו דילך אבל אנת בלא שותפו דתניינא ובגין דא אתמר בך ואין אלקים עמדי. הב לי חילא לאתערא ביקרך בקדמיתא ולבתר ביקרא דאבי ואמי דבשמיא. דאוקמוה עליהו גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית. ואוקמוה מארי מתניתין אין אביו אלא קב"ה ואין אמו אלא כנסת ישראל. ויקרא דילך אבא חכמה דכליל עשר ספירות מתתא דיליה לעילא ותרואייהו אינון כרסייא ספסל תחותך ליקרך והכי תקינו למהוי קטן מכבד לגדול דלעילא מניה אבא איהו חכמה הלא אב אחד לכלנו למהוי משמש תחותך. ואנת כתר עליון על רישיה. ולית כתר עלך. ולית אלהא אחרא. ואימא לשמשא לאבא. דאיהו תחותיה למהוי כסא תחותיה. ויאמר איהו בכל מאמר עד תלתין ותרין יהי כן ויהי כן ואיהי עבידת מאמריה מיד ובגין דעבידת מאמריה מיד ובגין דעבידת מאמריה וצווייה בלא עכובא כלל בל"ב שבילין דבהון אתברי כל עובדא דבראשית. אתקריאת כבוד ובהיכלו כלו אומר כבוד. ברוך כבוד יי' ממקומו. איה מקום כבודו להעריצו ותרגום כבוד אביו יקרא דאבוהי ודא תורת יי' תמימה עלה אתמר יקרה היא מפנינים. וישראל דאתקריאו בנים בכלל בן ובת מסטרא דתפארת ומלכות באינון בן ובת יקרא דאביו ואמו למעבד צווייה וצווי דיליה אינון פקודין דעשה והא אוקמוה מארי מתניתין יש מצווה ועושה. ובגין כך איהו נעשה ונשמע. והאי איהו כבוד דאבא ואמא דיצוה לבריה דיעביד הכי ואיהו עביד מיד בלא עכובא כלל ועלת על כלא אנא בעי לאשתדלא ביקרך לתקן מדות דאבא ואימא ליקרך. תהא בעזרי להדרא כלא כדקא יאות ואנת תסדר לי ולכל מארי מתיבתאן עילא ותתא ומשריין דמלאכין עלאין ותתאין למהוי מתקנין ומסדרין ליקרא דילך וליקרא דאבא ואמא למהוי ספסל תחות רגלוי למעבד צווייה בכל פקודין דיליה. ולמדחל מניה בכל פקודין דלא תעשה והאי איהו

ספר ויקרא פרשת קדושים דף פב/ב

איש אמו ואביו תיראו וסמיך ליה ואת שבתותי תשמורו ובקרא אחרונא ואת מצותי תעשו מסטרא דפקודין דעשה דאינון כבוד אקדים אבא לאימא ודא י"ה. מסטרא דלא תעשה אקדים אימא לאבא ודא ה"י והיינו כבוד אלקים הסתר דבר לאלין דלא משתדלי בהאי כבוד הסתר דבר מנייהו ועלייהו אתמר וכסילים מרים קלון. אלין אינון עמי הארץ בתר דלא משתדלין בהאי כבוד דאורייתא ואיך אמרין אבינו שבשמים שמע קולנו חוס ורחם עלינו וקבל תפלתנו הא איהו לימא לון ואם אב אני איה כבודי איה אשתדלותא דלכון באורייתא ובפקודין דילי למעבד צוויי דמאן דלא ידע בצווייה דמאריה איך יעביד ליה. בר ממאן דשמע מחכמים ועבד והאי איהו דקביל נעשה ונשמע ועם כל דא מאן דלא קביל ממאריה אלא משלוחיה איכא אפרשותא. ומאי אפרשותא אית בין דא לדא דהא כתיב משה קבל תורה מסיני ולבתר ומסרה ליהושע. אנא קבילנא ולבתר מוסרנא לכלהו. והכי מאן דמקבל מאחרא כקבלת סיהרא וככביא משמשא ובהאי קבול אתמלי. ומאן דמקבל יכיל לאסתלקא מניה נביעו כמה דחזינא בשמשא וסיהרא דאסתלקת נהורא דלהון בליליא דלא נהיר שמשא אלא ביממא וסיהרא בליליא. ואי תימא דההוא נהורא דסיהרא משמשא איהו דאף על גב דאתכניש נהיר בסיהרא וככביא הא חזינן מסטרא אחרא בלקותא דסיהרא ושמשא דאסתלק נהורייהו ואשתארו כגופא בלא נשמתא דאית אדון עליהם מחשיך מאוריהם. אבל עקרא דנהורא ההוא אתר דנביע דלית פסק לנהורא דיליה ולא אית עליה אלהא אחרא למפסק מניה נהוריה ועלת העלות בתר דאנת תמן לית פסק לנביעו דנהורא דאורייתא, יהא רעוא דילך דלא תזוז מאבא ואימא דילי ולא מבנוי והכי מאן דאמית גרמיה על אורייתא דהיא יקרה אתקיימת ביה ולא מפסקת מניה. מה דלאו הכי מאן דלא ישתדל בה אלא אף על גב דעבד צווי חכמים איהו

שמש דלהון עבד ולא בן. אבל אי איהו מהימנא מאריה אשליט ליה בכל דיליה. אבל מאן דלא אשתדל באורייתא ולא משמש חכמים למשמע מנייהו פקודין לקיים נעשה ונשמע. אלא דסרח ועבר על לא תעשה איהו שקיל לאומין דעלמא עכו"ם בנוי דסמאל ונחש דאתמר בהו וכסילים מרים קלון דלא בעו לקבלא אורייתא. דכל דלית ביה תורה לית ביה כבוד דאתמר בהם כבוד חכמים ינחלו ועם כל דא מארי מתיבתא לא כל כבוד שוה דהא בן יכבד אב ועבד אדוניו. בן יכבד על מנת דלא לקבל אגרא. אבל מצווה הוא בכבוד אבא ואמא. ואי לא בעי למעבד צווייה יכתש ליה אבא ואמא עד דיעבד על כרחיה ואי הוי ברא רברבא ב"ד כופין ליה דאי לא בעי למעבד מה כתיב ביה בננו זה סורר ומורה איננו שומע בקולנו ודנין ליה בסקילה. אכל עבד דמשמש על מנת לקבל פרס אי לא עביד צווייה דרביה מאריה אעבר ליה מגו ביתיה ויטול אחרא מה דלא הוה יכיל למעבד הכי לבריה אלא או יעביד צווייה או יקטול ליה. אמר ליה בוצינא קדישא מאן גרים דלא יעביד צווייה הואיל ובריה הוא. אמר רעיא מהימנא ודאי תערובת דרע ורזא דא גרם לישראל למחטי גבי אבוהון דבשמיא ורזא דא ויתערבו בגוים ודא גרם קטולא לישראל וחריב בי מקדשא. ובגין דא אין מקבלים גרים לימות המשיח אלא יי' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר. דישראל אינון מאילנא דחיי, עבד טוב ועבד רע. מסטרא דמטטרו"ן עבד טוב עבד נאמן לרביה. עבד רע סמאל. מאן דאיהו מאילנא דחיי איהו בן עולם הבא בן מסטרא דב"ן י"ה בינ"ה וירית מלכותא דאיהו ה'. ואיך ירית לה. אי עביד צווייה דאבא ואמא בגין דאיהו מלכותא מצות המלך ועליה אתמר מדוע אתה עובר את מצות המלך איהו מצוה וצווייא דמלכא על עשה ועל לא תעשה. מצוה מדאורייתא דאיהו ת"ת והכא לית תמן פרודא קב"ה אמת תורתו אמת איהו תורתו ומצותו. כגוונא דבינה תורתו ומצותו דחכמה דאית תורה דבריאה וחכמה

דבריא ובינה דבריא והכי בכל מדות. בהאי יכיל בן בהאי אורייתא למהוי בלא מצוה ומצוה בלא תורה בפרודא. ומהכא [ספר ויקרא פרשת קדושים דף פג/א] בן סורר ומורה. אבל מסטרא דאצילות לית אפרשותא תמן וכן מתמן אין חטא בא על ידו ולית בה עונש ולא שכר ולא מיתה. ובגין דא אורייתא דא אילנא דחיי שכר העולם הבא ואילנא דא אילנא דחיי אתקרי ואתקרי העולם הבא ולא אתקרי ביה שכר בגין דאיהו מתמן לא אשתדל באורייתא לקבלא אגרא לא במעשה ולא בדיבור ולא במחשבה. אתא בוצינא קדישא לנשקא ליה ידיה אמר ודאי אנת הוא בן מתמן בדיוקנא דברא בוכרא דיליה תפארת ברא דאבא ואמא עלאה אצילות דיליה בלא הפסקה לא קדמך ברא אחרא לא במחשבה ולא בדיבור ולא במעשה אמר רעיא מהימנא ואנת וחבריא וראשי מארי מתיבתאן דמומנין הכא אחי בלא הפסקה כלל ובלא תערובת. נשקו כלהו דא לדא ואשתמודעו באחוה ובכו. פתח ר"ש ואמר עם כל דא ברא בוכרא חייבין כל אחוי ביקריה דהא כתיב כבוד את אביך ואוקמוה רבנן את לרבות אחיך הגדול. ואפילו מכל סטרא איהו מפרש עלך באורייתא בשגם זה הבל ולא הוה לאדם קדמאה ברא קדמאה מניה ואוקמוה רבנן בשגם זה משה דברא דמלכא בכל אתר אנת בוכרא מסטרא דאילנא דחיי דטוב ורע אנת הוא טוב (בוכרא) הה"ד וירא אלקים את האור כי טוב. ותרא אותו כי טוב הוא. ומתמן קרא יתך קב"ה עבד נאמן לבתר סליקת למהוי מלכא הה"ד ויהי בישורון מלך. לבתר בן בית לעילא. מלך מסטרא דמלכות דבריא. בן בית מסטרא דבינה דבריא. כען אנת מלך מסטרא דאילנא דמלכות דאצילות. בן בית מסטרא דב"ן י"ה תפארת דאצילות זכאה חולקך ומאן גרים לך דא בגין דאשתדלותך בתורה ובמצוה ליחדא קב"ה ושכינתיה לאעלא מלכא על אתריה ועל משרייתיה לעילא ועל ישראל לתתא ובג"כ (ס"א ובגינך) ירתין כלהו נשמתין דאצילות מניה ואתקריאו בנין דיליה משם

ידו"ד דאצילות דלית תמן פרוד וקצוץ. דבקדמיתא אתמר בהו בנין לקב"ה ושכינתיה מצד יהו"ה דבריאה דאתמר ביה בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כגון בנים לידו"ד דאצילות ובך אתקיים פקודא דאיהי מצוה על ישראל להעמיד עליהם מלך הה"ד שום תשים עליך מלך ואתקיים בך ויהי בישורון מלך כד בקדמיתא וכלהו מתנהגין אתבריך כאבריך דמתנהגין כלהו בתנועה דנשמתא דאתפשטא על כל אבר. בגין דכתר עליון אנת תהא מעוטר ביה. דביה עלת העלות איהו כתר על כלא טמיר וגניזו מלגיו מניה. ומניה אתפשט על כל ספירן ומסדר לון למהוי דא רב ודא זעיר ודא בינוני ואנהיג לון לרעותיה ונהיר בהו ומקשר לון ומיחד לון. הכי אנת תהא מנהיג לישראל בכל מדות טבין דיליה ותסדר כל חד כדחזי ליה הבכור כבכרתו והצעיר כצעירתו ובינוני כפום דרגיה ותקשר לון קשר אחד לגבי אבוהון דבשמיא למהוי כלהו בשפה ברורה לברכא לקב"ה ולקדשיה ולייחדיה בדרגא דילך במחשבה דילך באצילות דילך דאתקיים בך ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם. קום אתער בפקודא להכרית זרעו של עמלך (פ' תצא רפא ב שייך לנשא קמה א):

מצווה לשים מלך

רועה נאמן! משום שאתה חלש משום חולשת הגלות, אני פותח לך פתח במצוות זו בכדי שיהיה לך עזר, ותתחזק בך, שהרי מגיעים כעת כל לומדי הישיבה של מעלה, במצווה הבאה לאחר מצווה זו, שהיא מצווה להעמיד מלך, והכוונה שיש להעמיד אותך מלך עליון, וה' הוא יתן אותך למלך בעליונים ובתחתונים, ואתה תהיה בצורתו של מלך מלכי המלכים, משום שהחכמה בעלי הישיבה שעליהם שורה השכינה העליונה שהיא מידת הבינה, והשכינה התחתונה שהיא מידת השכינה, ומידת התפארת שנקראת הקדוש ברוך הוא, היא נמצאת בין ב' השכינות האלו, וכן אתה כעין מידת התפארת משום שאתה מרכבה אליה, ואתה בן המלך, לכן קום ועמוד בכבוד המלך העליון. מיד קם הרועה הנאמן והרים את ידיו לשמים כמובא בזהר יתרו שי' אצבעות הידים הם כעין הי' ספירות ולכן כאשר מרימים את הידים, ממילא מתעוררים הי' ספירות, ואמר מרע"ה

לפני ה', יהיה רצונך שלך עליון על העליונים, שאתה עולה על כל העליונים, ואתה סיבה לכולם, עד שכולם מבינים שאין עליון אלא אתה. ואתה ה' נותן לי כוח לעשות את רצונך משום שאתה משפיע לי דרך המידות העליונות שלך שהם חכמה ובינה שהם נקראים אבא ואימא, ואני שאני מרכבה למידת התפארת אני בן של אלו המידות, וכאשר אתה מיחד את אבא ואימא והם נעשים כאשר המה מתעוררים להשפיע לי, ולכן אתה השוות את יראת אבא ואימא ליראתך, משום שאתה תמיד מתנהג באמת ורחמים ואתה אחד ולא שנים חלילה, ואין בך שותפות, ואפי' שאבא ואימא נעשים שותפים לך, מ"מ אתה לא שותף להם משום שאתה אחד יחיד ומיוחד משפיע ולא מושפע עוזר ולא נעזר, ולכן אמרת "ואין אלוקים עימדי". ולכן אני מרע"ה מבקש ממך תן לי כוח להתעורר לכבד אותך בראשונה, ולאחר מכן לכבד את מידות חכמה ובינה שהם אבי ואימי הרוחניים, שעליהם אמרו חז"ל הפסוק "גזול אביו ואימו ואומר אין פשע, חבר הוא לאיש משחית" ואמרו חז"ל אין אביו אלא מידת התפארת ואין אימו אלא השכינה שהיא כנסת ישראל. וכבוד שלך מתגלה במידת החכמה שהיא כלולה מי' ספירות מהמלכות עד אליה, שהם מלכות יסוד הוד נצח תפארת גבורה דעת חסד ובינה. ואבא ואימא הם כסא וספסל תחתך בכדי לכבד אותך, וכן תיקנו חז"ל שיהיה אח קטן מכבד את האח הגדול ממנו. אבא הוא מידת החכמה ועליה נאמר "הלא אב אחד לכולנו" והוא משמש אותך ואתה שורה במידת הכתר שעליו על ראשו, אמנם לך האין סוף אין שום כתר חלילה ולא אלוקים שמעליך חלילה. ואימא היא משמשת את אבא שהיא תחתיו להיות לו לכסא. שאבא הוא אמר ל"ב פעמים, ואימא עשתה כל מה שאמרת לה ועל זה כתוב בתורה "יהי כן" ויהי כן", שהיא עשתה את מה שצוית עליה מיד, ומשום שהיא עשתה את מה שאמרת לה מיד, והיא עשתה את ל"ב המאמרים שבהם נברא העולם, לכן היא נקראת כבוד שהוא בגמ' ל"ב ועלז'ה אנרמ, ובהיכלו כולו אומר כבוד" "ברוך כבוד ה' ממקומו" "איה מקום כבודו להעריצו", והתרגום תרגם כבוד אביו, היקר של אביו, ויקר היא התורה שהיא תורת ה' תמימה, שנאמר עליה "יקרה היא מפנינים".

עם ישראל נקראו בנים, והם נכללים בבן והבת העליונים שהם מידת התפארת והשכינה, ובתפארת והשכינה ובעם ישראל יש כבוד לחכמה ובינה שהם האבא והאימא שלנו, כאשר אנחנו עושים את רצונם במצוות התורה, משום שהם ציוו אותנו, ושבח גדול יש למצווה ועושה כמובא בגמ' בקידושין, ומבאר שם התו"ס משום שהמצוה הוא טרוד לקיים את הציוו, ולכן יש מעלה לעם ישראל שהם אמרו ננעשה ונשמע, וזה כבוד של מידות החכמה והבינה אשר הם מצווים את בניהם והם מיד עושים,

ללא עיבוד כלל. ואמר מרע"ה עילת העילות אתה האין סוף אני רוצה לעשות לך כבוד בכך שאני יתקן את מידת החכמה והבינה שהם מרכבה אליך, ולכן תן לי לתקן את הכל כראוי שהרי בתחילה הכל היה מתוקן אלא שנפגם מעט בחטא אדם הראשון, ולכן יש לנו לשוב ותקן זאת, ותן לי כוח ולכל בעלי הישיבה למעלה ולמטה, ולמלאכים עליונים ותחתונים, לתקן ולסדר את הספירות שהם מגלות את כבודך, ולכן תן לי לתקן את חכמה ובינה לכבודך, ואת תפארת ומלכות לכבוד חכמה ובינה, והתיקון יהיה ע"י שנקיים את מצוות התורה, עשה ולא תעשה, ולכן כתוב איש אימו ואביו תראו, וסמוך לזה ואת שבתותי תשמרו, ובפסוק אחר כתוב ואת מצותי תעשו, שמצוות עשה שהם כבוד ה', לכן בהם הקדים את האב לאם, משום שאת האם הבן מכבד משום שהיא נותנת לו מיני מתיקה וכו', ולכן הזהירה התורה על כבוד האב, ובמצוות לא תעשה שהם יראה, הזהירה קודם התורה על כבוד האם, וכאשר מקדימים את אבא ששמו י', לאימא ששמה ה', אזי שם י'ה' הוא כסידרו, וכאשר מקדמים את כבוד האם, שם י'ה' הוא להפך, כזה: י'ה'. ועל זה נאמר כבוד אלוקים הסתר דבר, למי יש להסתיר את כבוד ה', למי שאינם מכבד את אלוקים, ועליו נאמר וכסילים מרים קלון, והכתוב הזה מדבר על עמי הארצות, משום שאינם משתדלים בעסק התורה, וא"כ תימה איך הם אומרים בסליחות וימים נוראים, אבינו שבשמים שמע קולינו חוס ורחם עלינו וקבל ברחמים וברצון את תפילתינו, הרי מיד ה' יאמר להם אם אב אני איה כבודי, היכן הוא עסק התורה שלכם, והיכן קיום המצוות שלכם בכדי לעשות את רצוני, ואם לא למדתם איך תדעו לעשות את רצוני. אמנם מי ששומע את דברי חכמים ועושה את מצוות ה', הוא מקבל על עצמו את עול התורה כמו שאמרו יזראל נעשה ונשמע, ומ"מ עדיף ללמוד ישר מאת ה', ולא דרך החכמים, ולכן מעלתו של משה שהוא מקבל התורה הראשון מאת ה', גדולה עד מאוד ואח"כ מעלתו של יהושע גדולה, והמקבל מפי אחר ולא ממקור הדבר, הוא כמו הלבנה והכוכבים שמקבלים אור מהשמש ואין להם אור מעצמם. ומי שמקבל מאחר והוא עצמו אינו מעיין נובע, פעמים שתפסק חכמתו כמו שהשמש והלבנה שהם מקבלים מאחר, אינם מאירים גם ביום וגם בלילה אלא זה מאיר ביום, וזה בלילה, ואם תאמר הרי מ"מ בלילה מאירה השמש שהרי אור הלבנה הוא מהשמש, אמנם מ"מ כאשר יש ליקוי חמה ע"י כוכב, אזי אין שום אור בשמש, ורואים מכאן שאין לה כוח להאיר לעולם, ואזי כל הכוכבים והלבנה הם כגוף בלא נשמה, משום שאין להם אור מעצמם, אמנם עיקר האור הוא האין סוף שהוא מאיר ואין מי שמאיר לו, אלא הוא שורש האור. ואמר מרע"ה לה', וכיון שאתה שורה בתורה, אין כביה לאור התורה לעולם, ויהי רצון שתמיד תשכון במידות החכמה והבינה התפארת והמלכות ובני ישראל, ועל מי שממית

את עצמו על התורה משום שהוא לומד אפי' שהוא עני. אמנם מי שאינו לומד תורה אלא הוא מקיים את מה ששמע מפי החכמים טוב הדבר, אמנם הוא כהלבנה והשמש שאין לה אור מעצם, אלא מאחרים, ואין מובטח לו שיאיר לעולם, והרי הוא עבד לה', ולא בן. אבל אותו עם הארץ נאמן לה', ה' משליט אותו בעולם הזה, אמנם מי שאינו עוסק בתורה, ולא משמש את חכמים בכדי לשמוע מהם את המצוות, לקיים את נעשה ונשמע, אלא הוא עובר על מצוות לא תעשה, הרי הוא שקול לאומות העולם, בנים של היצר הרע, ששמו ס"מ ואישתו נחש, שנאמר בהם וכסילים מרים קלון, שאומות העולם אבדו את תקותם משום שהם לא קיבלו את התורה, שכל מי שאין בו תורה אין בו כבוד, שנאמר וכבוד חכמים ינחלו, שכל מטרת הבריאה היא רק קיום התורה, ולכן נאמר כי אם בזאת יתהלל המתהלל וידוע אותי. ואם כל זה לא כל הכבוד הוא שווה, שיש בן שמכבד את אביו, אמנם יש גם עבד שמכבד את אדוניו, וההדל שהבן עובד את אביו שלא על מנת לקבל פרס, אמנם הוא מצווה מאביו לעשות כן, ואם הוא לא יעשה, אביו יכה בו עד שהוא יקיים את המצוות בעל כורחו כמו שאומרת הגמ' בקידושין, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני. ואם הוא בן גדול שאסור לאביו להכות אותו פן הוא יכה את אביו כמובא בגמ' בקידושין, אזי ב"ד כופין אותו. שאל רשב"י ע"ה את מרע"ה, מה גורם לעם ישראל אשר המה בנים של ה', שלא לעשות את רצון ה', והרי אנחנו בניו של מקום? וענה מרע"ה שודאי שהתעורבת של היצר הרע אשר יש בתוכינו, הוא גורם לנו לחטא, וזה הסוד שחטאו דור דעה ובכל דור ודור חוטאים לפני ה', ועל זה נאמר ויתערבו בגויים, וזה גורם הרג חלילה בישראל, ולחורבן בית המקדש. ואני בער ולא אדע מדוע שאנחנו נענש אם אנחנו חוטאים רק משום שיש יצר הרע בתוכנו, אמנם הביאור שאדם הראשון בחטאו הכניס לתוכו את היצר הרע, ולכן ודאי שאנחנו כביכול אשמים. ויש בזה דברים עתיקים ואין כאן מקומם.

ולכן אמרו חז"ל שאין מקבלים גירים לימות המשיח, אלא ה' בדרך ינחנו ואין עימו אל נבר, שעם ישראל מצד עצמותו הוא מעץ החיים, אמנם בחטא עץ הדעת אנחנו מושרשים בעץ הדעת, שהוא טוב ורע, הטוב שבו הוא מלאך מט"ט שהוא שרו של עולם, והרע שבו הוא מלאך ס"מ שהוא היצר הרע, שמט"ט הוא עבד טוב לרבו, וס"מ הוא עבד רע לרבו, שהוא עשה רע יותר ממה שרבו אמר לו, ועתיד הוא להעינש על זה, כמו שאמרו חז"ל בגמ' בסוכה שעתיד ה' לשחוט את היצר הרע. מי שהוא מעת החיים הרי הוא בן עולם הבא, שיש לו כוח לחיות במקום רוחני, הוא בן של אבא ואימא ששמה י"ה, וזה הטעם שקוראים לבינה בינה, שהיא בן-י"ה, ויורש השומר את התורה את ה' של השכינה, כאשר הוא עושה את המצוות

שציוו אותנו מידת החכמה והבינה שהרי התורה הגיע ממידת החכמה, ומשום שהמצוות המעשיות מושרשות בשכינה, לכן מי שמקיים את המצוות זוכה לאור השכינה, שעל זה אמרו חז"ל שצדיקים יושבים ועטרותיהם בראשם. ומצוות המלך את מצוות עשה ולא תעשה, ואנחנו מצווים מהתורה שהיא מידת התפארת שהגיעה ממידת החכמה, ואין פירוד בין התורה לה', שה' אמת ותורתו אמת, ואמת יש רק אחת, והתורה והמצוות, הם האמת היחידה שרק ע"י זוכים לחיים נצחיים וטובים, שהם עצות נפלאות לזכות לחיי נצח. כמו שמידת הבינה היא עשוה את מה שמידת החכמה שהיא בעלה אומרת לה. ודע שיש כמה דרגות לתורה, יש תורה של עולם האצילות, שהמצוות והתורה בהם היא אחת, וא"א לקיים את התורה בלי המצוות, ויש תורה של עולם הבריאה, ששיך לדעת את התורה ללא שמקיים את המצוות, משום שבעולם הבריאה יש פירוד לפעמים בין המידות אשר שם.

וכאן הוא השורש של בן סורר ומורה, שמי שרק לומד תורה ולא מקיים את המצוות, או שרק מקיים את המצוות, ולא עוסק בתורה הוא מגיע לכפור בה', אמנם מי שמושרש בעולם האצילות, הוא טהור משום ששם אין פירוד בין המידות, ותכונות הנפש של מי שמושרש שם הם שלמות, ואין הוא מגיע לחטא לעולם, ואין לו שום בחירה, ולכן אין לו עונש ולא שכר, אלא התורה ששם היא תורת חיים, שכר הוא כמו עובד ומעביד, אמנם תורת האצילות, עצם העסק בה הוא החיים, ואין שכר נוסף על זה, ולכן כל מי שעוסק בתורת האצילות, אינו מפצה לשכר, שהרי עצם התורה שהוא לומד היא החיים. הגיע רשב"י ע"ה ונישק את ידו של מרע"ה שנישוק היד הוא ממתק את הדינים ששורים על יד האדם כמובא בהאריז"ל בכוונת השבת, ואמר לו ודאי שאת מושרש באצילות, ואתה בן של ה', ומרכבה אל התפארת, ובן בכור של ה', ובן של אבא ואימא העליונים, שאין בהם פירוד, ואין מי שישווה לך לא בדיבור לא במחשבה ולא במעשה. ואמר מרע"ה לרשב"י, דע שגם אתה וראשי הישיבות אשר עימך ובעלי המשנה, אתה מעולם האצילות שאין בו פירוד, ותערובת רע כלל, אמנם בשאר העולם יש תערובת רע כל אחד כפי מעלתו כמובא בהאריז"ל בשער הקליפות. מיד נשקו כולם זה את זה, שהוא יחוד של נשיקין שהרי בעת הנשיקה רוחו של זה נכנסת בזה, ונכללים הרוחות, ובכו בכיה של שמחה.

פתח רשב"י ואמר שאפי' שאנחנו גם מעולם האצילות, מ"מ אנחנו חייבים בכבוד אחינו הבכור שהוא מרע"ה, שהרי כתוב כבוד את אביך ואמת אימך, ודרשו את לרבות את אחיך הבכור. ובכל מקום ומקום אתה

נמצא ושולט, שהרי אפי' בדור המבול נרמזת בתורה בשגם זה הבל, ובשגם הוא אותיות משה כמובא בגמ' בחולין, ואתה בחינת הבל בנו של אדם הראשון אמנם שם לא נולדת ראשון, משום שיש ענין שתקדם הקליפה לפרי, אמנם ברוחניות הפרי קודם לקליפה. ואפי' בעץ הדעת טוב ורע, אתה בכור, ואתה הטוב שלו, ועל זה נאמר וירא אלוקים את האור כי טוב, וכן כתוב ותרא אותו כי טוב הוא, שפסוק זה נאמר עליך, וכבר מיד בתחילת הבריאה ה' קרא לך עבדו הנאמן עד שעלית מעלה מעלה, וזכית להיות מלך על ישראל ועל כל העולם כולו מכוח מלכות של עולם הבריאה, וזה מה שכתוב ויהי בישרון מלך. ואח"כ זכית להיות בן בית בבניה של עולם הבריאה, וכעת אתה מלך מכוח עץ החיים של עולם האצילות, ואתה מרכבה למידת התפארת ובן לבינה ולחכמה של עולם האצילות, אשרי חלקיך. ומה גרם שתעלה מעלה מעלה, משום שהייתה לומד ומקיים מצוות לשם תיקון השכינה ויוחדה עם ה', בכדי שהמלך ישלוט במקומו ולא יהיה בגלות, והוא ישלוט על המלאכים ועל עם ישראל, ובזכותך ירשוכל ישראל נשמה מעולם האצילות, ונקראו בנים של ה', מכוח שם הוי"ה, של עולם האצילות שאין שום פירוד בין ה' והשכינה והשפע שם קיים לעולם. אמנם בתחילה היה עם ישראל בן של ה', רק בבחינה שהוא שורה בעולם הבריאה, שעל זה אמר הפסוק בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, שהם עולמות בריאה יצירה ועשיה, אמנם כעת נאמר עלינו בנים אתם לה' אלוקיכם שה' שולט עלינו בבחינת עולם האצילות. ומה שאמרה התורה שום תשים עליך מלך, הכוונה שיש למנות אותך למלך על ישראל, ולכן נאמר עליך ויהי בישרון מלך, כמו שתמיד בכל דור אתה הייתה המלך.

וכולם מושפעים ממך ומתנהגים כמותך, כמו שאיברי הגוף מתנהגים אחרי רצון הנשמה. ובעולם האצילות ששם מושרש בזכותך עם ישראל שוב, שורה האין סוף במידת הכתר, ומכוח הכתר הוא מאיר בשאר הספירות, והוא גורם שיהיה בהם הנהגה שלמה של חסד דין ורחמים, וכפי רצונו הם מונהגים, והוא מאיר בהם ומקשר אותם יחוד עולם. וכן אתה בבחינת נשמת ישראל, ואתה מנהיג אותם בכל מיני מידות טובות, ואתה תתן בהם גדולים בנוניים וקטנים, כמו שיש בספירות ספירות של חסד דין ורחמים, ותקשר את כל ישראל בלב אחד איש לאיש ערבים זה לזה, שיהיו כולם קשורים ומיוחדים לאבינו שבשמים, להיות כולם מיוחדים לברך ולקדש את ה', ע"י שכולם יכללו במחשבה שלך, שכל מחשבותיך הם בעולם האצילות, שהצדיק הוא מעלה את תפילות כל ישראל לשמים, כמובא בליקוטי מוהר"ן, שהרי אתה הוא שהשפעת נשמה

של אצילות לכל ישראל, כמו שכתוב בתורה, ואצלתי מן הרוח אשר עליך, ושמתי עליהם, ולכן אני מבקש ממך שתקום ותעורר את המצוות, של להכרית זרעו של עמלק, שהתורה שאתה אומר עשוה רושם בכל העולמות כולם.

איש אמו ואביו תיראו וגו'. פקודא דא לכבד אב ואם דאצטריך בר נש למדחל מאבוי ומאמיה ולאוקיר לון כמה דאצטריך בר נש לאוקיר ליה לקודשא בריך הוא מסטרא דרוחא דיהב בגויה ולמדחל מניה. הכי אצטריך ליה לאוקיר לאבוי ולאמיה מסטרא דגופא דיליה ולמדחל מנהון דהא אינון משתתפין בקודשא בריך הוא ועבדי ליה גופא. והואיל ואינון שותפין בעובדא ליהווי שותפין בדחילו ויקרא כגוונא דא תלת שותפין אשתכחו לעילא ברזא דאדם. אדם קדמאה אף על גב דגופא דיליה הוה מעפרא לאו מעפרא דהכא הוה. אלא מעפרא דבי מקדשא לעילא. אבא ואמא אשתכחו ומלכא עלאה אשתתף בהדייהו ושדר ביה רוחא דחיי ואתברי וכגוונא דא אשתכח כלא עילא ותתא וע"ד אצטריך ליה לבר נש למדחל לקב"ה ולמדחל לאבוי ולאמיה. בס"ת. אדם קדמאה לא הוה ליה מהאי עלמא כלום. חד צדיק עבד שמושא בנוקביה ואתעביר מההוא שמושא גופא חדא דנהירו דיליה יתיר מכל אינון מלאכין שליחן לעילא. וכד אתברי ההוא גופא מלכא עלאה שדר בההוא צדיק כ"ב אתוון ואשתתף בהדייהו ונפק לעלמא. כיון דנפק חמו ליה שמשא וסיהרא ואסתימו

ספר ויקרא פרשת קדושים דף פג/ב

נהורייהו דתפוחא דרגליה אחשיך דלהון מאי טעמא בגין דמעובדא דשמשא וסיהרא עלאה נפק. כיון דחטא אתחשך ואזעיר גרמיה ואצטריך לגופא אחרא במשכא ובבשרא דכתיב ויעש יי' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם. כההוא

שמושא דעבד ההוא צדיק בנוקביה לא אשתכח מקדמת דנא ולבתר דנא. דהא עד לא נפק לצורף אומנא עד דאתא חנוך ונטל ליה קב"ה מארעא ואבריר פסולת וקסטורא מכספא וכן בכל אינון צדיקייא די בארעא. לבתר אתתקן ההוא אתר ואתעבידו רוחין ונשמתיין בשמושייהו. וגופא מתתא בארעא. וע"ד בשותפו דלעילא ותתא בר נש אתי לעלמא ואצטריך למדחל לאינון שותפיין ולאוקיר לון כמה דאתמר. ע"כ:

(פקודא למהוי דכיר את יום השבת שמות צב א):

יש מצוות לירא ולכבד את האב והאם, שכמו שיש מצוות ליראה ולכבד את ה', שנתן בתוכינו בכדי שנירא ממנו, כך יש ליראה ולכבד את ההורים, משום שהם נתנו בנו את הגוף, שהיר הם שותפים לה' בבנית הגוף, שהגוף של האדם הוא רוחני וגשמי, רוחני הוא הכוח הפועל, והגשמי הוא הכלי, שאין הרוחני יכול לפעול ללא הגוף שבו יש את חילוק הפעולות, הרוחני הוא כמו חשמל, שיש בו כוח להפעיל כל דבר, אמנם הגשמי הוא כמו הכלי חשמל כמנורה רמקול ועוד, שהם ללא חשמל דוממים, ועם החשמל המה פועלים, ומשמיעים את מה שהם משמיעים.

וכעין זה באדם הראשון אשר הוא נוצר מעפר, הוא לא נוצר מן העפר של העולם הזה, אלא מעפר של בית המקדש העליון, אשר הוא בעולם הבריאה, והחכמה והבינה הם ההורים שלו, והכתר הוא בחינת הקדוש ברוך שנתן בן נשמה וכעין התחתון כן העליון, ולכן יש לאדם לכבד את הוריו כמו שהוא מכבד את אלוהיו.

ובסתרי התורה למדנו, שאדם הראשון גופו היה זך, ולא היה לו מן חומרי העולם הזה דבר, אלא מידת היסוד של עולם האצילות, נזדווגה במלכות של האצילות, ונעשה מזיוג זה גוף אשר הוא היה זך ומאיר, יותר מכל המלאכים העליונים, שגם למלאכים יש גוף, אלא שהוא רוחני. ומיד כאשר נעשה גוף זה, אשר נתן בו את אור הכ"ב אותיות, אשר המה הנשמה של הגוף וכמובא בספר היצירה, שיש מעלה לכל אות ואות בפני עצמה, ועוד מובא בספר עמק המלך בתחילתו מעניין האותיות, ואז שהיה האדם שלם הוא ירד לעולם. ומיד שהוא ירד ראו אותו השמש והריח וחסך אורם, שאורם, שאורם בטל כאור הנר באור השמש, אפי' תפוח עקיבו של אדם הראשון, היה מחשיך את אור השמש, משום שאדם

הראשון נוצר מהשמש והירח של עולם האצילות, ולא של עולם העשייה. אמנם כיון שחטא האדם, נחשך אורו ונתמעטו כוחות נשמתו, והוא הופשט מהגוף הרוחני שהיה לו, והוא הולבד בגוף גשמי שלל עור ובשר, כמו שכתוב בתורה, ויעש ה' אלוקים לאדם ולאשתו כונותו עור וילבישם, אמנם גוף זך אשר יצא מיסוד ומלכות של עולם האצילות, לא היה מאותו זמן עד היום, משום שלא היה מי שיתקן את הפגם של אדם, אמנם כאשר בא חנוך אשר הלך בדרכי ה', וזכה לנשמה של אדם הראשון שאבדה ממנו, ולכן לקח אותו ה' מן העולם הזה, שהוא עולם גשמי וגס, לעולם העליון ועשה אותו ה' שר העולם שהוא חלק ממלך מט"ט, וכן כל הצדיקים שבעולם הם זכים מעט מן המעט לנשמה זו של אדם הראשון אשר אבדה ממנו, וכשיאספו כל חלקו נשמתו, יבוא משיח. אמנם מאז באמת נשמתו של אדם מגיעה מזיוג יסוד ומלכות של אצילות, אמנם הגוף של האדם כהיום, נעשה מעפר הארץ הזאת, ועל כן כהיום האדם נעשה מאב ואם גשמים, ונשמתו מהעולם העליון הרוחני, ולכן כמו שיש לו לירא מה' כן יש לו לירא מהוריו, שהם מרכבה למידות החכמה והבינה העליונות.

ספר ויקרא פרשת קושים דף פה/ב

לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך וגו'
פקודא דא לאוכחא לההוא דחטי למחזי ליה רחימו סגינא
דרחים ליה, בגין דלא יתענש איהו. דהא בקב"ה כתיב כי את
אשר יאהב יי' יוכיח. וכמה דקב"ה עביד ואוכח למאן דרחים
ליה הכי יוליף בר נש מההוא ארחא ויוכח לחבריה. קב"ה
במה אוכח לבר נש אוכח ליה ברחימו בסתרא אי יקבל ליה
יאות ואי לא אוכח ליה בין רחימוי אי יקבל יאות ואי לא
אוכח ליה באתגליא לעיניהון דכלא אי יקבל יאות. ואי לאו
שרי ליה ולא אוכח ליה ושביק

ספר ויקרא פרשת קדושים דף פו/א

ליה ייזיל ויעביד רעותיה. בקדמיתא אודע ליה בסתרא בגין לאוכחא ליה ולא תערא ליה דלא ינדע ביה ב"נ ודא איהו ביניה לביניה. אי מקבל יאות. ואי לאו אודע ליה בין רחימוי בזמנא דכהנא רבא הוה בעלמא יהיב ליה מרעין בערסיה ואתו רחימוי דקב"ה ואודען ליה אי אית ביה חובא דייתוב מניה ולעיין במליה. אי מקבל יאות ואי לאו אוכח ליה באתגלייא בממוניה בבנוי דכלא מלחשן עליה וייתון לגביה. אי מקבל יאות. ואי לאו שארי ליה מאריה למעבד רעותיה ולא יתקיף ביה לעלמין. כגוונא דא אצטריך ליה לאוכחא לחבריה בקדמיתא בסתרא. לבתר בין רחימוי. לבתר באתגלייא. מכאן ולהלאה ישבוק ליה ויעביד רעותיה וע"ד כתיב הוכח תוכיח. הוכח בסתרא דלא ינדע ביה ב"נ. תוכיח בין חברוי ורחימוי. את עמיתך באתגלייא וע"ד לא כתיב בקדמיתא תוכיח אלא הוכח. תו הוכח אי איהו ב"נ דיכסוף לא יימא ליה ולא יוכיח ליה אפילו בסתרא אלא יימא קמיה כמאן דמשתעי במלין אחרנין. ובגו אינון מלין ידכר מאן דעבד ההוא חובא הוא כך וכך. בגין דאיהו ידע בגרמיה וישתביק מההוא חובא. וע"ד הוכח. ואם לאו תוכיח. ולבתר את עמיתך באתגלייא. מכאן ולהלאה ולא תשא עליו חטא. ד"א ולא תשא עליו חטא. דהא כיון דב"נ אוכח לחבריה ואודמן לאוכחא ליה באתגלייא לא יסלק קמיה ההוא חובא דעביד דאסיר ליה ודאי אלא יימא סתם ולא יסלק עלוי ההוא חובא באתגלייא ולא ירשים עלוי חובא. דקב"ה חס על יקרא דבר נש אפילו בחייביא. ע"כ. (פקודא יח לברכא ליה לקב"ה וכו' ר"ע ב')

לא תשנא את אחיך בלבבך

יש מצווה להוכיח למי שחוטא להראות לו אהבה רבה, שהוא אוהב אותו, שאם האדם יוכיח את חברו שלא מאהבה, הוא חלילה יכול להעניש משום כך, שהרי ה' מוכיח את האדם מאהבה כמו שכתוב עי את אשר יאהב ה' יוכח, כן יש לאדם להוכיח. ה' מוכיח את האדם מאהבה, ולכן

הוא בתחילה מוכיח אותו בסתר, בכדי שלא יתבייש האדם מאחרים, ואם האם מקבל את התוכחה טוב הדבר, ואם האדם לא שומע לדבר ה', ואם האדם לא שומע לדבר ה', אז ה' חלילה מכה אותו לעיני כולם, ואם האדם שב, טוב הדבר, ואם האדם אינו שב, ה' עוזב אותו, שיעשה את רצונו, וסופו לקבל חטאו. ולסיכום הדברים דרך ה', בתחילה להוכיח בסתר, ואח"כ בגלוי, ועיין בגמ' בברכות, שיסורים של אהבה הם בסתר, ויסורים שלא של אהבה, הם בגלוי.

ובזמן בית המקדש, שהיה כהן גדול שהיה לו אורים ותומים, ה' היה מכה את החוטא במיטתו, בשקט, והיו באים שליחי ה' בעלי רוח הקודש, להורות לו לישוב בתשובה, ואם הוא היה שב, טוב הדבר ואם לא ה' היה מוכיח אותו בלוי, במומונו ובבניו, ואז כולם מלחשים על מה ולמה קרה לו הדבר, ואם הוא שב משום כך בתשובה טוב הדבר, ואם לא עזב אותו ה', שסימן שאין לו כוח לחזור בתשובה וא"כ הוא אנוס, ואנוס פטור מן העונש. וכעין זה צריך האדם להוכיח את חברו בתחילה בסתר, ולאחר מכן בגלוי, ואם אינו שב, לא ימחה בו עוד, ולכן כתוב הוכח תוכיח, בתחילה תוכיח בסתר, ולאחר מכן תוכיח אותו כאשר הוא עם חבריו, ואם הוא אינו שומע תוכיח אותו בגלוי, ועל זה כתוב את אמתך, ולכן כתוב מבחילה הוכח, ורק לאחר מכן תוכיח, שהוא בלשון ציוו תקיף.

עוד יש לדרוש הוכח, מתי? כאשר הוא אדם שאינו מתבייש שמוכיחים אותו, אמנם כאשר הוא יתבייש, אין להוכיח אותו כלל אפי' בסתר, אלא יש לו לומר לעצמו על יד חברו, באמת אסור לעשות את הדבר הזה, דהיינו שיוכיח אותו בדרך רמוז, ואותו אדם יזכר בחטאו וישוב לה'.

עוד יש לפרש ולא תישא עליו חטא, שכשאדם הגיע לזמן שהוא מוכיח את חברו בגלוי, אין לו להזכיר את החטא שהוא עבר, אלא רק יאמר לו שהוא חטא ויש לו לתקן את מעשיו, שה' מרחם על כבוד אדם אפי' שהוא רשע.

ספר ויקרא פרשת אמור דף פח/ב

פקודא דא לסדרא כהנא בכל יומא בוצינין בבי מקדשא והא אוקימנא ברזא דמנורה. ואיהו רזא כגוונא דלעילא בגין דנהירו

עלאה במשח רבו נחית על רישא דכהנא בקדמיתא לבתר איהו אדליק ואנהיר כל בוצינין דכתיב כשמן הטוב על הראש וגו' וכתיב כי שמן משחת אלקיו עליו וגו' וע"ד אתייהיב רשו לכהנא בלחודוי לסדרא בוצינין ולאדלקא להון בכל יומא תרין זמנין לקבל נהירו דיחודא תרין זמנין קרבנא בכל יומא תרין נהרין בוצינין בכלא עילא ותתא [פר ויקרא פרשת אמור דף פט/א] למחדו חדו ולאשתכחא חדו בכל סטרין באדלקותא דבוצינין דהא תרין אלין על ידא דכהנא לאשתכחא חידו בכל סטרין ואלין אינון אדלקותא דבוצינין וקטרת והא אוקימנא שמן וקטרת ישמח לב. ע"כ.

סידור המנורה

יש מצווה לכהן לסדר בכל יום, את הנרות בבית המקדש, ואת סוד המנורה כבר אמרנו. וועניין ההלדקה הוא סוד כעין מעלה, משום שהאור העליון הוא מושפע על ראש הכהן בתחילה, וממנו כולם מוארים, ולכן הוא מדליק את הנרות במקדש, שהכהן הוא משפיע לכל העם, ולכן כתוב כי שמן משחת אלקיו עליו, ולכן רק לכהן ניתנה רשות לסדר ולהדליק את הנרות במקדש, בכל יום ב' פעמים כנגד היחוד העליון, שהרי הדלקת הנר היא יחוד האור עם השמן, כמו ה' עם השכינה, ולכן גם מקריבים בכל יום ב' פעמים קורבנות במקדש, בכדי שתהיה שמחת למעלה ולמטה, שוב' אלו נעשים ע"י הכהן בכדי שתהיה שמחה לכולם, וזה עניין הדלקת הנרות והקטורת, ולכן כתוב שמן וקטורת ישמח לב.

ספר ויקרא פרשת אמור דף פט/ב

כי אם בתולה מעמיו יקח אשה. פתח רעיא מהימנא ואמר פקודא דא למיסב כהנא רבא בתולתא זה"ד אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח כי אם בתולה מעמיו יקח אשה. ואמאי בעינן דלא יסב אלא בתולתא בלא פגימו. אלא אתתא איהי כוס דברכה טעמו פגמו [ספר ויקרא פרשת אמור דף

צ/א] וכהנא דקריב קרבנא קדם יי' בעי דלהוי איהו שלים בלא פגימו שלים באברוי. בלא פגימו. דמומין פסלין בכהניא. שלים בגופיה שלים בנוקביה לקיימא ביה כלך יפה רעיתי ומום אין בך דקרנא מנחה איהו וצריכין ישראל למשלח מנחתא דלהון למלכא בגבר (בגוף) שלים. דאינון בהפוכא דסטרא אחרא דהא ביד איש עתי פגים הוו שלחין ליה דורונא דכתיב גורל אחד ליי' וגורל אחד לעזאזל דאלהים אחרים כלהו פגימין מסטרא דצפון והכי רובא דבתי עכו"ם הם פגימין בנוקבא דילהון חורבא לילית פגימותא וכו' איהו. ו' מלא י"ה ואיהו בסדורא דא. הי"ו. ה' בתראה כוס מלא ברכת ה' מסטרא דימינא ומסטרא דגבורה דאיהו דינא שכינתא אתקריאת הוי"ה הה"ד הנה י"ד ידו"ד הוי"ה במקנך אשר בשדה. קם ר"מ ואשתטח קמיה ואמר זכאה חולקי דמארי דמטרוניתא אינהו בעזרי. ע"כ:

מצוות בתולה לכהן גדול

כתוב בתורה כי אם בתולה מעמיו יקח אשה. פתח מרע"ה ואמר יש מצווה לכהן הגדול לישא בתולה, ולכן כתוב אלמה גרושה זונה וחללה את אלה לא יקח כי אם בתולה מעמיו יקח אישה. ולמה יש צריכים אנחנו שכהן לא ישא אלא בתולה שאין בה פגם משום שנבעלה, משום שהאישה היא כמו כוס של ברכה אשר נאמר בה שאם טעמו מהכוס היא פגומה והיא אינה ראויה לברכה אלא בדיעבד, וכהן שהוא עובד לפני ה', צריך שהוא יהיה שלם, ולא פגום. ומשום שמומין פוסלים בכהנים, יש לכהן לשאת אישה כשרה, משום שאיש ואישה הם גוף אחד שלם, שכל אחד מהם הוא פלגא דגופא, ולכן כאשר בה יש מום, חלילה גם בו יש מום, אלא אשת הכהן צריכה להיות, כולך יפה רעייתי ומום אין בה.

משום שהקרובן שישראל מקריבים הוא מנחה לפני המלך, ולכן צריך לשלוח את הדורון למלך, באיש שאינו בעל מום. הפך מן הסיטרא אחרא, שהרי את השעיר לעזאל שולחים ע"י איש עיתי, שהוא פגום, שהטומאה היא פגומה משום שהיא מצד הצפון שהוא צד הדין, ורוב העובדי כוכבים הם נשואים לאישה פגומה אשר היא מנאפת.

שם התפארת אות ו' של שם הויה, אשר הוא מקבל שפע משם י' ה' שהם החכמה והבינה, וסדר השפע שלו הוא כך היו, דהיינו שהבינה שולטת כביכול על החכמה, וזה אומר שהשפע שלו מעט עם דין, שהרי בכל מקום שהאישה היא מכוח הדין שולטת על הזכר, הוי אומר שהשפע שהוא שפע של דין, וה' אחרונה של שם הויה, היא השכינה, שהיא הכוס שמתמלית מברכת ה', מצד ימין ומצד שמאל, שהם החסד והגבורה. ומה שאמרנו ששם התפארת הוא הוי, הוא כמו שכתוב הנה יד י-ה-ו-ה הויה במקנך אשר בשדה, שהויה הוא שם הויה בהיפוך האותיות המורה על דין.

קם מרע"ה ונפל על פניו לפני רשב"י, ואמר אשרי חלקי שבעלי השכינה, הם בעזרי.

ספר ויקרא פרשת אמור דף צב/ב

ושמרתם מצותי ועשיתם אותם וגו'. פקודין דמארי עלמא הא תנינן דכתיב ושמרתם מצותי ועשיתם אותם אי נטורי קא בעינן עובידא למה.

מצווה לשמור את המצוות

כתוב בתורה ושמרתם ועשיתם אותם. מצוות הבורא עולם, הרי למדנו שכתוב ושמרתם מצותי ועשיתם אותם, אם יש לשמור את מצוות ה' דהיינו לקיים את המצוות הלא תעשה, מדוע יש לעשות מצוות עשה שהם כנגד הכוח הזכרי שהוא זכור, והרי כאן כתוב שיש רק לשמור דהיינו כנגד שמור? ועוד שכל מצוות התורה הם בב' בחינות, זכור - ושמור, זכור כנגד הכוח הזכרי שהוא מידת התפארת, ושמור כנגד הכוח הנקבי שהיא השכינה, וב' אלו הם כלל אחד שהמה מאוחד כאיש ואישה, ואם השמור הוא מצד השכינה, מדוע כתוב על כל המצוות גם של הזכור, ושמרתם את כל מצותי, אלא באמת כולם כלולים בפסוק זה, ושמרתם הוא כנגד השכינה שמור, ועשיתם הוא כנגד זכור, שהם כלל אחד, שזכיר היא העשייה וההשפעה, שמי שעושה מעשה למטה הוא מעורר את השפע הזה מלמעלה. מצוות התורה הם תרי"ג מצוות שהם כלל אחד, שיש מהם זכר ויש מהם נקבה, אמנם כולם מאוחדים ביוחד אחד, כאיש ואישה.

ספר ויקרא פרשת אמור דף צג/א

ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל וגו'. פקודא דא לקדשא ליה בכל יומא לסלקא קדושתיה מתתא לעילא כמה דאיהו קדישא לעילא עד דסליק קדושתיה לאבהן ובנין, ורזא דא ונקדשתי בתוך בני ישראל עילא ותתא. עילא בתלת דרגין. לתתא בתלת דרגין. קדושה הא אוקימנא בכמה דוכתי אבל כמה דאית קדושה לעילא על כלא הכי אית קדושה באמצעיתא קדושה לתתא. וכלא ברזא דלתתא (ס"א בתלתא). קדושא דלעילא לעילא ברזא חדא. קדושה באמצעיתא ולתתא בתלת דרגין דאינון חד. קדוש איהו סטר עלאה דאשתכח ראשיתא לכל דרגין ואע"ג דאיהו סטר טמירא ואקרי קדש מתמן אתפשט פשיטו דנהיר בחד שבילא דקיקא טמירא גו אמצעיתא כיון דאתנהיר גו אמצעיתא כדין אתרשים חד ו' דנהיר גו האי קדש. ואקרי קדוש. מהאי נהירו אתפשט פשיטו לתתא סופא דכל דרגין. כיון דאתנהיר בסופא כדין אתרשים בנהירו חד ה' ואקרי קדושה והא אוקימנא ומה דאקרי קדוש קדוש דהא קדש מבעי ליה רזא דראשיתא (ס"א דאיהו ראשיתא) דכלא. הואיל ומתמן אשתכח ואי הכי אמאי אקרי לעילא קדוש דהא תמן ו' לא אשתכח. אלא רזא הכי הוא ודאי וישראל מקדשי לתתא כגוונא דמלאכי עלאי לעילא דכתיב בהו וקרא זה אל זה ואמר קדוש. וכיון דישראל קא מקדשי סלקי מתתא לעילא יקרא עלאה עד דאסתלק ו' רזא דשמים עלאין לעילא. כיון דאינון שמים אסתלקו לעילא נהיר ההוא קדש בהו וכדין אקרי לעילא קדוש. ולבתר נהיר ההוא נהירו עלאה על כרסייא דאיהו שמים. ואינון שמים תייבין לדוכתייהו ומתיישבו ביה בההוא נהירו וכדין אקרי קדוש. לבתר נחית ההוא נהירו עד דנטיל כלא חד צדיק עלאה דרגא יקרא לקדשא כלא לתתא. כיון דאיהו נטיל כלא כדין

אקרי קדוש. ודא איהו רזא דכלא. ומאן דשוי רעותיה בהאי שפיר קא עביד ומאן דשוי רעותיה בתלת דרגין דאבהן בכללא חדא ליחדא לון גו קדושתא דא. אי לא יכיל לשואה רעותיה יתיר שפיר קא עביד. וכלא לנחתא מגו קדושתא דלעילא לתתא לקדשא כל חד גרמיה האי קדושה ולנטרא ליה למפרש פרישו דקדושתא על גביה ורזא דא ונקדשתי בתוך בני ישראל בקדמיתא ולבתר אני יי' מקדשכם. באן אתר יקדש ב"נ גרמיה גו קדושתא דא לאכללא גרמיה בה. כד מטי ב"נ לשמא קדישא יי' צבקות. ורזא דא אני יי' מקדשכם דא אשכחנא ברזא דספרי קדמאי ואנן לא עבדינן הכי אלא לבתר יי' צבקות בלחודוי. ולבתר כד מטי ב"נ מלא כל הארץ כבודו כדין יכלול גרמיה בההוא קדושה לאתקדשא לתתא גו ההוא כבוד דלתתא ורזא דא ונקדש בכבודי ולבתר יעביד ארח פרט לאתקדשא כלא כמה דאנן עבדין. לעמתם דמלאכי עלאי דאמרי ברוך כבוד יי' ממקומו דא כבוד עלאה. ולבתר ימלוך יי' לעולם וכו' דא כבוד דלתתא. ובספרא דרבי ייסא סבא קדוש קדוש קדוש וכו'. דא היא קדושה לאתקדשא תורה שבכתב בכללא חדא. ולבתר לעמתם ברוך כבוד יי' אלין נביאים ולבתר ימלוך יי' לעולם רזא דא אנן צריכין בקדושתא דא לאשתכחא תמן קדושה וברכה ומלכות לאשתכחא כלא כחדא. קדושה כמה דאתמר קדוש. ברכה ברוך כבוד יי' ממקומו מלכות ימלוך יי' לעולם וע"ד כלא אנן צריכין לאשלמא וע"ד יכוון ב"נ וישוי רעותיה בכל יומא ע"כ

אמירת קדושה בכל יום

כתוב בתורה ולא תחללו את שם קודשי, ונקדשתי בתוך בני ישראל. יש מצוה לקדש את ה' בכל, יום, ולעלות את קדושתו מלמטה למעלה, עד שיתקדשו מידות החסד גבורה תפארת ונצח הוד יסוד, שהם האבות והבנים העליונים, ועל זה נאמר ונקדשתי בתוך בני ישראל, בני ישראל למעלה ובני ישראל למטה.

למעלה ה' בקדושה בג' בחינות, שהם חכמה בינה ודעת, וכן למטה צריך ה' להיות קדוש בג' בחינות שהם חסד גבורה תפארת. וכמו שיש קדושה למעלה שהיא מידת החסד אשר שורה במידת הכתר, כן צריך שתהיה קדושה באמצע שהיא מידת הרחמים, ולמטה שהיא המלכות שהיא מידת הדין, והכל בצד הקדושה בבחינת שלוש, חסד דין ורחמים. הקדושה אשר במידת הכתר אשר יש בה חכמה בינה ודעת, הם ממש אחד שיש בו ג' בחינות, אמנם הקדושה שיש בחסד גבורה תפארת, או בנצח הוד יסוד, הם ג' שנעשים אחד.

והנה בקדושה אומרים קדוש קדוש, והקדוש היא מידת החכמה שממנה נעשה הכול, כמו שכתוב כולם בחכמה עשית, ואפי' ששם מידת החכמה הוא קדש ולא קדוש, מ"מ משום שאור החכמה יורד למידת התפארת ששמה ו', לכן הו' של התפארת מצטרפת עם אור החכמה שנקרא קדוש, ונעשה קדוש, ומאור זה מושפע שפע לשכינה שהיא סוף המידות של עולם האצילות, וכיון שהשכינה קיבלה את האור הזה, ושמה של השכינה הוא ה', לכן נעשה מקדוש קדושה.

וחזור ואומר שבאמת היה צריך לומר קדש ולא קדוש, ומדוע אומרים קדוש, אלא משום שעם ישראל מקדשים את ה' כמו שהמלאכים מקדשים אותו, ומשום שעם ישראל מעלה את מידת התפארת ששמה שמים, למידת החכמה, ושמה של מידת התפארת הוא ו', לכן הקדש שבחכמה נעשה לקדוש. ולאחר מכן יורד האור מהחכמה למידת התפארת וזה הקדוש השני שאומרים, ואח"כ יורד האור למידת היסוד ששמה גם ו', ולכן זה הקדוש השלישי שאומרים. ומי שמכיון את הכוונה הזאת יפה עד מאוד הוא עושה, ואם קשה לו לכיון את הכוונה הזאת, לפחות יכון שהוא משפיע שפע לג' מידות של ג' האבות החסד הגבורה ותפארת.

ויש לכל אחד לכיון שהוא בעצמו מתקדש מהשפע הזה, וזה מה שכתוב ונקדשתי בתוך בני ישראל, שבתחילה יש לקדש את המידות של האצילות שה' שורה בהם, ואח"כ כי אני מקדשכם, שאח"כ ה' משפיע עלינו משפע הקדוש הזאת. והיכן יכיון האדם לקבל קדושה לעצמו, יש אומרים שה' צבאות, אמנם אנחנו לא סוברים כן, אלא במלא כל הארץ כבודו יש לאדם לכיון לקבל קדושה, שמלא כל הארץ כבודו, היא השכינה, וכשהיא מקבלת את השפע יש לנו לקבל עימה את השפע, אמנם ה' צבאות הם נצח והוד שמשכנם בעליונים ולא עימנו כמו השכינה, ועל זה נאמר ונקדש בכבודי.

לאחר מכן יש לו להמשיך את הקדושה כמו שאנחנו כל יום עושים, והנה ההמשך הוא לעומתם משבחים, לעומתם של המלאכים העליונים, ואז הם אומרים ברוך כבוד ה' ממקומו, שזה שפע שמגיע מהכבוד העליון שהיא מידת הבינה, לשכינה שהיא הכבוד התחתון. ולאחר מכן יש לומר ימלוך ה' לעולם, שאז יש להשפיע ממידת הדעת לשכינה כמובא בהאריז"ל.

ובספרו של רב ייסא סבא, מבואר שקדוש קדוש, הוא שפע לתורה שבכתב שהיא מידת התפארת, וברוך כבוד הוא שפע לנביאים שהם נצח והוד, וימלוך ה', הוא שפע לנו ולשכינה. וסוד הדבר שיש להמשיך קדושה, וזה בקדוש, וברכה וזה בברוך, ומלכות וזה בימלוך, וזה צריך האדם לכיין בכל יום ברצון הלב.

ספר ויקרא פרשת אמור דף צז/א

והניף את העומר וגו'. פקודא דא לקרבא קרבן העומר קרבנא דא כלא איהו בדבקותא עילא ותתא מטרוניתא ובנהא כחדא אזלין. עמר דא מקרבין ישראל בדכיותא דלהון וההוא קרבנא איהו מן שעורים ודא אתקריב למיעל רחימו בין אתתא ובעלה. אשת זנונים אתרחקת גרמה מבינייהו דלא יכילת למיקם על גבה. אשת חיל קריבת גרמה לקרבא לגבי כהנא רבא ודאי טהורה היא ונקתה ונורעה זרע ואוסיפת חילא ורחימו לגבי בעלה. אשת זנונים ערקת מן מקדשא דלא למקרב לגביה דאלמל' בההוא זמנא דאשת חיל אבדיקת גרמה איהי אתקריבת לגבה אתאבידת מעלמא וע"ד לא בעיא לקרבא למקדשא וערקת מניה ואשתארו ישראל זכאין בלא ערבוביא אחרא לגבי רזא דמהימנותא רזא דסתרא דא תרתין אחתן. וכד ארחת דא לגבי דא בבדיקו דילה צבתה בטנה ונפלה ירכה דהא בדיקו דאשת חיל סמא דמותא לאשת זנונים. ודא איהו עיטא דיהב קב"ה לבנוי לקרבא קרבנא דא בגין אשת חיל דתערוק אשת זנונים מינה. ואשתארו ישראל

בלא ערבוביא אחרא זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי
ע"כ:

קרבן העומר

כתוב בתורה והניף את העומר. מצוה של קרבן העומר היא כוללת את כולם את השכינה ואת בניה כאחד. קרבן העומר את נקרב בטהרה משום שהוא מטהר את השכינה לבעלה, וקרבן זה מגיע מן השעורים שהוא מאכל בהמה משום שזונה עשתה מעשה בהמה כמובא בגמ' בסוטה, והטעם? שהנה לגבי סוטה נאמר בתורה שיש לה להביא קרבן שעורים, ואם זיתנה השעורים ימיתו אותו, ואם לאו הנה יוסיפו לה חיים, והשכינה שהיא טהורה לבעלה, לכן מנחה זו רק מראה את האהבה שלה עם בעלה ולכן היא זוכה לברכת התורה ונקתה ונזרעה זרע, אמנם אישתו של היצר הרע ששמה [אין לומר בפה, משום הטומאה] "לילית", מחפדת מקרבן זה, משום שהיא תמיד מזנה מבעלה, ולכן היא לא רוצה להכניס למקדש להיבדק, ואז עם ישראל זכים ונקיים ללא יצר הרע, וקרבן הזה הוא חיים לשכינה ומיתה לטומאה, שהיא אשת זנונים וכל דברי שלמה המלך ע"ה במשלי מדברים על אשת זנונים זו, ולכן נתן ה' עיצה לעמו ישראל להקריב את הקרבן הזה, בכדי שתסור אשת הזנונים מעם ישראל, ואז ישראל ישארו זכים ונקיים.

וספרתם לכם ממחרת השבת וגו'. פקודא דא לספור ספירת העמר הא אוקימנא. ורוא דא ישראל אע"ג דאתדכו למעבד פסחא ונפקו ממסאבו לא הוו שלמין ודכיין כדקא חזי. וע"ד לאו הלל גמור ביומי דפסח דעד כען לא אשתלימו כדקא יאות. כאתתא דנפקא ממסאבו. וכיון דנפקא מתמן ולהלאה וספרה לה. אוף הכא ישראל כד נפקו ממצרים נפקו

ספר ויקרא פרשת אמור דף צז/ב

ממסאבו ועבדו פסח למיכל בפתורא דאבוהון מתמן ולהלאה יעבדון חשבנא למקרב אתתא לבעלה לאתחברא בהדיה ואינון נ' יומין דדכיו לאעלא לרוא דעלמא דאתי

ולקבלא אורייתא ולמקרב אתתא לבעלה ובגין דאלין יומין ימין דעלמא דדוכרא לא אתמסר חושבנא דא אלא לגברי בלחודייהו. וע"ד חושבנא דא בעמידה איהו ומלין דעלמא תתאה בישיבה ולא בעמידה ורזא דא צלותא דעמידה וצלותא מיושב ואלין חמשין מ"ט אינון כלל אנפי אורייתא דהא ביומא דנ' איהו רזא דאורייתא ממס. ואלין אינון חמשין יומין דביה שמטה ויובלא. ואי תימא חמשין מ"ט אינון. חד טמירא איהו ועלמא אסתמיך עליה. ובהווא יומא דחמשין אתגליא טמירא ואתכסיא (נ"א ואשתכח) ביה. כמלכא דאתי לבי שושביניה ואשתכח תמן אוף הכא יומא דחמשין והא אוקימנא רזא דא:

ספירת העומר

וספרתם לכם ממחרת השבת. אפי' שעם ישראל היה טהור בעת עשיית ואכילת קרבן הפסח, מ"מ הוא לא היה שלם כראוי, כמו אישה שהיא נטהרת מראיית הדם, ולאחר מכן היא סופרת ז' נקיים, וכן ישראל בתחילה הם אכלו בשולחן אביהם בחג הפסח, אמנם מיום הפסח, הם ספרו נ' יום, בכדי להיטהר, ואז תוכל השכינה בחג השבועות לעלות לזיווג עם המלך הקדוש, ומשום שהימים שמשפיעים לשכינה, הם ממידת התפארת שהיא בעלה של השכינה, לכן רק על הזכר יש מצווה לספור את ספירת העומר, ויש לספור את הספירה בעמידה, שהזכר הוא עומד ומשפיע והנקבה יושבת ומקבלת, וזה עניין שיש חלקים בתפילה שיושבים משום שהם כנגד השכינה, ויש חלקים שעומדים משום שהם כנגד התפארת. ואלו הנ' יום, הם מ"ט ימים שהם הפנים שנראים מהתורה, ויום הנ', הוא עצם התורה. ומ"ט יום אלו, הם ז' שמיטות ויובל, והשנה החמישים היא השנה שמתגלה בה, הנסתר מכל, שהרי אור האין סוף שורה בתורה הקדושה.

פקודא לב לקרבא קרבן העומר וכו' ע"א.

פקודא בתר דא למעבד חג שבועות דכתיב ועשית חג שבועות ליי' אלקיך. שבועות על דעאלו ישראל לרזא דחמשין יומין דדינין שבעה שבועות ובקרבנא דעמר אתבטל יצר הרע דערקת מאשת חיל. וכד תמן לא אתקריב מתדבקין ישראל בקב"ה ואתבטל מעילא ומתתא ובג"כ אקרי בגוונא דא עצרת דאית ביה בטול יצר הרע וע"ד לא כתיב ביה חטאת כשאר זמנין דכתיב בהו חטאת (ליי') וכדין כל נהורין אתכנשו לאשת חיל ובג"כ עצרת שבועות ולא כתיב כמה אינון אלא בכל אתר דאתמר סתם שמא גרים דאינון מן שבע. וכתיב ז' שבועות תספר לך אמאי כתיב שבועות בלחודוי אלא הכי אצטריך שבועות סתם לאכללא עילא ותתא דהא בכל אתר דאלין מתערי אלין אוף הכי מתערי עמהון. עד לא הוה שלמה לא הוה אתגליין כיון דאתא שלמה עבד מנייהו פרט דכתיב שבעת ימים ושבעת ימים דא איהו פרט. בזמנא אחרא בכלל שבועות סתם. ולא אצטריך לב"נ אחרא למעבד מנהון פרט בר שלמה בגין דאינון שבעת יומין דלתתא לא נהירו בשלימו עד דאתא שלמה וכדין קיימא סיהרא באשלמותא באינון שבעת יומין. והכא חג שבועות סתם בגין דאתכללו תתאי בעלאי ולא אנהירו כיומא דשלמה:

ספירת השבועות

כתוב בתורה ועשית חג שבועות לה' אלוקיך. שבועות נקרא על שם שיראל עלו בשבעה שבועות אלו, לחמישים שערי בינה. ובקרבן העומר התבטל היתצר הרע, משום שזוגתו ברחא מן השכינה כמובאר לעיל בקרבן העומר.

וכאשר אין יצר הרע, עם ישראל קרבים לה', ולכן יום זה נקרא עצרת, שיצר הרע, עצר ממלאכתו, ולכן אין צריך להקריב ביום זה חטאת לה', בכדי לכפר על מיעוט לבנה, אשר גרם את כל הטומאה שבעולם.

ואז כל האורות משפיעים לשכינה, והאורות האלו נקראים שבועות, ולא כתוב כמה שבועות הם, משום שעצם שם שבועות הוא מעיד על

חרוץ הנאמן

שבעה שבועות. ושואל והרי כתוב במקום אחר ז' שבועות תספר לך, ומדוע כאן לא כתוב כמה שבועות, אלא הביאור משום שרצה לכלול בין שבועות של מעלה ובין של מטה, בין של השכינה ובין של התפארת.

עד שלא הגיע שלמה המלך ע"ה שעשה תיקון גדול לשכינה, לא היו המידות מתגלות בפרטות, אלא בכללות, היה בהם שבועות ולא ימים, אמנם כשהגיע שלמה המלך ע"ה, כתוב שהוא עשה משתה שבעת ימים ושבעת ימים, שהתגלו כאן הימים שהם פרטים.

אמנם כאן התורה כתבה בזמן המדבר שבועות, משום שלא האירו המידות של השכינה היטיב, אלא היא נכללה במידת התפארת, אמנם שפע בה עצמה לא היה כל כך, עד שהגיע שלמה המלך ע"ה.

פקודא בתר

ספר ויקרא פרשת אמור דף צח/א

דא לקרבא שתי הלחם. הא אוקימנא שתי הלחם תרתי שכינתי עילא ותתא ואתחברן כחדא לגביהון תרין נהמי בשבת מזונא דחד תרין דעילא ותתא ועל דא כתיב שני העמר לאחד. לאחד ודאי לאתייחדא באתר חד. לההוא דאקרי אחד. ומאן איהו. הקול קול יעקב דאיהו ירית עילא ותתא. תרין נהמי כחדא ובגין דשבת איהו רזא דעילא ותתא וכלא איהו שבת (אתקריבו) תרין נהמי. ע"כ:

הקרבת שתי הלחם

יש מצוה להקריב שתי הלחם, כנגד השכינה והבינה, שהם נעשים כאדם, ולכן גם בשבת בוצעים על ב' פרוסות. והשכינה והבינה מתיחדים במקום אחד, והוא מידת התפארת, שיעקב אבינו היה מרכבה עליה, ועליה נאמר והקול קול יעקב, שיש כאן ב' קולות כנגד ב' שכינות שעימו, ומשום שבשבת יש שפע מכל המידות, לכל יש לאכול בב' ככירות. וזה מה

שכתוב בתורה שני העומר לאחד, שהשכינה והבינה מתאחדים במידת התפארת.

פקודא בתר דא להסדיר לחם ולבונה להקריב עומר דכתיב ועשיתם ביום הניפכם את העומר כבש תמים לעולה וכן בשבועות להקריב שתי הלחם והכי בכל יומין טבין להקריב קרבן דמוספין אלא ודאי בכל יומא דמועדייא צריך לקרבא קרבנא דיליה צריך לקרבא עליה תוספת דאית ליה כגון תוספת כתובתא ומתנתא דאוסף חתן לכלה ושבת מלכתא דאיהי כלה בשבתות ובכל יומין טבין צריכה תוספת דאינון מוספין דקרבנין ומתנתא דאינון מתנות כהונה. ובשבועות דאיהו מתן תורה דאתייהבו תרין לוחין דאורייתא מסטרא דאילנא דחיי צריך לקרבא לגבייהו שתי הלחם דאינון ה"ה (דתרין יומין דשבועות אינון י"ו צריך לקרבא לגבייהו שתי הלחם מאינון ה"ה) דהא איהו נהמא דאורייתא דאתמר ביה לכו לחמו בלחמי ה"ה מן המוציא לחם מן הארץ. והאי איהו מאכל אדם דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א. זאת התורה אדם. אדם כי יקריב מכם קרבן ליי. עומר שעורין מאכל בעירן דאינון חיות הקדש דמנהון צריך לקרבא הה"ד מן הבהמה אלים מנגחים במתניתין באלין פשטין. מן הבקר פרים מנגחים במתניתין בתוקפא יתיר ומן הצאן שאר עמא. קרבנא דלהון צלותין ועלייהו אתמר ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם. דמארי קבלה ומארי מדות אינון מסטר דאילנא דחייא. שאר עמא מסטרא דאילנא דטוב ורע אסור והתר ובגין דא מן הבהמה מאכל

ספר ויקרא פרשת אמור דף צח/ב

דלהון עמר לחם שעורים וימד שש שעורים וישת עליה אורייתא דבעל פה דשית סדרי משנה. אבל אלין דאילנא דחיי דאינון אדם דאורייתא דלהון נהמא דקב"ה הה"ד לכו לחמו בלחמי והיינו שתי הלחם. חדו כלהו תנאין ואמוראין ואמרו מאן קאים קמי סיני. ע"כ:

קרבן העומר ושתי הלחם

יש מצווה להביא לחם לבונה, וקרבן העומר, כמו שכתוב בתורה ועשיתם ביום הניפכם, את העומר כבש תמים לעולה, וכן בחג השבועות יש מצווה להקריב שתי הלחם, וכן בכל חג יש מצווה להביא את הקרבן מוסף שלו, משום שבכל חג יש תוספת קדושה, כמו שאצל האישה בכתובתה יש תוספת כתובה, ומתנות שמוסיף לה החתן, והשבת היא הכלה של ה', ובשבתות ובימים טובים היא צריכה תוספת, שהם קורבנות מוסף, וכן יש לה מתנה שהם המתנות כהונה, שהכהנים זוכים משולחנו של מקום, ואפי' שהם מתנות כהונה, מ"מ הם מתנה לה'. ובחג השבועות שהוא חג מתן תורה, יש להבין שתי הלחם, שהם כנגד השכינה והבינה, ששם ה', שהלחם הוא רומז על התורה שנאמר בה לכו לחמו בלחמי, וה' של השכינה והבינה הוא כנגד ה' של המוציא לחם. והלחם הוא מאכל אדם, שהאדם הוא בגמט' כשם הויה כזה [אין לומר בפה] יוד הא ואו הא.

והתורה שהיא נקראת לחם, היא מיוחסת לאדם, כמו שכתוב זאת התורה אדם וגו', וכן כתוב אדם כי יקריב מכם, ואחד הקרבנות הוא הלחם. אמנם העומר של תחילת ספירת העומר, הוא מאכל בהמה, שהם המלאכים וחיות הקודש, ולכן צריך להקריב דבר בבחינתם שהם בבחינת בהמה, וכן התנאים שהם פרים המנגחים במשנה בתוקף גדול, הם גם נקראים בהמות, אמנם שאר העם נקרא צאן, וזה מה שכתוב ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם. אמנם בעלי הקבלה ואלו שמרכבה למידות העליונות, המה מושרשים בעץ החיים, אמנם שאר העם המה מושרשים בעץ החיים, ולכן במשנה שהם לומדים יש אסור ומותר, משום שהם כבהמות [אין הכוונה חלילה לבזות את לומדי הפשט שהרי גם המלאכים נקראים כבהמות, אלא הכוונה שהם עדיין לא בדרגת אדם שהוא בעולם האצילות, אלא רק בדרגת בהמה שהיא מושרשת בעולם הבריאה, שהוא גבוה מאוד, אמנם לא כמו עולם האצילות]. ומשום כך מאכלם הוא מאכל שבהמה מן השעורים, וזה מה שכתוב וימד שש שעורים, וישת עליה, שהיא התורה שבעל פה, שיש בה שש סדרי משנה, אמנם בעלי הקבלה

שנקראים אדם, התורה שלהם היא בבחינת לחם מן החיטים, שהם השני הלחם של שבועות. שמחו כל התנאים והאמוראים, ואמרו מי יכול לעמוד לפני מרע"ה שנקרא סיני, כנגד הר סיני שבו ניתנה התורה.

שייך כאן פקודא לשרוף קדשים הנדפס בדף לג א בחדש השביעי באחד לחדש וגו'

פקודא דא לתקוע שופר בראש השנה דהוא יומא דדינא כמה דאוקימנא והא אוקמוה דכתיב תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו והא אתמר. דהאי איהו יומא דסיהרא אתכסי ביה וקאים עלמא בדינא. בגין דההוא מקטרגא חפי וכסי ואנעל פתחא על מלכא אתר דדינא שריא למתבע דינא על עלמא. ואי תימא איך אתיהיב ליה רשו לההוא מקטרגא לחפאה ולמתבע דינא, אלא ודאי בידא דהאי מקטרגא שוי קב"ה למתבע דינא על כל עלמא ושוי ליה יומא ידיעא למתבע קמיה כל דינין דעלמא דהא קב"ה עביד ליה ושוי ליה קמיה. למהוי דחילו דקב"ה סלקא ושריא על כלא. ורזא דא והאלקים עשה שייראו מלפניו מאי עשה עשה להאי מקטרגא ואתקין ליה קמיה למהוי סייפא שנא על כל עלמא וכל דא

ספר ויקרא פרשת אמור דף צט/א

בגין דידחלון מקמי קב"ה כלא ודא איהו סנטירא דתבע חובי בני נשא ותבע דינא ותפיס בני נשא וקטיל לון ואלקי לון כלא כמה דנפיק מן דינא. כגוונא דההוא ממונה ב"ד דלתתא דאתיהיב ליה רשו לאדכרא קמי בי דינא פלוני עבר כך. ופלוני עבר על כך. ולמתבע עלייהו דינא. ותנן רשו אתיהיב לההוא ממונה ב"ד לאנעלא על בי דינא פתחא עד דיגזרון

דינא על כל מה דאיהו תבע ולית רשו לבית דין לדחייא ליה. בגין כי אני אוהב משפט ואיהו בעי דעלמא יתקיים בדינא ולמנדע דאית דין ואית דיינן. כהאי גוונא שוי קב"ה קמיה להאי דאיהו תבע דינא קמי מלכא על כל בני עלמא. ובהאי יומא אתייהיב ליה רשו לכסאה פתחא דמלכא וסיהרא אתחפיא לגו עד דיתגזר דינא על כל בני עלמא. ואע"ג דכלא אתגלי קמי קב"ה? לא בעי אלא בדינא. כלא כגוונא חדא עילא ותתא אתקין כרסייא דדינא בהאי יומא וסנטירא אתא ותבע דינא על כל עובדי בני עלמא כל חד וחד כפום ארחוי וכפום מה דעבד. וסהדין אתיין וסהדי על כל עובדי בני עלמא ואלין אינון עיני יי' דאינון משטטי בכל עלמא וכמה אינון עיני יי' דלית לון חושבנא דקא אזלי ומשטטי בכל עלמא וחמאן כל עובדי בני עלמא. ווי לאינון דלא משגיחין ולא מסתכלין בעובדיהון דהא לגבייהו קיימין אלין סהדי מלכא ומשגיחין וחמאן כל מה דאינון עבדין וקאמרי דהא אינון סלקי וסהדי קמי מלכא והאי סנטירא קאים קמי מלכא ותבע דינא פלוני עבר דינא פלוני עבד כך. והא הכא סהדי. ועד דקב"ה לא שאיל לון לית לון רשו לסהדא. כדין אינון סהדי סהדותא. וכלא אכתיב קמי מלכא בפתקא. בבי מלכא אית חד היכלא היכלא דא מליא אשא חוורא והאי אשא מתגלגלא בפלקא ולהיט שביבן והאי לא פסיק לעלמין. לגו האי היכלא אית היכלא אוחרא מליא אשא אוכמא דלא פסיק לעלמין תרין סופרין קיימין תדיר קמי מלכא. בשעתא דדינא סהדין כל סהדי קמי מלכא. אינון סהדין (נ"א סופרין) נטלין

ספר ויקרא פרשת אמור דף צט/ב

מההוא פלקא דאשא חוורא וכתבי עליה בההוא אשא אוכמא. וכדין מלכא אחמיץ דינא עד זמנא ידיעא דילמא בין כך ובין כך יהדרון בתשובה. אי יהדרון פתקין נקרעין ואי לאו מלכא יתיב וכל אינון דבי זכותא קיימי קמיה. כרוזא קם וכריז

פלוני עבד כך מאן יולוף עליה זכות. אי אית מאן דיולוף עליה זכות יאות. ואי לאו הא אתמסר לסנטירא וכלא ידע קב"ה אמאי אצטריך לכל דא אלא בגין בגין דלא יהא פטרא דפומא לבני עלמא אלא לאחזאה דכלא עביד בארח קשוט וניחא קמיה מאן דאשתזיב מן דיניה. ואי תימא מנ"ל האי אתמסר לחכימין. ואפי' למאן דלא ידעי מאן דבעי לאסתכלא ישגח במה דאיהו באתגלייא וידע במה דאיהו בסתרא דהא כלא כגוונא חדא כל מה דפקיד קב"ה בארעא כלא איהו כגוונא דלעילא. יומא דר"ה איהו יומא דדינא ומלכא יתיב בכרסייא דדינא סנטירא קא אתי וחפי פתחא דמלכא ותבע דינא. ואע"ג דקב"ה רחים ליה לדינא כד"א כי אני יי' אוהב משפט נצח רחימיו דבנוי לרחימו דדינא. ובשעתא דסנטירא קם למטען מלין עליהו. פקיד למתקע בשופר בגין לאתערא רחמי מתתא לעילא בההוא שופר סלקא ההוא קלא כלילא באשא ורוחא ומיא. ואתעביד מנייהו קלא חדא ואתער קלא אחרא לעילא. כד ההוא קלא אתער מעילא ומתתא כדין כל טענות דקא טעין ההוא מקטרגא מתערבי ביומא דר"ה נפיק יצחק בלחודוי וקרי לעשו לאטעמא ליה תבשילין דכל עלמא כפום ארחוי. דהא בההיא שעתא ותכהין עיניו מראות דנפיק מניה מאן דאחשך אפי בריין ואתפרש ושכיב על ערסיה דדינא וקרי לעשו ואמר וצודה לי צידה ועשה לי מטעמים והביאה לי. ורבקה אמרה אל יעקב בנה רחימא דנפשה בנה רחימא דאתמסר לה מיומא דאתברי עלמא. ופקידת ליה לאתערא איהו באינון מטעמים דיליה. ויעקב אתער

ספר ויקרא פרשת אמור דף ק/א

מתתא מתלבש בצלותין ובעותין. והקול קול יעקב בההוא שופר דקא סליק ואתער יעקב לגביה ואתקריב בהדיה ויש לו ויאכל ואתכליל דא בדא. כיון דאתכליל בהדיה ויבא לון יין דא יין דמנטרא יין דהוא חדו דלבא רזא דעלמא דאתי כדין

וירח את ריח בגדיו צלותא דסלקין ובעותין ויברכהו. נח רוגזא וחדדי לבא וכלא איהו רחמי. כיון דאיהו אתכליל ביעקב כל אינון חיילין ותוקפין ורוגזין דהוו זמינין אתבדרו ולא אשתכחו תמן וישראל נפקין מן דינא בחדוה ובברכאן. ויהי אך יצא יצא יעקב מאת פני יצחק אביו ביומא דא בחדוה ובברכאן עלאין ועשו אחיו בא מצידו טעין טועני מעובדי דעלמא. ויעש גם הוא מטעמים חדיד לישניה למטען טענות. אתקין סהדי ויבא לאביו ויאמר יקום אבי יתער בדינוי. ויאכל כמה עובדין בישין דכל עלמא דקא אשכחנא ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד דהא לא יכיל לאתפרשא מכללא דיעקב דאיהו בחדוה. ויאמר מי איפה הוא הצד ציד בכמה צלותין ובעותין ואוכל מכל בטרם תבא ואברכהו גם ברוך יהיה. כשמוע עשו את דברי (יצחק) אביו ויצעק צעקה וגו'. דחמי דהא צידו לא הוה כלום. עד לבתר אמר ליה הנה משמני הארץ יהיה וגו'. אלין תקיפין ואכלוסין דשאר עמין ודא קשיא ליה מכלא. וישטום עשו את יעקב למיזל אבתריה ולקטרגא ליה תדיר. ויעקב אזיל באינון יומין דבין ר"ה ליום הכפורים עריק לאשתזבא מניה. תב בתיובתא שוי גרמיה בתעניתא עד דאתי ר"ה וי"ה כדין ידעי ישראל דעשו בא ועמו ארבע מאות איש כלהו מקטרגי זמינין לקטרגא לון ויירא יעקב מאד ויצר לו סגי בעלותין ובעותין ויאמר יעקב אלקי אבי אברהם ואלקי אבי וגו'. עד דנטיל עיטא ואמר כי אמר אכפרה פניו במנחה ההולכת לפני ויקח מן הבא בידו מנחה וגו' עזים מאתים ותישים עשרים וגו' גמלים וגו' כך הוא סטרא דיליה גמלים הוא נחש כמין גמל. בשעתא

ספר ויקרא פרשת אמור דף ק/ב

דפתי סמאל לאדם ארכיב על נחש כמין גמל. תנינן מאן דחמי גמל בלחמיה מיתה נקנסה עליו מלמעלה ואשתזיב מינה. וכלא חד. וכדין אהדר עשו אפטרופוסא דיעקב ויעקב

לא בעא דובשיה ועוקציה. יעבר נא אדוני לפני עבדו. כדין וישב ביום ההוא עשו לדרכו אימתי בשעת נעילה דהא אתפרש מעמא קדישא וקב"ה שביק לחוביהון וכפר עלייהו. כיון דההוא מקטרגא אזל בההוא דורונא ואתפרש מנייהו בעי קב"ה למחדי בבנוי מה כתיב ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית וגו'. על כן קרא שם המקום סכות. כיון דיתבו בסכות הא אשתויבו מן מקטרגא וקודשא בריך הוא חדי בבנוי. זכאה חולקהון בהאי עלמא ובעלמא דאתי:

ראש השנה והשופר

יש מצווה לתקוע בשופר בראש השנה, משום שהוא יום הדין, ותקיעת השופר מבלבלת את בעל הדין, וזה מה שכתוב בתהילים תקעו בחודש שפע בכסא ליום חגנו, וזה כבר נאמר בגמ' בביצה, שנתבאר שם שפסוק זה מדבר על ראש השנה, משום שהוא החג היחיד שחג בתחילת החודש, שאז הלבנה מכוסית, ואז הדין גובר בעולם. משום שמקטרג מכסה מאיתנו את אור השכינה, מפני שהוא עומד לפני לתבוע דין על בניה. ואם תאמר איך ניתן לו לכסות את אור השכינה, ולבוא לפני המלך ולקטרג על בניו? אלא ודאי שה' ציוה אותו על כך, וה' קבע לו יום מיוחד שיבוא לקטרג על עם ישראל. והטעם שה' עשה את זאת, בכדי שיהיה מוראו של ה', על כל העולם, משום שהמה יראו מיום הדין. ולכן כתב הבעש"ט שאפי' שעל פי הזוהר צריך תמיד לעבוד את ה' באהבה ויראה, אמנם ביום זה, יש יותר להקפיד על יראו, שתהיה יותר מן האהבה, אמנם ודאי שצריך גם לעבוד את ה' באהבה אפי' ביום זה. וזה מה שכתוה והאלוקים עשה שיראו מלפניו, ושואל מה עשה, שהרי הכתוב לא מפרש מה ה' עשה בכדי שיראו מלפניו? אלא ה' עשה את המקטרג הזה, להיות כחרב חדודה, על כל בני העולם, והוא הוא יצר הרע והשטן ומלאך המוות כמובא בגמ' בב"ב. כמו שאנחנו רואים שבעולם הזה התחתון ניתן למקטרג לבוא לפני הבי"ד ולתבוע דין על פלוני על מעשיו הרעים כן הוא בעולם העליון, משום שמלכות של שמים כעין מלכות של ארץ.

ולמדו שיש רשות לזקן לנעול את הדלת של בית העליון, בכדי שלא יסלקו אותו עד שהוא יגמור לומר את כל טענותיו, משום שה' אמר על עצמו כי אני אוהב משפט, שה' רוצה שהעולם יתקיים על דין אמת לאמתו, בכדי שידעו האנשים שיש דין ויש דיין, שרק כך האדם זוכר את

קונהו. ואפי' שה' יודע מי חוטא ומי לא, ומדוע הוא צריך שיבוא השטן ויאמר לו, אמנם ה' בכוונה תחילה רוצה שיהיה כך, משום שהוא רוצה שהעולם ידעו שיש דין בעולם, ויש מלאכי חבלה אשר המה רואים את מעשי האדם והמה עולם לקטרג לפני ה' על בני ישראל, ולכן צריך האדם לשמור את פיו ולעשות מעשים טובים, אמנם אם ה' היה דן את העולם, האנשים לא היו מפחדים, משום שהם היו אומרים שודאי שה' ימחל לנו, ועוד שה' קרוב, וקרוב פסול לדין.

ועד שה' לא שואל אותם, אין רשות לעדים להעיד על מעשי העם, וכאשר הוא נותן להם רשות, המה מעידים את העדות, והכל נכתב לפני המלך, ועניין הכתיבה בשמים, היא יצרת האותיות אשר יענישו או יתנו שכר לאדם זה, שהרי אם יקבעו שמגיע לו שיהיה לו בית, צריך ליצר בשבילו את אותיות ב - י - ת, וכן על זה הדרך.

וכעת מסביר מרע"ה את עניין הכתיבה בשמים - ומבאר שיש בשמים היכל שיש בו אש לבנה, ויש היכל אחר שיש בו אש שחורה, ולוקים המלאכים ניצוצות של אש לבונה וכותבים על גבי אש שחורה. ועניין האש לבנה ושחורה, הלבנה היא הכוח חיים של השכר או הדין, והשחורה היא הכלי הגשמי שיוריד את האש הלבנה הרוחנית לעולם הזה הגשמי, דהיינו שהמלאך הרוחני מתלבש בדבר גשמי בעולם הזה, בכדי להעניש או להשכיר את העולם.

ויש זמן לרשע לשוב לה', וכאשר הוא לא שב, אזי שואל ה' האם יש מישהו שיכול לדון אותו לכף זכות, ואם יש אפי' מלאך אחד מתוך אלף מלאכים רעים, שלמד עליו זכות, טוב הדבר, ואם חלילה אין, אזי ה' מוסר את הדין לבעלי הדין.

שואל מרע"ה והרי את הכל ה' יודע, ומדוע הוא שואל האם יש מי שילמד זכות, אלא ה' עושה כן, בכדי שלא יחשדו בו שהוא לא חפץ במלמדי זכות, ולכן הוא שואל, אפי' שהוא לפעמים יודע שאין מי שילמד זכות, מ"מ הוא שואל, בכדי שיראו הוא כן רוצה מלמדי זכות, ואין דבר רצוי לה', חוץ ממלמדי זכות על עמו, וכאשר אליהו קטרג על עמו כעס עליו ה', וכאשר מרע"ה לימד זכות על עמו, ה' בחר בו להיות בחיר נביאיו.

ואם תאמר מניין אנחנו יודעים את כל מה שנעשה בשמים? ועונה שדבר זה נמסר לבעלי רוח הקודש, אמנם אפי' מי שיאן לו רוח הקודש, מי

חרוץ הנאמן

שרוצה לדעת מה קורא בשמים, יסתכל מה קורא בארץ, משום שמלכות של שמים כעין מלכות של הארץ.

היום של ראש הנה הוא יום הדין, והמלך יושב בכיסא הדין, ומגיע המקטרג לפני ה', לתבוע דין על עם ישראל, ואפי' שה' אוהב דין כמו שכתוב כי אני ה' אוהב משפט, מ"מ אהבתו אל בניו גוברת, והוא לא פוסק עליהם את הדין, ולכן ציוה ה' את בני ישראל ביום זה לתקוע בשופר, בכדי לעורר רחמים, שהרי בשופר יש מים רוח ואש, שהמים הם הלחות של האויר של השופר, ואש היא חום הבל השופר, ואויר הוא אויר קול השופר. וג' אלו הם כנגד ג' מידות חסד דין ורחמים, ואזי מתעוררים המידות העליונות לרחם על עם ישראל. ואז כל טענות היצר הרע, מתערבבות.

ביום ראש השנה יוצא יצחק אבינו, וקורא לבנו עשיו שהוא היצר הרע, שיביא לו תבשילים, שהם מעשי בניו ישראל, ואם תשאל איך יצחק מבקש מבנו שיראה אם יש זכויות לעם ישראל? אמנם על זה כתוב בתורה ותכהין עיניו מראות, שיצא ממנו כוח הדין אשר מכסה על אור העיניים, וישב יצחק על מיטת הדין, ואמר ליצר הרע, שילך ויביא לו את מעשי העולם, וזה ממה שכתוב בתורה שאמר לנו וצודה לי צידה ועשה לי מטעמים, והביאה לי.

אמנם רבקה אימנו שרחמנית הייתה, לכן ביקשה מיעקב בעל הרחמים בנה, שהוא יכין מטעמים טובים, שהם המעשים טובים של עם ישראל, ולכן יעקב מיד פתח ובתפילה ובקשה אל ה', ועל זה נאמר והקול קול יעקב, ובאיזה קול קרא יעקב? בקול השופר, ואזי יעקב שהוא בעל הרחמים התקרב ליצק ומיתק את הדינים שבו.

וכיון שבא אל יצחק, יעקב אבינו ע"ה, כתוב בתורה ויבא לו יין, שהוא היין שמשמח את הלב, אשר הוא מבחינת עולם הבא יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית. ומיד נאמר בתורה וירח את ריח בגדיו, דהיינו שהוא הריח את ריח התפילות שהם קרבן, שעלו למרום, ולכן "ויברכהו". נח רוגו ושמח ליבו, ולכן הוא התמלא ברחמים על עמו. וכיון שנמתק הדין של יצחק בזכות יעקב, לכן בטל כוחם של בעלי הדין, וישראל זכו בדין, בשמחה ובברכה.

ומיד כתוב בתורה ויהי אך יצא יצא יעקב מאת פני יצחק אביו, בשמחה ובברכות, ומיד - ועשיו אחיו בא מצידו, דהיינו שהיו לו טענות לטען כנגד

עם ישראל, וזה מה שכתוב בתורה ויעש גם הוא מטעמים, כלומר שהוא טען טענות לפני ב"ד של מעלה על חטאי ישראל, והביא עימו עדים, ולכן אמר לאביו יקום אבי, כלומר קום ודון את עם ישראל. "ויאכל", כלומר קבל לפניך כמה מעשים רעים של עם ישראל. ומיד ויחרד יצחק חרדה גדולה, משום שהוא אינו יכול לעזוב את השמחה שיש עם יעקב, ולפרוש ולעשות דין. ולכן אמר - מי איפה הוא הצד ציד, כלומר מי הוא זה שבא לפני בתפילה ובקשה, ולכן - ואוכל מכל בטרם תבא ואברכהו, גם ברוך יהיה. ולכן מיד ששמע עשיו את דברי יצחק אביו, יצעק צעקה גדולה ומרה. משום שהוא ראה שכל הקטרוגים שלו המה לא מעוררים דבר, משום שכבר נתמתק הדין, ע"י תיקנת השופר וקול התפילה.

עד שבירכו יצחק, שיהיה לו משני הארץ, שהם שאר שרי האומות, וזה דבר קשה לעשיו מכל אשר הוא לא יכול לרשת את מקום עם ישראל. ויעקב ברח מעשיו באלו עשרת ימי התשובה, ששערי שמים פתוחים, והתפלל ושב אל ה' בתשובה, והתענה בתענית, ביום שלפני ראש השנה, וביום שלפני יום כיפור, שכל האכול ביום זה, הרי הוא כמתענה כמו שכתוב בגמ' ביומא, שכל האוכל בתשיעי מעלה הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי. ועם ישראל יודע בזמן זה, שעשיו בא וארבעה מאות איש עימו להלחם בעם ישראל, ויירא יעקב מאוד, ויצא לו, ולכן הוא מיד התפלל וביקש מה', שיעזור לו בזכות האבות, ולכן אנחנו אומרים בתפילה אלקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב. עד שה' נותן בליבו לתת שעיר לעזאל שהוא שוחד ליצר הרע, וזה מה שכתוב בתורה כי אמר אכפרה פניו במחנה ההולכת לפני, ויקח מן הבא בידו מנחה וגו', עיזים מתאיים ותיישים עשרים וגו' וגמלים וגו', שגמלים הם בבחינת היצר הרע, כמו שאמרו שהיצר הרע בא לאדם וחוה בזמן החטא כנחש בצורה גמל. ולכן כתוב בגמ' בבכות שמי שרואה גמל בחלומו, מיתה נקנסה עליו, אלא שריחמו עליו בשמים, ולכן הוא רוכב עליו. וכאשר נותנים לו את השעיר, אזי הוא נהפך להיות סנגור על עם ישראל, וה' מרחם על עמו משום שאין תובע דין עליהם, והם יוצאים זכאים. ומכיון שסר המקטרג מעם ישראל, רוצה ה' לשמח עם עמו ישראל, ולכן כתוב ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית וגו', על כן קרא שם המקום סכות, וזה מרמז על חג סוכות אשר מגיע מיד לאחר יום הכיפורים, וכיון שעם ישראל יושב בסוכה שהיא סוכת שלום

¹⁶ יש להעיר שמובא בזהר חדש שכאלו, שיש כ' בתחילה הוא בבחינת מידת הכתר, דהיינו שהדברים הם בבחינה העליונה עד מאוד, אמנם הם אינם בבחינת העולם הזה, ולכן בעולם הזה, נחשב שעדיין לא עשה את הדבר הזה, אמנם מעשיו עולים עד מעלה.

חרוץ חנאמן

שהיא מוארת באור הבינה, שהיא שומרת עלינו מן היצר הרע, שאין ליצר הרע כוח להלחם עימה, אזי עם ישראל שמורים בכל צער וצרה.

ספר ויקרא פרשת אמור דף קא/א

פקודא דא לאתענאה ביומא דכפורי לאכנעא גופא ונפשא ברזא דה' ענויין דה' דרגין דיומא דכפורי דהא מקטרגא קא אתי לדאדכרא חוביהון כמה דאתמר וכלהו בתיובתא שלימתא קמי אבוהון כלא כמה דאתמר בכמה דוכתי. ע"כ:

צום יום כיפור

יש מצווה להכניע את הגוף והנפש ביום הכיפורים, משום שהמקטרג מגיע לפני ה', אמנם הוא ביום זה רואה שבאמת כולם שבו לה'. ואפי' שכתוב בגמ' ביומא שהשטן בגמט' 364 ולא 365 כמניין ימות החמה, משום שביום כיפורים אין לו שליטה, יש לומר שלשטן הפנימי שבתוכנו אין שליטה, אמנם למקטרג יש שליטה, ואפי' שמ"מ יש שחוטאים ביום הכיפורים, וא"כ איך אמרנו שאין לשטן שבתוכנו שליטה, יש לומר שזה כמו מאורר שכאשר מכבים אותו הוא ממשיך לדלוק, כן הוא כאן, שמי שחוטא כל השנה, אז אפי' שביום זה כיבו אצלו את המאורר השטני, מ"מ הוא ממשיך להסתובב.

פקודא למפלח כהנא וכו' סגיא:

ספר ויקרא פרשת אמור דף קג/ב

בסכות תשבו שבעת ימים וגו' פקודא (מה) דא לישב בסכה והא אוקימנא בגין לאחזאה דישראל יתבי ברזא דמהימנותא בלא דחילו כלל דהא מקטרגא אתפרש מנייהו וכל מאן דאיהו

ברזא דמהימנותא יתיב בסכה כמה דאוקימנא דכתיב כל האזרח בישראל ישבו בסכות. מאן דאיהו ברזא דמהימנותא ומזרעא ושרשא דישראל ישבו בסכות. ורזא דא אתמר בכמה דוכתי:

מצוות סוכה

יש מצווה לשבת בסוכה בחג הסוכות, בכיד להראות שאנחנו יושבים בצל השכינה ללא פחד כלל מהשטן ואומות העולם, וכל מי שמאמין שכן הוא יש לו לישב בסוכה, וזה מה שכתוב בתורה כל האזרח בישראל ישבו בסכות, מי שהוא מאמין בה', ומזרע ישראל, ונשמתו בגוף של יהודי, שיש גוים שיש להם נשמה של ישראל ולאחר זמן הם מתגיירים אמנם כל זמן שהם לא התגיירו אינם יושבים בסוכה, אלא רק מי שגופו מישראל יש לו לישב בסוכה, וסוד הסוכה נאמר כבר במקומו הרבה, מדוע הגבוה שלה י' ולא יותר כ' אמה, ומדוע היא צריכה ב' דפנות כהלכתם ושלישית אפי' טפח, ומדוע, הסכך הוא מדבר שאין מקבל טומאה, ועוד, ועיין גם בכתבי האריז"ל ותרווה נחת.

ספר ויקרא פרשת אמור דף קד/א

פקודא דא ליטול לולב בההוא יומא באינון זינין דיליה והאי רזא אוקימנא ואוקמוה חברייא כמה דקב"ה נטיל לון לישראל בהני יומין וחדדי בהון. אוף הכי ישראל נטילי ליה לקב"ה לחולקהון וחדאן ביה. ודא הוא רזא דלולב ומינין דביה דאיהו רזא דיוקנא דאדם והא אתמר. ע"כ:

מצוות ד' מינים

יש מצווה לקחת בחג הסוכות ד' מינים שהם כנגד שם הויה, האתרוג כנגד אות ה' אחרונה של שם הויה, הלולב כנגד אות ו' של שם הויה, ההדס כנגד אות י' של שם הויה, הערבה שהיא מכוח הדין, שהרי אין לה לא ריח ולא טעם, היא אות ה' הראשונה של שם הויה, שהיא מידת

הבינה שממנה מגיעים הדינים, וכמו שה' לוקח אותנו בידי כב המרחם על בנו ומציל אותו מן האויב, כן יש לנו לקחת את שם ה' בידו, ובכך מתעוררים המידות העליונות להשפיע לנו, וזה כל רצונו של ה'.

ספר ויקרא פרשת בהר דף קח/ב

ובשנה השביעית שבת שבתון וגו'. פקודא דא לשבות בשנה השביעית ואבתריה לשבות בשביעי. ואבתריה להשמיט כספים בשביעית ואבתריה למנות שבע שנים שבע פעמים והיו לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה. הכא רזא דכל שביעיות מסטרא דשכינתא דאתקריאת שבע. מסטרא דצדיק. דאיהו שביעי לבינה ואיהי בת שבע מסטרא דאימא עלאה דאתמר בה שבע ביום הללתיך. שבע שמהן אינון אב"ג ית"ץ ובהון מ"ב אתוון כלל אתוון ותיבין הם תשע וארבעין. אימא עלאה שנת החמישים שנהדבה וקראתם דרור. בה תהא שכינתא תתאה דרור פדות ושביתה לישראל דאתמר בהון והיה זרעך כעפר הארץ. כל ספירה מאלין שבע, שית גדפין דאינון שית אתוון לכל חד ובהון קב"ה (ושכינתיה) בכל ספירה מאלין שבע בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף. ובינה איהי אחת ושכינתא תתאה שבע. ולעילא מבינה אחת ואחת הא עשר ספירן שתים ג' וד' וד' וו' וו' כאן וילך הלוך וגדל. מסטרא נוכראה. והמים היו הלוך וחסור, אימתי באתר דשכינתא תתאה שריא בז' הה"ד ותנח התיבה בחדש השביעי דא שכינתא תתאה בשבעה עשר יום לחדש איהי שביעאה ועשיראה דסליקת בהון אהי"ה דאיהי בינה שנת היובל איהי אהיה אשר אהיה תרין זמנין אהי"ה חושבן מ"ב ותמניא אתוון בהון חמשין דבהון פקודא לחשוב שנת היובל. וביה פקודא לחזור לאחזתו ביובל בשנת היובל הזאת תשובו וגו' כל חד יחזור ביה לדרגא דיליה דנשמתיה אחיזא מתמן כמה דאוקמוה והרוח תשוב אל האלקים וגו'.

שמיטה שכינתא תתאה דאיהי משבע שנין. יובל אימא עלאה בינה איהי לחמשיין שנין ובה אתייחסיין ישראל במפקנותהון מן גלותא הה"ד ואיש אל משפחתו תשובו. כגוונא דמפקנו דמצרים דאינון מארי תורה בה אתמר בהון וחמושים עלו בני ישראל ואוקמוה אחד מחמשים ושכינתא תתאה איהי גאולת בתי ערי חומה אתמר בה ובתי ערי החצרים. דתרי בתי אית בלבא אם אינון ממארי תורה אתקריאו בתי ערי חומה כגוונא דאתמר במפקנו דמצרים והמים להם חומה מימינם

ספר ויקרא פרשת בהר דף קט/א

ומשמאלם. לאחרים דלא אינון מארי תורה אתקריאו בתי החצרים. א"ר שמעון והא אשכחנא חצרים דאתמר ביה ותעמוד בחצר בית המלך הפנימית נכח בית המלך ובכל אתר המלך סתם דא קב"ה. ותעמוד אין עמידה אלא עלותא. נכח בית המלך נכח בית המקדש דכל ישראל צריכין לצלאה עלותא דלהון לתמן למהוי נכח בית המקדש. הכא מאן חצר הפנימית ודאי תרין אינון חצרות בית יי'. אמר ליה בוצינא קדישא תרין חצרים אינון חצוניים דלבא ואינון תרין אזנים דלבא ותרין בתים פנימיים תרין בתי דלבא ותרין אינון בתי גוואי ותרין אינון בתי בראי. ובזמנא דיהא פורקנא. גאולה תהא לכלהו לאינון קריבין ללבא דאיהו שכינתא ולאלין רחיקין דאתקריבו הה"ד שלום שלום לרחוק ולקרוב ואוקמוה לרחוק מעבירה ולקרוב ממצוה. בההוא זמנא. פקודא לתקוע שופר תרועה ביובל הה"ד כנשוא נס הרים תראו וכתקוע שופר תשמעו כגוונא דבתקיעת שופר דיובלא כלהו עבדין נפקי לחירות הכי בפורקנא בתרייתא בתקיעת שופר מתכנשיין כל ישראל מארבע סטרי עלמא דאינון עבדין דיובלא דמארי תורה אית בהון עבדין על מנת לקבל פרס ואתקריאו עבדי מלכא ומטרוניתא אבל בנוי דמלכא קדישא ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי דאינון גדפי חיוון דמרכבתא:

שמיטה ויובל

יש מצווה לשבות בשנה השביעית ממלאת השדה, וכל מי שחייב לחברו, יש לו לדעת שהחוב בטל בשנה השביעית, וכן יש מצווה לעשות לאחר ז' פעמים שמיטה, שנת יובל, שאז חוזרים העבדים לבתיהם וחוזרים חלק מן השדות לבעליהם.

העניין שדווקא בשבעית קורא דבר זה, משום שהשכינה נקראת בת שבע, משום שהיא מחוברת ליסוד שהוא המידה השביעית מן הבינה עד השכינה, ולכן השכינה נקראת בת שבע, שהיא בת של מידת הבינה, והיא השביעית במידות, ועלי נאמר שבע ביום היללתיך, ושבע השמות של השכינה, הם השבע שמות שיש בשם אנא בכוח, והם מ"ב אותיות, ועם שבע השורות של השמות, הם ביחד מ"ט, והשכינה העליונה שהיא הבינה, היא שנת החמישים שנה של היובל, שנאמר בה ודראתם דרור בארץ, והארץ היא השכינה ששוכנת בארץ ישראל, ובה יהיה דרור לעם ישראל שנאמר עליהם והיה זערך כעפר הארץ.

וכעת מבאר מרע"ה את שם מ"ב של אנא בכוח הנ"ל. לכל אחד מז' השמות יש שישה אותיות, שהם כשישה הכנפים שיש לחיות הקודש בשתים יכסה פניו, בשתים יכסה ידיו, ובשתים יכסה רגליו.

הבינה היא אחת, משום שהיא כוללת את ז' המידות אשר תחתיה, אמנם השכינה היא מקבלת מז' המידות, היא נקראת שבע, והחכמה והכתר, הם גם נקראים אחת ואחת, וזה מה שאומרים בסדר יום כיפור, אחת ואחת. והנה בצד הקדושה בתחילים מאחת, ועוברים לאחת ושתיים ושלוש וארבע וחמש ושש ושבע, אמנם בצד הטומאה הכל פחות והולך, וזה מה שכתוב בתורה בעניין המבול שהם המים הזידונים, והמים היו הולך וחסור. ומתי מתחסרים כוחות הטומאה, כאשר השכינה שורה על עם ישראל בחודש השביעי שהוא חודש תשרי, וזה מה שכתוב ותנח התיבה בחודש השביעי, התיבה היא השכינה שמקבלת בתוכה כל מיני שפע. בשבעה עשר יום לחודש, שלשכינה ישנם ב' בחינות, א: עשר. ב: שבע. שכאשר היא עשירית זה אומר שהיא מתקשרת עם העולם הזה, ולכן היא שוכנת בסוף המידות של עולם האצילות, אמנם יש זמנים שהיא עולה למידת הבינה, ולכן היא עולה ז' דרגות בכדי להגיע לבינה ששמה אהיה, אשר היא נקראת אהיה אשר אהיה, וב' פעמים אהיה הוא בגמ' מ"ב כשם מ"ב של השכינה, וח' האותיות שבב' שמות אהיה, הם ביחד חמישים כחמישים שערי בינה, וכשנת החמישים של היובל, ולכן בשנה

הזאת יש מצווה להוציא את העבדים לחופשי משום שמהות הבינה היא חופש וחירות. ומרמז מרע"ה שכל אחד חוזר בזמן זה לשורש נשמתו, כמו שכתוב והרוח תשוב אל האלוקים, והנה עד כאן ביאר שהיובל היא מידת הבינה. וכאן מבאר על השכינה שהיא השמיטה, אשר היא מאירה פעם בשבע ימים, ופעם בשבע שנים, אמנם ע"י הבינה יצאו בני ישראל ממצרים. וכן לומדי התורה מושרשים בבינה, שכתוב בתורה וחמושים על בני ישראל מארץ מצרים, שהם אלו שאוחזים בה' חומשי תורה.

השכינה התחתונה שהיא המלכות, היא בבחינת גאולת בתי ערי חומה בבחינת מה שכתוב והמים להם מימינם ומשמאלם, שהתורה שומרת על לומדיה, אמנם על עמי הארצות נאמר שהם בבחינת בתי החצרים, שבכל לב ישנם ב' בתים, הימיני של היצר הטוב, והשמאלי של היצר הרע.

שואל רשב"י ע"ה, איך אתה מרע"ה אמרת, שבתי החצרים רומזים על משכן היצר הרע, והרי כתוב ותעמד בחצר בית המלך הפנימית, וידוע שכל המלך שנאמר במגילה אסתר הוא רומז למלכו של עולם, וכן מה שכתוב ותעמוד הכוונה ותעמוד בתפילה, והיינו בדבר קדושה, וכן מה שכתוב בהמשך הפסוק, נוכח בית המלך, שהכוונה לפני בית המקדש, שיש לכיון בתפילה שהוא עומד בבית קודשי הקודשים, ומשם שהיא עולה לשמים, וא"כ איך אמרת שהחצר היא רומזת לדבר חיצוני? אלא מבאר מרע"ה שיש חצר פנימית שהיא חצרות בית ה', ויש חצרות פנימיות, כמו שבלב האדם באמת ישנם ד' חדרים, וא"כ ודאי שאפשר להבין את זה שפעם אנחנו אומרים שהחצר היא דבר חיצוני, ופעם אנחנו אומרים שהיא דבר קדוש, כנגד בית המקדש.

אמנם בזמן הגאולה, תהיה גאולה לכולם, כמו שכתוב שלום שלום לקרוב ולרחוק, לרחוק מעבירה ולקרוב ממצוה. ובאותו זמן של הגאולה יש מצווה לתקוע בשופר הגדול, וזה מה שכתוב תקע בשופר גדול לחירותינו, שהבינה היא השופר הגדול, והשכינה היא השופר הקטן, וכמו שביובל תוקעים בשופר וכולם יוצאים לחירות, כן בזמן הגאולה יש לתקוע בשופר, ואז כל העבדים יבואו מכל העולם מהעבדות, לחירות בארץ ישראל, משום שכל מי שעובד את ה' על מנת לקבל פרס הוא עבד של ה', אמנם מי שלא עובד על מנת לקבל פרס, הוא יזכה לדרגה יותר גבוהה מהבינה, כמו שכתוב ואשא אתכם על כנפי נשרים, שהנשר היא הבינה, וכאן הם יהיו מעל הבינה, הם יהיו בחכמה, כמו שכתוב עין לא ראתה אלוקים זולתך, שלעתיד הצדיקים יזכו לראות את ה' בעין בעין, והכוונה שהם ישיגו במידת הבינה, כמובא בזוהר.

פקודא בתר דא לתת ללוים ערים לשבת ובגין דאינון לא אשתתפו בעגלא קב"ה חלק לון לגביה למהוי מנגנין ליה בכמה מיני נגון. דכהנים בעבודתן ולוים לשירם ולזמרם וישראל לנויהם. כהנים בעבודתם דאית תמן כמה פקודין. פקודא חד לעשות שמן המשחה. ב' לויים שומרין במקדש. ג' ישראל לירא מן המקדש. ד' עבודת הלוים בבית המקדש. ה' להקטיר קטרת פעמים. ו' כהנים תוקעים בחצוצרות במקדש. ז' לקדש זרע אהרן במקדש. ח' ללבוש בגדי כהונה במקדש. ט' רחיצת ידים ורגלים לעבוד במקדש. י' להיות הכהנים עושים קרבנות במקדש. י"א לפדות פסולי המוקדשין. י"ב קרבן היולדת ביום השמיני. י"ג למלוח קרבנות במקדש י"ד לעשות העולה כמשפטה. ט"ו לעשות החטאת כמשפטו. ט"ז אכילת קדשים כמשפט לכהנים י"ז אכילת שירי מנחות. י"ח לעשות מנחות כמצותן. י"ט להביא קרבנות לב"ה. כ' להביא נדר או נדבה לבית המקדש. כ"א להביא קרבנות קדשים תמורות וולדות. כ"ב להקריב שני תמידין כהלכתן. כ"ג להדליק אש תמיד על המזבח. כ"ד לעשות תרומת הדשן. כ"ה להדליק נרות המנורה. כ"ו להקריב מנחה בכל יום, כ"ז להקריב מוסף בשבת. כ"ח להסדיר לחם ולבונה. כ"ט להקריב קרבן מוסף בר"ח. ל' להקריב בשבע' ימי פסח. ל"א להקריב ביום העומר כבש לעולה. ל"ב להקריב (קרבן) העומר (היינו ספירת העומר) ל"ג להקריב קרבן מוסף בשבועות. ל"ד להקריב שתי הלחם בשבועות. ל"ה. להקריב מוסף בר"ה, ל"ו להקריב מוסף ביום הכפורים. ל"ז להקריב מוסף בז' ימי החג. ל"ח להקריב מוסף בשמיני עצרת. ט"ל לשרוף את הנותר באש. מ' לשרוף קדשים שנשמאו. מ"א לעבוד כהן גדול ביום הכפורים. מ"ב המועל בהקדש קרן וחומש. מ"ג (ס"א להביא החוטא קרבן חטאת על חטאו) קרבן חטאת. מ"ד אשם תלוי על ספקו. מ"ה קרבן אשם ודאי על הידוע. מ"ו קרבן עולה ויורד. מ"ז קרבן סנהדרי גדולה

שטעו. מ"ח להקריב הזב אחר שיטהר. מ"ט קרבן זבה אחר שתטהר. נ' קרבן יולדות. נ"א קרבן מצורעים. מתמן ואילך שאר פקודין: מארי מתיבתאן באומאה עלייכו לא תעדו מני עד דאתקין קרבנין לקב"ה דשכינתא איהי קרבן ליי בכל אבר ואבר דמלכא בחבורא שלים בדכר ונוקבא. בכל אברים דאינון מנהון ברישא עיינין בעיינין אודנין

ספר ויקרא פרשת בהר דף קט/ב

לגבי אודנין חוטמא אנפין באנפין פומא בפומא כגון וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו ובדא הוה מחיה הילד והכי ידין דמלכא עם ידין דמטרוניתא גופא בגופא בכל אברים דיליה קרבנא שלים. דב"נ בלא אתתא פלגו גופא איהי ושכינתא לא שריא עליה. הכי (ס"א כד) קב"ה לאו איהו בקורבנא עם שכינתא בכל ישראל דאינון אנשי מדות דאינון אברים דילה עלת העלות לא שריא תמן וכאלו לא הוה קב"ה חד בתר דלאו איהו עם שכינתיה. ובחוצה לארץ דשכינתא מרחקא מן בעלה אתמר כל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה. כגין דלית תמן קרבנין בחוצה לארץ. ולזמנא דקב"ה מתקרב עם שכינתיה אתקיים ביה האי קרא ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד. ועלת העלות שריא עלייהו. אע"ג דתקיננו אבהן צלותין באתר דקרבנין. האי איהו לקרבא נפשין וריחין ונשמתיין דאינון שכלים לקב"ה ושכינתיה כאברין לגבי גופא אבל מסטרא דכרסיין ומלאכין דאינון גופין ואברין דלבר ממלכא ומטרוניתא לית תמן קרבנא ובגין דא אתמר בכרסייא ויאמר כי יד על כס יד (כס חסר מכס א) (נ"א ה"ו חסר משם הוי"ה) כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו ואברין בפרודא מן גופא. איהו לגו ואינון לבר הה"ד הן ארלם צעקו חוצה. חוצה ודאי יהא רעוא דילך לאחזרא לן לבי מקדשא לקיים צלותא דאוקמוה קדמאי יהי רצון מלפניך יי אלקינו ואלקי אבותינו שתעלנו בשמחה לארצנו ותטענו בגבולנו ושם

נעשה לפניך את קרבנות חובותינו תמידין כסדרן כל חד בסדורא דיליה ומוספין כהלכתן דכען לבר מארעא דישראל לית תמן קרבנין כגופין דבריאה דקב"ה ושכינתיה מסטרא דאצילות דיליה לית תמן פרודא ואפרשותא. דשכינתא איהי יחודיה וברכתיה וקדושתיה ולא אתקריאת גופא אלא כד אתגשמו בכרסיין ומלאכין דבריאה כנשמתא דאתלבשא בגופא שפלה. ובגין דא כד שכינתא איהי לבר מהיכלא דבי מקדשא ולבר מכרסיין דילה כביכול כאלו לא הוה חד עמיה מסטרא דכסא עליון דאיהו גופא לקב"ה ומלאכין דתליין מניה כאברין דתליין מן גופא דאינון דכירין ונשמתין דאתגזרו מניה דכורין. כסא תניינא גופא דשכינתא וכל נשמתין דתליין מניה נוקבין. ומלאכין דתליין מההוא כרסייא נוקבין. וקריבו דלהון בקב"ה ושכינתיה הכי יחוד קב"ה ושכינתיה אע"ג דאינון כנשמתין לגבי כרסייא ומלאכין הכי אינון לגבך עלת העלות כגופא דאנת הוא דמיחד לון ומקרב לון ובגין דא אמונה דילך בהון ואנת לית עלך נשמתא דתהוי אנת כגופא לגבה דאנת הוא נשמה לנשמות ולית נשמה עלך ולא אלהא עלך אנת לבר מכלא ולגו מכלא ולכל סטרא ולעילא מכלא ולתתא מכלא ולית אלהא אחרא עילא ותתא ומכל סטרא ומלגו דעשר ספירן דמנהון כלא ובהון כלא תליא ואנת בכל ספירה בארכה ורחבה עילא ותתא ובין כל ספירה וספירה ובעובי דכל ספירה וספירה ואנת הוא דמקרב לקב"ה ושכינתיה בכל ספירה וספירה ובכל ענפין דנהורין דתליין מנהון כגרמין וגידין ועור ובשר דתליין מן גופא. ואנת לית לך גופא ולא אברים ולית לך נוקבא. אלא אחד בלא שני. יהא רעוא דילך דתקרב אנת שכינתיה לגבי קב"ה בכל דרגין דאינון אצילות דילה דאינון נשמתין דבעלי מדות. נשיאי ישראל חכמים נבונים חסידים גבורים אנשי אמת נביאים צדיקים מלכים כלהו דאצילות. דאית אחרנין דבריאה. דשכינתא איהי קרבן. שמן המשחה. מימינא שמן למאור כגון את המאור הגדול. שמן

משחת קדש איהו מסטרא דשמאלא דאתמר בה וקדשת את הלויים. שמן כתית איהו מסטרא דצדיק דאיהו כתיש כתישין מאברין דאינון זיתים לאחתא משחא לגבי פתילה. פתילא תכלא וגבורה מתמן איהי יראה ולויים שומרים המקדש ומתמן פקודא לירא מן המקדש ואיהו מצות עבודת הלויים במקדש בכ"ד משמרות לויים דבהון לויים בשירה ובזמרה הוו מזמרין קדמך לסלקא שכינתא דאיהי שירה וזמרה [הון] ליי'. כ"ד עם שירה וזמרה כ"ו כחושבן ידו"ד. ואבתריה פקודא איהו מצות קטרת תמיד לקב"ה וקטרת כקרבנא. והפשיט את העולה ונתח אותה לנתחיה. ואמוריין ופדריין דאינון מתאכלין כל הלילה

ספר ויקרא פרשת בהר דף קי/א

אינון כפרה דאברין דגופא ונפשיה דלא יתוקדון בגיהנם ולא יתמסרון בידא דמלאך המות ובגין דב"נ חב ביצר הרע דאיהו צפוני הכי שחיטתו בצפון לשזבא ליה מההוא צפוני ובקרבנין טול בהו קל וחומר מנביאים דאע"ג דתורה איהי שם ידוד ונבואה דאתמר בה רוח יי' תניחנו, עם כל דא לאו כל מארי תורה שקילין ולא כל נביאים שקילין. דאית נביאים דנבואה דלהון בלבושיין דמלכא והכי הוא אורייתא דבע"פ. כמה מארי ספקות ופרוקין בלבושא דמלכא. ואית אחרנין דסלקין יתיר באברים דגופא דמלכא דאתמר בהון. ואראה וראיתי. במראה בעיינין. יי' שמעתי שמעך יראתי בשמיעה. יחזקאל אסתכלותיה ונביאותיה מעיינין. חבקוק מאודנין בשמיעה. ובנין דא יחזקאל חזא כל אלין מראות דמרכבה בראייה בעין השכל. חבקוק בשמיעה. ואית נבואה דנבואתיה בפומא הה"ד ויגע על פי. נבואה אחרא מרוחא דחוטמא הה"ד ותבא בי הרוח. ואית דנבואתיה ביד הה"ד וביד הנביאים אדמה. ואחרנין לפנים בחיי המלך ואחרנין לפני ולפנים. והכי באורייתא פשטי"ם ראיו"ת דרשו"ת סודו"ת דסתרי תורה ולעילא סתרי סתרים. לא הכי בקרבנין אע"ג דקרבנין כלהו

לידוד. איהו נטיל כלא ופליג קרבנין למשריין דיליה. מנהון פליג לכלבים אינון קרבנין פסולין דיהיב להון לסמאל כלב ולמשרייתיה. ובגין דא הוה נחית דיוקנא דכלבא ומנהון לשדים דאית בהון כבעירן ומנהון כמלאכי השרת ומנהון כבני נשא. לאינון דעובדיהון כשדים פליג קרבנהון לשדים. אלין דעובדיהון כמלאכין פליג קרבנין דלהון למלאכים הה"ד את קרבני לחמי לאשי דאינון קרבנין דלהון לאו תליין בבעירן דקרבנין דבעירן אינון דעמי הארץ אינון קרבנין (דמלאכין) דבני נשא צלותין ועובדין טבין. קרבנין דת"ח מארי מדות אלין מארי רזי דאורייתא וסתרין גניזין דבהון קב"ה נחית הוא בגרמיה לקבלא קרבנין דלהון דאיהו תורת י"י תמימה שכינתא קדישא מי' מדות. ותלמידי דרבנן אינון מלין דלהון כאכילת שירי מנחות ואית אחרנין דמתגברין עלייהו דאורייתא דלהון כאכילת מנחות עצמן ולא שירי מנחות ואית אחרנין דאורייתא דלהון אכילת קדשים מאכלים מכמה מינין למלכא וכל מנחות דמאכלין דקרבנין מני קב"ה לקרבא ליה כלהו בביתא דיליה דאיהו שכינתא והאי איהו פקודא לקרבא קרבנות בבית הבחירה לקיים כי אם בזאת יתהלל המתהלל וגו'. למלכא דהו עבדוי ואפרכסוי ושלטני מלכותא שלחי ליה כמה דורוני אמר מאן דבעי למשלח לי דורונא לא ישלח אלא בידא דמטרוניתא לקיים בה ומלכותו בכל משלה. ובג"ד אתקריאת שכינתא קרבן ליי' עולה ליי' אשם ליי' ואפילו קרבן נדות ויולדות ומצורעים וזבים וזבות כלא צריך לקרבא ליי' ושכינתיה ולבתר איהי פלגית לכלא הה"ד ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה ואפילו מזונא דחיון כגון קרבן שעורים מאכל בעירן ומאכל עבדים ושפחות דבי מלכא ואפי' דכלבי ודחמרי וגמלי לקיים בה ומלכותו בכל משלה. ומנלן דעל ידהא פליג כלא דכתיב ותתן טרף לבית וחק לנערותיה בגין דקב"ה בן י"ה ו' בן י"ה כליל יה"ו ושלימו דיליה ה' איהי עולה לידוד קרבן לידוד שלמים ליי' קריבו דיליה שלימא דיליה דביה אשתלים

יה"ו ולמהווי ידו"ד וכלא אתהדר ביה ובג"ד זובח לאלקים יחרם בלתי לידוד לבדו דלא יהיב שלטנותא לסטרא אחרא בקרבנא. דכל אלהים אחרים עלמא דפרודא אינון ולית לון קריבא ויחודא וקב"ה אפריש לון משמיה כגון דאפריש חשך מאור הה"ד ויבדל אלקים בין האור ובין החשך. ומאן דקריב לקב"ה מה דאפריש כמאן דקריב מסאבו דנדה לבעלה והאי איהו רזא ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה והאי לא תגלה ערותן קירוב דכל עריין שקילין לע"ז דכל סטריין אחרנין עלייהו אתמר מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם. וכתיב ללשוונותם בארצותם בגוייהם וכתיב כי שם בלל יי' שפת כל הארץ ומשם הפיצם ידוד. וכל מאן דקריב שום קרבנא לסטריין אחרנין קב"ה אפריש ליה משמיה ולית ליה חולקא בשמיה דקב"ה בחר לון לישראל מכל שאר אומיין הה"ד ובך בחר ה' ופליג לון מנייהו לחולקיה הה"ד כי

ספר ויקרא פרשת בהר דף קי/ב

חלק יי' עמו. ובגיין דא יהיב לון אורייתא משמיה זה שמי לעולם וזה זכרי לדר דר והא אוקמוה. י"ה עם שמי שס"ה. ו"ה עם זכרי רמ"ח בכל מצוה ומצוה קשיר לון לישראל בשמיה למהווי כל אבר ואבר דלהון חולק עדביה ואחסנתיה. ובג"ד זובח לאלקים יחרם וגו' צריכיין ישראל לשתפא ליי' בהליכה דלהון בהקיץ דלהון הה"ד בהתהלכך תנחה אות בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך. קם ההוא תלמידא ואשתטח קמיה ואמר זכאה אידו חולקיה דמאן דזכי למשמע מלין אלין כלהו שם יי' בכל סטרא ולא נפיק מניה לבר בכל סטרוי. ע"כ. (כ"ט א פקודא להקריב וכו')

מעלת הלויים

יש מצווה לתת ללויים ערים לשבת, משום שאין להם חלק בארץ משום שהם חלק אלוק', שה' קידש אותם משום שהם לא חטאו בעגל, ולכן הם

מנגנים בבית המקדש לה' בכמה ניגונים, שזה תכלית כל הבריאה, כמו שכתוב עם זו יצרתי לי תהילתי יספרון. כמו שאמרו חז"ל בגמ' בתענית וכן מובא במוסף החגים, שהכהנים בעובדתם ולוים בדוכנם וישראל במעמדם. והנה יש נ"א מצוות לכהנים ואלו הם: מצווה אחת לעשות שמן המשחה. ב' הלויים שומרין במקדש. ג' יש מצווה אפי' לישראל לירא מן המקדש. ד' עבודת הלויים בבית המקדש. ה' להקטיר קטרת פעמים ביום. ו' כהנים תוקעים בחצוצרות במקדש. ז' לקדש זרע אהרן במקדש, שכהן שמגיע לעבודה מחנכים אותו לכהונה במקדש. ח' ללבוש בגדי כהונה במקדש. ט' רחיצת ידיים ורגלים לעבוד במקדש. י' להיות הכהנים עושים קרבנות במקדש. י"א לפדות פסולי המוקדשין, שהם קרבנות שלא ראויים להקריבה משום מום שיש בהם. י"ב קרבן היולדת ביום השמיני. י"ג למלוח קרבנות במקדש. י"ד לעשות העולה כמשפטה. ט"ו לעשות החטאת כמשפטו. ט"ז אכילת קדשים כמשפט לכהנים. י"ז אכילת שירי מנחות. י"ח לעשות מנחות כמצותן. י"ט להביא קרבנות לב"ה. כ' להביא נדר או נדבה לבית המקדש. כ"א להביא קרבנות קדשים תמורות וולדות. כ"ב להקריב שני תמידין כהלכתן. כ"ג להדליק אש תמיד על המזבח. כ"ד לעשות תרומת הדשן. כ"ה להדליק נרות המנורה. כ"ו להקריב מנחה בכל יום, כ"ז להקריב מוסף בשבת. כ"ח להסדיר לחם ולבונה. כ"ט להקריב קרבן מוסף בר"ח. ל' להקריב בשבעה ימי פסח. ל"א להקריב ביום העומר כבש לעולה. ל"ב להקריב קרבן העומר (היינו ספירת העומר). ל"ג להקריב קרבן מוסף בשבועות. ל"ד להקריב שתי הלחם בשבועות. ל"ה. להקריב מוסף בר"ה, ל"ו להקריב מוסף ביום הכפורים. ל"ז להקריב מוסף בז' ימי חג סוכות. ל"ח להקריב מוסף בשמיני עצרת. ט"ל לשרוף את הנותר באש. מ' לשרוף קדשים שנטמאו. מ"א לעבוד כהן גדול ביום הכפורים. מ"ב המועל בהקדש קרן וחומש. מ"ג (ס"א להביא החוטא קרבן חטאת על חטאו) קרבן חטאת. מ"ד אשם תלוי על ספק עבירה, שאינו יודע אם הוא חטא או לא. מ"ה קרבן אשם ודאי על חטא הידוע לו. מ"ו קרבן עולה ויורד. מ"ז קרבן סנהדרי גדולה שטעו והורו לעם דבר שאסור. מ"ח להקריב הזב אחר שיטהר. מ"ט קרבן זבה אחר שתטהר. נ' קרבן יולדות. נ"א קרבן מצורעים. מכאן והלאה יש לפרש את שאר המצוות:

בעלי המשנה אל תלכו ממני, עד שנתקן את השכינה ונקרב אותה אל ה', איבר באיבר, עין בעין אוזן באוזן פה בפה, כעין שכתוב וישפ פיו על פיו ועיניו על עיניו, ובכך חיה הנביא את הילד, וכן ידים בידים גוף בגוף, משום שאדם ללא אישה הוא חצי גוף, ואזי אין השכינה שורה עליו, ולכן יש לנו גם לחבר את השכינה עם בעלה הרוחני, שלא לא כן אין האין סוף שורה בהם חלילה, ולכן כל מי שדר בחו"ל שאזי הוא גורם שתבוא לשם,

ואזי אין השכינה ביוחד עם ה', ולכן אמרו חז"ל בגמ' בכתובות שכל הדר בחו"ל דומה כמי שאין לו אלוך, ולכן גם לא מקריבים קורבנות בחו"ל, וכאשר יש זיוג של ה' עם השכינה, אזי נאמר והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, ואזי האין סוף שורה בתוכם.

ואפי' שחכמים תיקנו את התפילות במקום הקורבנות, הקורבנות לא גורמים קירוב בין המלאכים לה', אלא בין נשמות ישראל לה', אמנם מעת מלחמת עמלק, אין קירוב בעולמות בי"ע בין הקדוש ברוך הוא ולמלאכים אשר שם, וזה מה שכתוב הן ארלם צעקו חוצה, ואמר מרע"ה לה', ודאי שרצונך לתקן את העולם כמו שהיה לפני חטא אדם הראשון, כמו שאנחנו אומרים בתפילת מוסף שתעלינו בשמחה לארצנו, וכאשר רוב עם ישראל מחוץ לארץ ישראל יש בעולם הבריאה, פירוד בין ה' לשכינה, שיש מלאכים שהמה מרכבה לה' שהוא מידת התפארת שה' שורה בה, וכן יש מלאכים של המלכות, ומשום שבמלאכים אלו יש פירוד, לכן כאשר יורדים הקדוש ברוך והשכינה לעולם הבריאה, אין בהם חיבור כביכול, אמנם כאשר המה בעולם האצילות, יש בניהם חיבור לעולם. וכן הקדוש ברוך הוא והשכינה, אפי' שהם כנשמה לעולם הבריאה, אמנם ביחס אליך האין סוף, המה כגוף ועליך אין שופ נשמה שחלילה תהיה לה כגוף, אלה אתה מחיה ממש את כולם, ואתה שורה בתוך העשר ספירות שמהם נעשית כל הבריאה, ומחוץ להם ובין כל ספירה וספירה ובעובי וברוחב, והאין סוף הוא מיחד את הספירות זו לזו, ואת כל מה שתלוי מהם, כגידיים בגוף האדם, אמנם לך האין סוף אין נקבה, אלא אתה אחד יחיד ומיוחד, ויהי רצון שאתה האין סוף תחבר את התפארת והשכינה, אשר משם מגיעות הנשמות של בעלי הקבלה, נשיאי ישראל וחכמי ישראל והחסידים והגיבורים, אנשי אמת ונביאים וצדיקים, ומלכים. אמנם יש גם נשמות אשר מושרשות בעולם הבריאה שהוא גשמי לעומת עולם האצילות, וכל המצוות שעם ישראל עושה הם כנגד עולמות אלו, כגון הקרבנות, ושמן המשחה, אשר מצד ימין והחסד, מגיע השמן למאור של מנורת המקדש, ומצד השמאל והדין, מגיע שמן משחת קודש, אשר בו מקדשים את הלויים, ומושחים אותם לעבודה, והלויים כידוע שהמה מגיעים מצד הגבורה, והשמן כתית הוא מכוח מידת היסוד שהיא הברית העליונה, אשר הוא מכתת את השפע בכדי שיושפע לשכינה שהיא הפתילה של הנר כראוי, הפתילה שהיא השכינה היא בבחינת תכלת שהוא מלשון כלוי, אשר הוא מכלה את החוטאים, וממנה יראים כולם, והלוי שומרים בבית המקדש, משום שיש מצווה לירא מן המקדש, ולכן יש לשמור את המקדש שירא כל חוטא וגנב להיכנס לשם, והמה שומרים בכ"ד מקומות כמובא בגמ' בתמיד, והלויים שרים שירה לפני ה', בכדי שע"י כך תקום

השכינה מן הגלות, וכ"ד משמרות, עם שירה שהיא בפה וזימרה שהיא בכלי כמובא בגמ' בסוכה, הם כ"ו כנגד שם הוי"ה שהוא בגמט' כ"ו.

ומצווה לאחר מכן היא להקטיר קטורת, שכמו שיש מצוה להפשיט את הקרבן מעורו ולחתוך אותו לכמה וכמה חתיכות, והאימורים שלו עולים על המזבח ונשרפים כל הלילה, אשר הקרבן הוא כפרה על גוף האדם שלא יצטרך להישרף באש הגיהנום. ומשום שאדם חוטא משום היצר הרע שנקרא צפוני, לכן שחיטת העולה בצפון, בכדי להכניע את היצר הרע.

ודע שכמו שבלומדי התורה יש כמה וכמה דרגות פשט רמז דרש וסוד ועוד, וכן בנבואה יש בעלי נבואה אשר המה בבחינת שמיעה, ויש בבחינת ראייה, ויש כמה וכמה בחינות, וכן בקורבן שהוא קרב לה' בלבד, אמנם ה' בעצמו מחלק את הקרבן, לכמה וכמה דרגות של מלאכים, אם האדם המקריב הוא כבהמה, אזי קורבנו הולך לשדים, ויצר הרע, שהוא בבחינת כלב ולכן לפעמים היה יורדת אש בצורת כלב לאכול את הקרבן, וקרבן הצדיקים נאכל למלאכים, וזה מה שכתוב את קרבני לחמי לאישי, שהם מלאכים שנקראים אישים, אמנם קרובני עמי הארצות הולכים למלאכים נמוחים אשר המה בבחינת בהמות. וקרבן הצדיקים המה תפילה ומעשים טובים, ובקרבן של ת"ח בעלי קבלה, ה' יורד לקבל את קורבנם, עם השכינה אשר היא כלולה מי' מידות. ודע שהתלמידי חכמים, דברי התורה שלהם המה כאכילת שיירי מנחות, ויש צדיקים יותר, אשר דברי תורתם המה כהמנחות עצמם, ויש כאלה שתורתם היא כרבנן הקודשים עצמם ולא רק כמנחות.

את כל הקרבנות ציוה ה' להקריב רק בבית המקדש שלו, שהיא השכינה, ולכן ציוה ה' להקריב את הקורבנות בבית המקדש ששם הוא משכן השכינה, וזה מה שכתוב בתורה כי בזאת יתהלל המתהלל, שרק בשכינה שנקראת זאת יש להתהלל. כעין מלך שרצה לכבד את המלכה, ולכן כל מה ששלחו לו, הוא ביקש שישלחו את זה לשכינה, ולכן השכינה נקראת קרבן של ה', עולה לה' אשם לה', משום שהיא נקראת על שם מעשיה, אשר היא עושה לה', ולאחר שנותנים לשכינה היא מחלקת את השפע לכל מלאכי הבריאה ועם ישראל, וזה מה שכתוב ותתן טרף לביתה וחוק לנערותיה, ואפי' קרבן נידות וזבות, וקרבן בהמה כגון משעורים, או קרבן כלבים וגמלים, ומאכל עבדים ושפחות, הכל קרב לשכינה, והיא עושה עימו כפי חכמתה.

ומשום ששמו של התפארת שהוא נקראת הקב"ה הוא יהו, משום שהוא בן לאבא ואימא ששם י"ה, לכן השכינה שנקראת ה', היא משלימה אותו לשם הויה, ולכן כאשר מקריבים קרבן לה', אזי השכינה עולה לה', משום שמה שזכתה אישה זכה בעלה, ולכן היא צריכה שהוא יתן לה את מה שהיא קיבלה, ואזי השם שלם, ולכן נאמר זובח לאלוקים יחרם בלתי להויה לבדו, שאין לתת שולטן ליצר הרע, אלא לה', בכדי שיהיה חיבור בין התפארת לשכינה, משום שה' הבדיל בין האור ובין החושך, והוא גור שלא יהיה חיבור בין הזכר ונקבה של כוח הטומאה, בכדי שלא יתרבו ויחריבו את העולם, ולכן הטומאה היא פגומה בכדי שכולם יכירו אותה ולא יקרבו אליה, ומי שמקרב את האישה של הטומאה חלילה לה', כמו שכתוב שפחה כי תירש גבירתה, הרי הוא כמי שמקרב אישה נידה לבעלה, והרי כבר אמרה תורה ואל אישה בנידת טומאתה לא תקרב לגלות ערוותה.

ה' בחר בעם ישראל לעם, וה' ושמו הם אחד, ועם ישראל כלול בשמו של ה' ולכן התורה היא שמו של ה', שהרי זה שמי, עם י"ה, הוא ביחד שס"ה כמניין מצוות לא תעשה, וזה זכרי עם ו'ה' של שם הויה, הוא רמ"ח מניין מצוות עשה, והנה איך שהתורה שה' נתן לעם ישראל, דבוקה בשמו של ה', וכל מי מי שמקריב לע"ז, ה' מוחק אותו מן שמו.

ומשום שהאדם הוא חלק משם ה', והוא חלק אלוק' ממעל, לכן יש לאדם, לתת על ליבו שה' שורה עימו, ולקום עם עול מלכות שמים, וללכת בכל מקום עם עול מלכות שמים, שושיתי ה' לנגדי זהו כלל גדול במעלות הצדיקים, ועיין בשו"ע או"ח סימן א', בעניין זה. ומיד קם תלמיד לפני מרע"ה, ואמר אשרי מי שזוכה לשמוע דברים אשר בכל מילה ומילה רמוז שם ה'.

ספר ויקרא פרשת בהר דף קיא/א

והתנחלתם אותם לבניכם וגו' לעולם בהם תעבודו וגו'. פקודא דא לעבוד בעבד כנעני דכתיב לעולם הם תעבודו ואינון מסטרא דחם דגלי עריין דאתמר עליה ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. אמאי עבד עבדים. אלא עבד לההוא עבד

עולם דאיהו עולמו של יובל. ואי תימא דהא אחוה דשם ויפת הוה אמאי לא הוה הכי כוותייהו והכי מזרעא דחם הוה אליעזר עבד דאברהם אמאי לא הוי כותיה דנפק צדיק וקב"ה אודי בברכתיה כד בריך ליה לבן. אלא ודאי הכא ברזא דגלגולא גולל אור מפני חשך עבדא דאברהם דנפק מחשך ודא זרעא דחם. דיו לעבד להיות כרבו דאיהו אברהם דנפק מתרח עובד כו"ם. וחשך מפני אור דא ישמעאל דנפק מאברהם ועשו מיצחק. ורזא תערובת טפין באתר דלאו דיליה גרים דא. מאן דעריב טפה דיליה בשפחה מחלת בת ישמעאל. או בבת אל נכר דאינון רע חשך וטפה דיליה טוב אור וירא אלקים את האור כי טוב. מערב טוב עם רע עבר על מימרא דמאריה דאמר ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו קב"ה בהווא דערב (רב) ארכיב ליה ואייתי ליה בגלגולא לקבלא עונשיה. חזר בתיובתא אשתדל באורייתא ואפריש טוב מרע דאינון אסור והתר טומאה וטהרה כשר ופסול. בדא אתפרש רע מטוב דאתמר ביה וייצר יצירה לטב ויצירה לביש באורייתא אפריש לון קב"ה ירית ליה נשמתא מניה למהוי שלטא על תרוייהו בחד דאיהו אור עלמא דאתי ובחד איהו חשך עלמא דין הה"ד ויפח באפיו נשמת חיים וכפום זכוון וחובין. כמה דאוקמוה העושה מצוה אחת מטיבין לו. בינוני זכוון וחובי שקולין פלגו זכוון לעילא (ס"א ופלגו לתתא) ופלגו חובי לתתא ורזא דא מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש. צדיק גמור כל זכווי לעילא וחובי לתתא. רשע גמור חובי לעילא וזכווי לתתא. וב"נ דחב באתגלייא בתרין דרגין איהו אי חזר בתיובתא באתגלייא בין צדיקייא

ספר ויקרא פרשת בהר דף קיא/ב

בגין דידיעין דינוי דקב"ה ונטרין גרמייהו מלמחטי ובאתכסיא בין רשיעייא לקיים בהו ועיני רשעים תכלינה. ובגין דא חובא דאדם עבר על ויצו יי' אלקים ואוקמוה אין צו אלא ע"ז אעבר

עליה ארכיב ליה בטפת תרח דביה רתח לקב"ה דעבר על צו מע"ז. הדר בתיובתא ותבר צולמין דעכו"ם וכל מזוני דיליה הוא תקין במה דחב ותבר חובא ובנינא בישא דבנה ואמליך ליה לקב"ה ושכינתיה על עלמא במאי בגין דקדיש שמיה ית' ברבים ועאל בנורא לאתוקדא גרמיה לקיים ביה פסילי אלהיהם תשרפון באש ולא עוד אלא דלאבוי תרח אהדר בתיובתא ואעיל ליה ולאמיה ולכל מארי דההוא דרא בגן עדן והכי אתלבן בנורא. ככספא דאיהי מוניט"א דמלכא ושקר לה בעופרת אעיל ליה בנורא ונפק העופרת לבר ישמעאל. [לן] בגין דא נפק מצחק בע"ז ואשתאר אדם מלובן. והאי איהו שינוי השם. דכד אתגלגל אדם בעי למעבד ליה שינוי השם. שנוי מקום. ושנוי מעשה. לבתר אתא יצחק ואתתקף ביה מחובא תניינא דאתמר ביה על האדם דדא שפיכות דמים ודא גרם נסיונא דיצחק בסכינא ואתברר ביה כמאן דבריר אוכל מגו פסולת ונפק פסולת לבר עשו שופך דמים. לבתר אתא יעקב וארכיב ליה בלבן ואתעביד עבד לגביה הה"ד אעבדך שבע שנים ברחל ובההיא סבה דאחלף לה באחותה עבד שבע שנים אחרנין לאפקא תרין טפין דזרק אדם באתר נכראה. ודא גלוי עריות והאי איהו לאמר. ואפיק לון מן לבן הארמי נחש. ובתלת אלין הוה לאדם שנוי השם ושנוי מקום ושנוי מעשה. שנוי השם באברהם. ושנוי מקום ביצחק. ושנוי מעשה ביעקב ואי להאי דאתמר ביה אז ראה ויספרה קבל בתיובתא כ"ש לאחרים. ובגין דא עבד טוב אתרא גרים ועבד רע אוף הכי אבל שאר עבדים. לעולם בהם תעבודו. קמו מארי מתיבתא ואמרו אשרי העם שככה בגימטריא משה. קם רעיא מהימנא ואמר אשרי העם שיי' אלקיו: ע"כ.

(משפטים קיז לא תהיה אחרי רבים וכו').

מצווה לעבוד בעבד כנעני לעולם

יש מצווה לעבוד בעבד כנעני לעולם, משום שהם בני חם, אשר נגזר עליהם להיות עבדים לעולם, משום מעשה אביהם, אשר נהג בבזיון לנוח הצדיק. ומה שכתוב ארוך כנען, עבד עבדים, הכוונה שהם עבד למלאך מט'ט שרו של עולם, שהוא עבד, למידת הבינה הקדושה, שבכוחה יוצאים העבדים לחירות. ושואל והרי חם היה אחיהם של שם ויפת, וכן יש לשאול, איך אליעזר אשר היה עבד אברהם שה' הסכים עם ברכת לבן אשר ברכו שהוא ברוך, יצא ברוך וללא ארוך כחם אבי אבי, אלא על זה נאמר גולל אור מפני חושך וחושך מפני אור, שפעמים רשע יוצא מצדיק וצדיק יוצא מרשע, וזה נעשה ע"י שאדם נותן את טיפתו במקום שאינו ראוי, ולכן מי שמערב את טיפתו הקדושה בגויה, הוא גורם חלילה שקדוש יצא לחול, וכן אברהם יצא קדוש אפי' שאביו היה עובד עבודה זרה, משום שפעמים דווקא מהרשע שליבו מלא חרטה יוצא צדיק, ועוד שפעמים יוצא צדיק מרשע, בכדי שהיצר הרע, לא ימנע את ביאתו לעולם, ולכן ה' שולח את הצדיק בטיפה טמאה, בכדי שלא ידע מכך היצר, שאומר הוא לעצמו שאין לחשוש שבטיפה טמאה כזאת, יצא צדיק כזה, ומי שמערב טוב עם רע, הוא עובר על מצוות ה', שאמר ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכלו, שהרי חטא עץ הדעת היה לפי האריז"ל משום שהם נדווגו ביום חול, וקוראים לזיוג אכילה, כמובא בגמ' בכתובות, כמו שכתוב בפסוק במשלי אכלה ומחתה פיה אמרה לא פעלתי אוון, שפסוק זה מדבר על זונה, אמנם הוא מזכיר את העניין בלשון אכילה.

וכאשר אדם נותן את טיפתו במקום טמא, ה' מגלגל אותו למקום זה, ואם הוא עוסק בתורה ומפריד את הטוב מן הרע, ואת האסור מן המותר, ה' מאיר על נשמתו, והוא שולט על הטוב והרע, ולכן היו הרבה צדיקים שהחמירו מאוד שכל אדם ילמד בכל יום ויום כמה וכמה פרקי משניות, בכדי לטהר את הנשמה, ומרן הבית יוסף, היה עיסקו הרבה מאוד במשניות, עד שהוא זכה שהמשנה התגלתה אליו כמובא בשל"ה, וספר שלם יש לבית יוסף מדברי השכינה אשר אמרה לו. וזה מה שאמרו בגמ' שאם עשה האדם מצוה אחת כאשר היו לו חצי עונות חצי זכויות, מטיבים לו, הצדיק מלא זכויות, והרשע מלא עוונות, וחובתיו למעלה בשמים, ששם הוא יקבל את העונש עליהם, וזכויותיו כאן בארץ, שהוא יקבל כאן את שכרו.

וכאשר מי שחטא כנגד ה' והשכינה, הוא שב לה', בין לפני הצדיקים, ובין לפני הרשעים, כמו אברהם שהוא היה גלגול אדם הראשון שחטא

בע"ז בעץ הדעת, והביא אותו ה', בטיפת תרח, ואברהם שיבר את כל העובדה זרה וקירב את כל העולם כולו אל ה' יתברך, והוא הסכים למות על שמו של ה', ולהיכנס לכבשן האש, ולכן הוא תיקן את פגמו, ולא עוד אלא שאפי' את הוריו שהיו רשעים הוא השיב לה', יחד עם כל דורו, ולכן הוא זיכה אותם לגן עדן ולא לגיהנום.

ואדם הראשון נתגלגל בג' האבות, באברהם בכדי לתקן את העבודה זרה, ולאחר מכן הוא נתקן יותר ויצא ממנו ישמעאל הרשע, ובכך נשאר אברהם טהור. ועל חטא של שפיכות דמים אשר עשה אדם בעץ הדעת, הוא נתגלגל ביצחק, שמסר את נפשו על קידוש ה' לשחיטה, ולאחר מכן יצא ממנו עשיו, ואזי נעשה יצחק זך ונקי. ולאחר מכן הוא התגלגל משום חטא של גלוי עריות, ביעקב שהוא עבד בלבן, ולקח ממנו את ב' בנותיו כנגד ב' הטיפות שהוציא אדם אשר נעשו מהם קין והבל, אשר לא היו זכים כמו שת, אלא גופם היה גם מרוח הנחש אשר היה בבטן חוה, ואזי נעשה אדם זך ונקי, וזה שנוי מקום מעשה ומקום, שעשה אדם הראשון בכדי לשוב לה'.

ואם ה' קיבל את תשובות אדם הראשון שהיה כ"כ קרוב לה', והוא פתח בחטא תחילה, כ"ש שהוא יקבל את תשובת עם ישראל, אשר הם כבר כמעט רגילים בחטא, משום שהיצר הרע, שנכנס מהם, משום חטאו של אדם הראשון.

ולכן מי שהוא בדרגה של עבד יש לו בחירה להיות עבד טוב או רע, אמנם לבני חם, אין בחירה להיות טוב או רע, אלא הם עבד לעולם. מיד קמו בעלי המשנה ואמר אשרי העם שככה לו, שככה בגמט' משה, וקם מרע"ה ואמר אשרי העם שה' אלוקיו, שכל גדולתי היא מה' יתברך.

כי לי בני ישראל עבדים וגו'. פקודא לעבוד בכל מיני עבודה במקדש ולבר ממקדש בכל אינון פולחנין דאקרי עבודה בצלותא לאשתדלא בתר פקודי אורייתא דכלא אקרי עבודה כעבד דאשתדל בתר מאריה בכל מה דאצטריך בגין דישראל קרי לון עבדים דכתיב כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם. מ"ט אינון עבדים. בגין דכתיב אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים.

ובג"כ כתיב בעשר אמירן לבתר דכתיב אנכי יי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים למפלח ליה כעבד דפלח למאריה דפריק ליה מן מותא דפרק ליה מכל בישין דעלמא. בתרין זינין (נ"א שמהן אליו) אקרון ישראל לקב"ה עבדים דכתיב עבדי הם ואקרון בנים דכתיב בנים אתם ליי' אלקיכם. בזמנא דידע ליה ב"נ לקב"ה בארחה כלל כדין אקרי עבד דעביד פקודא דמארי ולית ליה רשו לחפשא בגניזוי וברזן דביתיה. בזמנא דידע ליה ב"נ בארחה פרט כדין אקרי בן רחימא דיליה כבן דחפיש בגניזוי בכל רזין דביתיה ואע"ג דאקרי בן ברא בוכרא לקב"ה כד"א בני בכורי ישראל לא יפוק גרמיה מכללא דעבד למפלח לאבוי בכל פולחנין דאינון יקרא דאבוי. והכי אצטריך לכל ב"נ למהוי לגבי אבוי בן לחפשא בגניזוי ולמנדע רזין דביתיה ולאשתדלא אבתרייהו. ולמהוי לגבי אבוי עבד. ורזא דמלה תרין דרגין אינון לעילא דאצטריך ב"נ לאתעטרא בהו ואינון רזא דמהימנותא ואינון חד. חד רזא דעבד. וחד רזא דבן. והאי עבד אקרי אדון כל הארץ. בן כמה דאוקימנא בני בכורי ישראל. וכלא רזא חדא דמיהמנותא. ואצטריך ב"נ לאתעטרא באלין דרגין לאתכללא ברזא דמהימנותא. עבד למפלח בכל זיני פולחנא בצלותא דאקרי עבודה כהאי עבד דאיהו רזא עלאה דלא שכיך לעלמין תדיר. וקא משבחא ומנגנא תדיר. והא אתמר בפולחנין אחרנין דכל פולחנין ומלין דעלמין כלהו איהו עביד ופלח ובג"ד אקרי אדון בגין דאיהו עבד למפלח אקרי אדון כל הארץ. בר נש דאתעטר ברזא

ספר ויקרא פרשת בהר דף קיב/א

דא למיהוי עבד למפלח פולחניה דמאריה איהו סליק ואתעטר למהוי בדרגא דא ואקרי אוף הכי אדון דהא איהו בריך בכל אינון פולחנין להאי עלמא וקיים ליה. וע"ד אקרי אדון (ס"א אדוני הארץ) זכאה חולקיה דהאי בן דזכי לאשתדלא למנדע בגנוי דאבוי ובכל רזין דביתיה כברא

יחידאי דאשליטיה אבוי בכל גנזוי ודא איהו יקרא דשליט על כלא. מאן דישתדל באורייתא למנדע ליה לקב"ה ובאינון גניזין דיליה אקרי בן לקב"ה כל חילי שמיא לית מאן דימחי בידיה בכל שעתא דאצטריך למיעל לגבי אבוי זכאה חולקיה בעלמין כלהו. ובג"ד כד אשתדל למנדע ליה בארח פרט ברזא דחכמתא כדין אקרי בן. בפולחנא דב"נ פלח ליה לקב"ה אית פולחנא דאצטריך ב"נ לאתכללא בתרוייהו למהוי עבד ובן לאתעטרא ביה בקב"ה. ומה איהו. דא פולחנא דצלותא דאצטריך למהוי בה עבד ובן לאתכללא בדרגין עלאין אלין. למפלח ולא תקנא צלותא ברזא דעבד למפלח פולחנא דתקונא דעלמין ולא תדבקא רעותיה ברזין דחכמתא לאתדבקא במאריה בגניזין עלאין כדקא חזי. בן אתדבק תדיר באבוי בלא פרודא כלל לית מאן דימחי בידיה. עבד עביד פולחניה דמאריה ואתקין תקוני עלמא מאן דהוי תרוייהו בכללא חד בחבורא חדא. דא איהו ב"נ דאתקין רזא דכל מהימנותא בכללא חדא בלא פרודא כלל ומחבר כלא כחדא. דא איהו ב"נ דקב"ה אכריו עלוי בכל אלין חיילין ומשריין דכל עלמין ובכל אינון רקיעין אזדהרו בפלניא מהימנא דבי מלכא דכל גנזי דמאריה בידיה. זכאה איהו בהאי עלמא וזכאה איהו בעלמא דאתי. מההוא יומא ולהלאה אשתמודע ב"נ ואתרשים בעלמין כלהו בשעתא דאצטריך כל חילין ומשריין כלהו אזדהרין למהוי גביה וקב"ה לא בעי אלא איהו בלחודוי וקלא אתער יאות הוא ליחיד למהוי גביה דיחיד ולא תעסקא יחיד ביחיד ורזא דתריין דרגין אלין אשכחנא בחד קרא דכתיב ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ויאמר לי עבדי אתה הא עבד. ישראל הא בן. דכד אינון כללא חדא כדין כתיב אשר בך אתפאר. ברוך יי' לעולם אמן ואמן ימלוך ה' לעולם אמן ואמן:

(שמות קלד ב פקודא ללמוד תורה):

עבדים ובנים לה'

יש מצוה לעבוד במקדש ובכל עבודה בין עבודת התפילה, ובין עסק התורה, משום שאנחנו עבדים של ה', כמו שכתוב כי לי בני ישראל עבדים, והטעם שאנחנו עבדים לה', משום שה' הוציא אותנו מבית עבדים בכדי שנעבוד אותו. וכאשר עובד אדם את ה' באופן כללי, ואינו מתעמק בעומק תורתו שהיא תורת הסוד, אזי הוא נקרא עבד לה', אמנם מתי שהוא עובד את ה' באופן פרטי, שהוא מעמיק בסודות תורתו, הוא נעשה בן לה', וניתן לו רשות לחפש בסודות המלך, ואפי' שעם ישראל נקרא בן בכור של ה', כמו שכתוב בני בכורי ישראל, מ'מ יש לאדם להרגיש כעבד לה' בכדי שתהיה בו ענוה, ולא יאמר בן מלך אני, ואין לי לעבוד לשום אדם, ולכן צריך כל אדם להיות בן המלך, ולדעת את סודות התורה, שרק לבן המלך מוסרים את סודות המלכות, אמנם לאנשים זרים לא מסרים את סודות המלוכה. ויש לאדם להיות עבד ובן, בן כנגד מידת התפארת ועבד כנגד השכינה שהיא אדון כל הארץ, והיא תמיד משבחת לה' ומבקשת ממנו שישפיע לעם ישראל, ולכן יש לכל אדם לעשות, עד שהוא יזכה גם להיות אדון כל הארץ, משום שכל השפע בעולם יבוא בזכותו.

יש לכל אדם להיות בן ולהכיר את גדולת אדונו, וליחד את המידות העליונות, שה' נתן ביד העולם לתקן את העולם ולהפך, ולכן יש לאדם להשקיע את עיקר חכמתו בתורת הסוד שרק היא נקראת חכמה, ובכך הוא יכיר את אדונו, ויעשה לו נחת רוח בעבודתו, שאנחנו צריכים לעשות את עבודה שזה מה שבחר האדם הראשון בעץ הדעת, שהאדם יבחר ויעשה את הכל בידיו. ויש זמנים שיש להיות עבד ובן, וזה בעת התפילה שאנחנו עבדים ומבקשים מה', שישפיע לנו, ומצד שני אנחנו כבנים, משום שאנחנו מכוונים את כונת הסוד, ובכך מעוררים את שפע המידות העליונות, ומקימים את השכינה מן הגלות, ואדם כזה כמו שכתב האריז"ל וכן כתוב כאן מאת מרע"ה הוא נעשה קרוב לה', והוא אהוב לה' מכל מלכי מעלה, וכל אשר יאמר כך יהיה, ולא ימנע אדם ממנו מלהתקרב לה', ובכך שהוא עבד בבחינת השכינה, ובן בבחינת התפארת זה עצמו גם גורם יחוד לתפארת ולשכינה, ועל זה אמר הפסוק עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר, שאנחנו עבדים של ה', ומ'מ כתוב ישראל, שעם ישראל הם בנים של ה', ולכן כאשר האדם בב' מעלות האלו, נאמר עליו אשר בך אתפאר. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

תם ונשלם שבה לאל בורא עולם

חלק ב' ב"ה יצא בקרוב

אשר הוא יבאר את הרעיה מהימנא על במדבר דברים